DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

UŞAK İLİ BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU ANASTİLOSİS ÇALIŞMASI

Canan Gözde GÜR

Ekim, 2024

İZMİR

UŞAK İLİ BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU ANASTİLOSİS ÇALIŞMASI

Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Mimarlık Anabilim Dalı, Restorasyon Programı

Canan Gözde GÜR

Ekim, 2024

İZMİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ SINAV SONUÇ FORMU

CANAN GÖZDE GÜR tarafından **PROF.DR. MİNE TANAÇ ZEREN** yönetiminde hazırlanan **"UŞAK İLİ BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU ANASTİLOSİS ÇALIŞMASI"** başlıklı tez tarafımızdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

.....

Prof.Dr. Mine TANAÇ ZEREN

Danışman

.....

Prof. Dr. Ali Kazım ÖZ

Jüri Üyesi

.....

Doç Dr. Özlem ATALAN

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Okan FISTIKOĞLU

Müdür

Fen Bilimleri Enstitüsü

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının tamamlanmasında değerli katkıları anmadan önce, Uşak'ın bir evladı olarak, kentin arkeolojik mirasının önemli bir parçası olan Blaundos Antik Kenti'nde çalışma fırsatına sahip olmanın benim için onur verici ve eşsiz bir öğrenme süreci olduğunu ifade etmek isterim.

Yüksek lisans eğitimim süresince, değerli görüşleri ve katkılarıyla tezin kurgusu ve düzenlenmesinde yanımda olan ve tezin bu aşamaya gelmesinde büyük katkı sağlayan, bilgi birikimi ve tecrübeleriyle her zaman destekçim olan, kıymetli tez danışmanım Prof. Dr. Mine Tanaç Zeren'e en içten teşekkürlerimi sunarım.

Kazı alanında çalışmama izin veren, her zaman anlayışla yaklaşıp sorularımı sabırla yanıtlayan, 2018-2022 yılları arasında Blaundos Antik Kenti Kazı Başkanlığı görevini üstlenmiş olan değerli hocam Prof. Dr. Birol Can'a minnettarım. Tezimde büyük bir özenle ortaya koyduğumuz her bir blok için emek veren ve bu süreçte heyet üyesi olarak gururla yer aldığım Blaundos Kazı Ekibi'nin değerli üyelerine şükranlarımı sunarım.

Çalışmama ana kaynak niteliğinde veri sağlayan, alanla ilgili görüşlerini paylaşan ve değerli zamanını ayıran Prof. Dr. Axel Filges'e, alanda çalıştığım propylon yapısına dair epigrafik verileri titizlikle hazırlayan ve dostane yaklaşımıyla beni destekleyen Dr. Şenkal Kileci'ye, bilgisiyle tezimin olgunlaşma sürecine katkıda bulunan Sanat Tarihçisi Mahmut Güngör'e, ayrıca Restorasyon ve mimarlık alanında bana çok şey öğreten mimar Erkut Akkaya'ya en içten teşekkürlerimi ifade etmek isterim.

Bu zorlu süreçte her aşamada yanımda olan, desteğini ve gücünü esirgemeyen sevgili babam Halil Gür, annem Raziye Gür ve ağabeyim Okan Özay Gür'e sonsuz minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

Canan Gözde GÜR

UŞAK İLİ BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU ANASTİLOSİS ÇALIŞMASI

ÖZ

Arkeolojik kalıntıların korunması ve sergilenmesi, arkeolojik miras alanlarının sürdürülebilirliği için büyük önem taşımaktadır. Bununla bağlantılı olarak; arkeolojik alanlarda yapıların korunması ve sunumuna yönelik birçok yöntem geliştirilmiştir. Anastilosis de bu arkeolojik restorasyon yöntemlerden biridir.

Bu çalışma kapsamında, Blaundos Antik Kenti Ceres (Demeter) Propylonu'na yönelik bir restorasyon projesi önerisi geliştirilmiştir. Söz konusu projede önerilen müdahale kararları; uluslararası tüzükler ve yönetmeliklerdeki tanımlamalar, yapının sahip olduğu değerler ve müdahale ilkeleri göz önünde bulundurularak titizlikle belirlenmiştir. Ceres (Demeter) Propylonu'nun, kent tarihine ilişkin önemli bir belge niteliği taşıması, üzerindeki bezeme ve yazıtlarla özgün bir yapıya sahip olması, ayrıca Blaundos'un kent merkezi ve kutsal alanını tanımlama potansiyeli bu müdahale kararlarını şekillendiren başlıca unsurlar olmuştur. Önerilen restorasyon projesi, alanda in-situ olarak bulunan özgün parçaların kullanımı ve mimari gereklilikler doğrultusunda minimum müdahale ilkesi üzerine kurulmuştur.

Proje sürecinde, kapsamlı saha çalışmaları ve literatür araştırmaları yapılmış; mimari belgeleme, tipoloji çalışmaları, restitüsyon etüdü ve Anastilosis ilkeleri doğrultusunda detaylı analizler gerçekleştirilmiştir. Analizlere ek; örnek uygulamalar karşılaştırmalı olarak ele alınmış; müdahale yöntemleri geliştirilmiştir. Böylece yapının korunması ve sergilenmesine yönelik başarılı bir örnek oluşturmayı hedefleyen bir Anastilosis önerisi sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Propylon, Blaundos, Arkeolojik Restorasyon, Anastilosis

UŞAK PROVINCE BLAUNDOS ANCIENT CITY CERES (DEMETER) SACRED AREA PROPYLON ANASTYLOSIS STUDY

ABSTRACT

The preservation and presentation of archaeological remains are of great importance for ensuring the sustainability of archaeological heritage sites. In this context, various methods have been developed for the conservation and display of structures in archaeological areas. Among these methods, anastylosis stands out as one of the key techniques used in archaeological restoration.

As part of this study, a restoration project proposal has been developed for the Ceres (Demeter) Propylon in the Blaundos Ancient City. The intervention decisions proposed in this project have been meticulously determined, taking into account international charters and regulations, the values inherent to the structure, and the principles of intervention. The fact that the Ceres (Demeter) Propylon serves as an important historical document for the city, its unique decorations and inscriptions, and its potential to define the central and sacred areas of Blaundos, have been the primary factors shaping these intervention decisions. The proposed restoration project is based on the use of original in-situ elements and the principle of minimal intervention, in accordance with architectural requirements.

During the project, extensive fieldwork and literature research were conducted; detailed analyses were carried out in line with architectural documentation, typology studies, restitution studies, and anastylosis principles. In addition to these analyses, comparative evaluations of sample applications were made, and recommendations for techniques and materials were developed. Consequently, an anastylosis proposal aimed at providing a successful model for the preservation and presentation of the structure was put forward.

Keywords: Propylon, Blaundos, Archeological Restoration, Anastylosis

İÇİNDEKİLER

Sayfa

YÜKSEK LİSANS TEZİ SINAV SONUÇ FORMU iii
TEŞEKKÜR iv
ÖZ v
ABSTRACT vi
İÇİNDEKİLER vii
ŞEKİLLER LİSTESİ ix

BÖLÜM BİR - GİRİŞ 1

1.1 Çalışmanın Amacı 1
1.2 Çalışmanın Kapsamı 1
1.3 Çalışmanın Yöntemi 3

BÖLÜM İKİ -ANASTİLOSİS 4

2.1 Anastilosis Kavramı ve Uygulama İlkeleri 5
2.2. Anastilosis Kavramının Tarihsel süreçteki Yeri ve Gelişimi, Uluslararası Koruma Tüzüklerindeki Yeri 8
2.3. Anastilosis Kavramının Örnekler Üzerinden İncelenmesi 11

BÖLÜM ÜÇ - PROPYLON YAPILARININ MİMARİ ÖZELLİKLERİ..... 21

3.1 Propylon Yapılarının Tarihsel Süreçteki Yeri ve Gelişimi 21
3.2 Roma Dönemi Propylonlarının Mimari Özellikleri 23

BÖLÜM DÖRT - BLAUNDOS ANTİK KENTİ 29

4.1 Konum 29
4.2 Tarihçe 31
4.3 Keşif ve Araştırmalar 33
4.4 Kent ve Yapılar 35

BÖLÜM BEŞ - BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) PROPYLONU ANASTİLOSİS ÖNERİSİ 43

5.1 Projelendirme Öncesi Çalışmalar 43
5.1.1 Mevcut Durum Analizi ve Blok Tasnif Alanının Oluşturulması 43
5.1.2 Fotogrametri ve Alanda Prova Çalışmaları 50
5.1.3 Ceres (Demeter) Propylonu Rölöve ve Mimari Belgeleme 53
5.1.4 Taş Kataloğu ve Blok Envanter Fişlerinin Oluşturulması ..... …..53
5.2 Mimari Rölöve, Malzeme ve Bozulma Tespitleri 63
5.2.1. Rölöve ve Mevcut Durum Analizi 63
5.2.1.1 Vaziyet (Yerleşim) Özellikleri 63
5.2.1.2 Plan Özellikleri 72
5.2.1.3 Cephe (Görünüş) Özellikleri 82
5.2.2. Malzeme ve Hasar (Bozulma) Tespitleri 89
5.2.2.1 Malzeme Analizi 89
5.2.2.2 Hasar (Bozulma) Analizi 98
5.3 Restitüsyon Önerisi 108
5.4 Restorasyon Önerisi 120
5.4.1 Müdahale İlkeleri 121
5.4.2 Müdahale Kararları ve Teknikleri 121

BÖLÜM ALTI - DEĞERLENDİRME VE SONUÇ 133

KAYNAKLAR 136

EKLER 142

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 4.1 Blaundos Antik Kenti Konumu 30

Şekil 4.2 Blaundos Antik Kenti 30

Şekil 4.3 Kente dair yerleşim haritaları 34

Şekil 4.4 Kent Yerleşimi 35

Şekil 4.5 Kent Kapısı 36

Şekil 4.6 Kent Yerleşimi ve Hippodamik Yerleşim 37

Şekil 4.7 Ceres (Demeter) Kutsal Alanı Yerleşimi 38

Şekil 4.8 Kamu Yapısı / Kent Bazilikası 39

Şekil 4.9 Hamam Yapısı 39

Şekil 4.10 Tiyatro Yapısı 40

Şekil 4.11 Su Kemeri 41

Şekil 4.12 Nekropol Alanı 42

Şekil 5.1 Kazı Çalışmaları 2018 43

Şekil 5.2 Propylon Açması 44

Şekil 5.3 Alanda Ölçüm Çalışmaları 45

Şekil 5.4 Blokların Tasnif Alanına Taşınması 46

Şekil 5.5 Propylon Açması 46

Şekil 5.6 Krepidoma ve Stylobat Blokları 47

Şekil 5.7 Kazı Sonrası Ana Cadde 48

Şekil 5.8 Plaster bloklarının taşınması 48

Şekil 5.9 Propylon Kazı Sonrası Sondaj Çalışması 49

Şekil 5.10 Toprak Dolgu Yapılması 50

Şekil 5.11 Alanda Ölçüm ve Belgeleme Çalışması 51

Şekil 5.12 Kroki ve Ölçüm Çalışması 51

Şekil 5.13 Fotogrametrik 3d Modelleme 52

Şekil 5.14 Propylon Prova Çalışması 52

Şekil 5.15 Propylon Blok Tasnif Alanı 54

Şekil 5.16 Blok Tasnif Alanı ve Bloklar 55

Şekil 5.17 Kent Yerleşimi 63

Şekil 5.18 Ceres (Demeter) Tapınağı 64

Şekil 5.19 Ceres (Demeter) Kutsal Alan Sunağı 65

Şekil 5.20 Kutsal Alan Sarnıç Yapısı 66

Şekil 5.21 Kutsal Alan Bizans Mekanları 66

Şekil 5.22 Blaundos Kent Yerleşimi 68

Şekil 5.23 Rölöve Vaziyet Planı-1 69

Şekil 5.24 Mimari Röllöve Vaziyet Planı-2 70

Şekil 5.25 Rölöve Planı 71

Şekil 5.26 Propylon 72

Şekil 5.27 Propylon ana kaya seviyesi 73

Şekil 5.28 Mermer Eşik 74

Şekil 5.29 Propylon 74

Şekil 5.30 Propylona Ait Aslan Ayaklı Mermer Blok 75

Şekil 5.31 Propylona Ait Krepis Blokları 76
Şekil 5.32 Ceres (Demeter) Propylonu 77
Şekil 5.33 Propylon Batı Attika Kaide 77
Şekil 5.34 Rölöve A-A Kesiti 78
Şekil 5.35 Rölöve B-B Kesiti 79
Şekil 5.36 Rölöve C-C Kesiti 80
Şekil 5.37 Rölöve D-D Kesiti 81
Şekil 5.38 Propylon Cephe Blokları 82
Şekil 5.39 Attika Tipi Propylon Kaideleri 83
Şekil 5.40 Plaster Bloklarının Devşirme Kullanımı 83
Şekil 5.41 Propoylona Ait Plaster Bloğu 84
Şekil 5.42 Propylon Krepis Blokları 84
Şekil 5.43 Propylon Sütun Başlığı 85
Şekil 5.44 Propylon Arşitrav Blokları 86
Şekil 5.45 Propylona Ait Friz Blokları 87
Şekil 5.46 Propylon Tympanum Bloğu 88
Şekil 5.47 Geison Bloğu ve Oyuntuları 88
Şekil 5.48 Propylon 89
Şekil 5.49 Propylon 90
Şekil 5.50 Malzeme Analizi Plan 91
Şekil 5.51 Malzeme Analizi A-A Kesiti 92
Şekil 5.52 Malzeme Analizi B-B Kesiti 93

Şekil 5.53 Malzeme Analizi C-C Kesiti 94

Şekil 5.54 Malzeme Analizi D-D Kesiti 95

Şekil 5.55 Malzeme Analizi Arşitrav Dizisi 96

Şekil 5.56 Malzeme Analizi Friz Sırası..... 97

Şekil 5.57 Malzeme Analizi Plan 100

Şekil 5.58 Hasar Analizi A-A Kesiti 101

Şekil 5.59 Hasar Analizi B-B Kesiti 102

Şekil 5.60 Hasar Analizi C-C Kesiti 103

Şekil 5.61 Hasar Analizi D-D Kesiti 104

Şekil 5.62 Hasar Analizi Arşitrav Dizisi 105

Şekil 5.63 Hasar Analizi Friz Sırası 106

Şekil 5.64 Hasar Analizi Geison Sırası 107

Şekil 5.65 Propylon Plaster Bloğu Çürütme İzleri 109

Şekil 5.66 Attika Kaide ve Kenet Yuvaları 110

Şekil 5.67 Propylon Arşitrav ve Friz Sırası..... 111

Şekil 5.68 Ceres Propylonu Arşitrav ve Friz Dizisi 112

Şekil 5.69 Ceres (Demeter) Kutsal Alanı Restitüsyon Vaziyet Planı 114

Şekil 5.70 Propylon Restitüsyon Planı ve Güvenilirlik Analizi 115

Şekil 5.71 Propylon Restitüsyon A-A Kesiti ve Güvenilirlik Analizi 116

Şekil 5.72 Propylon Restitüsyon E-E Kesiti 117

Şekil 5.73 Restitüsyon Friz Sırası ve Güvenilirlik Analizi 118

Şekil 5.74 Restitüsyon Arşitrav Sırası ve Güvenilirlik Analizi..... 119

Şekil 5.75 Sagalassos GB Kapısı 122

Şekil 5.76 Laodikeia A Tapınağı..... 123

Şekil 5.77Apollon Smitheion Tapınağı 123

Şekil 5.78 Ephesos Antik Kenti 124

Şekil 5.79 Propylon Bloklarının Yüzey Temizliği..... 128

Şekil 5.80 Müdahale Kararları Plan 129

Şekil 5.81 Müdahale Kararları A-A Kesiti 130

Şekil 5.82 Müdahale Kararları B-B Kesiti 131

Şekil 5.83 Müdahale Kararları E-E Kesiti 132

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.1 Anastilosis Örnekleri Analizi 16

Tablo 2.2 Anastilosis Örnekleri..... 17

Tablo 3.1 Roma Dönemi Propylonlarının Plan Özellikleri..... 25

Tablo 3.2 Roma Dönemi Propylonlarının Cephe Özellikleri..... 26

Tablo 3.3 Roma Dönemi Propylonlarının Plan Tipolojisi 27

Tablo 3.4 Roma Dönemi Propylonları Cephe Tipolojisi 28

Tablo 5.1 Ceres (Demeter) Propylonu Krepidoma Blokları 56

Tablo 5.2 Ceres (Demeter) Propylonu Stylobat Blokları..... 57

Tablo 5.3 Ceres (Demeter) Propylonu Kaide Blokları ve Parçaları 57

Tablo 5.4 Ceres (Demeter) Propylonu Dorik Sütun Blokları ve Parçaları 58

Tablo 5.5 Ceres (Demeter) Propylonu Korinth Sütun Başlığı 58

Tablo 5.6 Ceres (Demeter) Propylonu Arşitrav Dizisi Blok ve Parçaları..... 59

Tablo 5.7 Ceres (Demeter) Kutsal Alanı Friz Blok ve Parçaları 60

Tablo 5.8 Ceres (Demeter) Propylonu Geison Blok ve Parçaları 61

Tablo 5.9 Ceres (Demeter) Propylonu Tympanum Blokları..... 61

Tablo 5.10 Ceres (Demeter) Propylonu Eğik Geison Blokları 62

Tablo 5.11 Ceres (Demeter) Propylonu Tanımsız Bloklar ve Eşik Blokları..... 62

BÖLÜM BİR
GİRİŞ

1.1 Çalışmanın Amacı

Arkeolojik miras, geçmişteki insan etkinliklerinin kültürel gelişiminin somut ve temel belgesini oluşturmakta; bu bakımdan arkeolojik alanlarda gerçekleştirilen koruma ve sergileme uygulamaları, arkeolojik miras alanlarında sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, arkeolojik alanlarda korumaya yönelik çok çeşitli müdahale ve restorasyon teknikleri bulunmaktadır. Anastilosis de günümüzde koruma çalışmalarında sıklıkla kullanılan tekniklerden biri olup, arkeolojik sit alanları için bir restorasyon ve tanıtım yöntemidir. Bu uygulamada amaç, harap durumdaki yapıların mekânsal algısını artırıp koruma ve sergilenmesine katkıda bulunmaktır.

Blaundos Ceres (Demeter) Propylonu, kent tarihine ilişkin belge değeri taşımakta; barındırdığı bezeme ve yazıtlarıyla özgünlüğü sayesinde kent için önemli bir yer tutmaktadır. Bu çerçevede kurgulanan çalışmanın temel amacı, Uşak İli Blaundos Antik Kenti Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu'nun Anastilosis yöntemiyle ayağa kaldırılmasına yönelik bir proje önerisi geliştirmektir. Bu proje önerisinin sunulabilmesi için, uluslararası tüzükler ve anlaşmalarda belirtilen ilkelere uygun olarak çalışılmış; dönem propylonlarının tipolojik özellikleri incelenmiş, bu alanda yapılmış Anastilosis çalışmaları karşılaştırmalı olarak ele alınmış; kompleksin geçirdiği dönemler tespit edilmiş, yapıdaki malzeme ve hasarlar ortaya konmuş ve yapıya ait özgün parçaların minimum müdahaleyle ayağa kaldırılması suretiyle propylon yapısına uygun, özgün bir koruma stratejisi geliştirmek ve üç boyut algısını artırmak hedeflenmiştir.

1.2 Çalışmanın Kapsamı

Blaundos kent merkezinde yer alan Ceres (Demeter) Kutsal Alanı, güneyindeki ana caddeye anıtsal bir propylon ile açılmaktadır. Son derece özgün olan Ceres (Demeter) Kutsal Alanı'na ait bu propylon yapısının neredeyse tüm taş blokları, alanda in-situ halde, iyi durumda varlıklarını sürdürmektedir. Çalışma kapsamında, propylon

yapısının çevresi ile belgelenmesi, yapıya ait taş blokların kataloglanması, yapının tarihsel süreçte aldığı eklerin tespit edilerek dönemleme ve özgünlük çalışmasının yapılması, in-situ olarak bulunan taş blokların Anastilosis yöntemi ile nasıl ayağa kaldırılacağının yönteminin ortaya konulacağı müdahale kararlarını içeren restorasyon projesinin üretilmesi amaçlanmaktadır. Çalışma, altı bölüm üzerine kurgulanmıştır.

Çalışmanın ilk olarak; amaç, kapsam ve yöntem ele alınmış; ikinci bölümündeyse Anastilosis kavramının tarihsel süreçteki yeri ve gelişimi ile uluslararası koruma tüzüklerindeki yeri incelenmiştir. Anastilosis uygulamasına ilişkin ilkeler ve bu ilkeler çerçevesinde son dönemde yapılmış Anastilosis uygulamaları tartışılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, Ceres (Demeter) Kutsal Alanı'na ait olan Propylon yapısının mimari bütünlüğünü anlayabilmek ve dönemleme analizini yapabilmek için, Batı Anadolu coğrafyasında yakın dönemde inşa edilmiş diğer propylon yapıları ile karşılaştırmalı olarak ele alınmış ve bir tipoloji çalışması yapılmıştır. Tipoloji; yapılara ilişkin plan tipi, malzeme, cephe özellikleri, sütun tipleri, üst yapıları, boyutları ile yapım tekniklerine dair veriler içermektedir.

Dördüncü bölümde, alanda yapılan, gerek çalışma konusu olan yapının çevresi bağlamında yürütülen gerekse yapının kendisi özelinde yürütülen mimari belgeleme çalışmaları aktarılmıştır.

Beşinci bölümdeyse, yapılan tüm belgeleme çalışmaları kapsamında yapıdan gelen izlerin yorumlanması ve Batı Anadolu coğrafyasında yer alan dönem propylonlarından elde edilen tipolojik verilerin okunmasıyla, Ceres (Demeter) Tapınağı Propylonu'nun dönemleme ve özgünlük analizlerinin üretildiği restitüsyon etütleri sunulmuştur. Bu önerilerden elde edilen verilerle birlikte, çalışma konusu olan yapının Anastilosis yöntemiyle nasıl ayağa kaldırılabileceğine dair müdahale kararlarını içeren restorasyon projesi üretilmiştir.

1.3 Çalışmanın Yöntemi

Çalışma, literatür taraması ve saha çalışmaları olmak üzere iki yöntem üzerine kurgulanmıştır. Literatür tarama kapsamında, propylon yapılarının tarihsel süreçteki yeri ve gelişimi, Roma dönemi propylon mimarisinin özellikleri örnekler üzerinden ele alınmıştır. Ceres (Demeter) Propylonu'nun propylon tipolojisindeki yeri, oluşturulan Roma dönemi propylonlarının mimari özelliklerine ilişkin tablolara dayanılarak tanımlanmaya çalışılmıştır. Bunun yanında, önerilen proje kapsamındaki müdahale tekniklerini belirleyebilmek adına, Anastilosis yönteminin uluslararası tüzüklerdeki yeri ve uygulama ilkeleri tespit edilmiştir. Bu çerçevede, seçilmiş örnekler üzerinden müdahale ilkeleri ve uygulamalar tartışılmıştır.

Saha çalışmalarındaysa, propylon yapısı ve yakın çevresinin mimari belgeleme çalışması yapılmıştır. Bu belgeleme çalışmalarında, geleneksel ve teknolojik yöntemler birlikte kullanılmıştır. Yapıdan gelen izler, malzeme ve bozulmaya ilişkin veriler, Fotogrametri ve ölçüm çalışmaları doğrultusunda yerinde tespit edilmiştir.

Literatür taraması ve saha çalışmalarına ilişkin veriler ışığında, restitüsyon etüdü, müdahale kararları ve sonuç ürünü olarak restorasyon projesi üretilmiştir.

BÖLÜM İKİ
ANASTİLOSİS

Arkeolojik alanlardaki yapıların korunması ve sunumuna yönelik birçok yöntem geliştirilmiştir. Koruma, restorasyon ve nitelikli bir sunum yöntemi olan ve arkeolojik alanlarda sıklıkla tercih edilen Anastilosis, bu yöntemlerin başında gelmektedir. Alanda in-situ veya ex-situ olarak dağınık biçimde bulunan yapı elemanlarının, özgün parçalarının yerlerine yerleştirilerek ayağa kaldırılmasını ifade eden bu bilimsel yöntemi diğer mimari restorasyon ve yeniden inşa yöntemlerinden ayıran özellik, yapıyı tamamlanmış bir bina olarak değil, uygun yapım tekniğiyle sağlamlaştırılmış bir yıkıntı olarak yeniden üretmesidir (Bilsel, 2019). Bu yeniden üretim uygulamasının temel ilkesi, yapıya ait çok sayıda mimari elemanın özgün olması ve parçaların yapı içindeki yerinin tespit edilebilmesidir.

Bu yöntem, ilk olarak Atina Akropolü'nde gerçekleştirilen ayağa kaldırma çalışmalarını tanımlamada kullanılmış olup, tarihsel süreç boyunca uluslararası tüzük, antlaşma ve birçok belgede yer almıştır. Carta Del Restauro, Atina Tüzüğü ve Venedik Tüzüğü gibi restorasyon alanında önemli yer tutan bu çalışmalarda, yöntemin tanımı, niteliği, ilkeleri ve uygulama esasları doğrudan veya dolaylı olarak tartışılmıştır (Ahunbay, 2004).

Anastilosis yönteminin çalışmalarda, tüzük ve belgelerde yer almasıyla, arkeolojik alanlarda korumaya ilişkin sıklıkla kullanılan bir uygulama tekniği haline geldiği görülmektedir. Tarihsel süreçte birçok yapıda bu yöntemin uygulandığına rastlanmaktadır. Yöntemin niteliğini daha ayrıntılı anlamak için, ortaya çıkışından günümüze kadar yapılan örneklerin incelenmesi yararlı olacaktır. Bu bağlamda, Blaundos Ceres (Demeter) Propylonu'na ilişkin sunulacak Anastilosis önerisi için, yöntemin uygulama ilkeleri, tarihsel süreçteki yeri ve gelişimi, uluslararası koruma tüzüklerindeki yeri ele alınmış; bu çerçevede Batı Anadolu'da yer alan son dönem örneklerinden seçilen Anastilosis uygulamaları, uygulama sonrası arkeolojik alanın bütünü içindeki yeri, alana kattığı değer, malzeme özgünlüğü, strüktür sistemi, yapım tekniği ve özgünlüğün sürdürülebilmesi gibi ilkeler doğrultusunda tartışılmıştır (Vacharopolou, 2006).

2.1 Anastilosis Kavramı ve Uygulama İlkeleri

XX. yüzyılın ilk yarısından itibaren arkeolojik alanlarda koruma ve onarım yöntemi olarak kabul gören Anastilosis, arkeolojik alanlardan ele geçen mimari yapı parçalarının minimum müdahaleyle bir araya getirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Mertens, 1995). Çeşitli belge ve çalışmalarda bu kavramın, farklı dillerde ve kaynaklarda Anastylosis, Anastylose, Anastilosi, Anastiloz gibi kelimelerle karşılandığı görülmektedir (Dimacopoulos, 1985). Çalışmada, Yunanca okunuşu olan "Anastilosis" biçimindeki kullanım tercih edilmiş olup, bu kavramın kökenine dair farklı görüşler bulunmaktadır. Bunlardan biri, Dimocopoulos tarafından tanımlanan; "ana" (yukarı) ve "stiliden" (stel, dikilitaş) kelimelerinden türetilen "stilo" kelimelerinin birleşiminden oluştuğuna dair görüştür (Toköz, 2013).

Anastilosis yöntemi, uzun soluklu bir sürecin ürünüdür. Bu süreç, belirli ilkeler çerçevesinde yürütülmelidir. Özgünlük, minimum müdahale, bütünlük, güvenilirlik, ayırt edilebilirlik ve geri alınabilirlik (yeniden müdahale edilebilirlik), yönteme ilişkin kritik önem taşıyan temel ilkelerdir. Bu ilkeler, Anastilosis uygulamasına yönelik genel bir çerçeve çizmektedir.

Anastilosis ilkelerinin başında gelen özgünlük, Anastilosis uygulamasını rekonstrüksiyondan ayıran en önemli farklılıktır. Rekonstrüksiyon, yapı tümüyle yıkılmış, yok olmuş ya da özgün malzemenin minimumda olduğu çok harap durumlar için tercih edilen bir koruma yöntemiyken, Anastilosis, özgün malzemenin fazlaca bulunduğu durumlarda tercih edilen bir yöntemdir. Özgün malzemenin az olduğu durumlarda Anastilosis uygulamasından kesinlikle kaçınılmalıdır (Ahunbay, 2004). Buradan da anlaşılmaktadır ki Anastilosis uygulaması, mimari eserin bütünlemesi ve yeniden yapımından çok farklı bir kavramdır (Orbaşlı, 2008). Burada amacın, yapıyı tamamen inşa etmek değil, yapının boyutu hakkında fikir uyandırmak amacıyla birbirinden ayrılan özgün parçaları bir araya getirmek olduğu unutulmamalıdır (Orbaşlı, 2008; Ahunbay, 2019). Özgün malzemenin fazlaca ele geçirildiği durumlarda, yapının özgün parçaları eski yerlerine yerleştirilmeli ve gerektiğinde minimum müdahale yapılmasına özen gösterilmelidir (Jokilehto, 2002).

Bu bağlamda, özgünlük ilkesi, diğer bir Anastilosis ilkesi olan minimum müdahaleyi beraberinde getirmektedir. Minimum müdahalenin amacı, yapının özgün parçalarına ek olarak, sürekliliğini ve biçimini korumasına yardımcı olan tamamlayıcı unsurları az miktarda ve ayırt edici biçimde kullanarak yapıyı ayağa kaldırmaktır. Müdahaleler her ne kadar minimum düzeyde yapılsa da malzeme ve taşıyıcı sistem seçimi büyük önem taşır. Özgün malzemeden farklılaşan, ancak aynı zamanda uyumlu olan malzemelerin seçilmesi önemlidir. Çünkü minimum müdahale yapılmış olsa da yapıya bakan kişinin özgünün dışındaki müdahaleyi fark edebilmesi, yapının özgünlük algısına zarar vermeyecektir. Taşıyıcı sistem seçiminde, mümkün olduğunca geleneksel yöntemler olan kurşun akıtma, kenetleme ve harçsız duvar örme tekniklerinin kullanımı öncelikli olmalıdır; ancak müdahale statik kaygılar içerdiğinde modern inşa tekniklerine başvurulabilir. Sistem seçiminde ana unsur, yapının kendisini taşıyabilmesi, yani statik denge olmalıdır ve bu da özgün blokların yapıdaki asıl yerlerinin güvenilir biçimde tespitine dayanır.

Anastilosis kapsamında, alanda dağılmış olan parçaların yapı içindeki özgün yerleri, güvenilirlik ilkesi çerçevesinde ayrıntılı çalışmalar sonucunda tespit edilir (Sanpaolesi, 1972a; Mertens, 1995; Woolfitt, 2007). Yapılacak müdahaleler ve eklenecek yeni malzemeler, güvenilirlik ilkesi doğrultusunda belirlenir. Arkeolojik alanlar için güvenilir veriler, interdisipliner çalışmaların alanında uzman kişiler tarafından yapılmasıyla elde edilir ve bu sayede yapılara ait özgün detaylar, yapısal izler, çalışma sonucu ortaya çıkar. Bu izler doğrultusunda güvenilirlik derecesi saptanır ve uygun yerlerine yapı parçaları yerleştirilir. Parçaların özgün yerleri bulunduktan sonra, ayağa kaldırma işlemleri gerçekleştirilebilir. Bu sayede, bütünlüğün sağlanabilmesi için müdahaleler geliştirilir.

Bütünlük ilkesi, arkeolojik alanlarda hem kentsel hem de yapısal ölçekte ele alınmalıdır. Çünkü Anastilosis uygulaması sonrası ayağa kaldırılan yapının kent dinamikleri içerisindeki yerinin belirlenmesi önemlidir. Örneğin, birçok yapı kalıntısının üçüncü boyuta taşındığı bir arkeolojik alanda gerçekleştirilen müdahale, boyut algısını sağlarken yapının kent içinde görünürlüğünü kısmen artırabilir. Bunun aksine, yapıların büyük bir kısmının harabe durumunda yer aldığı bir kentte yapılacak Anastilosis, o yapıyı vurgulayarak ön plana çıkmasına, yapının görünürlük

kazanmasına ve sembolleşmesine sebep olabilir (Feilden ve Jokilehto, 1993; Mertens, 1995; Hueber, 2002). Bu sebepten dolayı, Anastilosis çalışması yapılırken yapının içinde bulunduğu yerel ve tarihi bağlam detaylı biçimde irdelenmelidir.

Anastilosis uygulamasına ilişkin son ilke, geri alınabilirlik (yeniden müdahale edilebilirlik) ilkesidir. Kısmi veya tamamen ayağa kaldırılan bir yapıya ilişkin alanda yapılan kazı çalışmaları sırasında elde edilebilecek yeni veriler, ilerleyen süreçte meydana gelebilecek doğal afetler veya uygulamadan sonraki yıllarda mimari elemanlarda oluşabilecek hasarlar göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle, kullanılan malzemelerin veya sistemlerin tersine çevrilebilirliği dikkate alınmalı ve mimari elemanların yerleştirilmesi sürecinde yapıya zarar verilmemelidir (Feilden ve Jokilehto, 1993; Schmidt, 1993; Jokilehto, 2002; Philippot, 1996).

Tüm bu ilkeler doğrultusunda alana ve yapıya değer katacağı düşünülerek ayağa kaldırılan yapı örneklerinin aksine, Anastilosis yapıya ait blokları ortaya çıkarıldığı her durumda başvurulacak bir yöntem olarak görülmemelidir. Örneğin bir doğal afetin veya felaketin sonucu olarak dağılmış parçaları olan mimari bir eserin, ziyaretçiler ve uzmanlar tarafından felaket durumunun okunabilmesi adına dağılmış parçaların olduğu gibi bırakılması da alana ilişkin diğer bir sergileme yöntemidir (Jokilehto, 2002). Didyma Apollon Tapınağı'nda depreme bağlı olarak devrilmiş sütun tamburlarının dağıldığı biçimde sergileniyor olması bu duruma güzel bir örnek oluşturur. Bu uygulamayla depremin yıkıcı etkilerinin anlaşılması amaçlanmış ve aynı şekilde bulunacak farklı bir eser için yorum yapma olanağı sunulmuştur. Ancak, turizmin artan oranlarına paralel olarak, arkeolojik alanları ziyaret eden kişilerin beklentilerinin yükseldiği ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak Anastilosis uygulamalarının giderek yaygınlaştığı gözlemlenmektedir (Vaccaro, 1996a). Anastilosis uygulamalarında temel amaç, ziyaretçilerin beklentilerini karşılamak veya teknolojinin olanaklarını sergilemekten ziyade, kalıntıları nitelikli bir şekilde korumak ve sunmaktır. Dağınık halde bulunan yapı parçaları, yeniden ayağa kaldırıldıklarında, zeminde bulundukları halden daha az zarar görür ve dolayısıyla daha etkili bir koruma sağlar (Hueber, 1991).

2.2. Anastilosis Kavramının Tarihsel süreçteki Yeri ve Gelişimi, Uluslararası Koruma Tüzüklerindeki Yeri

Anastilosis kavramı, ilk olarak Atina Konferansı'nda ortaya atılmış; koruma ve restorasyon kavramlarının da gelişmesiyle birlikte, tarihsel süreçte uluslararası tüzüklerde ve konferanslarda yer almış, değişim ve gelişimler göstererek günümüze ulaşmıştır (Dimacopoulos, 1985).

Kavram, Ekim 1931'de mimari koruma ve korumanın temel ilkelerinin ele alındığı Atina Konferansı (International Conference for the Protection and Conservation of Artistic and Historical Monuments)'nda, Yunanlı bir mühendis/mimar olan Nikolaos Balanos tarafından tanıtılmıştır (Dimacopoulos, 1985; Schmidt, 1997; İpekoğlu ve Toköz, 2022). Balanos, "Anastilosis" olarak tariflediği bu yöntemin katılımcılar tarafından kabul görmesini beklemiştir. Ancak Glendimling (2013), *Conservation Movement* isimli kitabında bu beklentinin katılımcılar arasında rahatsızlık oluşturduğunu ve beklentisini karşılamadığını belirtir. İlk Anastilosis çalışmasını ise Athena Nike Tapınağı'nın dağılmış parçalarının birleştirilip yeniden yapılandırılması olarak tanımlar (Bilsel, 2019).

Atina Konferansı dönüşü, kentsel korumaya öncülük eden Giovanni tarafından Restorasyon Tüzüğü (Carta Del Restauro) ele alınmıştır. Tüzüğün üçüncü ve sekizinci maddeleri, Anastilosis kavramıyla doğrudan ilişkilidir. Üçüncü madde, "*... antik dönem eserlerinde, her tür bütünlemeden kaçınılmalıdır. Böyle yapılarda ancak Anastilosis, yani kalıntının genel çizgilerini ortaya çıkarmak ve korunmasını sağlamak amacıyla, mümkün olan en az ek ve nötr malzeme ile dağılmış parçaların birleştirilmesi işlemi söz konusu olabilir*" ifadesini içerir. Bu maddede, antik dönem eserlerinde yapılacak olan bütünlemelere kesin bir dille karşı çıkıldığı ve bu eserlerde sadece Anastilosis yapılabileceği, bunun da minimum müdahale ile olması gerektiği belirtilmiştir. Aynı tüzüğün sekizinci maddesi ise "*Ekler kesin ve açık olmalı ve özgünden farklı malzeme kullanılarak veya bezemesiz bir çerçeveyle sınırlanarak, ya da damga veya yazıtla belirtilmelidir. Bir restorasyon asla onu inceleyenleri yanıltacak veya tarihi bir belgeyi değiştirecek şekilde yapılmamalıdır.*" ifadesini içerir (Ahunbay, 2004). Sekizinci madde ile de uygulanacak olan bütünleme ve eklerin özgünden farklı bir malzeme türüyle ve bezemeden arındırılmış sade bir üslupla

üretilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu yönüyle de Anastilosis'in temel ilkesi olan özgünlük kavramı vurgulanmıştır.

Bu gelişimlerden sonraki süreç, Giovanni, Balanos ve diğer kıta Avrupası yaklaşımlarının birbirine eklemlendiği anıtlar ve sitlerin bütüncül koruma yaklaşımının ortaya çıktığı bir dönemdir. Çevreyle görsel estetik ve bütünlük fikri giderek yerleşmekte olsa da gerçekçilik beklentisi, Anastilosis tekniğinin Yunanistan ve İtalya dışında da yayılmasına sebep olmuştur. Giderek Avrupalı mimarlar tarafından bu yaklaşım, Kuzey Afrika, Güneydoğu Asya, İtalya, Hollanda, Endonezya gibi ülkelerde Anastilosis uygulamalarının yapılmasına yol açmıştır (Bilsel, 2019).

1930-1960 yılları arası, Soğuk Savaş dönemi olarak tanımlanabilen sürece gelindiğinde, UNESCO tarafından gerçekleştirilen bazı eserleri kurtarma operasyonları uluslararası işbirliği kavramını ortaya çıkarmıştır. Bunun devamı olarak da 1964 yılında Venedik Tüzüğü, arkeolojik mirasın korunmasını ortak bir ilkeye bağlamıştır. Bu bağlamda, Tüzüğün on beşinci maddesi şu ifadeyi içerir: "*Kazılar, 1956 yılında UNESCO tarafından kabul edilmiş arkeolojik kazılarda uygulanması istenilen uluslararası ilkelerle tanımlanan kararlara ve bilimsel standartlara uygun olarak yapılmalıdır. Yıkıntılar korunmalı, mimari unsurların ve buluntuların sürekli olarak korunması için gerekli önlemler alınmalıdır. Bundan başka, anıtın anlaşılmasını kolaylaştıracak ve anlamını hiç bozmadan açığa çıkartacak her çareye başvurulmalıdır. Bütün yeniden inşa işlemlerinden peşinen vazgeçilmelidir. Yalnız Anastilosis'e, yani mevcut fakat birbirinden ayrılmış parçaların bir araya getirilmesine izin verilebilir. Birleştirmede kullanılan madde her zaman ayırt edilebilecek bir nitelikte olmalı ve bu, anıtın korunmasını sağlamak ve eski haline getirmek için mümkün olduğunca az kullanılmalıdır.*" (Ahunbay, 2004). Anastilosis uygulamasının çerçevesi kesin olarak çizilmiştir ve Anastilosis, arkeolojik alanlarda müdahale için kabul edilebilir tek yöntem olarak sayılmıştır.

1968'de yayınlanan Kamu veya Özel Çalışmalarla Tehlikeye Giren Kültür Varlıklarının Korunmasına İlişkin Tavsiye Kararı'nın 9. maddesi, *"... tehlike altında olan kültürel varlıkların özgün bir şekilde yerinde korunmasına gereken öncelik verilmelidir. Öncelik arz eden ekonomik ve toplumsal koşullar kültürel varlıkların taşınmasını, terk edilmesini veya yok edilmesini gerektiriyorsa, uygulanacak tasfiye*

veya kurtarma çalışmaları çerçevesinde söz konusu kültürel varlıklar her zaman dikkatle incelenmeli ve incelemeler sonucunda ayrıntılı kayıtlar hazırlanmalıdır." ifadesini içerir. Bu maddeyle yerinde korumanın önemi vurgulanmıştır (UNESCO, 1968).

1969 yılında Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen ve 1992'de revize edilen 'Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi'nde, geçmişin ve arkeolojik mirasa yönelik tehlikelerin daha iyi anlaşılabilmesi için, kamuoyunda bu mirasın değerine dair bir farkındalığın artırılmasına yönelik eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Aynı zamanda, halkın arkeolojik alanlara erişiminin ve uygun arkeolojik objelerin sergilenmesinin teşvik edilmesi gerektiği belirtilerek, bu mirasın toplumla etkileşiminin önemine dikkat çekilmektedir. Sözleşme, arkeolojik sitlerin ziyaretçilere açılmasının, sitlerin ve çevrelerinin bilimsel ve arkeolojik özelliklerine zarar vermeden yapılması gerektiğini ifade etmektedir (Avrupa Konseyi, 1992; Cengiz, M. ve Tanaç Zeren, M., 2021).

1990 yılında yayınlanan Arkeolojik Mirasın Korunması ve Yönetimi Tüzüğü'nde, '*... Mevcut arkeolojik verilere zarar vermemeleri için çok özenle yapılmalı; özgün nitelikleri yakalayabilmek için bütün kaynaklarda mevcut bilgilerden yararlanılmalıdır*. 'şeklinde ifade yer alır. Yine bu tüzükte yeniden yapım müdahalelerin anlaşılır olması gerektiği belirtilmiştir (ICOMOS, 1990).

1997 yılında Verona'da gerçekleştirilen uluslararası toplantıda, tarihi sitlerin izole edilmemesi, tam tersine günümüz yaşamına entegre olmuş yerler haline dönüştürülmeleri ve bunun alanı daha anlaşılabilir ve değerli kıldığına yönelik yaklaşımlar sunulmuştur (Alpan, 2005).

2008 yılında ICOMOS'un yayınladığı 'Kültürel Miras Alanlarının Algılanması ve Sunumu Tüzüğü', koruma sürecinin en önemli aşamasının toplumla iletişim olduğunu vurgulamaktadır. Bilginin sunulması, popülerleştirilmesi, yorumlanması ve aktarılması süreçleriyle tanımlanan bu aşama, mirasın korunması açısından kritik kabul edilmektedir. Tüzük, geçmiş uygarlıklardan günümüze ulaşan somut ve somut olmayan miras değerlerinin nasıl korunacağı ve topluma nasıl sunulacağı üzerine odaklanmaktadır. Miras alanlarının yorumlanması ve sunumunda standardize edilmiş,

akılcı bir terminoloji oluşturmak amacıyla 'Erişim ve Anlama', 'Bilgi Kaynakları', 'Yeri ve Bağlamı Koruma', 'Özgünlüğü Koruma', 'Sürdürülebilir Planlama', 'Kapsayıcılık/Katılımcılık', 'Araştırma, Eğitim ve Değerlendirmenin Önemi' başlıkları altında 7 temel ilke belirlenmiştir. Tüzük ayrıca, toplumun miras alanlarına hem fiziksel hem de entelektüel erişimini sağlama, alanın doğal, kültürel, tarihi ve sosyal bağlamına, özgünlüğüne ve yerin ruhuna saygı gösterilmesi gerektiğini belirtir. Koruma ve sunum müdahalelerinin toplumun tüm kesimlerinin katılımını sağlayan bir süreçle yürütülmesinin önemine vurgu yapılmaktadır (ICOMOS, 2008; Cengiz, M. ve Tanaç Zeren, M., 2021).

2013 yılı itibariyle ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi'nde Anastilosis kavramı, "*Mimari mirasa ait dağınık mimari parçaları, anıt hakkında fikir verecek biçimde yeniden bir araya getirerek onu belirli bir bütünlüğe kavuşturma yöntemidir. Bu müdahale, yeniden yapımı hedeflemez; yapının ayakta tutulması için gereken çağdaş müdahale ve ekler sınırlı tutulmalı ve öne çıkmamalıdır*." ifadesiyle tanımlanmıştır (ICOMOS, 2013).

İncelenen bu belge ve tüzüklerden de anlaşılacağı üzere, her ne kadar detaylı çıkarımlar yapılıyor olsa da Anastilosis uygulamasının temel ilkelerini anlamak için alanda uzmanlaşmış kişilerin deneyim ve görüşlerine başvurulması gerekir. Dolayısıyla, Anastilosis çalışmaları yapılırken, koruma tüzüklerinde ifade edilen ilkeler ışığında, alanında uzmanlaşmış koruma uzmanı mimar, arkeolog, sanat tarihçisi, konservasyon uzmanı, inşaat mühendisi gibi farklı disiplinlerden meslek insanlarının bir arada çalışması gerekmektedir.

2.3. Anastilosis Kavramının Örnekler Üzerinden İncelenmesi

Anastilosis; arkeolojik alanlarda; yaygın olarak uygulanan bir restorasyon yöntemidir. Bu bağlamda, çalışma konusu olan Blaundos Propylonu için bir Anastilosis önerisi geliştirebilmek amacıyla anastilosis uygulaması yapılmış olan örneklerin incelenmesi, uygulamalarda kullanılan teknikleri, yaklaşımları ve ortaya çıkan olumlu, olumsuz sonuçları anlamak açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu bağlamda Blaundos Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonunun Batı Anadoluda kutsal alana girişi sağlayan tapınak cepheli anıtsal bir propylon olduğu göz önüne alınarak; Anastilosis uygulaması yapılmış farklı örnekler ele alınmış ve tapınak yapıları, propylonlardan seçme örnekler analiz edilip karşılaştırmalı bir biçimde tablolaştırılmıştır. Karşılaştırmalar; özgünlük, minimum müdahale, güvenilirlik, bütünlük, geri alınabilirlik olarak tanımlanan Anastilosis yönteminin temel ilkeleri bağlamında gerçekleştirilmiştir. Arkeolojik alanlardaki yapıların korunmasına ve sunumuna yönelik yöntemler üzerine çıkarımlar yapılarak Blaundos propylonu için uygun müdahale tekniklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda Pergamon Traian Tapınağı, Aphrodisias Tetrapylonu, Apollon Smitheion Tapınağı, Assos Athena Tapınağı, Side Apollon Tapınağı, Laodikeia A Tapınağı ele alınmıştır.

Pergamon Trajan Tapınağı'nda 1979-1994 yılları arasında Anastilosis uygulaması gerçekleştirilmiştir (Nohlen, 1999). Yapının tümü değil; özgünlüğünü muhafaza edecek ve ziyaretçilere doğru bilgiler sunacak kısmi oranda ayağa kaldırılmıştır (Nohlen, 2014). Fazla yeni malzeme gerektiren güney alınlık gibi yapı bölümleri zeminde sergilenmiştir. Ayağa kaldırılmış olan batı cephesine ait özgün mimari blokların büyük kısmı günümüze ulaşmıştır. Özgün malzeme olan mermere ek yeni malzeme olarak da mermer tercih edilmiş; bloklar süslemesiz olarak özgün geometride ve profil boyutlarında yeniden üretilmiştir. Yapı blokları özgün tekniğe uygun harçsız kenetleme yöntemiyle birleştirilmiş, özgününden farklı betonarme bir sistem üretilmemiştir. Birleştirme titanyum çubuklar ile yapılmıştır. Bu yöntem deprem anında blokların çubuklardan önce ayrılarak, bloklara minimum zarar vereceğinden tercih edilmiştir (Nohlen, 1999).

Apollon Smitheion Tapınağı 1980-2014 yılları arasında farklı dönemlerde müdahaleler görmüştür. Yapıya dair blokların çok az bir kısmı sağlam olarak ortaya çıkarılmış; sağlam bloklar da zaman içerisinde tahrip olmuştur (Gökçe, 2000). Örneğin; krepise ait mermer bloklar tamamen kaybolmuş, andezit blokların çoğu bulunamamış ve tüf taşından basamaklar hava koşullarına bağlı olarak dağılmıştır. Bu eksik blokların tamamlanmasında özgün malzeme olan tüf taşından farklı olarak aşırı miktarda beton kullanıldığı görülmektedir. Az miktardaki özgün bloklarla yeni malzemeden üretilen bu sayıca çok fazla olan yapı bloklarının birleştirilmesinde fiber

çubuklar ve epoksi kullanılmıştır. Yapının temel bölümünde betonarme müdahaleler yapılmış; bloklar bu temel üzerine bindirilmiştir (Toköz, 2017).

Diğer bir örnek olan Side Apollon Tapınağı'nda restorasyon uygulamaları 1983-1989 yılları arasında yapılmıştır. Yapıya ait cella blokları ve tapınağın doğu kısmı günümüze ulaşamamıştır. Bu nedenle tapınağın sadece batı kısmı kısmen ayağa kaldırılmıştır. Özgün malzemenin az sayıda olması yeni malzeme kullanımını gerektirmiştir. Bu bağlamda; özgün malzeme olan mermer yerine dayanımını daha yüksek olmasından dolayı beton bloklar kullanılmıştır (Yorulmaz, Çili & Ahunbay, 1989). Yapının temelinde kazı yapılmış ve temel bölümü de betonarme sistemle güçlendirilmiştir. Yeni malzeme olan betondan üretilmiş arşitrav blokları özgün geometri ve profil boyutlarında bezemesiz olarak üretilmiştir. Blokları birleştirmede çelik çubuklar kullanılmıştır. Sütunların bütün bir şekilde ortaya çıkarılmış örneği yoktur. Buna bağlı olarak karşılaştırmalı analizlerle sütun yükseklikleri belirlenmiştir ve sütunlarda tamamlamalar yapılmıştır. Sütunlardaki tamamlamalarda süreç içerisinde havayla etkileşime bağlı sarı renge dönüşüm gerçekleşmiş; özgün malzemeyle yeni malzeme arasında farklılık daha görünür hale gelmiştir (Toköz, 2017).

Laodikeia A Tapınağı'nda uygulama 2009-2011 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. Tapınağa ait blokların özgün bloklarının sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. Buna bağlı olarak yeni malzeme kullanımını beraberinde getirmiştir. Örneğin; stylobat bölümünde çokça traverten, mermer, beyaz çimento kullanılmıştır. Bu yeni malzemelerin birleştirilmesinde çimento harcı kullanılmıştır. Bazı bölümlerde yıkımın sergilenmesi amacıyla çelik çubuklarla kırık bölüm görülecek biçimde açık bırakılmıştır (Şimşek, 2011). Aynı zamanda yeni strüktür sistemi üretilmemiş; özgün kenet sistemi kullanılmıştır. Bunun yanında blokları birleştirmede beyaz çimento ve araldit malzemesi harç olarak kullanılmıştır (Şimşek, 2011).

Aphrodisias Tetrapylonu anastilosis çalışması 1990 yılında gerçekleştirilmiştir. Özgün malzeme oranının %85 civarında olduğu tespit edilmiş ve bu oran anastilosis uygulaması için dayanak oluşturmuştur (Smith, 1991). Eksik blokların tamamlanmasında yapay taş ve beyaz çimento malzeme kullanılmıştır. Yeni

bloklar özgün profil oranları kullanılarak bezemesiz biçimde üretilmiştir (Smith, 1992). Aynı zamanda yapının ayağa kaldırılması amacıyla ilk olarak beton temeller oluşturulmuş ve yapı bu temeller üzerinde ayağa kaldırılmıştır (Terim, 1986). Yapı bloklarının birleştirilmesinde çelik donatılar kullanılmıştır (Smith, 1991).

Assos Athena Tapınağı restorasyon çalışmaları 1990-2010 yılları arasında çeşitli tarihlerde yapılmıştır. Yapıya ait özgün blokların bir kısmı sağlam biçimde ele geçirilmiştir. Yapının özgün malzemesi olan andezit; yeniden üretilen stylobat bloklarında da kullanılmıştır. Yeni dökülen betonarme parçalarla orijinal parçalar arasında kalınlık farkı oluşturulmuştur. Bu durum görsel bütünlüğü bozmaktadır. Blokların birleştirilmesi için yeni bir strüktür sistemi üretilmemiş, kurşun kenetlerle birleştirilmiştir (Arslan, 2012).

Tablolaştırılan bu tapınaklara ilişkin restorasyon örneklerine ek olarak yakın zamanda uygulanmış örnekleri ele almak önemli bir veri oluşturacaktır. Bu bağlamda antik kentlerdeki son dönemlerde yapılmış restorasyon çalışmalarından Sagalassos Güneybatı Kapısı, Sagalassos Antoninler Çeşmesi gibi örnekler de incelenmiştir.

Sagalassos Güneybatı Kapısı'na ait mimari blokların büyük kısmı ele geçirilmiştir. Yapının özgününe uygun biçimde eklenecek yeni malzeme olarak harçsız kesme taşları kemer yapısının tamamlanmasında kullanılmıştır. Blokların biraraya getirilmesinde cam elyafı çubuklar kullanılmıştır. Çubukların uygulandığı yüzeylere epoksi sürülmüş strüktür olarak orijinal yığma sistem kullanılmıştır. Yapının ayağa kaldırılmasıyla kent için önemli bir aks okunur hale gelmiş ve yapı bloklarının daha nitelikli korunması sağlanmıştır.

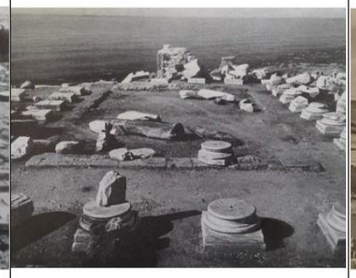
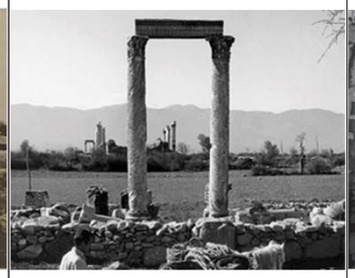
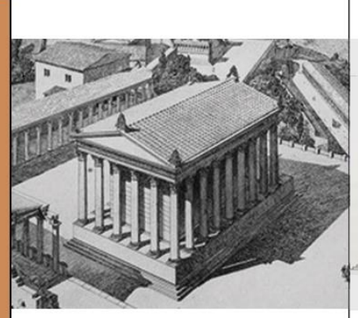
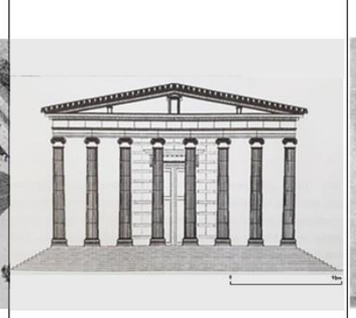
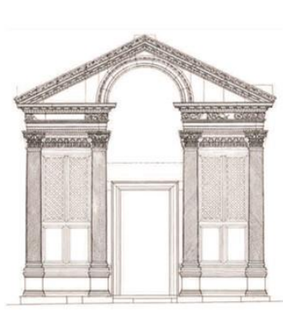
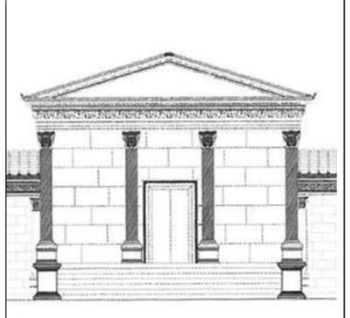
Bir diğer arkeolojik restorasyon örneği olan Sagalassos Antoninler çeşmesinde 1998-2010 yılları arasında çalışmalar sürdürülmüştür. Yapılan bu çalışmalar kapsamında yapıya ait özgün malzeme büyük oranda ortaya çıkarılmıştır. Kırık blok parçaları cam elyafı-epoksi sistemi ile birleştirilmiş ve yapılan mimari araştırmalar sonunda blokların yapıdaki yerleri tanımlanmıştır. Tamamlamalar yalnızca yapısal gerekli olan yerlerde yapılmış ve özgün taşa benzer özelliklerde taşlar kullanılmış ve pantograf' tekniğiyle üretilmiştir. Taşların arasına özgün yapıda olduğu gibi yatay ve dikey bağlantılar yerleştirilerek ayağa kaldırılmıştır. Bağlantılar, çağdaş restorasyon

ilkelerine uygun olarak, taşın kırılma gücünden daha zayıf ve özgün malzemeye zarar vermeyecek şekilde tasarlanmıştır. Ayrıca, depremin etkisini azaltmak amacıyla, anıtın arşitrav sırasının altına darbe emici ‘neopren’ deprem izolasyon panelleri yerleştirilmiştir. Deprem izolasyonu, yapının üst kısmını alt kısımdan ayırır ve üst kısmın kendi içinde hareket etmesine olanak verir. (Torun, 2020)

Tablo 2.1 Anastilosis Örnekleri Analizi (Kişisel Arşiv, 2024)

NO	YAPI	AYAĞA KALDIRILAN BÖLÜM	MALZEME		STRÜKTÜR SİSTEMİ		KAYNAKÇA
			ÖZGÜN MALZEME	YENİ MALZEME	ÖZGÜN STRÜKTÜR	YENİ STRÜKTÜR / BAĞLANTI ELEMANI	
1	Pergamon Trajan Tapınağı	Doğu Galeri Ön Cephe Sütun+Başlık+Arşitrav+Korniş	Andezit Mermer	Mermer Kırığı ve Çimentodan Oluşan Yapay Taş	Harçsız Kenetleme Sistemi	Titanyumla Güçlendirilmiş Çelik Çubuk	Radt, 1999
2	Apollon Smitheion Tapınağı	Güneybatı Krepisi Krepidoma Basamakları	Tüf + Andezit Mermer	Temelde Beton Beyaz Çimento Mermer	Harçsız Kenetleme Sistemi	Krom ve Fiberglass Çubuk Epoksi Harç	Özgünel, 2015
3	Assos Athena Tapınağı	Güney, Batı ve Kuzeyde Sütun Elemanları Zeminde Pediment	Yerel Andezit Taşı	Yerel Andezit Taşı	Harçsız Kenetleme Sistemi	Kurşun Plaka Kurşun Kenet	Arslan, 2012
4	Side Apollon Tapınağı	Kısmi Alınlıktaki Parçalar Temel+ Kısmi Üst Yapı	Konglomera Mermer	Temelde Grobeton Mermer Tozu ve Çimentodan Yapay Taş	Harçsız Kenetleme Sistemi	Çelik Çubuk	Toköz, 2017
5	Aphrodisias Tetrapylon	Yapının Tümü	Mermer	Beyaz Çimentodan Yapay Taş ve Mermer	Harçsız Kenetleme Sistemi	Çelik Çubuk	Rouche; Smith, 1992
6	Laodikeia A Tapınağı	Prostylos Cephesi Sütun + Krepidoma	Traverten Mermer Kaplama	Traverten Mermer Beton	Harçsız Kenetleme Sistemi	Krom ve Çelik Çubuk Demir Kenet	Şimşek, 2011

Tablo 2.2 Anastilosis Örnekleri (Kişisel Arşiv, 2024)

YAPI ÖRNEKLERİ						
	Pergamon Trajan Tapınağı	Apollon Smitheion Tapınağı	Side Apollon Tapınağı	Assos Athena Tapınağı	Aphrodisias Tetrapylon	Laodikeia A Tapınağı
RÖLÖVE (HARABE DURUMU)						
	Radt, 2002	Özgünel, 2001	Mansel, 1963	Clarke, Bacon, Koldewey, 1904	Güler, 1958	Şimşek, 2009
RESTİTÜSYON						
	Radt, 2002	Gökçe, 2000	Mansel, 1958	Clarke, Bacon, Koldewey, 1904	Smith, 2022	Şimşek, 2007b
AYAĞA KALDIRMA SONRASI						
	Kişisel Arşiv, 2023	Toköz, 2017	Toköz, 2017	Demirel, 2024	Aphrodisias Web Arşivi, 2023	Kişisel Arşiv, 2023

Tablolaştırılmış bu örnekler doğrultusunda; uygulamalarda farklı birçok malzeme ve tekniğin kullanıldığı görülmektedir. Bu tekniklerle gerçekleştirilen uygulamaların mevcut özgün malzeme oranı, minimum müdahale, güvenilirlik, kent ve yapı ölçeğinde bütünlük, geri alınabilirlik olarak tanımlanan anastilosis ilkeleri bağlamında çeşitli sonuçlar doğurmuştur.

Örneğin uygulamalara kent ölçeğinde bakıldığında; Pergamon Trajan Tapınağı, Aphrodisias Tetrapylonu'nun ayağa kaldırmasıyla birlikte kentin sembolü haline geldiği ve kenti görünür kıldığı görülmektedir. Assos Athena Tapınağı, Apollon Smitheion Tapınağı, Side Apollon Tapınağı, Laodikeia A Tapınağı'ndaysa yapıların alana gelen ziyaretçilerin yapıyı üç boyutlu olarak algılamasını sağlamıştır.

Anastilosis yapıya ait özgün parçaların çoğunlukta ve kullanılabilir olduğu durumlarda gerçekleştirilen bir uygulamadır. Yapının kendi kimliğini ve karakteristik özelliğini yansıtabilmesi önemlidir. Bu nedenle anastilosis projelerinde özgün malzemenin çoğunlukta olması ve malzemelerin bulundukları konumlarının yapının konumu ile ilişkilerinin bilinmesi gerekir (Balen ve Patricia, 2005). Aphrodisias Tetrapylon'unda ise bu oran %85 civarındadır (Smith, 1991). Pergamon Trajan Tapınağı, Aphrodisias Tetrapylonu'nda özgün malzeme oranı oldukça fazla; Laodikeia A Tapınağı, Apollon Smitheion Tapınağı'nda özgün malzeme oranı azdır (Toköz, 2018). Bu da bu yapıların ayağa kaldırılmasına yönelik soru işaretleri oluşturmaktadır.

Malzeme türü bakımındansa; yeni malzemenin türü, rengi, dokusu oldukça önemlidir. Venedik Tüzüğünde de belirtildiği üzere yeni malzemenin özgün malzemeden farklı olması gerekmektedir (Mertens. 1984). Yeni ek malzeme daha çok yapıyı taşıyıcılık bakımından gerekli yerlerde kullanılmalı ve özgün malzemeye göre daha arka planda kalmalıdır (Vacharopoulou, 2006). Bu bağlamda yapılar incelendiğinde; Aphrodisias Tetrapylon'undaki tamamlama uygulamalarında beyaz çimento ile yapay taş kullanımı görülür (Smith, 1992). Pergamon Traijan Tapınağı'nda da parçalanmış mermer ve beyaz çimentodan elde edilen yapay taş kullanılmıştır (Toköz, 2018). Bu uygulamalar harçlı bağlayıcıların kalıplara dökülerek yapay taş elde edilmesiyle gerçekleştirilen tamamlama uygulamalarıdır. Yapay taşın yeni malzeme olarak kullanıldığı yapılarda; çok baskın kullanılarak yapının özgün malzemesinden daha görünür olmuş hem de yapının özgün

cephe görüntüsünü büyük zarar vermiştir (Heinz, 2008). Bunun yanında özgün malzemenin görünümüne yakın aynı tür malzemede kullanılarak tamamlanan uygulamalar da bulunmaktadır. Örneğin Laodikeia A Tapınağı naos duvarında yeni üretim traverten bloklar kullanılmıştır (Şimşek, 2011). Apollon Smitheion Tapınağı'ndaysa merdiven basamakları özgün malzemeden farklı mermerden üretilmiş yeni mermer özgün malzemeden daha görünür hale gelmiştir. Tamamlamalarda seçilen çeşitli malzemelerin yanında malzemenin kullanım şekli de minimum müdahale ilkesi kapsamında önemlidir. Örneğin Pergamon Trajan Tapınağı, Laodikeia A Tapınağı, tamamlamalarda kullanılan yeni malzemenin bezemesiz sadece özgün geometride fascia oranlarını kullanarak üretilmiş olması bezeme izinin takibinin bu şekilde sağlanması özgün ve yeni malzeme ayrımını vurgular nitelikte olmuştur (Vacharopoulou, 2006; Toköz 2018). Sagalassos Claudius Kemeri'ndeyse yapının bezemesinin az miktarda olması göz önüne alınarak yapının özgün silme ve profilleri korunarak tümlenmiştir. Bu tümlemeler pantograf tekniği kullanılarak yapılmıştır (Waelkens ve diğer., 2015).

Yeni malzemenin kullanımı yapı temellerinde görülmektedir. Aphrodisias Tetrapylon, Apollon Smitheion Tapınağı yapılarında ayağa kaldırma çalışması öncesi alanda kazı yaparak beton malzemeli yeni temel sistemi oluşturulmuştur. Sağlamlaştırılmış bu beton temel üzerinde ayağa kaldırılmıştır (Terim, 1986). Dolayısıyla hem yapısal hem de kentsel bütünlük, özgünlük anlamında seçilen malzeme ve strüktürün önemi anlaşılmaktadır.

Seçilen malzemenin yanında bu malzemeden elde edilmiş olan bloklar ve özgün blokların biraraya getirilmesine ilişkin çeşitli uygulamalar gerçekleştirilmektedir. Beton, yeni bağlantı dübelleri, çelik, fiberglas ve cam elyafı çubuk donatılar, paslanmaz titanyum donatılar, kimyasal yapıştırma harçları gibi birçok teknik birlikte veya birbirinden bağımsız şekillerde kullanılmaktadır. Örneğin Aphrodisias Tetrapylon'unda çelik donatılar sabitlemede kullanılmıştır (Smith, 1991). Assos Athena Tapınağı özgün sistemine uygun kurşun kenetlerle birleştirilmiş, Pergamon Trajan Tapınağı'nda titanyum çubuklar kullanılmış, Apollon Smitheion Tapınağı'ndaysa fiberglass çubuklar ve epoksi kullanıldığı görülmektedir. Laiodikeia A Tapınağı'ndaysa batı prostylosa ait sütun tamburunun parçalanan ön yüzeyi ortaya çıkarıldığı haliyle önüne paslanmaz çelik

çubuklarla destek yapılarak sergilenmektedir (Şimşek, 2013). Çelik çubukların bağımsız şekilde kullanıldığı bu örneklerin yanında bağlantı çubuklarının kullanıldığı yüzeylerde donatıların harçla birlikte uygulandığı örneklere de rastlanır. Yakın dönem örneklerinden olan Sagalassos Güneybatı kapısında cam elyafı çubuklar ve çubuk birleşim yerlerinde epoksi kullanımı da görülmektedir (Waelkens ve diğer., 2015). Bağlantı elemanları bakımından fiberglas donatıların çelik bağlantı elemanlarına göre daha esnek yapıda olması; deprem anında esneklik ve hareket kolaylığı sağlatır. Ayrıca fiberglass donatı elemanlarının hafif yapıda olması yapıyı fazladan yüke maruz bırakmaz. Buna karşın çelik donatı elemanları rijitliği sağlatırken bunun yanında yapının yükünü de artırır. Aynı zamanda pas ve korozyona bağlı olarak yapıda deformasyonlara yol açma ihtimali yüksektir. Bu bakımdan filexiglass ve cam elyafı bağlantı elemanları bütünleme için daha yüksek verim sağlayacağı düşünülmektedir.

Malzemelerin biraraya getirilmesinde özgün strüktürün kullanılması öncelik olmalıdır. Örneğin Pergamon Trajan Tapınağı'nda harçsız kenet sistemi kullanılmıştır. Özgün taşıyıcı sistemin korunarak uygulanması olumlu bir yaklaşımdır. Ancak ciddi anlamda özgün taşıyıcı sistemin yapıyı ayakta tutmayı sağlayacak durumda olmadığında farklı strüktür sistemleri kullanılabilmektedir. Apollon Smıtheion Tapınağı'nda harçsız kenetleme yöntemi olan özgün taşıyıcı sistem olan harçsız kenetleme sistemi yerine yeni betonarme bir temel oluşturulmuş; bloklar bu temel sistemi üzerine oturtulmuştur.

Yapılan restorasyon müdahalesinin ve malzemelerin biraraya getirilişinin yapının özgün malzemesine zarar vermemesi; yeni bir veriyle karşılaşıldığında uygulamaların geri alınabilirliğini sağlar. Bu sebeple minimum ve doğru müdahale yapmak kritik önem taşır. Örneğin; Pergamon Trajan Tapınağı, Apollon Smitheion Tapınağı'nda betonarme ve yapay taşa bağlı birleşimler yapının özgün durumuna zarar vermiştir. Ancak Sagalassos Güneybatı kapısında cam elyafı bağlantılar sökülerek yapı eski haline rahatlıkla döndürülecek ve kültürel miras olan bu yapılara ilişkin veri kaybı oluşturmayacaktır.

İncelenen bu örnekler ışığında müdahale kararlarının yapı özelinde ve uzman kişiler tarafından gerçekleştirilen analizler, karşılaştırmalar, literatür tarama gibi detaylı çalışmaların sonucunda verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM ÜÇ
PROPYLON YAPILARININ MİMARİ ÖZELLİKLERİ

Antik kaynaklar ve arkeolojik kalıntılar, tarih boyunca kentlerin hem kuruluşunda hem de planlanmasında kutsal alanların öncelikli yapı grupları arasında yer aldığını gösterir. Dinsel işlevlerinin yanı sıra, konumları ve boyutlarıyla birer propaganda aracı olarak da rol oynayan kutsal alanlar/tapınaklar, hem anıtsal boyutları hem de zengin süslemeleriyle en etkileyici yapılardır. En erken dönemlerde doğaya tapınmayla başlayan süreç, ilerleyen dönemlerde sınırları belirlenmiş ve gündelik yaşamdan kısmen izole edilmiş alanlara evrilmiştir. Bu kutsal alanların girişleri de, hem tapınağın önemine hem de buraya girenlerin ilk karşılaştıkları birim olmasına bağlı olarak, kutsal alanla uyumlu bir anıtsallığa sahiptir. Bu durum sadece kült alanlarıyla sınırlı kalmamış; bouleuterion, gymnasion gibi kamusal mekânlara giriş de anıtsal propylonlarla sağlanmıştır (Ortaç, 2001). Bağımsız bir yapı olmayıp, yapıları ya da yapı komplekslerini birbirine bağlayan bir tür geçiş birimi olan ve dönemin mimari/mühendislik teknolojilerine bağlı olarak değişim ve gelişim gösteren propylonlardan günümüze çok sayıda kalıntı ulaşmıştır.

3.1 Propylon Yapılarının Tarihsel Süreçteki Yeri ve Gelişimi

Propylonların ilk kullanımının Tunç Çağı'nda, etrafı duvarlarla veya çitlerle kapatılmış veranda tarzındaki bir alana kapı yerleştirilmesiyle başladığı bilinmektedir (Lawrence, 1996, s. 7). J. R. Carpenter'a göre, propylon yapısının ilk örneği, Erken Tunç Çağı'na (MÖ 2500-2200) tarihlendirilmiş olan Troia IIc katmanında ortaya çıkar (Carpenter, 1970). İlerleyen süreçte, Geç Tunç Çağı'nda Knossos, Mykenai, Pylos gibi Minos ve Myken saraylarında da propylon yapılarına rastlanmıştır (Carpenter, 1970). Bu ilk propylon yapıları, merkezlerinde megaron planlı mekânların bulunduğu avlulu tapınak/saray komplekslerinin anıtsal girişleri olarak tasarlanmıştır. Malzeme açısından bakıldığında, bu erken yapıların taş temel üzerine yine taş veya kerpiç duvarlarla yükseltildiği, üst örtülerinin daha hafif malzeme olan ahşap ve toprakla yapıldığı; bu üst örtünün duvarların yanı sıra ahşap veya taş sütunlar/kolonlarla taşındığı görülür. Mekân organizasyonu bakımından, yaklaşık olarak dikdörtgen platform üzerine 'H' formunda yerleştirilmiş olan bu erken propylonlar, birbirine paralel iki duvar ve bunları birleştiren üçüncü bir duvardan oluşan simetrik yapılardır.

Tunç Çağı'nın devamında, özellikle dini yapılarda anıtsal mimariyle birlikte propylonlar da önem kazanmaya başlamıştır. MÖ 800 civarında, Phrygia'nın başkenti Gordion'daki megaron komplekslerinin bulunduğu alanda, iki avlu arasındaki geçişi sağlayan anıtsal kapı yapısı, Demir Çağı'nın ilk örneklerinden biri olarak kabul edilebilir (Young, 1955, s. 373). Erken Arkaik Dönem'de kutsal alanların giriş bölümlerine anıtsal bir propylon inşa etmek yaygın bir uygulama haline gelmiştir (Wcherley, 1962, s. 92). Aegina Aphaia Kutsal Alanı Propylonları, Calauria Poseidon Propylonu, Sounion Poseidon Kutsal Alanı Propylonu, Arkaik Dönem'in başlıca örnekleridir (Carpenter, 1970; Ünsever, 2019). Bu örneklerin tamamı, kutsal alanların ana giriş kapıları niteliğindedir. Bu dönemin yapılarında, daha erken dönem örneklerinde olduğu gibi ahşap ve kerpiç malzeme kullanılmış olsa da yer yer mermer yapılar da görülmektedir. Mekân organizasyonu bakımından incelendiğinde, yaklaşık dikdörtgen bir platformdan oluşup birkaç basamakla yükseltilmiş, iki yanda duvarlarla sınırlandırılan ve üst yapısı taşıyıcılarla taşınan distylos, distylos prostylos ve in-antis plan tiplerine rastlanmıştır. Arkaik Dönem'in propylonları genellikle Dor düzeninde yapılmış olup, bu yapı tipi Antik Çağ mimarisinde standart bir form haline gelmiş ve sonraki yüzyıllar boyunca gelişimini kesintisiz devam ettirmiştir (Carpenter, 1970, s. 39).

Klasik Dönem olarak tanımlanan MÖ V.-IV. yüzyıllar arasında, propylonların kutsal alanların anıtsal girişleri olarak kullanımı devam etmiştir. Bu döneme ait Atina Akropolisi'nin girişi olan ve mimar Mnesikles tarafından inşa edilen Propylaia ile Selinus'taki Demeter Malophoros Kutsal Alanı Propylonu, başlıca örnekler arasında yer alır (Miles, 1998; Gruben 2001; Höcker 2008a, s. 200; Höcker 2008b, s. 256; Kadıoğlu, 2022, s. 76; Ünsever, 2019). Yapı malzemesi çoğunlukla kireç taşı ve mermer olup, zengin bezeme unsurlarıyla süslenmiştir (Carpenter, 1970, s. 190). Bu dönemin propylon yapılarında, sütun ve geçiş sayılarının birçok örnekte arttığı, basamak sayılarının artırılarak anıtsallık etkisinin vurgulandığı gözlemlenmektedir (Büyüközer, 2015, s. 82). Dor düzeninin yanı sıra, İon düzeninde tapınak cepheli propylonların görüldüğü bu dönemde, farklı sütun sayılarına sahip prostylos, in-antis, kanat çıkıntılı gibi propylon tipleri öne çıkmaktadır.

Yaklaşık MÖ 330 - MÖ 30 yılları arasına tarihlenen Hellenistik Dönem'de, propylon yapılarının kutsal alan girişlerinin yanı sıra bouleuterion ve gymnasion gibi diğer kamu yapılarının girişleri olarak da kullanılmaya başlandığı ve sayıca arttığı görülmektedir (Carpenter, 1970; Ortaç, 2001, s. 106; Ünsever, 2019, s. 2). Hellenistik Dönem'de, daha önceki dönemlerde olduğu gibi dikdörtgen bir altyapı üzerine oturan propylonlarda kireç taşının yanı sıra mermer malzemenin kullanımı artmıştır (Carpenter, 1970, s. 188).

Genellikle tapınak şeklinde cephe düzenlemesine sahip bu dönem propylonlarında, prostylos, amphiprostylos, in-antis gibi farklı plan formları görülür (Ortaç, 2001). Hellenistik Dönem'de, propylon yapılarında Dor düzeninin yanı sıra İon düzeni çoğalmış, bununla birlikte Korinth düzeni de kullanılmaya başlanmıştır (Büyüközer, 2015, 67). Propylonların genelinde sütun sayısı dört, geçiş sayısı ise üçtür (Büyüközer, 2015, 82). Batı Anadolu'da, Magnesia Artemis Kutsal Alanı Propylonu, Miletos Bouleuterion Propylonu, Miletos Gymnasion Propylonu, Priene Gymnasion Propylonu, Pergamon Athena Tapınağı Propylonu gibi Hellenistik Dönem'e ait çok sayıda propylonun kalıntıları günümüze ulaşmıştır (Carpenter, 1970, s. 95; Ortaç, 2001; Ünsever, 2019, s. 14; Kökdemir, 2011).

3.2 Roma Dönemi Propylonlarının Mimari Özellikleri

Roma İmparatorluğu Dönemi'nde, oldukça geniş bir coğrafyaya yayılan zenginlik, barış ve refah ortamı, mimaride de önemli gelişmelere yol açmış; özellikle kent merkezlerinde anıtsal ölçülerde ve gösterişli yapılar inşa edilmiştir. İmparatorluğun yayıldığı her bölgede olduğu gibi, Batı Anadolu'da da kutsal alanlar ve kamusal yapıların imparatorluk stilini yansıtan propylonlarına rastlanır.

Plan tipleri, mimari formları, dekoratif unsurları ve günümüze nispeten iyi durumda ulaşabilmiş olmaları açısından Lagina Hekate Kutsal Alanı Batı Propylonu, Ephesos Agora Güney Propylonu (Mazaeus & Mithridates Kapısı), Teos Dionysos Kutsal Alanı Propylonu, Pisidia Antiokheiası Augustus Kutsal Alanı Propylonu, Priene Athena Polias Kutsal Alanı Propylonu, Sagalassos Dor Tapınağı Propylonu, Blaundos Ceres (Demeter) Kutsal Alanı Propylonu, Lagina Hekate Kutsal Alanı Güney Propylonu, Sagalassos Aşağı Agora Propylonu, Aphrodisias Tetrapylonu, Nysa Gerontikon Propylonu, Aizanoi Zeus

Kutsal Alanı Propylonu, Pergamon Asklepion Charax Propylonu, Kremna Büyük Propylon, Laodikeia Kuzey Agora Propylonu (Merkez Propylon) ve Ephesos Vedius Gymnasion Propylonu öne çıkar (Carpenter, 1970; Ortaç, 2001; Büyüközer, 2015, s. 67; Ünsever, 2019).

Plan açısından ele alındığında, net bir genişlik/derinlik oranı belirlenememiş olsa da, yapıların büyük bir kısmı dikdörtgen bir stylobat üzerine oturmaktadır. İnsan ölçeğine göre oldukça anıtsal boyutlarda olabilen bu yapılar, etkileyiciliklerini artırmak amacıyla genellikle yüksek ve basamaklı bir podyum üzerine inşa edilmiştir (Lanckoronski, 1892, s. 121). Sütun sayıları, önceki dönemlere kıyasla artmış; Dor ve İon düzenlerinin yanı sıra Korinth ve Kompozit düzenler de sıklıkla tercih edilmiştir (Büyüközer, 2015, s. 67). Çok sütunlu girişlerde, ortadaki sütun aralığının yan aralıklara göre nispeten geniş bırakılması, özellikle tapınak cepheli kutsal alan girişlerinde eskiden beri görülen bir uygulamanın devamıdır. Sütun kaideleri genellikle attika tipindedir.

Üst yapı bölümleri incelendiğinde, üçgen alınlıklı, attikalı (dikdörtgen alınlık) ve bu yapılara entegre kemerli tiplerle karşılaşılmaktadır. Özellikle alınlıklar ve frizler; mitolojik sahneler, masklar, kalkanlar gibi bezeme, heykel ve kabartmalarla süslenerek vurgulanmıştır. Palmet bezemeli ve aslan başı protomlu çörtenli sima blokları, diş sıraları (denticule/geisipodes), akanthus bezemeli konsollar, üç fascialı arşitravlar ve bunlar arasındaki yatay kuşaklarda işlenen ion kymationu, lesbos kymationu, anthemion kuşakları, soffitler gibi Roma öncesinden beri görülen standart dekorasyon unsurları, dönemin mimari ve estetik anlayışına uygun olarak kullanılmaya devam etmiştir. Diğer yandan, Dor düzeninde inşa edilmiş propylonlarda, başlık, triglyphon ve metop düzeni dönemin orantılarına uygun biçimde kullanılmıştır. Yapıların arşitrav, friz ve attika gibi farklı bölümlerinde rastlanan yazıtlarda, yapının kullanım amacı, banisinin onurlandırılması, kime/kimlere adandığı gibi inşa ve onarım sürecine dair bilgiler yer alır

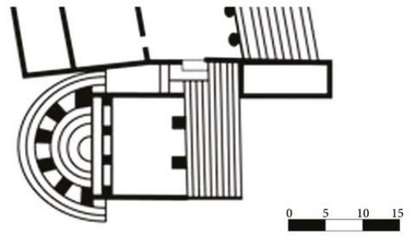
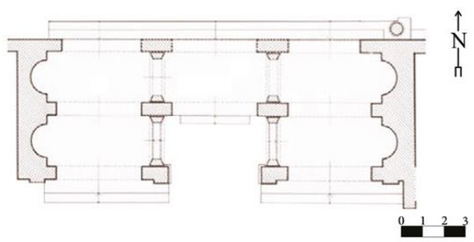
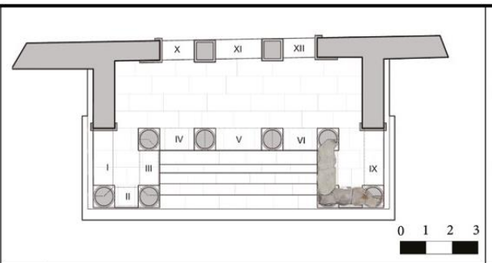
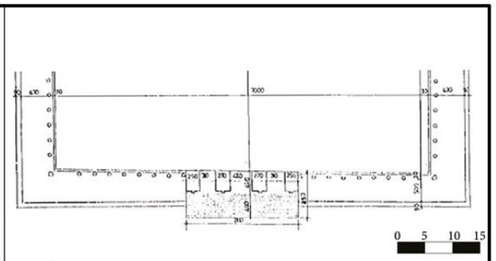
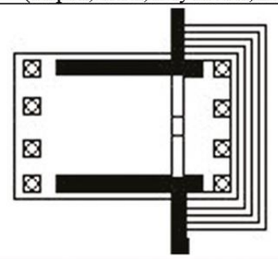
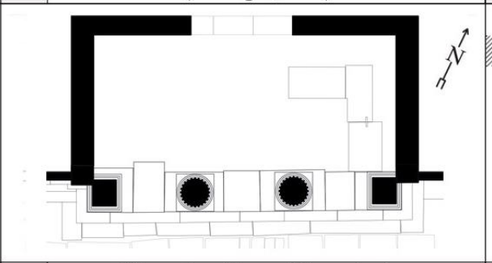
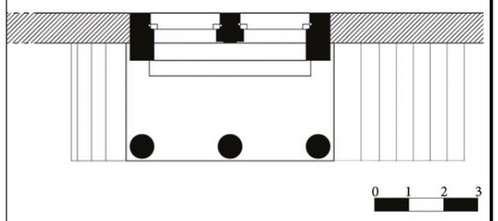
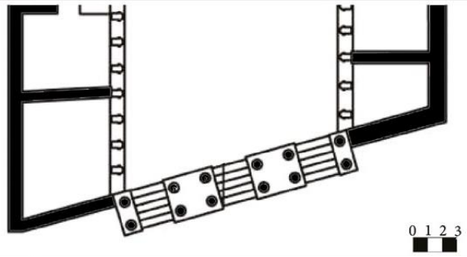
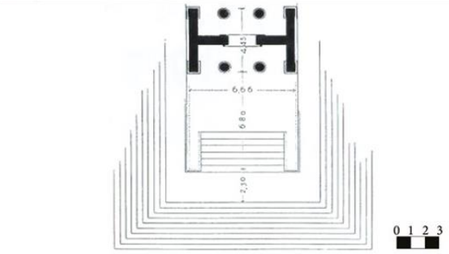
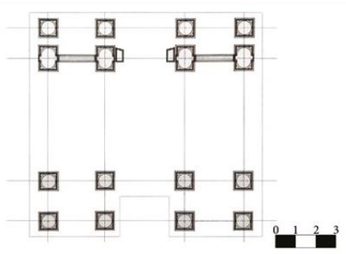
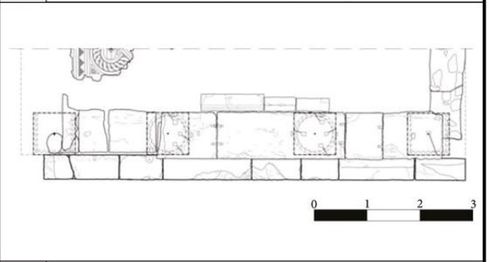
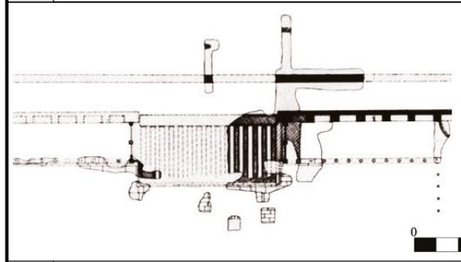
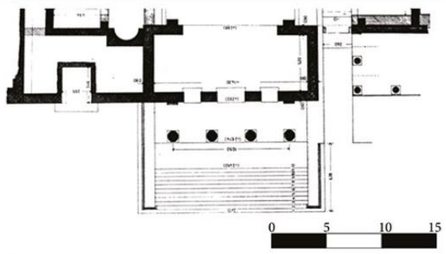
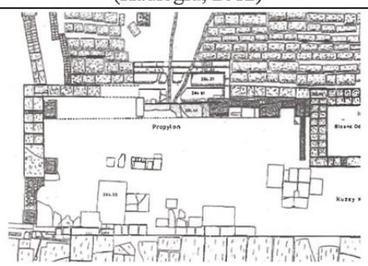
Tablo 3.1 Roma Dönemi Propylonlarının Plan Özellikleri

NO	PROPYLON	TARİH	MALZEME	PLAN	BOYUT (m)				PODYUM		KAYNAKÇA
					DERİNLİK	GENİŞLİK	YÜKSEKLİK	ORAN(D/G/Y)	BASAMAK	YÜKSEKLİK	
1	Lagina Hekate Kutsal Alanı Batı Propylonu	MÖ 27 sonrası	Mermer	Tetrastyle Prostylos Distyle In-Antis	Yak. 10,35	Yak. 9,35	---	1/0,9/-	3-9	---	Tırpan, 1998; Büyüközer, 2019
2	Ephesos Agora Güney Propylon (Mazaeus&Mithridates Kapısı)	MÖ 4 - MS 3	Mermer	---	6,30	16,90	Yak. 10,55	1/2,70/1,67	Yok	Yok	Weigand, 1937
3	Teos Dionysos Kutsal Alanı Propylonu	MÖ 3	Gri Mermer	Octastyle Prostylos	7,15	12,20	Yak. 8,25	1/1,70/1,15	7	1,76	Kadıoğlu, 2022
4	Pisidia Antiocheiası Augustus Kutsal Alanı Propylonu	MÖ 2-1	Mermer	Tetrastyle Pseudoprostylos	11,00	18,00	Yak. 7,60	1/1,64/0,70	12	Yak. 2,45	Mitchell & Waelkens, 1998
5	Priene Athena Polias Kutsal Alanı Propylonu	MS Erken 1. yüzyıl	Mermer	Tetrastyle Amphiprostylos	---	---	---	1/1,50/1	7	---	Rumscheid, 2000
6	Sagalassos Dor Tapınağı Propylonu	MS 1. yüzyılın ilk çeyreği	Mermer	Distyle Prostylos	---	---	Yak. 7,95-8,00	---	---	Yak. 0,60	Robinson, 1926
7	Blaundos Ceres (Demeter) Kutsal Alanı Propylonu	MS 1. yüzyıl	Mermer	Distyle In-Antis	Yak. 5,50	Yak. 8,00	Yak. 15,00	1/1,45/2,70	2	0,75 - 1,04	Kişisel Arşiv, 2023
8	Lagina Hekate Kutsal Alanı Güney Propylonu	MS 1. yüzyıl	Mermer	Tristyle Prostylos	3,47	6,15	6,50	1/1,70/1,80	3-7	1,00 - 1,70	Büyüközer, 2015
9	Aphrodisias Sebasteion Propylonu	MS geç 1. yüzyıl-erken 2. yüzyıl	Mermer	Hexastyle Prostylos	Yak. 3,30	Yak. 18,30	Yak. 15,20	1/5,50/4,60	8	Yak. 2,80	Smith et al., 2022
10	Termessos Hadrianus Tapınağı Propylonu	MS 129-138	Kireç Taşı	Amphidistyle In-Antis	4,45	6,66	---	1/1,50/-	10	---	Ortaç, 2001 & Lanckoronski ,1892
11	Aphrodisias Tetrapylon	MS 2. yüzyıl	Mermer (Kısmi Mavi)	Tetrastyle Amphiprostylos	Yak. 5,00	Yak. 11,00	Yak. 10,70	1/2,20/2,15	1	Yak. 0,25-0,30	Roueche & Smith, 1996
12	Nysa Gerontikon Propylonu	MS 2. yüzyılın ortası	Mermer	Distyle In-Antis	5,95	6,95	8,00	1/1,17/1,35	1	---	Kadıoğlu, 2012
13	Aizanoi Zeus Kutsal Alanı Propylonu	MS 2. yüzyılın ortası	Mermer	---	22,50	14,55	---	---	27-30	---	Ortaç, 2001
14	Pergamon Asklepion Charax Propylonu	MS 2. yüzyıl	Mermer	Tetrastyle Amphiprostylos	Yak. 5,20	Yak. 15,50	---	1/2,90/-	6	---	Radt, 2002
15	Kremna Büyük Propylon	MS 2. yüzyılın sonları	Mermer	Hexastyle Prostylos	Yak. 11,00	Yak. 18,00	Yak. 15,70	1/1,64/1,43	20	Yak. 3,60	Vandeput & Büyükkolancı, 1999
16	Laodikeia Kuzey Agora Propylonu (Merkez Propylon)	MS 3. yüzyılın ilk çeyreği	Mermer	Hexastyle Prostylos	6,60	14,53	---	1/2,20/1,15	4-?	---	Şimşek, 2018
17	Ephesos Vedius Gymnasionu Propylonu	MS 3. yüzyıl	Mermer Ahşap	Distyle In-Antis Hexastyle Prostylos	10,50	12,80	4,15	1/1,22/0,40	2	1,30	Yegül, 2008; Steskal & Torre ,2008

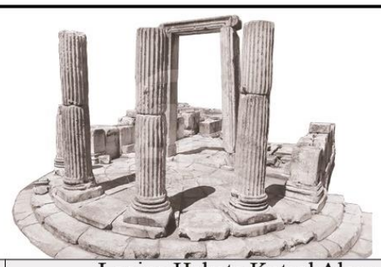
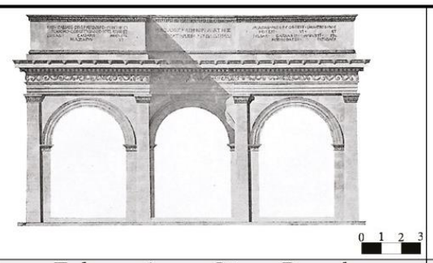
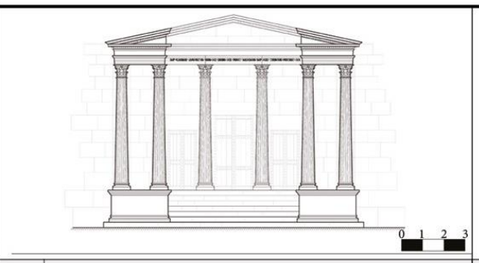
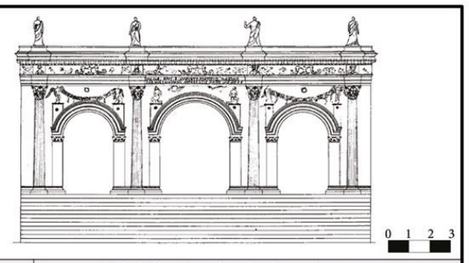
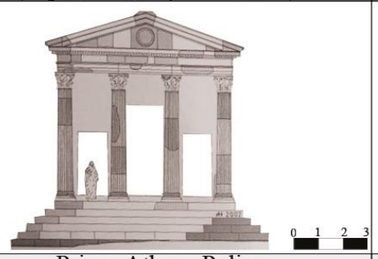
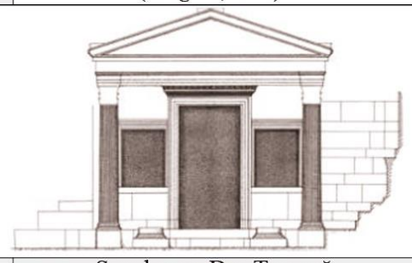
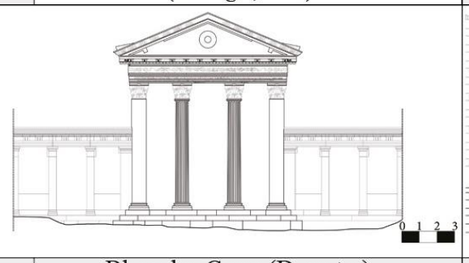
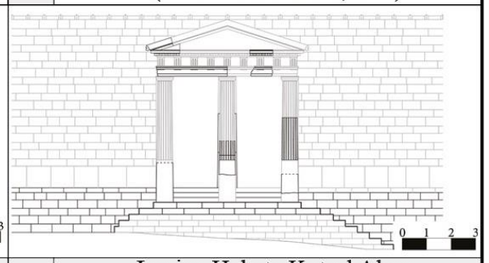
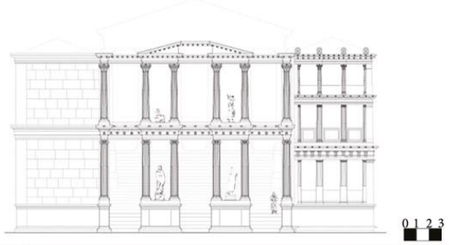
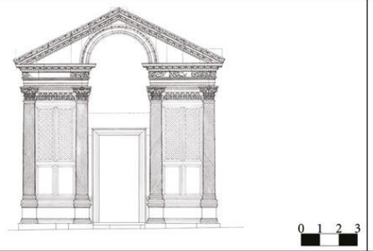
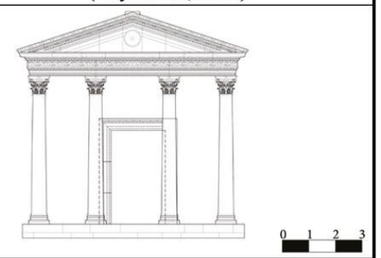
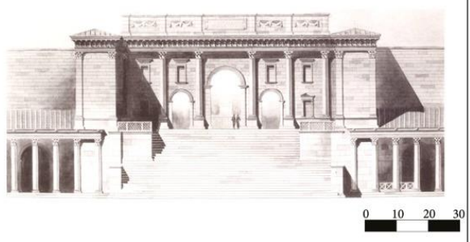
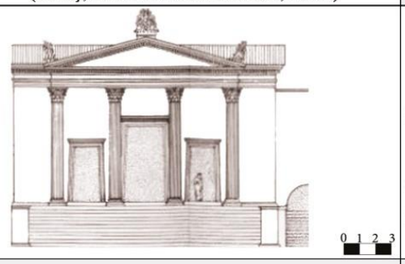
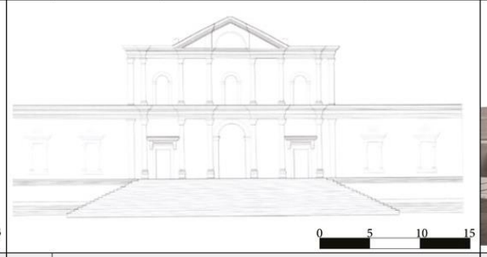
Tablo 3.2 Roma Dönemi Propylonlarının Cephe Özellikleri

NO	PROPYLON	SÜTUN						ENTABLATÜR			KAYNAKÇA
		BAŞLIK	KAİDE	YİV	ADET	BOYUT (R/h) ORAN	ARALIK(m)	ALINLIK	FRİZ	YAZIT	
1	Lagina Hekate Kutsal Alanı Batı Propylonu	İon	Attik-İon	İonik Yivli	6	---	Yak. 1,50	---	---	Kapı Lentosu	Tırpan, 1998; Büyüközer, 2019
2	Ephesos Agora Güney Propylonu (Mazaeus&Mithridates Kapısı)	İon	Yok	Yivsiz Plaster	4	Yak. 0,73/6,20 Oran: 1/8,5	Yan: 3,85 Merkez: 4,23	Kemerli Attikalı	Ranke, İon Kymation	Attika Tipi Alınlık	Weigand, 1937
3	Teos Dionysos Kutsal Alanı Propylonu	Korinth	Attik-İon	İonik Yivli	6	Yak. 0,80/5,20 Oran:1/6,5	Yan: 1,40 Merkez: 1,90	Üçgen Alınlık	Düz	Arşitrav	Kadıoğlu, 2022
4	Pisidia Antiocheiası Augustus Kutsal Alanı Propylonu	Korinth	Attik	İonik Yivli	4	Yak. 0,60/4,40 Oran: 1/7,3	Yan: 2,60 Merkez: 3,60	Kemerli Attikalı	Triton Figürü	Arşitrav	Mitchell & Waelkens, 1998
5	Priene Athena Polias Kutsal Alanı Propylonu	İon	Attik	İonik Yivli	4+4	---	---	Kalkanlı Üçgen Alınlık	---	---	Rumscheid, 2000
6	Sagalassos Dor Tapınağı Propylonu	Korinth	Attik	Yivsiz	2	Yak. 0,80/4,00 Oran: 1/6,5	Yak. 6,00	Üçgen Alınlık	---	---	Robinson, 1926
7	Blaundos Ceres (Demeter) Kutsal Alanı Propylonu	Korinth	Attik	İonik Yivli	4	Yak. 0,80/5,4 Oran: 1/6,75	Yan: 1,49 Merkez: 1,64	Kalkanlı Üçgen Alınlık	Ranke, İon Kymation, Lesbos Kymation	Arşitrav	Kişisel Arşiv, 2023
8	Lagina Hekate Kutsal Alanı Güney Propylonu	Dor	Yok	İonik Yivli	3	Yak. 0,72/5,23 Oran: 1/7,3	1,885	Üçgen Alınlık	Pergamon Ovolosu	Söve Bloğu	Büyüközer, 2015
9	Aphrodisias Sebasteion Propylonu	İon-Korinth	Postament	Yivsiz	6+6	Yak. 1,00/6,20 Oran: 1/6,2	Yak. 3,00	Üçgen Alınlık	Mask, İnsan/Satyr Figürleri	Arşitrav	Smith et al., 2022
10	Termessos Hadrianus Tapınağı Propylonu	Kompozit	Attik	İonik Yivli	2+2	Yak. 0,65/6,40 Oran: 1/9,84	Yan: 1,50 Merkez: 1,80	---	---	Arşitrav	Ortaç, 2001 & Lanckoronski, 1892
11	Aphrodisias Tetrapylon	Korinth	Postament	Yivsiz+ İonik Yivli	4+4+4+4	Yak. 0,65/6,40 Oran: 1/9,84	Yan: 2,00 Merkez: 3,30	Av Sahneli Kemerli Üçgen A.	Ranke, İon Kymation	---	Roueche & Smith, 1996
12	Nysa Gerontikon Propylonu	Korinth	Attik-İon	Yivsiz	4	Yak. 0,80/5,55 Oran: 1/6,93	Yan: 2,14 Merkez: 2,77	Kalkanlı Üçgen Alınlık	Ranke, İon Kymation, Lesbos Kymation	---	Kadıoğlu, 2012
13	Aizanoi Zeus Kutsal Alanı Propylonu	Korinth	Attik	---	6	---	---	Kemerli Attikalı	---	---	Ortaç, 2001
14	Pergamon Asklepion Charax Propylonu	Korinth	---	İonik Yivli	4+4	---	---	Kalkanlı Üçgen Alınlık	---	Alınlık	Radt, 2002
15	Kremna Büyük Propylon	Korinth	Postament	Yivsiz	6	Yak. 0,60/6,00 Oran: 1/10	Yan: 2,00 Merkez: 2,50	Kemerli Üçgen Alınlık	---	---	Vandeput & Büyükkolancı, 1999
16	Laodikeia Kuzey Agora Propylonu (Merkez Propylon)	Korinth	Postament	Spiral Yivli	6+6+6	---	---	Kemerli Üçgen Alınlık	---	---	Şimşek, 2018
17	Ephesos Vedius Gymnasionu Propylonu	Korinth	Postament	Yivsiz	2+2	Yak. -/3,45	Yan: 2,06 Merkez: 3,04	Üçgen Alınlık	---	---	Yegü,l 2008; Steskal & Torre, 2008

Tablo 3.3 Roma Dönemi Propylonlarının Plan Tipolojisi

	1	Lagina Hekate Kutsal Alanı Batı Propylonu (Tırpan, 1998; Büyüköz er, 2019)		2	Ephesos Agora Güney Propylon (Mazaeus&Mithridates Kapısı) (Weigand, 1937)		3	Teos Dionysos Kutsal Alanı Propylonu (Kadıoğlu, 2022)		4	Pisidia Antiocheiası Augustus Kutsal Alan Propylonu (Mitchell & Waelkens, 1998)
	5	Priene Athena Polias Kutsal Alan Propylonu (Small, 2019)		6	Sagalassos Dor Tapınağı Propylonu (Robinson, 1926)		7	Blaundos Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu (Kişisel Arşiv, 2023)		8	Lagina Hekate Kutsal Alanı Güney Propylonu (Büyüköz er, 2015)
	9	Aphrodisias Sebasteion Propylonu (Smith et al., 2022)		10	Termessos Hadrianus Tapınağı Propylonu (Ortaç, 2001 & Lanckoronski, 1892)		11	Aphrodias Tetrapylon (Roueche & Smith, 1996)		12	Nysa Gerontikon Propylonu (Kadıoğlu, 2012)
	13	Aizanoi Zeus Kutsal Alan Propylonu (Aizanoi Kazısı Web Arşivi, 2024)		14	Pergamon Asklepion Charax Propylonu (Radt, 2002)		15	Kremna Büyük Propylon (Vandeput & Büyükkolancı, 1999)		16	Laodikeia Kuzey Agora Propylonu (Merkez Propylon) (Şimşek, 2018)

Tablo 3.4 Roma Dönemi Propylonları Cephe Tipolojisi

							
1	Lagina Hekate Kutsal Alanı Batı Propylonu (Tırpan, 1998; Büyüközer, 2019)	2	Ephesos Agora Güney Propylon (Mazaeus&Mithridates Kapısı) (Weigand, 1937)	3	Teos Dionysos Kutsal Alanı Propylonu (Kadıoğlu, 2022)	4	Pisidia Antiocheiası Augustus Kutsal Alan Propylonu (Mitchell & Waelkens, 1998)
							
5	Priene Athena Polias Kutsal Alan Propylonu (Small, 2019)	6	Sagalassos Dor Tapınağı Propylonu (Robinson, 1926)	7	Blaundos Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu (Kişisel Arşiv, 2023)	8	Lagina Hekate Kutsal Alanı Güney Propylonu (Büyüközer, 2015)
							
9	Aphrodisias Sebasteion Propylonu (Smith et al., 2022)	10	Termessos Hadrianus Tapınağı Propylonu (Ortaç, 2001 & Lanckoronski, 1892)	11	Aphrodias Tetrapylon (Roueche & Smith, 1996)	12	Nysa Gerontikon Propylonu (Kadıoğlu, 2012)
							
13	Aizanoi Zeus Kutsal Alan Propylonu (Aizanoi Kazısı Web Arşivi, 2024)	14	Pergamon Asklepion Charax Propylonu (Radt, 2002)	15	Kremna Büyük Propylon (Vandeput & Büyükkolancı, 1999)	16	Laodikeia Kuzey Agora Propylonu (Merkez Propylon) (Şimşek, 2018)

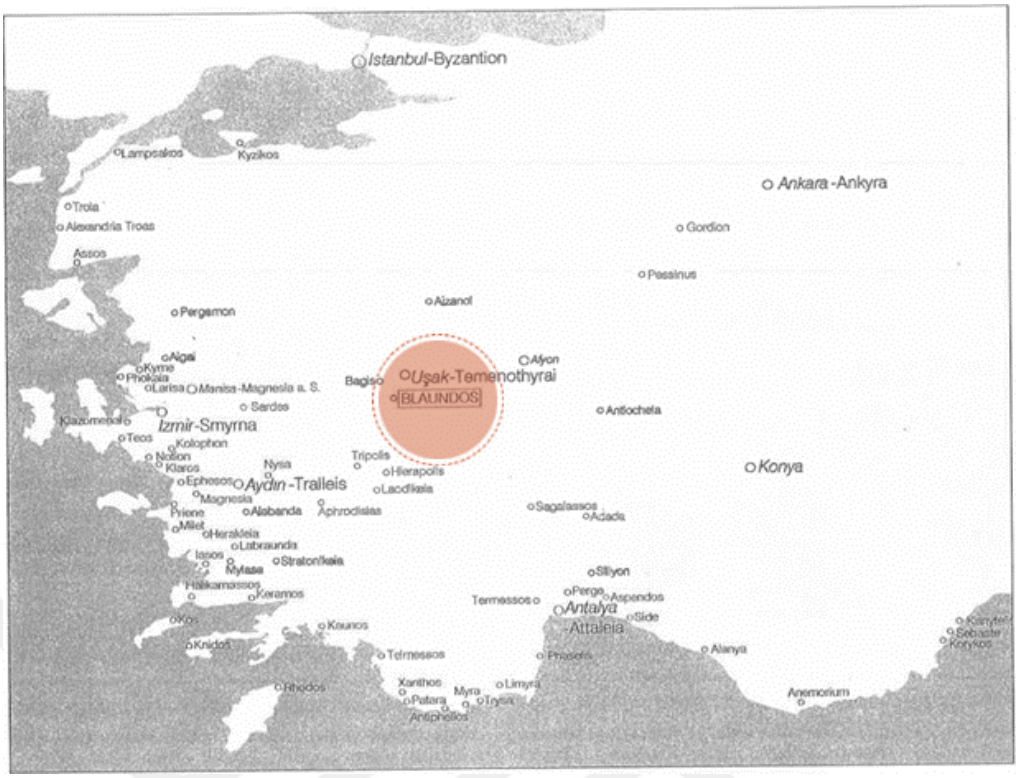
BÖLÜM DÖRT
BLAUNDOS ANTİK KENTİ

Uşak İli ve çevresi, Ege Bölgesi'ni Anadolu'nun iç kesimlerine bağlayan bir güzergâh üzerinde yer almaktadır. Bu bakımdan tarih boyunca coğrafi ve iklimsel açıdan batı ile doğu arasındaki bir geçiş noktası olma özelliğini korumuştur. Bu bölge, yerleşimi itibariyle birçok kültürün izlerini taşımakta; Lydia ve Phrygia arasında bir bölgede yer alması da bu kültürel çeşitliliği pekiştirmektedir. Bu farklı kültür etkileşimleri somut kanıtlarla desteklenmektedir. Blaundos Antik Kenti, bu farklı kültürlerin tanıklık ettiği önemli bir yerleşim olarak öne çıkar (Can, 2023).

Blaundos Antik Kenti, Uşak iline bağlı merkeze 30 km uzaklıkta; Ulubey ilçesi Sülümenli köyünün 2 km kuzeydoğusunda yer alan ve tarih boyunca hem stratejik konumu hem de kültürel zenginlikleriyle öne çıkan önemli bir yerleşimdir. Antik kent, Hellenistik Dönem'den Roma İmparatorluk Dönemi'ne kadar uzanan uzun bir zaman diliminde kesintisiz olarak yerleşim görmüştür. Coğrafi konumu, üç tarafını çevreleyen derin vadiler ve savunmaya elverişli yapısıyla, kenti hem askeri hem de ticari açıdan stratejik bir merkez haline getirmiştir (Filges, 2006).

4.1 Konum

Blaundos Antik Kenti, her yönden vadilerle çevrili bir tepenin zirvesinde, yarımada benzeri bir coğrafi yapının yamaçlarında konumlanmıştır. Kentin yerleşim alanı, çevresindeki vadilerle birlikte geniş bir alana yayılmıştır. Bu alan, güney-kuzey aksında Adıgüzel Barajı'ndan Kışladağ Madeni'ne, doğu-batı aksında ise Ulubey Vadisi'nden Hamam Çayı'na kadar uzanan geniş bir alanı kapsamaktadır (Can, 2017).

Şekil 4.1 Blaundos Antik Kenti Konumu (Filges, 2006)

Şekil 4.2 Blaundos Antik Kenti (Kazı Arşivi, 2022)

Kentin sınırları, çevresindeki birkaç küçük yerleşim yerini de içine alacak şekilde, Büyük Menderes Nehri'nin şekillendirdiği Ulubey Kanyonu'nun doğal oluşumuyla belirlenmiştir. Bu doğal yapı, kente aynı zamanda etkili bir savunma sistemi sağlamıştır. Birçok doğal mağara ve su kaynağını barındıran kanyon, yalnızca kentin

yerleşim alanını değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel faaliyetlerini ve geçim kaynaklarını da şekillendirmiştir. Kentin merkezi yapıları, rakımı yaklaşık 680 metre olan tepenin zirvesindeki düz bir alan üzerinde yer almaktadır (Can, 2017).

4.2 Tarihçe

Blaundos Antik Kenti yerleşiminin başlangıcına dair kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte, kentin yapısal ve yazıtsal kalıntılarında Helenistik, Roma ve Doğu Roma (Bizans) dönemlerinin etkileri açıkça görülmektedir. Bununla birlikte, kentin farklı dönemlerdeki yerleşimlerine ilişkin çeşitli kaynaklarda veriler mevcuttur. Byzantios, kentin Blaudos adında bir kişi tarafından kurulduğunu belirtirken, Diodoros ise MÖ 5. yüzyılda Pers egemenliği altında bir kale yerleşimi olduğunu ifade etmektedir. Bu kaynaklar doğrultusunda tarihsel sürece ilişkin çıkarımlar yapılabilmektedir (Filges, 2006; Can, 2023).

MÖ 333'te Büyük İskender'in Anadolu'daki Pers egemenliğini ortadan kaldırması üzerine batı Anadoluda merkezi otoriteyi sağlamak amacıyla generallerinden 1. Antigonos Monophtalmos'u phrgia bölgesi valisi olarak görevlendirmiştir. MÖ 323 yılında İskender'in Babil'de ölümü komutanları arasında yönetimsel tartışmalara yol açmıştır. Diadokhlar dönemi olarak adlandırılan dönem başlamıştır. Babilde bir devlet konseyi toplanmış ve imparatorluğun tüm toprakları İskender'in generalleri arasında paylaşılmıştır. Phrgia bölgesinin yönetimi Antigonos Monophtalmos'ta kalmaya devam etmiştir. MÖ 301 yılında Antigonos Monophtalmos ile İskenderin diğer halefleri (Ptolemaios, Seleukos ve Lysimakhos) arasında gerçekleşen İpsos savaşında Antigonos Monophtalmos'un ölümü üzerine bölge Trakya valisi Lysimachosun egemenliğine girmiştir (Filges, 2006).

MÖ 281'de Manisa Salihli yakınlarında yapılan Kurupedion Savaşı sırasında Thrakia Valisi Lysimachos tarafından yönetilmiştir. Savaş sırasında Lysimachos ölümü üzerine bölge Seleukos Krallığının egemenliğine girmiştir. Savaş sonrasında Seleukos Krallığı, çok geniş bir alanda yerleşim göstermiştir ve savunma stratejisi olarak bazı bölgelere Makedon kökenli askerleri yerleştirerek koloni kentleri kurdurmuştur. Bu kentlerden bazıları Muğla'daki Stratonikeia ve Pamukkale'deki Hierapolis'tir (Can, 2017; Kileci ve Can, 2020; Mazzini, 2020 vd.). Blaundos kenti de

bu kentlerin başında gelen, aktif veya emekli askerlere kleros tarım arazilerinin orduya hizmet karşılığında verildiği bir koloni kentidir. (Filges, 2006).

Bunun aksine, belki de kentin daha önceden var olduğu, ancak Seleukoslar'ın kenti askeri üs olarak sonraki süreçte düzenlediği düşünülmektedir. MÖ 2. yüzyıla dayanan sikkelerde "Blaundeon", MS 3. yüzyıla tarihlendirilen bir yazıtta ise "Blaundeon Makedonon" olarak geçmekte ve "Makedonyalıların kent meclisi, halk meclisi" kavramları bulunmaktadır.

MÖ 188'de Apameia Barışı'nın gerçekleştirilmesiyle birlikte kent, Pergamon egemenliğine girmiş ve MÖ 133 yılına kadar bu şekilde varlığını sürdürmüştür (Filges, 2006; Can, 2023).

MÖ 133 yılı itibariyle Roma, Anadolu'nun tamamına hakim bir devlet konumuna gelmiş ve Blaundos'ta da Roma vatandaşlarının arttığı yeni bir döneme geçilmiştir. Kentte bulunan birçok yazıtta, bu döneme dair detaylı bilgiler yer almaktadır (Filges, 2006; Can, 2023).

Kentte ortaya çıkarılan bir yazıt, bu dönemde Ceres (Demeter) Tapınağı ve galerilerinin yeniden inşa edildiğinden bahseder. Filges'e göre, bu onarım veya yeniden yapım sürecinin ana sebebi, MS 60 yılında gerçekleşmiş ve Hierapolis kentinde de büyük yıkımlara sebep olan bir deprem olabilir. Bu yıkımların sebebi her ne olursa olsun, Roma döneminde kentte mimari alanda birçok yatırımın nedeni olarak görülebilir (Filges, 2006; Can, 2023). Bir diğer yazıtta, MS 1. yüzyılda kentin ileri gelenlerinden Macer, Octavius ve Menekrates'in tapınakların banisi oldukları ve inşa edilmesine destek verdikleri ifade edilir (Filges, 2006). Bunun yanında, çeşitli yazıtlarda MS 1. yüzyıldan MS 4. yüzyıla kadarki süreçte kentin kendi sikkelerini bastığı, MS 5. yüzyılda ise yine günümüz Uşak ili sınırlarında yer alan Sebaste piskoposluk merkeziyle bağlantısının olduğuna dair veriler bulunmaktadır (Akbıyıkoğlu, 1997).

Tüm bu veriler, kentin en ihtişamlı döneminin MS 1. yüzyıl Roma dönemi olduğunu gösterir niteliktedir (Filges, 2006). Bu ihtişamlı dönem sona erdikten sonra kent, Bizans Çağı'nı yaşamıştır. Bizans Çağı'nda, Roma dönemine ait yapı bloklarının

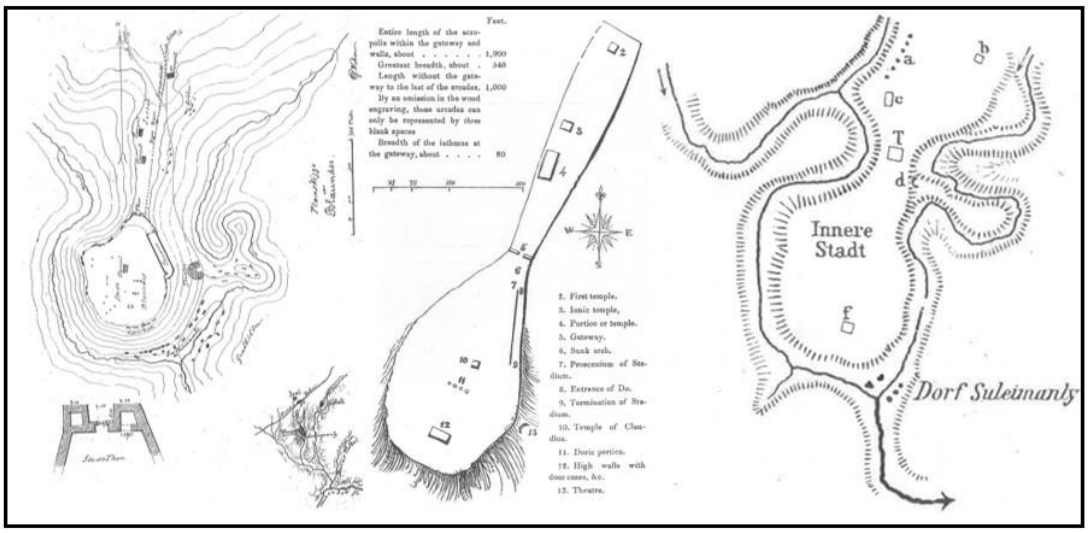
devşirme olarak kentin içinde birçok farklı yerde kullanıldığı görülür. Bu dönemin yapıları, inşa teknikleri bakımından Roma dönemine göre niteliksizdir; kentteki Roma dönemi yapıları üzerine eklemlenmiş Bizans ekleri de bu durumu kanıtlar. Roma dönemi boyunca artan kent nüfusu, Bizans döneminde azalmaya başlamıştır (Filges, 2006).

Bizans Çağı'ndan 19. yüzyıla kadar kente dair herhangi bir belgenin olmayışı, kentin terk edildiği fikrini ortaya çıkarmıştır. 19. yüzyılda ise Sülümenli köyünün kentin vadi tabanında, sulak bir alanda kurulduğu ve köy kurulurken kentteki yapı bloklarının köy evlerinin inşası için yapı malzemesi olarak kullanıldığı, günümüzde alandaki izlerden net bir şekilde okunabilmektedir. 1938 yılında Sülümenli köyünün, kent yerleşimi içindeki konumundan, kentten görülen ancak vadiyle ayrılmış daha yüksek bir alana taşındığı bilinmektedir ve günümüzde hala varlığını sürdürmektedir.

4.3 Keşif ve Araştırmalar

Tarihsel sürece dair kaynaklar incelendiğinde kentin antik çağdan günümüze kadar birçok kişi tarafından ziyaret edildiği; kente dair haritalama, gravür ve gözlemlerin oluşturulduğu görülmektedir.

Blaundos Antik Kenti'nin 1833 yılında F.V.J. Arundell tarafından yapılan ziyareti sırasında, kentin bugünkünden daha sağlam durumda olduğu, gravürler, çizimler ve tanımlamalardan anlaşılmaktadır. Arundell, antik kaynakları inceleyerek ve elde ettiği sikkeleri analiz ederek kentin Klanudda olduğunu öne sürse de bu tanımlama hatalıdır. Ancak, Arundell'in çalışmaları, kentin araştırılması açısından önemli bir dönüm noktası olmuştur (Strabon, 1993;Filges, 2006; Can, 2023).

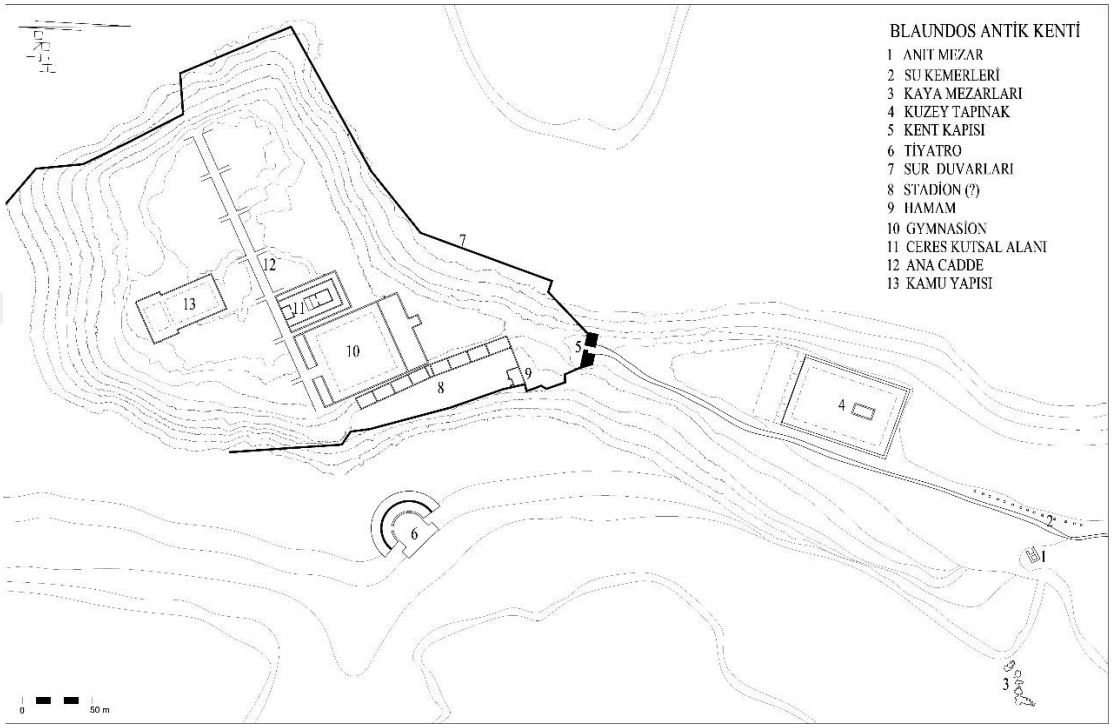
Şekil 4.3 Kente dair yerleşim haritaları (Filges, 2006)

1835 yılında W.J. Hamilton'un kenti ziyareti sırasında "BLAUNDEON MAKEDONON" yazılı bir mermer blok bulunmuş ve bu yazıt, kentin Blaundos olduğunu doğrulamıştır. Ardından, çeşitli araştırmacılar da kenti ziyaret etmiş, örneğin Ramsay 1881 yılı itibariyle kentin izlerinin okunamaz durumda olduğunu söyler sonrasındaki çalışmalarsa genellikle yüzeysel incelemelerle sınırlı kalmıştır.

1995 yılında Uşak Müzesi tarafından yapılan kazı çalışmaları, Blaundos'taki ilk ve tek kazı olarak kaydedilmiştir. Daha sonra, Alman A. Filges yüzey araştırmaları yapmış ve kentin tarihçesi ile ilgili kapsamlı bir çalışma yayınlamıştır. 2016 yılında ise, Uşak Müzesi öncülüğünde ve B. Can'ın danışmanlığında başlatılan proje, uzun vadeli arkeolojik kazı ve restorasyon çalışmalarının hazırlıklarını içermektedir (Filges, 2006; Can, 2023).

4.4 Kent ve Yapılar

Üç tarafı derin ve dik bir vadiyle çevrili olmasıyla birlikte doğal bir savunma sistemine sahip olan Blaundos Antik Kenti, oldukça korunaklı olmasına rağmen, yer yer savunma duvarlarıyla çevrelenmiştir (Filges, 2006).

Şekil 4.4 Kent Yerleşimi (Kişisel Arşiv, 2024)

Şekil 4.4'te görüldüğü üzere özellikle kuzey yöndeki ana kent kapısı yakınında bu duvarların kalıntılarını görmek mümkündür. Kente giriş, sadece kuzey yönünde yer alan ve günümüze oldukça iyi durumda ulaşmış, anıtsal giriş kapısından sağlanmaktadır. Helenistik dönemde inşa edilen bu yapı, geç Roma dönemine gelindiğinde devşirme bloklar ve müdahalelerle yeniden inşa edilmiştir. Ancak, anıtsal giriş kapısının sarp kanatlarına, güneye doğru ilerleyen kent surları ya hiç inşa edilmemiş ya da yıkılıp aşağı düşmüş olmalıdır (Filges, 2006).

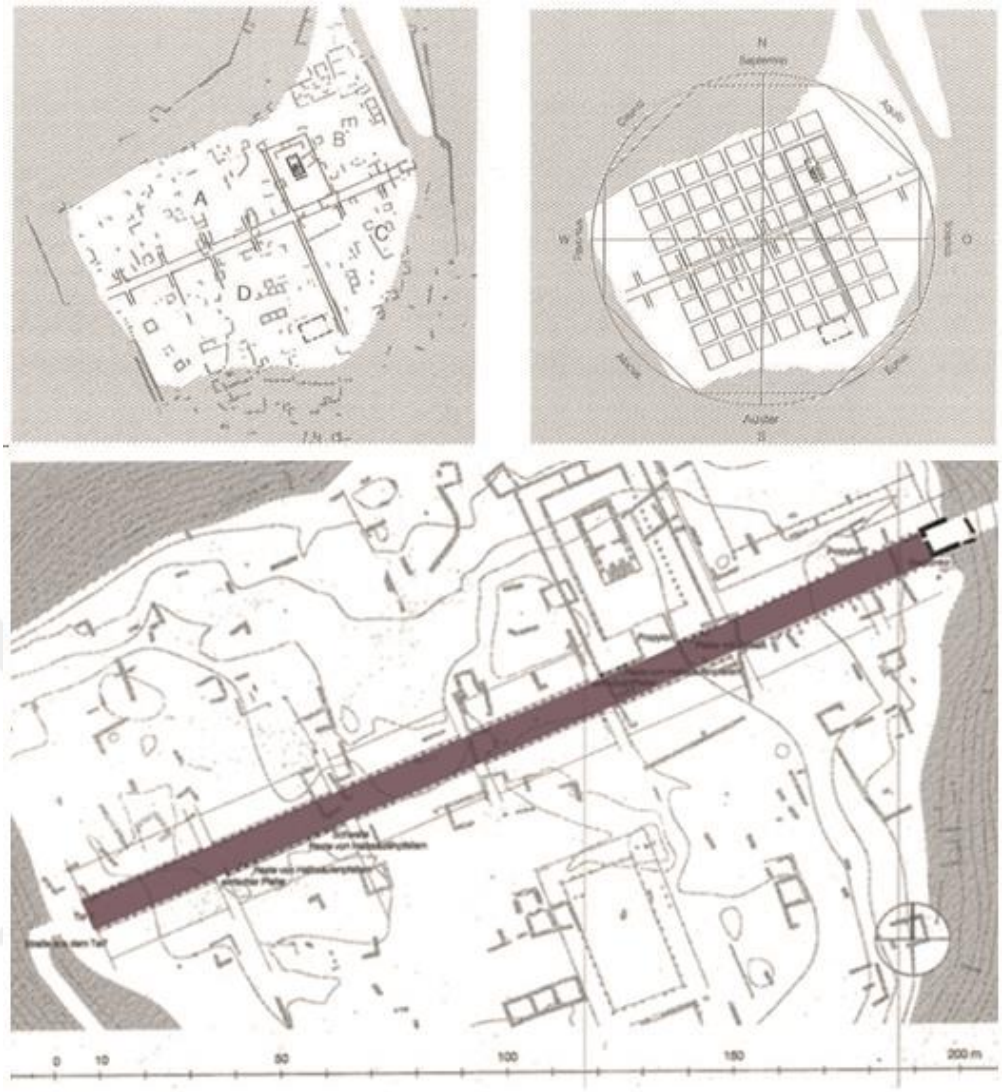

Şekil 4.5 Kent Kapısı (Kazı Arşivi, 2023)

Şekil 4.4'te 5 numarayla gösterilmiş olan kapı, kuzeydeki yol ile kenti birbirine bağlamakta olup, antik dönemde de kullanılan ana ulaşım aksıdır. Yolun her iki tarafında yer alan tümülüsler, antik dönemde de aynı biçimde kullanıldığını işaret eder (Filges, 2006). Bu yol, kent merkezine ulaşımı sağlamaktadır.

Kent merkezi, dikdörtgene yakın yüksek bir düzlükte oldukça özenli bir şekilde planlanmıştır. Kapıdan kent merkezine ulaşımı sağlayan kuzey-güney yönlü ulaşım aksını dik kesecek biçimde doğu-batı yönlü ana cadde (decumenus maximus) uzanmaktadır. Cadde ve sokakların bu dik kesişimleri ile kesişimlerin aralarında kalan yapı adaları ve yapılar, kentin Hippodamik plana uygun inşa edildiğini net bir biçimde ortaya koymaktadır (Filges, 2006).

Filges'e göre, Hippodamik sistemin kentte kullanılmasının iki farklı sebebi olduğu öngörülmüştür. Bunlardan biri, kentin vadilerle çevrili olmasının yanında merkezinin yüksek bir platodan oluşması ve yaklaşık dikdörtgen bir formda yerleşmeye elverişli oluşudur. Diğeriyse, yapıların temel rüzgâr yönünü alma açısını ayarlamaktır (Filges, 2006).

Şekil 4.6 Kent Yerleşimi ve Hippodamik Yerleşim (Filges, 2006)

Filges, bu parselleme sisteminde ana caddenin yaklaşık 23 derece sapma ile yerleşmiş olmasını, Vitruvius'un 'richtigen' teorisine dayandırmaktadır. Bu teoriye göre, yapıların yerleşiminde hem günlük hayatın akışı hem de insan sağlığı açısından rüzgâr yönünün esas alınması gerekmektedir. Şehrin yerleşiminin farklı teorilere dayandırılması ve mevcut topografik özelliklerin stratejik olarak kullanılması, kentin yüzölçümü bakımından küçük ama işlevselliği ön planda tutulan bir yerleşim olduğunu göstermektedir (Filges, 2006).

Şekil 4.7 Ceres (Demeter) Kutsal Alanı Yerleşimi (Kazı Arşivi, 2022)

Şekil 4.7'de görüldüğü üzere kent merkezinde, ana caddenin hemen kuzeyinde haritada 11 numarayla tanımlanmış olan tarım ve bereket tanrıçası Ceres (Demeter)'e adanmış bir kutsal alan yer almaktadır. Kutsal alan, dikdörtgen formda geniş bir alana yerleşmiştir. Bu kutsal alan; oldukça geniş bir ön avlu, Ceres (Demeter) Tapınağı, sunak, sarnıç ve bu anıtsal alana tek giriş olan anıtsal propylon yapısını kapsar (Akbıyıkoğlu, 1997; Filges, 2006). Roma döneminde inşa edilen bu tapınağın, Bizans döneminde farklı işlevlerde kullanıldığı düşünülmektedir.

Ceres (Demeter) tapınağının giriş cephesine paralel biçimde ana cadde uzanır. Ana caddenin güneyindeyse, büyük bir dikdörtgen alan kaplayan ve halk meclisi, yönetim ve idari birimleri içeren, günümüzde kalıntılarıyla birlikte kentin sembolik değeri niteliğinde olan bir kent bazilikasının bulunduğu düşünülmektedir. Alandaki izler doğrultusunda bu kent bazilikasının iç kısmında sütunlarla çevrelenmiş bir galeri olduğu düşünülmektedir (Filges, 2006).

Şekil 4.8 Kamu Yapısı / Kent Bazilikası (Kişisel Arşiv, 2023)

Ceres (Demeter) Kutsal Alanı, Kent Bazilikası gibi kamusal yapılar kentin merkezinde yer alıyor olsa da kentin yapıları yalnızca bu alanda yerleşim göstermez. Geniş bir vadiyle çevrelenmiş olan bu kentte güney ve doğu yönlerinde, merkezden vadi tabanına doğru oluşan eğime yerleşmiş yapılar da yayılım gösterir (Can, 2023).

Şekil 4.9 Hamam Yapısı (Kişisel Arşiv, 2023)

Doğu yamaçta, teraslanarak biçimlenmiş izlere dayanarak, Şekil 4.4'te 9 numarayla tanımlanmış olan alan Filges tarafından stadion yapısı olarak tariflenmiştir. Stadion yapısı olarak tariflediği bu alana bitişik sütunlu bir avluya sahip bir gymnasion kompleksinin olduğunu, kentte ortaya çıkarılan bir yazıtta Gymnasion yöneticisi ve spor oyunlarına dair veriler ışığında öngörmüştür.

Ancak son dönemde yapılan kazı çalışmalarında stadion olarak tanımlanan bu alanda bir hamam yapısı tespit edilmiştir. Hipokaust sistemine ait izler ve hamam yapısının tipolojik bölümlerini barındırması, yapının hamam işleviyle kullanıldığını düşündürür. Bu bakımdan alana dair veriler devam eden kazı çalışmalarıyla birlikte netleşecektir.

Şekil 4.10 Tiyatro Yapısı (Kişisel Arşiv, 2022)

Sradion yapısı gibi topoğrafyaya göre şekillenmiş olan bir diğer yapı vadi tabanına oldukça yakın bir kotta, Şekil 4.4'te 6 numarayla tanımlanan kentin odeonudur. Kentte yaşayan kişi sayısıyla bağlantılı olarak yapı, küçük ölçeklidir. Cavea bölümüne ait mermer blokların bir kısmı in-situ halde korunmuştur (Can, 2023).

Odeon yapısından güneybatısında, kent kapısının dış kısmında, kent merkezindeki Ceres (Demeter) Tapınağı'ndan daha büyük ölçekli bir tapınak ve anıt mezar olduğu düşünülen yapı kalıntıları tespit edilmiştir (Filges,2006).

Haritada 2 numarayla tanımlanan kapının dış kısmındaysa, döneminde su ihtiyacını karşıladığı ve İnay köyünden bağlantısını aldığı düşünülen bir su kemeri bulunmaktadır (Filges, 2006).

Şekil 4.11 Su Kemeri (Kişisel Arşiv, 2023)

Tüm bu yapıların dışında, kentin yamaçlarını çevreleyen, Şekil 4.4'te 3 numarayla gösterilen nekropol alanı ve çok sayıda kaya mezarı bulunmaktadır. Yapılan çalışmalar, bu nekropol alanının aile mezarlığı biçiminde planlandığını göstermektedir. Birçok mezarda sıva üzerine farklı renklerle bitki ve hayvan figürleri bulunmakta ve kapı bloklarının yerleri kısmen de olsa anlaşılabilmektedir (Can, 2023).

Şekil 4.12 Nekropol Alanı (Kazı Arşivi, 2023)

BÖLÜM BEŞ
BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) PROPYLONU ANASTİLOSİS ÖNERİSİ

5.1 Projelendirme Öncesi Çalışmalar

Blaundos Antik Kenti Ceres (Demeter) Kutsal Alanı propylonunda gerçekleştirilen belgeleme çalışmaları; kazı süreci ile eş zamanlı olarak başlamış; propylona ait blokların ele geçirilmesinin ardından da devam ettirilmiştir. Projelendirme öncesinde fotoğraflama ve ölçümlerle mevcut durumun tespiti, belgeleme çalışması, blok tasnif alanın oluşturulması çalışmaları sırasıyla gerçekleştirilmiştir.

5.1.1 Mevcut Durum Analizi ve Blok Tasnif Alanının Oluşturulması

Propylona ait kazı çalışmaları 2018-2019 yılları arasında sürdürülmüştür. Süreç boyunca belgeleme işlemleri devam ettirilmiştir. 2018 yılında yapıya dair bloklar in-situ olarak tespit edilmiştir ve her kademede fotoğraflama ve Cors cihazı ile koordinat, kot belirleme işlemleri ile devam ettirilmiştir.

Şekil 5.1 Kazı Çalışmaları 2018 (Kazı Arşivi, 2018)

Şekil 5.2 Propylon Açması (Kazı Arşivi, 2019)

2018 yılı kazı süreci boyunca yapı blokları yüzeylerindeki toprak dolgudan arındırılarak belirgin şekilde ortaya çıkarılmıştır. Ortaya çıkarılan bu yapı bloklarından işlemeli, bezemeli mermer blokların ana cadde tarafına (güneye) doğru; moloz bloklarında kuzeye tapınak avlusu yönünde yıkıldığı tespit edilmiştir.

Yapının yıkılış biçimi yapının sütunlu cephesinin ana cadde tarafında olduğunu kanıtlar niteliktedir. Moloz taşların tapınak tarafına yıkılması da propylon yapısının kuzey cephesinin olasılıkla sıvalı moloz taş örgüden oluştuğunu düşündürür niteliktedir.

Şekil 5.3 Alanda Ölçüm Çalışmaları (Kazı Arşivi, 2019)

Propylon yapsına ilişkin kazı çalışmaları 2018-2019 yılları arasında sürdürülmüştür. Süreç boyunca belgeleme işlemleri devam ettirilmiştir. 2018 yılında yapıya dair bloklar in-situ olarak tespit edilmiştir ve her kademede fotoğraflama ve Cors cihazı ile koordinat, kot belirleme işlemleri ile devam ettirilmiştir.

İlk olarak yüzeyde yer alan bloklar taşınmış ve sırasıyla CP (Ceres Propylonu) koduyla numaralandırılmıştır. Taşınma süreci ve sonrasına ilişkin detaylı biçimde fotoğraflanmıştır (Şekil 5.4 ve Şekil 5.5).

Şekil 5.4 Blokların Tasnif Alanına Taşınması (Kazı Arşivi, 2019)

Şekil 5.5 Propylon Açması (Kazı Arşivi, 2019)

İkinci aşamada da yüzeyden taşınan blokların altında yer alan bloklara ulaşılmıştır. Blokların taşınarak daha alt kottaki blokların yüzeye çıkarılıp belgelendirilmesiyle süreç aynen devam etmiştir.

Şekil 5.6 Krepidoma ve Stylobat Blokları (Kazı Arşivi, 2019)

Üçüncü aşamadaysa ana cadde olarak öngörülmüş olan alanın zemin seviyesi (719.98) kotuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bu zemin kotuyla birlikte propylona ait krepidoma, stylobat ve kaide blokları in-situ olarak yerinde tespit edilmiştir.

Şekil 5.7 Kazı Sonrası Ana Cadde (Kazı Arşivi, 2019)

Propylonun hemen önünde yer alan ana caddenin de kazısının yapılmasıyla birlikte plasterlere ait blokların devşirme olarak geç dönem Doğu Roma (Bizans) duvarının yapı taşı olarak kullanıldığı tespit edilmiş ve plasterlere ait bloklar da Bizans dönemindeki durumu belgelenerek tasnif alanına taşınmıştır.

Şekil 5.8 Plaster bloklarının taşınması (Kazı Arşivi, 2019)

İn-situ olarak yerinde korunmuş olan stylobata ait blokların tamamı ve üç adet attika tipi sütun kaidesi büyük oranda sağlam biçimde ele geçirilmiştir. İn-situ halde ortaya çıkarılan 28 adet mimari bloğun yanısıra 55 adet blok ve blok parçası tasnif alanına taşınmış ve sınıflandırılmıştır. İyi durumda elde edilmiş olan blokların yüzeyinde; kazı ekibinde yer alan restoratörler tarafından mekanik temizlik yapılmıştır.

Propylonun kazısının gerçekleştirildiği alanda çalışmalara yüzey temizliği ve ardından anakaya kotuna kadar yapılan sondaj işlemiyle devam edilmiştir. Zemin Etüdü ile birlikte; yapının temel sistemine yönelik veriler elde edilmiştir. Bu veriler göstermiştir ki; temel anakaya kotunda oluşturulmuş; sonrasında temel duvarları oluşturulmuş ve özellikle ana taşıyıcıların oturacağı bölgelerde çok sağlam mermer bloklar kullanılmış; diğer bölümlerde ise mermer yongaları gibi nispeten hafif ama zaman içinde çökme yapmayacak malzemelerin kullanıldığını gözlemlenmiştir.

Şekil 5.9 Propylon Kazı Sonrası Sondaj Çalışması (Kazı Arşivi, 2019)

Temel sisteminin tespitinin ardından hem alanda fiziksel erişilebilirliğin sağlanması hem de daha nitelikli koruma adına kazı alanında elenmiş kum çuvallara doldurularak dolgu yapılmış; üzerinde jeotekstil kumaş serilmiştir (Şekil 5.10). Propylonun öngörülen zemin kotuna kadar tesviye edilmiş ve koruma altına alınmıştır. Ardından fotogrametri ve mimari belgeleme çalışmalarına başlanmıştır.

Şekil 5.10 Toprak Dolgu Yapılması (Kazı Arşivi, 2019)

5.1.2 Fotogrametri ve Alanda Prova Çalışmaları

Alanda gerçekleştirilen belgeleme çalışmaları geleneksel yöntemler ve onları destekleyen teknolojik yöntemler çakıştırılarak yapılmıştır. Fotogrametri gelişmiş kameralarla yapılan fotoğraf çekimlerinin işlenmesi sonucu perspektifsiz ölçekli çizimler ortaya çıkarılmasına olanak veren bir belgeleme tekniğidir.

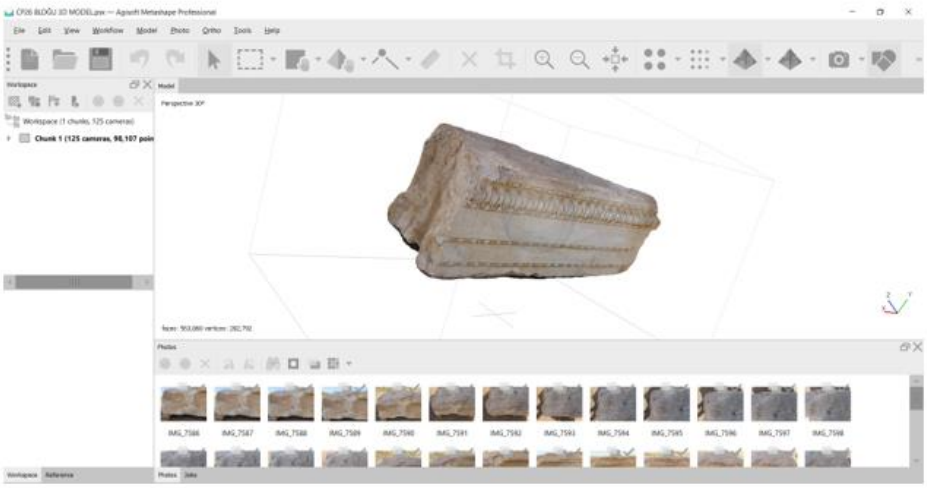
Şekil 5.11 Alanda Ölçüm ve Belgeleme Çalışması (Kişisel Arşiv, 2022)

Havadan çekilen fotoğraflar yardımıyla, zamanla üzeri toprak dolgu olan eski kent yerleşimlerinin yerlerinin saptanması ve uygun çizimlerin yapılabilmesi için kullanılan bir tekniktir. Yapının iyi durumda korunmuş krepidoma kısmına ilişkin model ve ortfotolar oluşturulmuştur.

Şekil 5.12 Kroki ve Ölçüm Çalışması (Kişisel Arşiv, 2019)

Tasnif Alanın taşınmış her bloğun geleneksel yöntemlerle tüm yüzeylerine ait krokileri oluşturulmuştur. Oluşturulan krokileri teknolojik yöntemlerle daha net veriler doğrultusunda elde etmek adına pikselasyon yöntemi kullanarak Agısoft Metashape Programı ile 3 boyutlu görselleri oluşturulmuştur. Oluşturulan modeller üzerinden blokların ortofotoları oluşturulmuştur.

Şekil 5.13 Fotogrametrik 3d Modelleme (Kişsel Arşiv, 2019)

Şekil 5.14 Propylon Prova Çalışması (Kazı Arşivi, 2020)

Numaralandırılmış ve modellemeleri tamamlanmış tüm mimari bloklar tekil olarak da belgelenmiş ve bloklara ait envanter fişi oluşturulmuştur. Envanter fişi; yapı adı, blok numarası, bulunduğu sektör, çıktığı seviye, buluntu tarihi, yazıtların majüskül ve miniskül olarak tanımlamalarını içermektedir.

Alınan ölçüler sonrasında blokların yerleri tespit edilmiştir. Alanda büyük oranda sağlam biçimde ele geçirilmiş olan arşitrav ve friz bloklarının yerinde provası yapılmıştır. 20 cm'lik blokaj dolgu ile düz zemin oluşturulmuş; üzerine 10x10 luk ahşap kirişlemeler yerleştirilerek elde edilmiş düzlem üzerine uygun yerlerine bloklar yerleştirilmiştir (Şekil 5.14).

5.1.2 Ceres (Demeter) Propylonu Rölöve ve Mimari Belgeleme

Bağımsız bir yapı olmayıp yapı veya yapı komplekslerinin bir parçası olan propylonlar, tablo 2.3' de de görüldüğü gibi ait oldukları yapı veya yapı kompleksleriyle uyum, konum, orantı, amaç vb. ile entegre biçimde karşımıza çıkmaktadır. Blaundos Ceres (Demeter) Kutsal Alanı Propylonu da, birçok örnekte olduğu gibi, kuzeyde kutsal alana, güneyde ana caddeye bakan çift cepheli dor düzenli portikonun merkezine, tapınak ve sunakla aynı aks üzerine konumlandırılmıştır. Dolayısıyla, bir yandan ait olduğu yapının girişi olarak işlevsel bir rolü varken diğer yandan cadde silüetinin tamamlayıcı bir unsurudur. Bu bakımdan yapı; hem anıt ve kutsal alan ölçeğinde hem de kent ölçeğinde ele alınmalıdır. Bu bağlamda mimari özellikleri tanımlarken yerleşim özellikleri, plan özellikleri, cephe özellikleri olarak incelenmiştir.

5.1.3 Taş Kataloğu ve Blok Envanter Fişlerinin Oluşturulması

Arkeolojik alanlarda yer alan yapılara ilişkin restitüsyon, restorasyon ve müdahale kararlarını verebilmek adına mimari bloklara ait taş kataloğunun hazırlanması kritik önem taşımaktadır.

Şekil 5.15 Propylon Blok Tasnif Alanı (Kazı Arşivi, 2019)

Bu bakımdan çalışma kapsamında Blaundos Ceres (Demeter) Propylonu'na ilişkin yapıya ait blokların yıkılış biçimleri, kotları ve tüm yüzeylerinin detaylı biçimde aktarıldığı bir taş kataloğu oluşturulmuştur. Katalogta özellikle blokların özgün birleşim yerleri ve bağlantı elemanı olan kenet yuvalarının bulunduğu yüzeyleri oldukça detaylı biçimde işlenmiştir.

Katalog yapının krepidoma, sütun, sütun başlığı, geison, alınlık bölümleri olmak üzere toplamda 83 adet nitelikli mimari blok parçasını içermektedir. Bunun dışında 5 adet niteliksiz moloz örgü parçada tespit edilmiştir. Bu niteliksiz molok bloklar numaralandırılmamıştır. Diğer mimari bloklarsa ait CP (Ceres Propylonu) koduyla numaralandırılmıştır.

Blok parçalarının;

- 15 tanesi krepidoma bölümüne,
- 7 tanesi stylobat bölümüne,
- 6 tanesi attika tipi kaidelere,
- 9 tanesi sütun ve plaster bloklarına,
- 1 tanesi korinth sütun başlığına,
- 7 tanesi arşitrav bölümüne,
- 13 tanesi friz bölümüne,
- 17 tanesi geison bölümüne,
- 2 tanesi tympanum bölümüne,
- 3 tanesi mermer eşik bölümüne,
- 3 tanesi de yapı içinde konumlanan bloklara aittir.

Şekil 5.16 Blok Tasnif Alanı ve Bloklar (Kazı Arşivi, 2019)

Tespit edilen bu 83 adet bloğun tamamının yapının ayağa kaldırılma uygulamasında kullanılabileceği öngörülmüştür. Bu bağlamda bloklar için envanter fişleri oluşturulmuştur. Tüm bu bloklara ait envanter kayıtları ekte sunulmuştur.

Tablo 5.1 Ceres (Demeter) Propylonu Krepidoma Blokları (Kişisel Arşiv, 2024)

NO	KODU	YAPI BLOĞU	BULUNDUĞU DURUM	MALZEME	GENİŞLİK (m)	DERİNLİK (m)	YÜKSEKLİK (m)
1	CP-1	1.Krepis Bloğu	In-situ	Traverten	0,36	0,99	0,12
2	CP-2	1.Krepis Bloğu	In-situ	Traverten	1,12	0,38	0,18
3	CP-3	1.Krepis Bloğu	In-situ	Traverten	0,89	0,36	0,21
4	CP-4	1.Krepis Bloğu	In-situ	Traverten	1,45	0,35	0,20
5	CP-5	1.Krepis Bloğu	In-situ	Traverten	1,12	0,37	0,19
6	CP-6	1.Krepis Bloğu	In-situ	Traverten	1,55	0,35	0,25
7	CP-7	1.Krepis Bloğu	In-situ	Traverten	2,44	0,35	0,38
8	CP-8	1.Krepis Bloğu	In-situ	Traverten	0,62	0,90	0,38
9	CP-9	1.Krepis Bloğu	In-situ	Traverten	0,92	0,29	0,28
10	CP-10	2.Krepis Bloğu	In-situ	Mermer	1,87	0,26	0,27
11	CP-11	2.Krepis Bloğu	In-situ	Mermer	1,61	0,28	0,27
12	CP-12	2.Krepis Bloğu	In-situ	Mermer	1,20	0,25	0,27
13	CP-13	2.Krepis Bloğu	In-situ	Mermer	1,41	0,27	0,28
14	CP-14	2.Krepis Bloğu	In-situ	Mermer	1,24	0,28	0,27
15	CP-15	2.Krepis Bloğu	In-situ	Mermer	0,80	0,71	0,29

Tablo 5.1'de ele alınan; yapının ana caddeyle ilişkilenmesini sağlayan 2 krepisten oluşan krepidoma blokları; mermer ve traverten malzemeden oluşmaktadır. 1.krepis sırası traverten, ikinci krepis sırasıysa mermer bloklardan oluşmaktadır. Bloklardan 9 tanesi 1. Krepis sırasına aittir. Bloklar in-situ durumunda yerinde tespit edilmiştir. Farklı genişliklere sahip olan bu krepis sırasının toplam genişliği; 9,90 metredir. Yükseklikse kot farkına bağlı olarak değişse de yaklaşık 0,27 metredir. 2. Krepis bloklarıysa 6 tane olup; yine in-situ durumda ele geçirilmiştir. Yaklaşık 0,24 m yükseklikteki bu bloklardan stylobat bölümüne ulaşım sağlanır.

Tablo 5.2 Ceres (Demeter) Propylonu Stylobat Blokları (Kişisel Arşiv, 2024)

NO	KODU	YAPI BLOĞU	BULUNDUĞU DURUM	MALZEME	GENİŞLİK (m)	DERİNLİK (m)	YÜKSEKLİK (m)
1	CP-16	1. Stylobat Bloğu	In-situ	Mermer	1,03	1,18	0,28
2	CP-17	2. Stylobat Bloğu	In-situ	Mermer	0,84	1,38	0,27
3	CP-18	3. Stylobat Bloğu	In-situ	Mermer	1,59	1,07	0,28
4	CP-19	4. Stylobat Bloğu	In-situ	Mermer	0,97	1,11	0,28
5	CP-20	5. Stylobat Bloğu	In-situ	Mermer	1,76	1,10	0,27
6	CP-21	6. Stylobat Bloğu	In-situ	Mermer	0,80	1,04	0,27
7	CP-22	7. Stylobat Bloğu	In-situ	Mermer	1,10	1,03	0,27

Tablo 5.2'de ele alınan stylobat bölümü ana cadde kotundan yaklaşık 0,74 m yükseklikte yer alır. 7 adet in-situ durumda mimari bloktan oluşan bölüm oldukça iyi korunmuş olsa da doğu uçtaki blokta kırık mevcuttur. Stylobat bloklarının toplam genişliği yaklaşık 8,40 metredir.

Tablo 5.3 Ceres (Demeter) Propylonu Kaide Blokları ve Parçaları (Kişisel Arşiv, 2024)

NO	KODU	YAPI BLOĞU	BULUNDUĞU DURUM	MALZEME	GENİŞLİK (m)	DERİNLİK (m)	YÜKSEKLİK (m)
1	CP-23	Batı Kaide (Attika)	In-situ	Mermer	0,90	1,00	0,35
2	CP-24	Merkez Kaide-1 (Attika)	In-situ	Mermer	1,00	1,00	0,35
3	CP-25	Merkez Kaide-2 (Attika)	In-situ	Mermer	1,01	1,03	0,36
4	CP-26	Doğu Kaide (Attika)	Ex-situ	Mermer	0,80	0,50	0,35
5	CP-27	Doğu Kaide (Attika)	Ex-situ	Mermer	0,66	0,33	0,32
6	CP-28	Doğu Kaide (Attika)	Ex-situ	Mermer	0,30	0,15	0,21

Tablo 5.3'te ele alınan kaide bloklarına ait 6 adet parça tespit edilmiştir. Batı uçtaki dikdörtgensel formdaki kaide, merkezdeki iki dairesel formda kaide yüzey parçaları bulunsa da tek parça halinde ve in-situ durumda tespit edilmiştir. Doğu kaide bloğu da; 3 parçadan halinde bulunmuştur. Tümü attika tipinde olan bu kaidelerin plinthe bölümleri 0,10 m yükseklikte olup; kaidelerin yüksekliği de 0,35 metredir.

Tablo 5.4 Ceres (Demeter) Propylonu Dorik Sütun Blokları ve Parçaları (Kişisel Arşiv, 2024)

NO	KODU	YAPI BLOĞU	BULUNDUĞU DURUM	MALZEME	GENİŞLİK (m)	DERİNLİK (m)	YÜKSEKLİK (m)
1	CP-29	Batı Plaster	Ex-situ	Mermer	0,57	0,63	1,91
2	CP-30	Batı Plaster	Ex-situ	Mermer	0,57	0,63	1,90
3	CP-31	Batı Plaster	Ex-situ	Mermer	0,60	0,63	2,40
4	CP-32	Batı Yivli Sütun	Ex-situ	Mermer	0,35	0,35	0,35
5	CP-33	Doğu Yivli Sütun	Ex-situ	Mermer	0,61	0,61	1,02
6	CP-34	Doğu Yivli Sütun	Ex-situ	Mermer	0,60	0,60	0,80
7	CP-35	Doğu Plaster	Ex-situ	Mermer	0,59	0,63	2,70
8	CP-36	Doğu Plaster	Ex-situ	Mermer	0,59	0,63	0,48
9	CP-37	Doğu Plaster	Ex-situ	Mermer	0,65	0,63	3,03

Tablo 5.4'te yer alan propylona ait 4 plaster bloğuna ait 6 parça; 2 sütun bloğuna ait 3 parça tespit edilmiştir. Batı plaster alt bloğu CP-29 ve CP-30 olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Batı plaster üst bloğu CP-31 bloğudur. Batı yönünde yer alan merkezi dorik yivli sütununa ait tek nitelikli parça olan CP-32 bloğu elde edilmiştir. Doğu yönündeki merkezi yivli sütuna ait CP-33 VE CP-34 olmak üzere 2 parça elde edilmiştir. Doğu yönündeki plastere ait 3 parça tespit edilmiştir. Doğu plasterin alt bloğu CP-35 ve CP-36 parçalarından oluşmaktadır. CP-37 bloğu doğu yönündeki plasterin özgün üst bloğudur. Sütun ve plasterlerin özgün yükseklikleri 6,20 metre olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5.5 Ceres (Demeter) Propylonu Korinth Sütun Başlığı (Kişisel Arşiv, 2024)

NO	KODU	YAPI BLOĞU	BULUNDUĞU DURUM	MALZEME	GENİŞLİK (m)	DERİNLİK (m)	YÜKSEKLİK (m)
1	CP-38	Korinth Sütun Başlığı	Ex-situ	Mermer	0,75	0,55	0,70

Tablo 5.5'te ele alınmış olan tek ortaya çıkarılmış olan CP-38 bloğudur. Blok dikdörtgen formda korinth üslupta ve 0,70 m uzunluktadır.

Tablo 5.6 Ceres (Demeter) Propylonu Arşitrav Dizidi Blok ve Parçaları (Kişisel Arşiv, 2024)

NO	KODU	YAPI BLOĞU	BULUNDUĞU DURUM	MALZEME	GENİŞLİK (m)	DERİNLİK (m)	YÜKSEKLİK (m)
1	CP-39	1. Arşitrav Bloğu	Ex-situ	Mermer	1,60	0,72	0,50
2	CP-40	1. Arşitrav Bloğu	Ex-situ	Mermer	1,40	0,75	0,50
3	CP-41	2. Arşitrav Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,53	0,60	0,50
4	CP-42	2. Arşitrav Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,52	0,46	0,50
5	CP-43	2. Arşitrav Bloğu	Ex-situ	Mermer	1,45	0,72	0,50
6	CP-44	2. Arşitrav Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,46	0,75	0,38
7	CP-45	3. Arşitrav Bloğu	Ex-situ	Mermer	1,16	0,75	0,50

Tablo 5.6'da yer alan arşitrav dizisine ait blok ve parçalar olmak üzere 7 tanedir. Arşitrav dizisinin birinci bloğu CP-39 ve CP-40 parçalarından oluşmaktadır. Bu dizinin ikinci bloğu CP-41, CP-42, CP-43 ve CP-44 parçalarından oluşmaktadır. Dizinin üçüncü ve son bloğuna tespit edilmiş olan tek parça CP-45 bloğudur. Ortaya çıkarılan bu bloklarının toplam uzunluğu 8,30 metredir.

Tablo 5.7 Ceres (Demeter) Kutsal Alanı Friz Blok ve Parçaları (Kişisel Arşiv, 2024)

NO	KODU	YAPI BLOĞU	BULUNDUĞU DURUM	MALZEME	GENİŞLİK (m)	DERİNLİK (m)	YÜKSEKLİK (m)
1	CP-46	1. Friz Bloğu	Ex-situ	Mermer	1,26	0,65	0,37
2	CP-47	2. Friz Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,40	0,63	0,40
3	CP-48	2. Friz Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,75	0,75	0,39
4	CP-49	3. Friz Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,83	0,67	0,40
5	CP-50	4. Friz Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,89	0,67	0,39
6	CP-51	5. Friz Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,61	0,38	0,35
7	CP-52	6. Friz Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,75	0,47	0,40
8	CP-53	6. Friz Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,53	0,73	0,40
9	CP-54	7. Friz Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,72	0,72	0,40
10	CP-55	8. Friz Bloğu	Ex-situ	Mermer	1,10	0,75	0,40
11	CP-56	9. Friz Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,97	0,73	0,36
12	CP-57	9. Friz Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,24	0,11	0,23
13	CP-58	9. Friz Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,27	0,10	0,15
14	CP-59	9. Friz Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,18	0,10	0,19

Tablo 5.7'de ele alınan friz sırasına ait toplamda 14 adet blok parçası tespit edilmiştir. Friz sırasının ilk bloğu CP-46 bloğudur. İkinci friz bloğu CP-47 ve CP-48 olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Üçüncü friz bloğu CP-49 ve CP-50 blok parçalarını içerir. Dördüncü friz bloğu; CP-51 koduyla tanımlanmış tek bloktur. Friz sırasının merkez bloğu olan beşinci friz bloğu CP-52 olarak tanımlanan bloktur. Altıncı friz bloğu CP-53 bloğudur. Yedinci ve sekizinci friz bloğu sırasıyla CP-54 ve CP-55 blokları olarak tanımlanabilir. Dokuzuncu friz bloğuysa CP-56, CP-57, CP-58, CP-59 blok parçalarından oluşmaktadır. Tespit edilmiş olan bu friz dizisine ait parçaların toplam uzunluğu 8,30 metredir.

Tablo 5.8 Ceres (Demeter) Propylonu Geison Blok ve Parçaları (Kişisel Arşiv, 2024)

NO	KODU	YAPI BLOĞU	BULUNDUĞU DURUM	MALZEME	GENİŞLİK (m)	DERİNLİK (m)	YÜKSEKLİK (m)
1	CP-60	1. Geison Bloğu	Ex-situ	Mermer	2,20	1,43	1,02
2	CP-61	2. Geison Bloğu	Ex-situ	Mermer	1,22	1,38	0,45
3	CP-62	3. Geison Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,70	0,82	0,45
4	CP-63	3. Geison Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,48	0,85	0,43
5	CP-64	3. Geison Bloğu	Ex-situ	Mermer	1,02	0,75	0,43
6	CP-65	4. Geison Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,65	0,61	0,42
7	CP-66	4. Geison Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,60	0,68	0,42
8	CP-67	4. Geison Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,82	0,72	0,40
9	CP-68	5. Geison Bloğu	Ex-situ	Mermer	1,42	1,43	1,02
10	CP-69	5. Geison Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,80	1,45	0,94

Tablo 5.8'de yer alan geison bloklarına ait toplam 10 adet blok tespit edilmiştir. CP-60 ve CP-61 bloklarının herbiri geison ait birer mimari bloktur. CP-62, CP-63 ve CP-64 blok parçaları 3. Geison bloğuna aittir. 4. Geison bloğuysa CP-65, CP-66 ve CP-67 blok parçalarının tümüdür. CP-68 ve CP-69 blok parçalarıysa 5. Geison bloğuna aittir. Eğik geison bloklarının saçak bölümü olmadan toplam uzunluğu 9,34 m; saçakla birlikte uzunluğu 9,90 metredir.

Tablo 5.9 Ceres (Demeter) Propylonu Tympanum Blokları (Kişisel Arşiv, 2024)

NO	KODU	YAPI BLOĞU	BULUNDUĞU DURUM	MALZEME	GENİŞLİK (m)	DERİNLİK (m)	YÜKSEKLİK (m)
1	CP-70	1. Tympanum Bloğu (Kalkan)	Ex-situ	Mermer	1,57	0,70	1,35
2	CP-71	2. Tympanum Bloğu (Doğu)	Ex-situ	Mermer	1,12	0,33	0,91

Tablo 5.9'da ele alınan Tympanum bölümüne ait 2 adet blok tespit edilmiştir. Bu bloklardan ilki yapının alınlığının merkezi olan CP-70 bloğudur ve merkezinde kalkan motifi yer alır. Diğer bloksa CP-71 koduyla tanımlanan kalkanla birleşim gösteren doğu bloğudur.

Tablo 5.10 Ceres (Demeter) Propylonu Eğik Geison Blokları (Kişisel Arşiv, 2024)

NO	KODU	YAPI BLOĞU	BULUNDUĞU DURUM	MALZEME	GENİŞLİK (m)	DERİNLİK (m)	YÜKSEKLİK (m)
1	CP-72	1. Eğik Geison Bloğu	Ex-situ	Mermer	2,25	1,48	0,70
2	CP-73	1. Eğik Geison Bloğu	Ex-situ	Mermer	0,62	0,43	0,33
3	CP-74	2. Eğik Geison Bloğu	Ex-situ	Mermer	1,38	1,13	0,60
4	CP-75	3. Eğik Geison Bloğu	Ex-situ	Mermer	1,10	1,04	0,56
5	CP-76	4. Eğik Geison Bloğu	Ex-situ	Mermer	1,28	1,04	0,70
6	CP-77	4. Eğik Geison Bloğu	Ex-situ	Mermer	1,30	1,04	0,62

Tablo 5.10'da yer alan eğik geison bölümüne ait toplam 6 parça elde edilmiştir. Bu parçalardan CP-72 ve CP-73 batı bölümünde yer aldığı öngörülen 1. Eğik Geison bloğuna aittirCP-75, CP-76 ve CP-77 alınlığın doğu bölümünü oluşturur.

Tablo 5.11 Ceres (Demeter) Propylonu Tanımsız Bloklar ve Eşik Blokları

NO	KODU	YAPI BLOĞU	BULUNDUĞU DURUM	MALZEME	GENİŞLİK (m)	DERİNLİK (m)	YÜKSEKLİK (m)
1	CP-78	1. Tanımsız Blok	In-situ	Mermer	1,32	0,80	0,35
2	CP-79	2. Tanımsız Blok	In-situ	Mermer	1,55	0,64	0,35
3	CP-80	3. Tanımsız Blok	In-situ	Mermer	1,53	0,38	0,35
4	CP-81	1. Eşik Bloğu	In-situ	Mermer	0,60	0,51	0,17
5	CP-82	2. Eşik Bloğu	In-situ	Mermer	1,07	0,51	0,17
6	CP-83	3. Eşik Bloğu	In-situ	Mermer	1,07	0,51	0,17

Tablo 5.11'de eşik ve tanımsız bloklar ele alınmıştır. Yapı içinde in-situ durumda bulunan ancak işlevine yönelik net tanımlama yapılamamaktadır. Bu sebeple tanımsız blok olarak ele alınan CP-78, CP-79, CP-80 bloğudur. CP-77 bloğu aslan ayaklı motife sahiptir. Eşik birimi olarak CP-81, CP-82, CP-83 blokları tanımlanmıştır. Üç bloktan oluşan eşiğin genel uzunluk toplamı 2,74 metredir.

5.2 Mimari Rölöve, Malzeme ve Bozulma Tespitleri

5.2.1. Rölöve ve Mevcut Durum Analizi

5.2.1.1 Vaziyet (Yerleşim) Özellikleri

Hippodamik (ızgara) sisteme sahip olan Blaundos kent merkezinde doğu-batı doğrultulu ana caddenin (decaminus maximus) kuzeyinde 28,60*46,40 m'lik dikdörtgen bir alanda Ceres (Demeter) Kutsal Alanı konumlanmıştır. Kutsal Alanın sınırları Temenos duvarı kalıntılarından öngörülebilir. Temenos duvarının içerisinde zeminde yer alan mermer plakalar alanı çevrelemekte olup 3,80 metre genişliğe sahiptir. Mermer plakaları birbirine bağlayan kenet izleri mevcut olup; 1,5 m aralıklarla yerleştiği tespit edilebilmektedir.

Şekil 5. 17 Kent Yerleşimi (Kazı Arşivi, 2020)

Bu mermer zemin plakalarıyla çevrili kutsal alan içerisinde 8,10x14,80 m ölçülerine sahip ve 1,89 metre yükseklikteki podyum korunarak günümüze ulaşmıştır. Ancak podyum üzerinde geçmişte var olan tapınak günümüze harabe olarak ulaşmıştır.

Tapınağın dikdörtgen formundaki podyumuna kutsal alan avlusundan ulaşımı sağlayan güney yönünde sekiz basamak iyi durumda günümüze ulaşmıştır. Tapınak andezit bir altyapı üzerinde mermer ve kireçtaşı blok, levhalarla kaplanmıştır. Tapınağa ait birçok mimari blok harabe durumunda günümüze ulaşmıştır. Bezemeli ve Grekçe-Latince yazıtlı entablatür ve pediment bloklarının birçoğu, in – situ durumunda tapınak çevresinde yıkılmıştır. Bu yazıtlara dayanılarak yapı Filges tarafından MS 1. yüzyıl ortalarına yani imparator Cladius dönemine tarihlendirilmiştir (Filges, 2006).

Şekil 5. 18 Ceres (Demeter) Tapınağı (Kazı Arşivi, 2019)

Kutsal alanın ön avlusunda tapınakla cadde aksları arasında, bu kutsal alanın sunağının ilk basamağı tespit edilmiştir. Dikdörtgen planlı 5,10x3,95 m ölçülerindeki bu sunağın iç kısmı moloz dolgu, dış kısmıysa tapınağa benzer şekilde mermer kaplamadır.

Şekil 5.19 Ceres (Demeter) Kutsal Alan Sunağı (Kazı Arşivi, 2019)

Sunağın kuzeybatısında; ağız bölümü birkaç blok taşla kapatılmış olan sarnıç yapısı yer almaktadır. Kutsal alanın zemin kotuyla eşdeğer bir yükseklikte olan sarnıcın iç yüksekliği 6,06 m'dir. Armudi forma sahip olan bu yapı; ağızdan tabana doğru genişlemektedir. Ağız seviyesinden yaklaşık 50-60 cm derinliğe kadar moloz örgüden oluştuğunu ve bu bölümden aşağısının ve zemininin sıvayla kaplı olduğu görülmüştür.

Şekil 5.20 Kutsal Alan Sarnıç Yapısı (Kazı Arşivi, 2022)

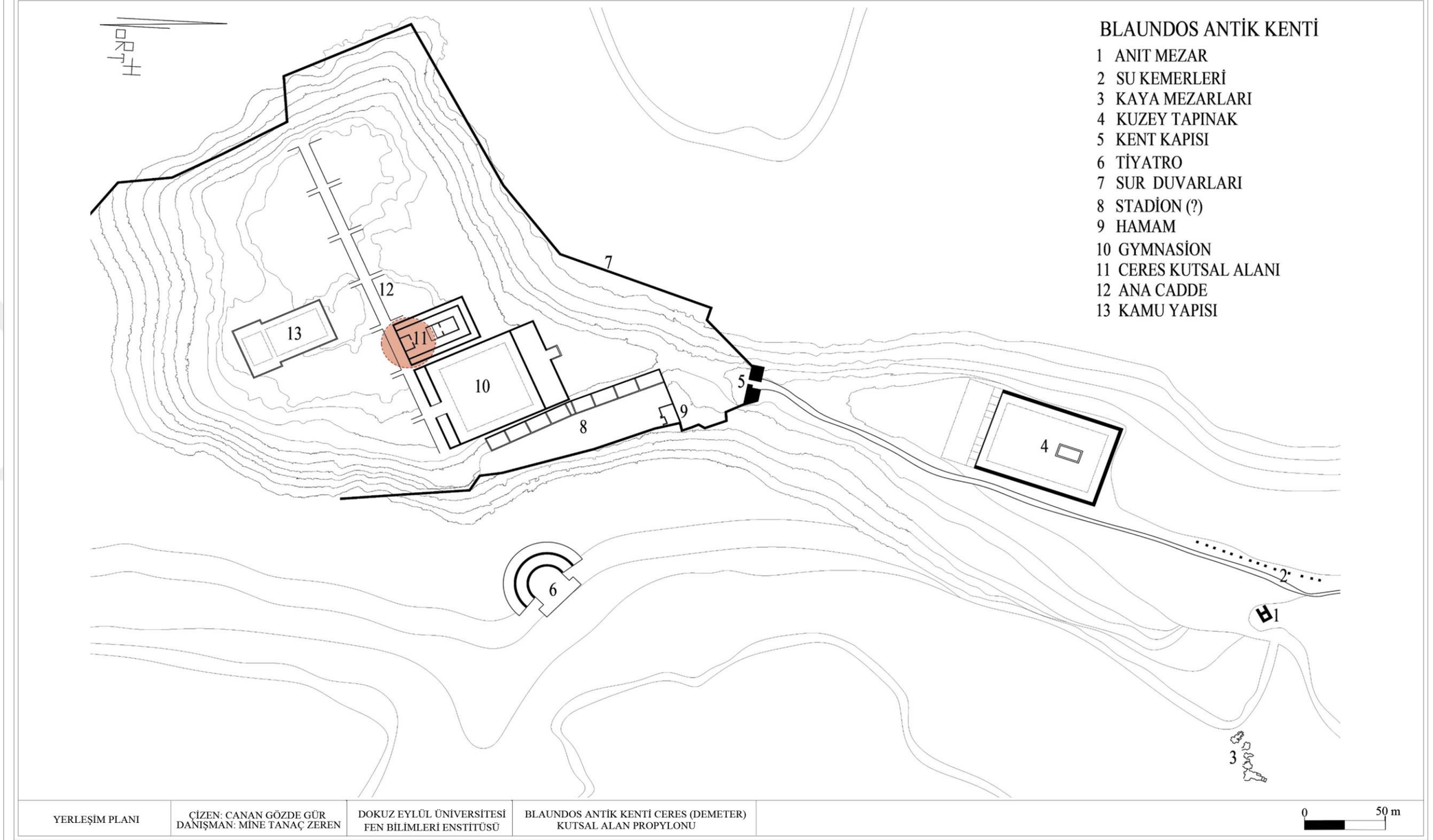
Sunaktan ana cadde yönüne doğru ilerlediğimizde kutsal alanın güney duvarına doğu ve batı olarak tanımlayabileceğimiz her iki yönünde eklemlenmiş geç roma dönemi (Bizans) temel seviyesine yakın moloz örgülü kare ve dikdörtgen planlı alanlar tespit edilmiştir. Temenos duvarlarına kadar uzanan bu geç dönem duvarları propylona paralel ve dik olarak konumlanır.

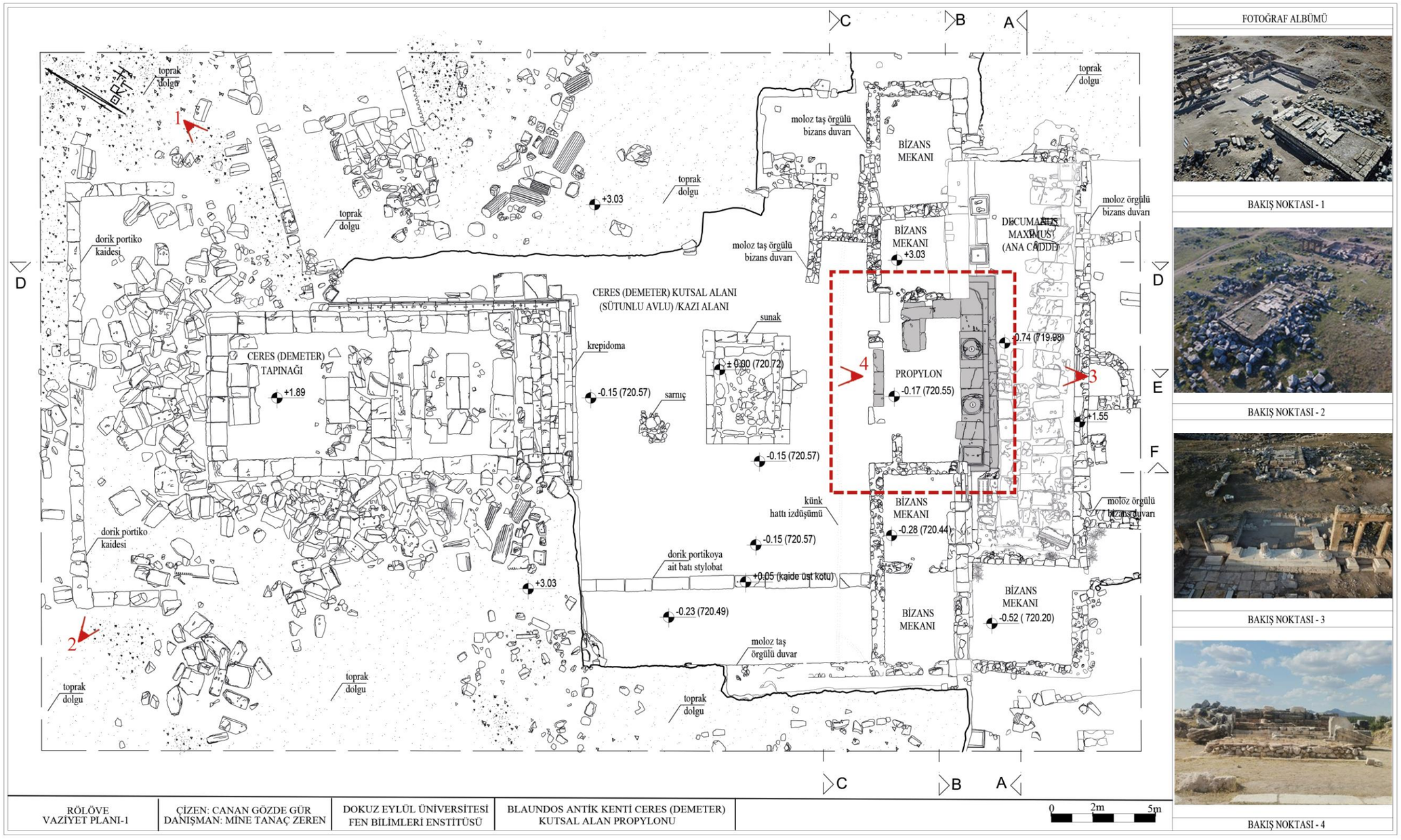
Şekil 5.21 Kutsal Alan Bizans Mekanları (Kazı Arşivi, 2020)

Kutsal Alanla tapınağın merkezine konumlanmış propylon yapısına ait dikdörtgen formda bir alan oturan oldukça iyi korunmuş stylobat bulunmaktadır. İyi durumda

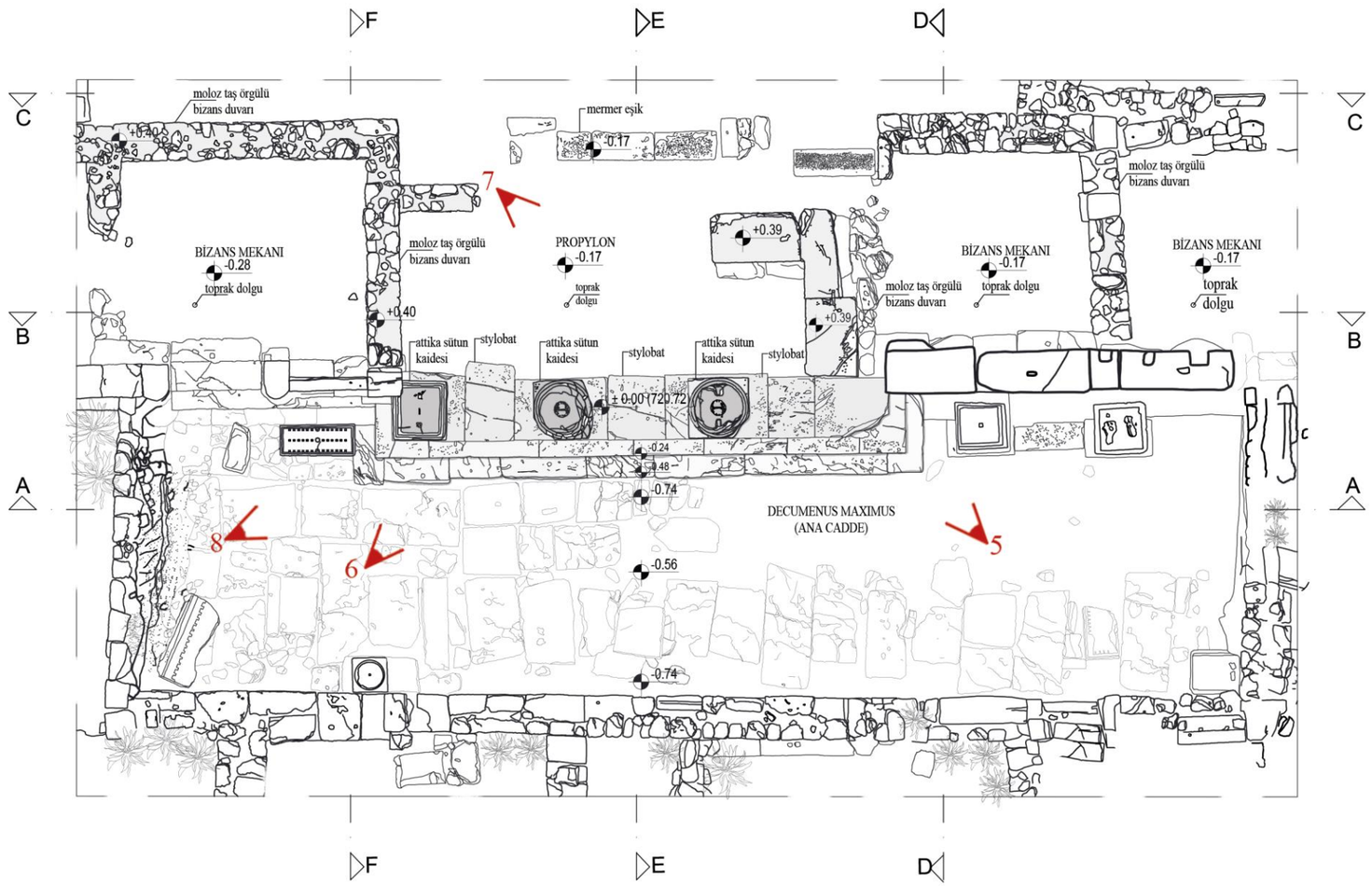
ortaya çıkarılmış olan kaideler; ana caddeye doğru yaklaşık yarım sütun genişliğinde çıkıntı yaparak daha belirgin biçimde ortaya çıktığını kanıtlar. 2018-2021 yılları arasındaki kazı çalışmalarında tamamen açığa çıkarılan propylonun entablatur ve pediment bölümüne ait bloklarının büyük bölümü hemen önündeki ana cadde (decumenus maximus) üzerine yıkılmış olarak ele geçirilmiştir.

Şekil 5.22 Blaundos Kent Yerleşimi (Kişisel Arşiv, 2024)

Şekil 5.23 Rölöve Vaziyet Planı-1 (Kişisel Arşiv, 2024)

FOTOĞRAF ALBÜMÜ

BAKIŞ NOKTASI - 5

BAKIŞ NOKTASI - 6

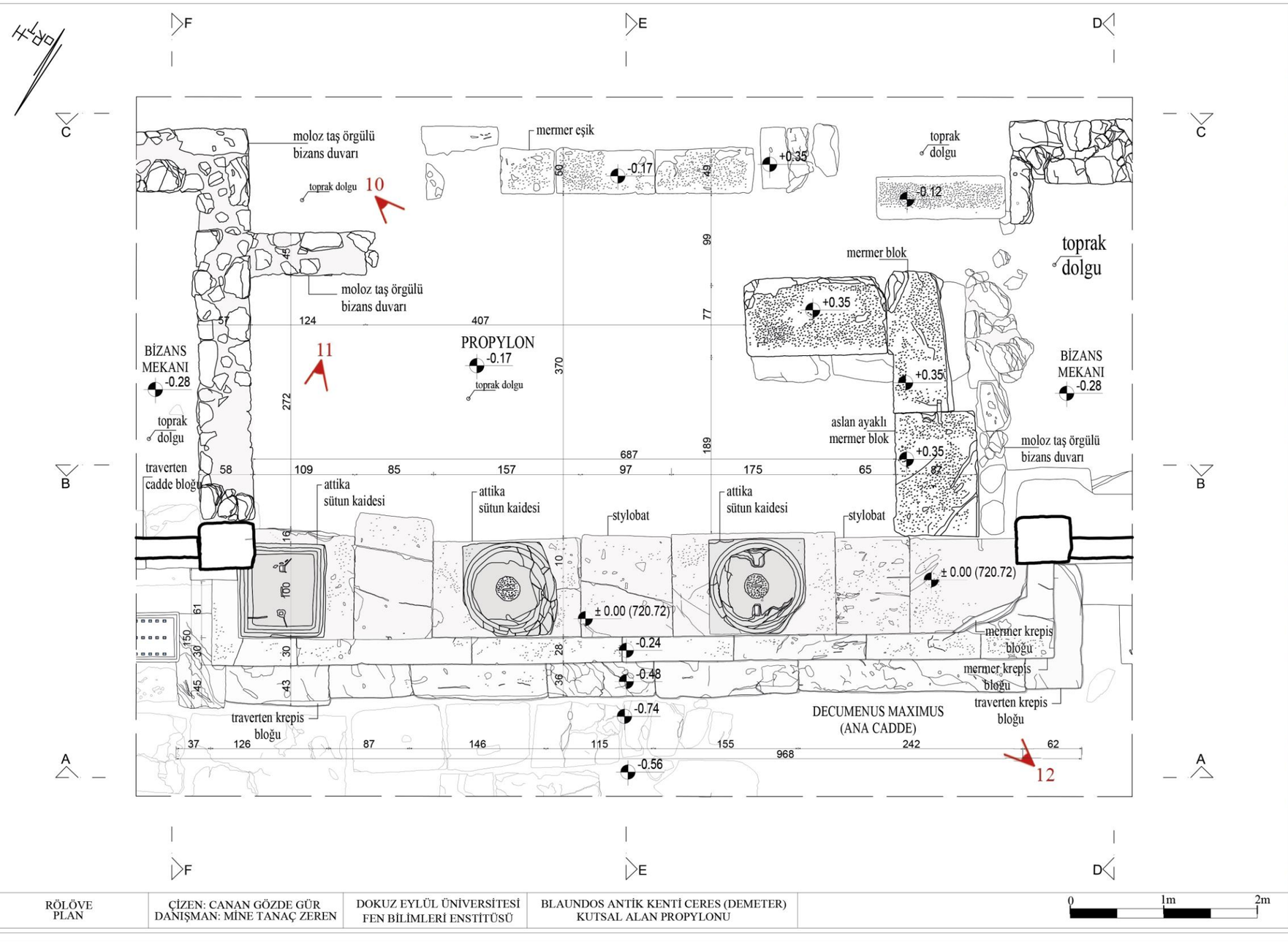
BAKIŞ NOKTASI - 7

BAKIŞ NOKTASI - 8

RÖLÖVE VAZİYET PLANI-2	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 2m 5m

Şekil 5.24 Mimari Rölöve Vaziyet Planı-2 (Kişisel Arşiv, 2024)

RÖLÖVE PLAN

ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR
DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER)
KUTSAL ALAN PROPYLONU

FOTOĞRAF ALBÜMÜ

BAKIŞ NOKTASI - 9

BAKIŞ NOKTASI - 10

BAKIŞ NOKTASI - 11

BAKIŞ NOKTASI - 12

Şekil 5.25 Rölöve Planı (Kişisel Arşiv, 2024)

5.2.1.2 Plan Özellikleri

Şekil 5.26 Propylon (Kazı Arşivi, 2022)

Ceres (Demeter) Kutsal Alanı dikdörtgen formda sütunlu galeriden oluşan kutsal alan olup; yapıya giriş bu anıtsal propylon ile sağlanmaktadır. (Şekil 5.26)

Propylon doğu-batı aksında 8 m genişliğinde, kuzey-güney aksındaysa 5.5 m derinliğinde dikdörtgen formda bir alana oturmaktadır. Yapının oturduğu alanda anakaya seviyesine kadar yapılan sondaj çalışmalarında yapının temel hatlarının oldukça sağlam mermer bloklarla inşa edildiği anlaşılmıştır. Mütemadi temel sistemine benzer şekilde, taşıyıcıların oturduğu akslarda sağlam bir altyapı oluşturulmuş, ara boşluklara blokaj dolgusu yapılmıştır. Propylonun temel akslarında mermer bloklar, ara boşluklarında mermer yongalar izlenmektedir. Temel dolgusu içerisinde yanık izlerine ve kandil, seramik parçaları gibi MÖ I.- MS I. yüzyıllara tarihli buluntulara rastlanmıştır.

Şekil 5.27 Propylon ana kaya seviyesi (Kazı Arşivi, 2024)

Temele ait bu mermer bloklar üzerine in-situ biçimde ele geçirilmiş 2 krepisten oluşan krepidoma blokları oturmaktadır. İn-situ durumunda kutsal alanla keşişim sınırında krepidomadan yaklaşık 0,17 m düşük kotta üç bloktan oluşan mermer eşik bulunmaktadır. Üç bloklu bu mermer eşiğin merkezi bloğu kullanıma bağlı olarak oldukça yıpranmıştır (Şekil 5.27).

Şekil 5.28 Mermer Eşik (Kazı Arşivi, 2019)

Aynı zamanda bu mermer eşiğin her iki yanında yer alan mermer blokları yapının temelinde mermer birleşimlere sahiptir. Bu mermer eşik yapının kutsal alanla ilişkilendiği kuzey cephesindedir.

Şekil 5.29 Propylon (Kazı Arşivi, 2020)

Yapının diğer cephesiyse ana caddeyle ilişkilenir. Propylon yapısının ana caddeye doğru yaklaşık yarım sütun genişliğinde çıkıntı yaparak iki yanda uzanan Dor düzenli portikoya entegre edilmiş, kutsal alanın ana caddeye bakan güney duvarının tam ortasına konumlandırıldığı görülmüştür.

Şekil 5.30 Propylona Ait Aslan Ayaklı Mermer Blok (Kişisel Arşiv, 2022)

Propylon yapısının zemini toprak dolgu şeklinde günümüze ulaşmıştır. Zemine dair herhangi bir bloğa rastlanmamıştır. Ancak yapının iç bölümünde yaklaşık 1,50 X 2,00 metre ölçülerinde 1 adet aslan ayaklı, 2 adet profilsiz olmak üzere toplamda 3 adet mermer blok tespit edilmiştir. Bloklara ilişkin net veri elde edilememiştir. Aslan ayaklı olan bloğun kısa kenarı güney cephesine yaslanır.

Şekil 5.31 Propylona Ait Krepis Blokları (Kazı Arşivi, 2019)

Yapı anıtsallığını vurgulamak ve görünürlük kazanmak amacıyla olacaktır ki ana caddeden iki krepisten oluşan krepidomayla yaklaşık 0,74 m kot farkı oluşturularak ayrılmıştır. Ana cadde kotundan önce traverten bloklardan oluşan yaklaşık 0,28 m kot farkıyla 1. krepise ulaşım sağlanır. 1.krepis traverten bloklardan 0,24 m yüksekte, 2. Krepiste yine 0,24 m yükseklikte bulunmaktadır (Şekil 5.31.) Traverten bloklarda yüzey kayıpları ve bozulmalar çokça mevcuttur. Mermer krepidoma bloklarıysa oldukça iyi durumda günümüze ulaşmıştır.

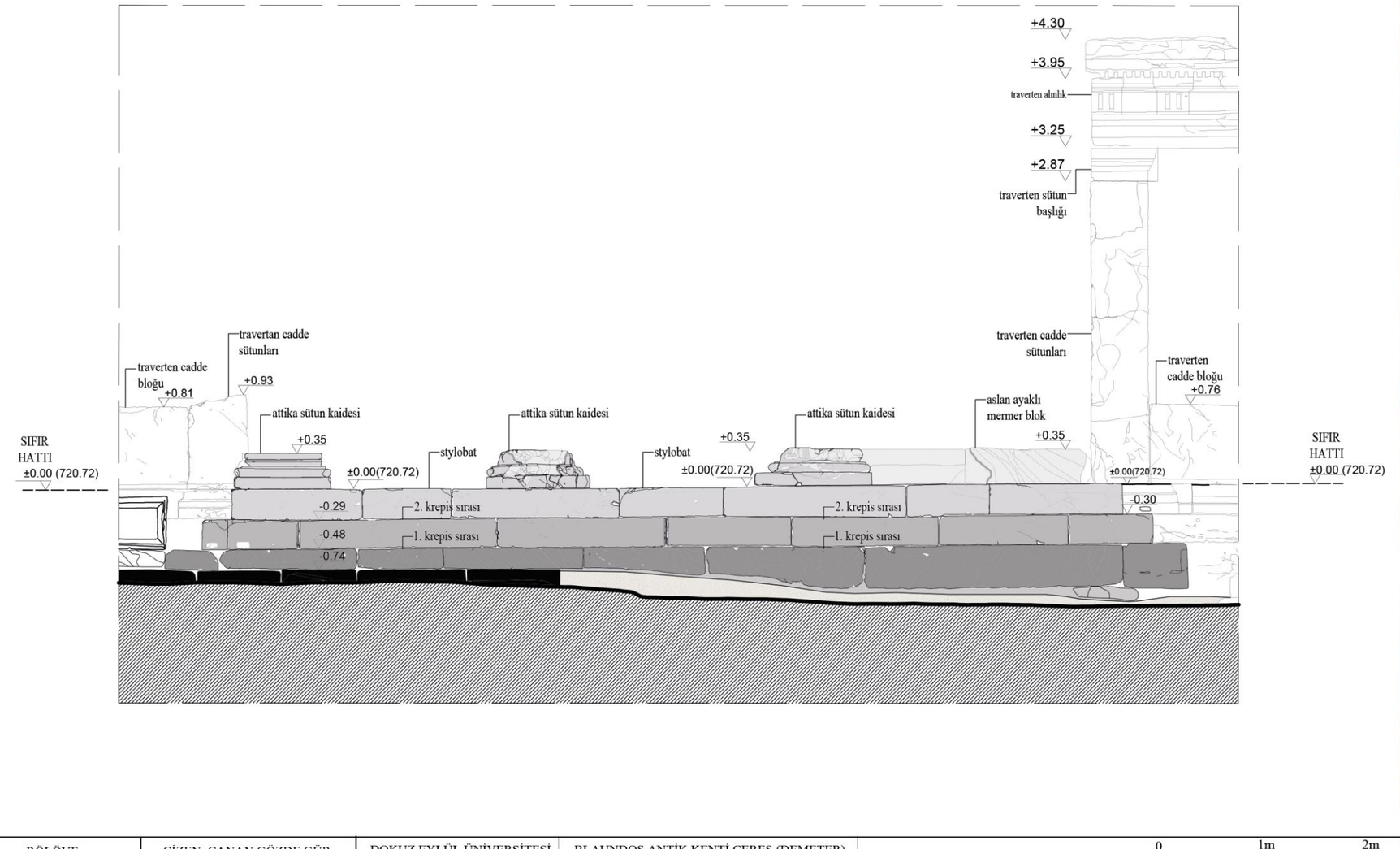

Şekil 5.32 Ceres (Demeter) Propylonu (Kazı Arşivi, 2022)

Bu mermer krepidoma sırası üzerinde in-situ durumda üç adet attika düzeninde kaide oldukça sağlam durumda ortaya çıkmıştır. Bu attika tarzı kaidelerin herbirinin üst yüzeyinde dikdörtgen formda kenet yuvaları bulunmaktadır. Batıda yer alan dikdörtgen formdaki attika kaide üzerinde kenet yuvaları içinde kurşun parçalarına rastlanmaktadır. Batı uçtaki kaidenin merkez kaideye uzaklığı 1,49 metreyken, merkezdeki iki kaide arası uzaklık 1.64 metredir. Bu da roma dönemi tapınak cepheli propylon tipolojisinin izlerini barındırdığını göstermektedir.

Şekil 5.33 Propylon Batı Attika Kaide (Kişisel Arşiv, 2022)

FOTOĞRAF ALBÜMÜ

BAKIŞ NOKTASI - 13

BAKIŞ NOKTASI - 14

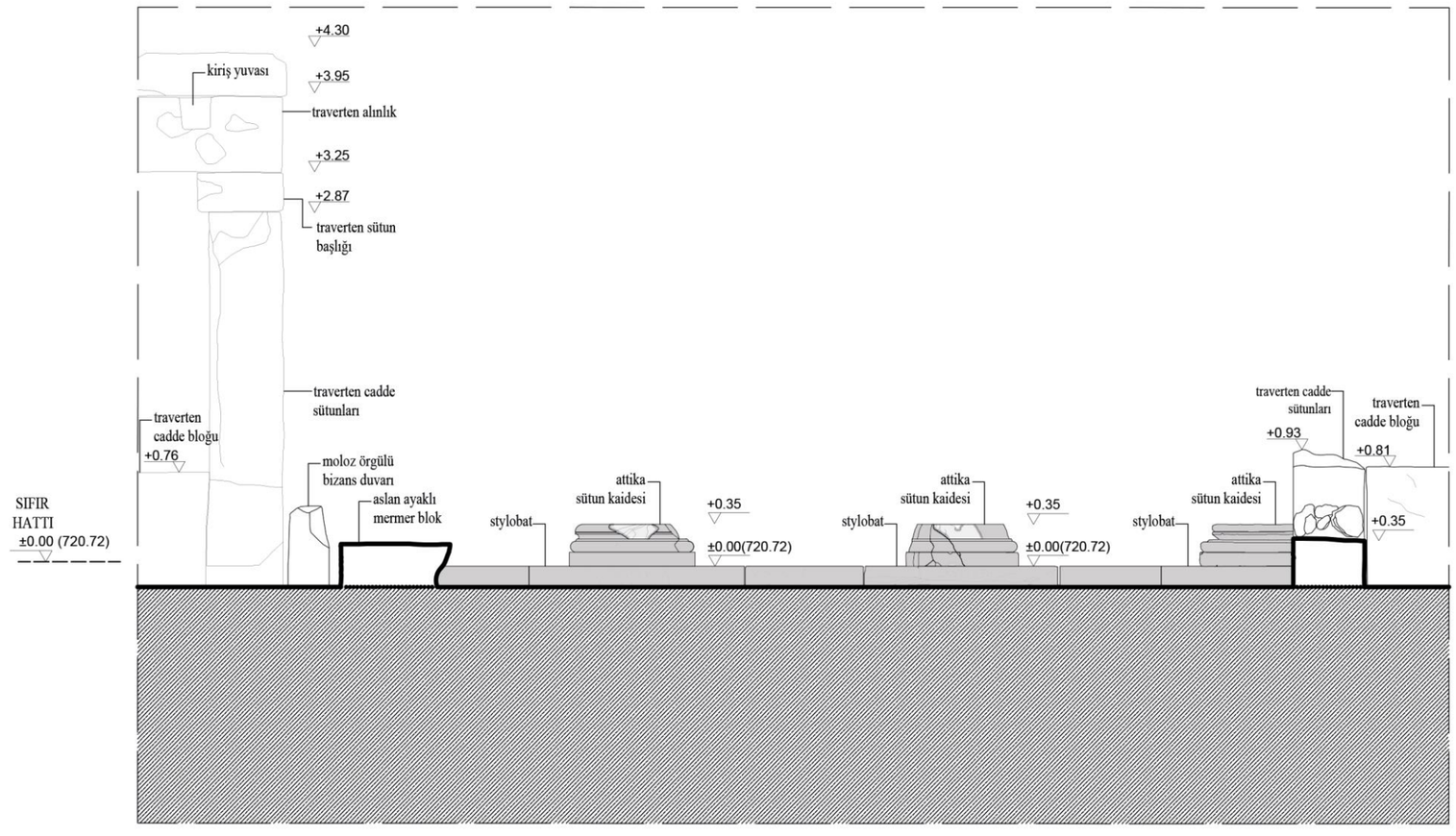
BAKIŞ NOKTASI - 15

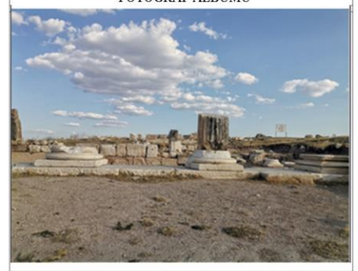
BAKIŞ NOKTASI - 16

RÖLÖVE A-A KESİTİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU

Şekil 5.34 Rölöve A-A Kesiti (Kişisel Arşiv, 2024)

FOTOĞRAF ALBÜMÜ

BAKIŞ NOKTASI - 17

BAKIŞ NOKTASI - 18

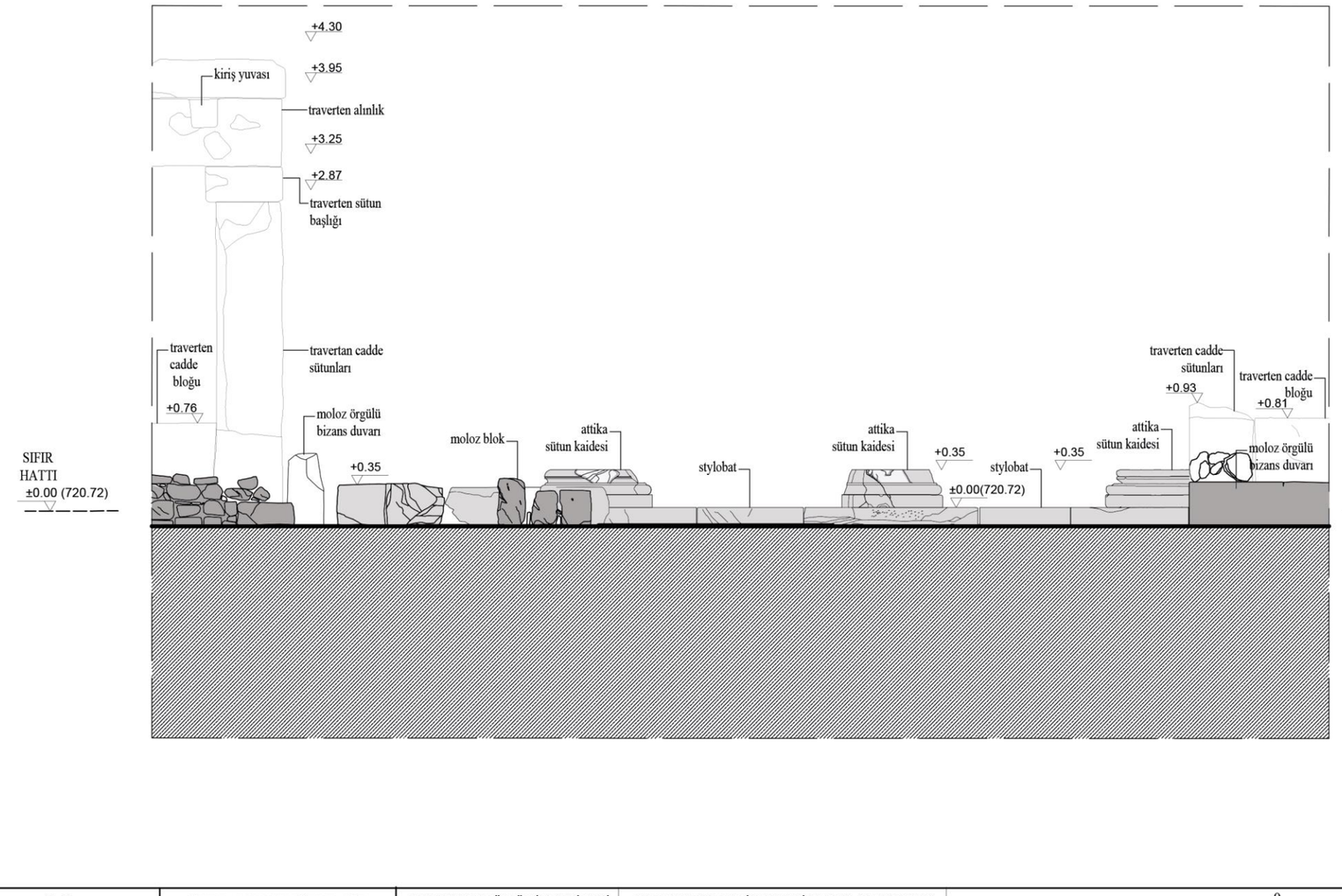

BAKIŞ NOKTASI - 19

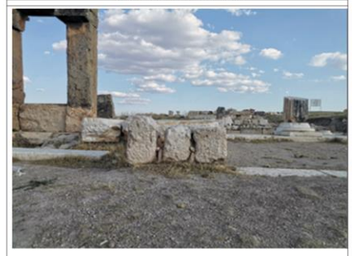

BAKIŞ NOKTASI - 20

Şekil 5.35 Rölöve B-B Kesiti (Kişisel Arşiv, 2024)

FOTOĞRAF ALBÜMÜ

BAKIŞ NOKTASI - 21

BAKIŞ NOKTASI - 22

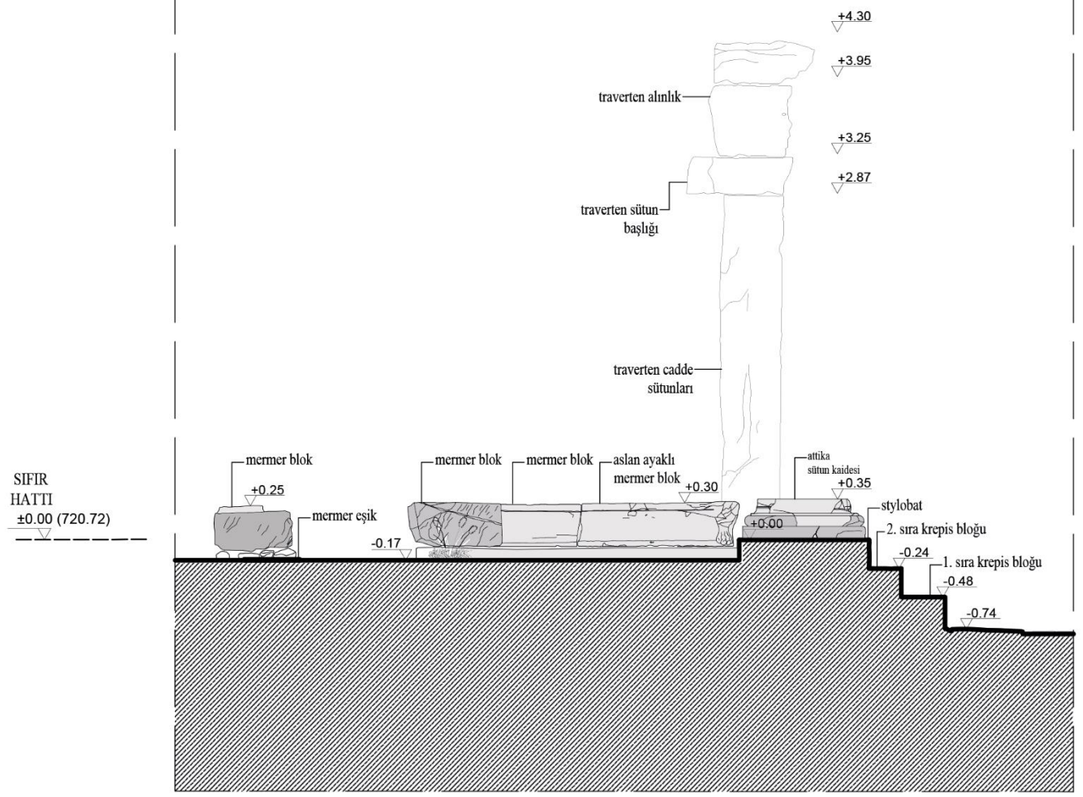
BAKIŞ NOKTASI - 23

BAKIŞ NOKTASI - 24

RÖLÖVE C-C KESİTİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 1m 2m

Şekil 5.36 Rölöve C-C Kesiti (Kişisel Arşiv, 2024)

FOTOĞRAF ALBÜMÜ

BAKIŞ NOKTASI - 25

BAKIŞ NOKTASI - 26

BAKIŞ NOKTASI - 27

BAKIŞ NOKTASI - 28

RÖLÖVE D-D KESİTİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 1m 2m

Şekil 5.37 Rölöve D-D Kesiti (Kişisel Arşiv, 2024)

5.2.1.3 Cephe (Görünüş) Özellikleri

Yapının mevcut halinde cephesine dair veri elde edilmesi güçtür çünkü yapının krepidoma bölümüne kadar yerinde tespit edilmiştir. Dolayısıyla harabe olarak yıkılmış bloklar cepheye ilişkin verileri ortaya çıkarır. Bunlar arasında yapının taşıyıcı 6 adet attika tipi kaide bloğu, 9 adet plaster ve sütun parçaları, 7 adet arşitrav parçası, 13 adet friz parçası, 1 adet korinth düzenindeki sütun başlığı, 17 adet geison parçası ve 2 adet tympanum bloğu, üçgen alınlığa ait bloklar alanda yıkılmış olarak tespit edilmiştir.

Şekil 5.38 Propylon Cephe Blokları (Kazı Arşivi, 2019)

Stylobat altında traverten ve mermer blok sıraları yer alır. Toprak zemin üzerinde traverten malzemeden üretilmiş 1. Krepis sırası bulunmaktadır. 1. .Krepis sırasının üzerinde mermerden yapılmış 2. Krepis sırası konumlanır. Özgün sistemde krepis bloklarının üzerinde yapının attika kaideleri oturmalıdır. Mevcut durumdaysa batı bölümündeki kaide parçaları yıkılmış olarak tespit edilmiştir. Özgün konumunda bulunan kaideler ve bu parçalar kaideden 0,35 m yüksekliktedir. Plinthos üzerinde

bulunan, iki torus arasında bir trokhilosdan oluşan bir kaide biçimi olan attika tipi kaide olarak tanımlanabilir.

Şekil 5. 39 Attika Tipi Propylon Kaideleri (Kişisel Arşiv, 2024)

Attika tipi kaideler üzerine yapının plaster ve sütun bloklarının oturduğu söylenebilir. Yapının plaster bloklarının iki parçası geç dönem Bizans duvarı içerisinde yapı malzemesi olarak kullanılmıştır. Elde edilen bu iki devşirme plaster bloğu kırılma yüzeylerinden eşleştirilebilmiştir.

Şekil 5.40 Plaster Bloklarının Devşirme Kullanımı (Kazı Arşivi, 2019)

Yapının taşıyıcı sistemini oluşturan iki plasterye ait 6 blok parçası ve iki sütuna ait 3 adet olan 24 yivden oluşan sütun parçası tespit edilmiştir. Plasterlerin portikoyla birleştiği bölümler yapıyla bağlantı yapılabilmesi adına çürütülmüştür. Plasterler üzerinde sütun başlıkları oturmaktadır.

Şekil 5.41 Propylona Ait Plaster Bloğu (Kazı Arşivi, 202)

Şekil 5.42 Propylon Krepis Blokları (Kazı Arşivi, 2019)

Propylona dair açmada yüksekliği 0,7 m olan bir korinth başlık elde edilmiştir. Korinth baslık yaklaşık olarak dikdörtgen formundadır. Bu korinth başlığın arşitravla birleştiği bölümdeki üst çapı 0,78 m; sütunla birleştiği bölümün çapıysa 0,7 m'dir. Plaster ve sütunların üzerinde arşitrav ve friz sıraları yer alır.

Şekil 5.43 Propylon Sütun Başlığı (Kazı Arşivi, 2019)

Yapının arşitrav dizisine ilişkin alanda 7 adet blok tespit edilmiştir. Blokların tümü arşitrav dizisini oluşturur. Bu arşitrav dizisi incelendiğinde; blokların ön yüzünde üç fasciası bulunduğu ve bu fascialar birbirlerine sırasıyla 0,06 m/0,08 m/ 0,12 m aralıklarla işlenmiş ve fascialar arası geçişler 0,02 m yükseklikteki makara-boncuk dizileriyle bezendiği görülmektedir. Üstten iki fasciada Grekçe bir yazıt tespit edilmiştir. Arşitrav bölümünün uç bloğunun eksik olması yazıtın tümünü net ortaya konmasını engellemiştir. Taç kısmında 0,03 m'lik silmeden hemen sonra dil bezemesi bulunur. Dil bezemesinin hemen altında yumurta ve mızrak uçlarından oluşan ion kymationu bezemesi yer alır. Arşitravın alt yüzündeyse simetrik biçimde tasarlanmış lesbos kymation bezemesi bulunmaktadır. Arşitrav bloklarının yatay eksende toplam uzunluğu 8,65 m'dir. Blokların yükseklikleri de yaklaşık olarak 0,50 m olup; derinliği 0,75 m dolayındadır. Arşitrav bloklarının kuzey cephesinde yatay eksende taç kısmında yaklaşık 0,1 m yüksekliğinde silme bulunur. Silmenin hemen altında 0,03 m

yüseklikte motifsiz kuşak yer alır. Arşitrav bloklarının doğu ve batı cephesinde bezeme dizileri süreklilikle devam ederken yazıt bulunmaz. Yine güney cephesinde olduğu gibi üç fasciası bulunduğu ve bu fascialar birbirlerine sırasıyla 0,06 m/0,08 m/ 0,12 m aralıklarla işlenmiş ve fascialar arası geçişler 0,02 m yükseklikteki makara-boncuk dizileriyle bezendiği görülmektedir.

Şekil 5.44 Propylon Arşitrav Blokları (Kazı Arşivi, 2020)

Friz kuşağına ait 13 adet blok elde edilmiştir. Frize ait mimari bloklar incelendiğindeyse; elde edilen bu friz bloklarını yatay uzunluklarının toplamı 8,30 olarak tespit edilmiştir. Yaklaşık 0,40 m yüksekliğe ve 0,75 m derinliğe sahip olduğu görülmüştür. Friz bloklarının kuzey cephesinde yaklaşık 0,4 m derinliğinde ve 0,4 m genişliğinde oyuntular bulunmaktadır. Oyuntular dışında arka cephhe motif içermemektedir. Friz blok sırasının doğu ve batı uzunca yer alan blokların (CP-46 ve CP-56/57/58/59) yan cepheleri yine ön cephenin devamı niteliğinde motiflerle bezenmiştir. Blokların taç kısmında yaklaşık 0,05 m yüksekliğinde ion kymation bezemesi yer alır. Bezemenin 0,03 m alt kısmında sürekliliği net biçimde okunan kıvrıkdal (ranke) motifi yer almıştır. Motifin altında 0,03 m boyutunda yatay bir silme bulunur.

Şekil 5.45 Propylona Ait Friz Blokları (Kazı Arşivi, 2020)

Geison kuşağına ait 17 adet blok ortaya çıkarılmıştır. Bu bloklardan 10 adeti yatay geison bloklarına; 7 adetiyse eğik geison bölümüne aittir. Yatay eksende yer alan geison bloklarından CP-60 ve CP-69, CP-70 blokları geison sırasının iki ucunu oluştururken eğik yüzeyleri de eğik geisonun bir bölümünü oluşturmaktadır. 25 derece eğimle oluşturulmuş bu üç adet blok alt bölümünde yatay geisonların bezezeme özelliklerini içerirken, eğik bölümlerinde eğik geisoın bezemelerini sürdürmektedir. Eğik geison bloklarından farklı olarak bu 3 blok üzerinde yaklaşık 0,2 m yükseklikte çıkıntı bulunmaktadır.

Geison blokları incelendiğinde blokların alt ve ön yüzeylerinde bezemelerin olduğu görülmektedir. Geison bloklarının alt yüzeylerinde sürekli biçimde merkezinde çiçek yer alan kaset, akantuslu konsol şeklinde bezenmiştir. Bu sürekliliğe paralel oluş ve ardından ön cephesinde bezemeler yer alır. Blok sırasının ön cephesinde alt kısımdan başlayarak 0,1 m yükseklikte diş sırası, 0,03 m yükseklikte ion-kymation bezemesi üzerinde 0,01 m yükseklikte silme, hemen üstünde 0,03 m ion-kymation bezemesi bulunur.

.Elde edilen geison blokları totalde 9,35 metre genişliğinde 0,45 metre yüksekliğindedir. Dişler arası 0,05 m aralıkladır. Diş kalınlığı 0,10 metredir. Kornişin diş sırasıyla birlikte yüksekliği 0,45 metredir.

Şekil 5.46 Propylon Tympanum Bloğu (Kişisel Arşiv, 2022)

Yatay geison bloklarının üzerinde tympanuım bölümü yer almaktadır. Yapıya ait 2 adet tympanum bloğu tespit edilmiştir. CP-70 olarak tanımlanmış olan blok; yapının pediment bölümünün merkezine konumlanmıştır ve merkezine 0.65 m çapında kalkan kabartmasıyla bezenmiştir. CP-71 koduyla numaralandırılmış tympanum bloğunun taç kısmında 0,1 m yükseklikte silme yer almaktadır.

Şekil 5.47 Geison Bloğu ve Oyuntuları (Kişisel Arşiv, 2024)

Tympanum bloklarrının üzerindeyse 7 adet eğik geison blok parçası tespit edilmiştir. Bu bloklardan 3 tanesi batı yönünde; 4 tanesiyse doğu yönünde tespit edilmiştir.

5.2.2. Malzeme ve Hasar (Bozulma) Tespitleri

Yapıya ait malzemenin tespiti; yapıya ilişkin bozulma ve hasar durumunun analizini yapabilmek bakımından önemli veri sağlayacaktır. Aynı zamanda yapının maruz kaldığı etkilerin belirlenmesi, buna yönelik olarak hazırlanan restorasyon projesi için önemli bir altlık oluşturur. Bu bakımdan Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonuna ilişkin malzeme ve hasar tespitleri plan, kesit ve cepheler üzerinden bozulma ve hasar durumu analiz edilmiştir.

5.2.2.1 Malzeme Analizi

Ceres (Demeter) Kutsal Alanındaki yapılarda kullanılan malzemenin büyük oranının mermer olduğu görülmektedir. Bunun yanında kutsal alanın güney portikosu, ana caddenin sürekliliğini sağlayacak biçimde traverten bloklardan oluşmaktadır.

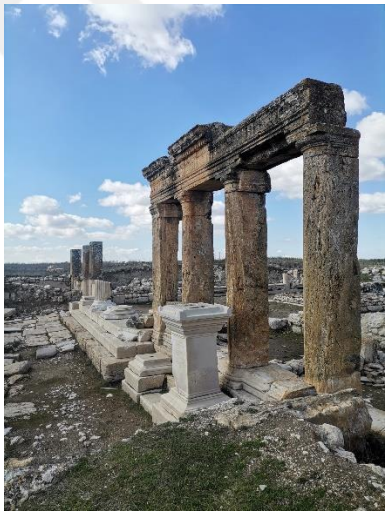

Şekil 5.48 Propylon (Kazı Arşivi, 2020)

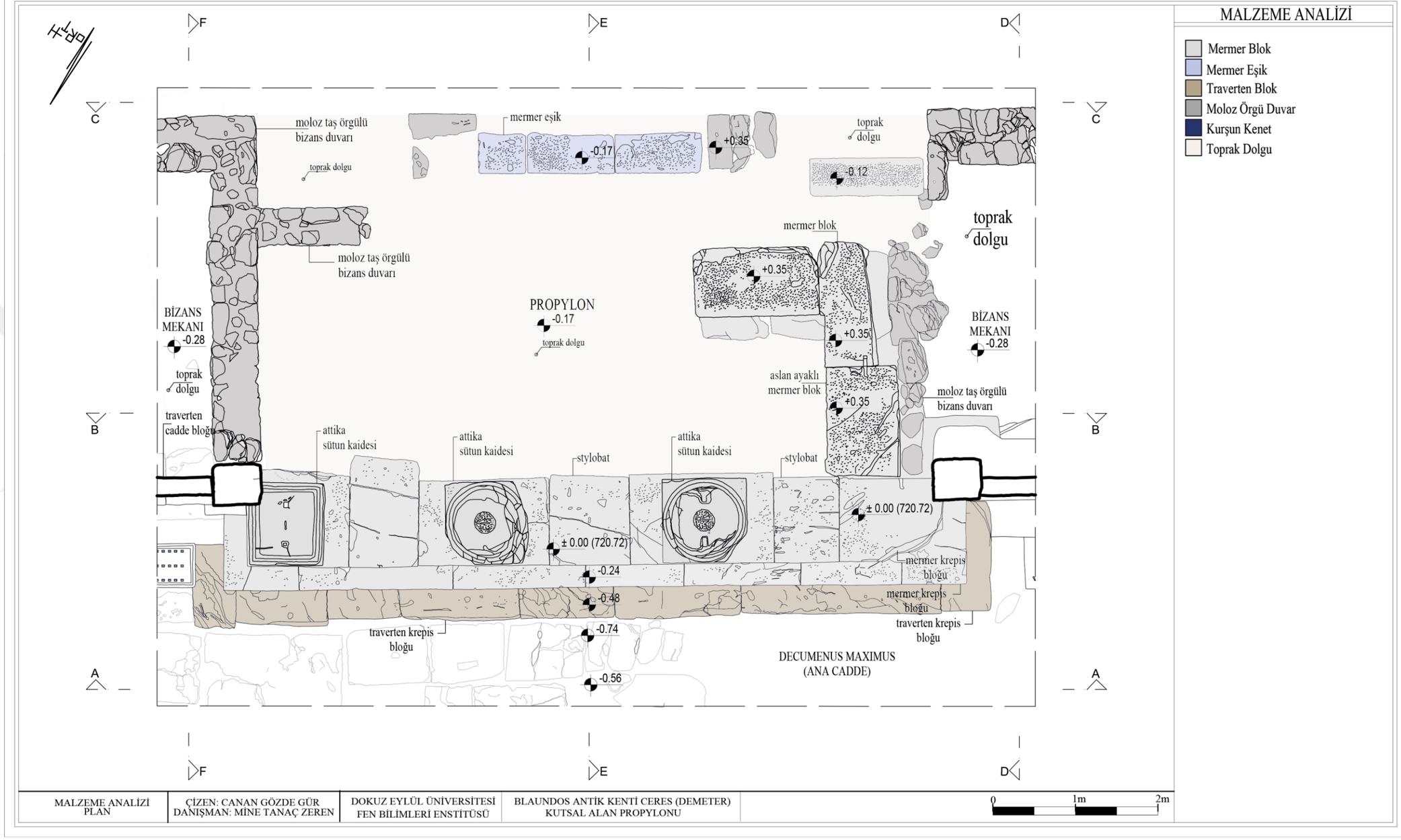
Kutsal Alanın merkezinde yer alan propylon yapısında toprak dolgu üzerine mermer plakalarla kaplama yapılmış; böylece ana caddeden farklılaşarak giriş vurgusu oluşturmuştur. Yapının stylobat, kaide, sütun, arşitrav, friz ve alınlık kısımları tamamen mermerden oluşmaktayken, iki krepisten oluşan krepidomanın ana caddeden 0,28 metre yükseklikteki ilk krepisi ana cadde zemin döşemesiyle benzer traverten bloklardan üretilmiştir.

Yapının temel bölümüyse; zemin etüdü ve sondaj çalışmaları kapsamında tespit edilmiştir. Günümüz sürekli temel sistemine benzer biçimde yanda iki plaster, ortada iki sütun olmak üzere dört adet ana taşıyıcının oturduğu bölgelerin ana kaya kotunda mermer bloklar kullanılmış; ara bölümlerindeyse blokaj niteliğinde mermer yongalarının kullanıldığı tespit edilmiştir. Yapının oldukça büyük bölümünde kullanılmış olan bu mermer blokların yerele ait bir mermer türü olan Ulubey beyazı olduğu düşünülmektedir.

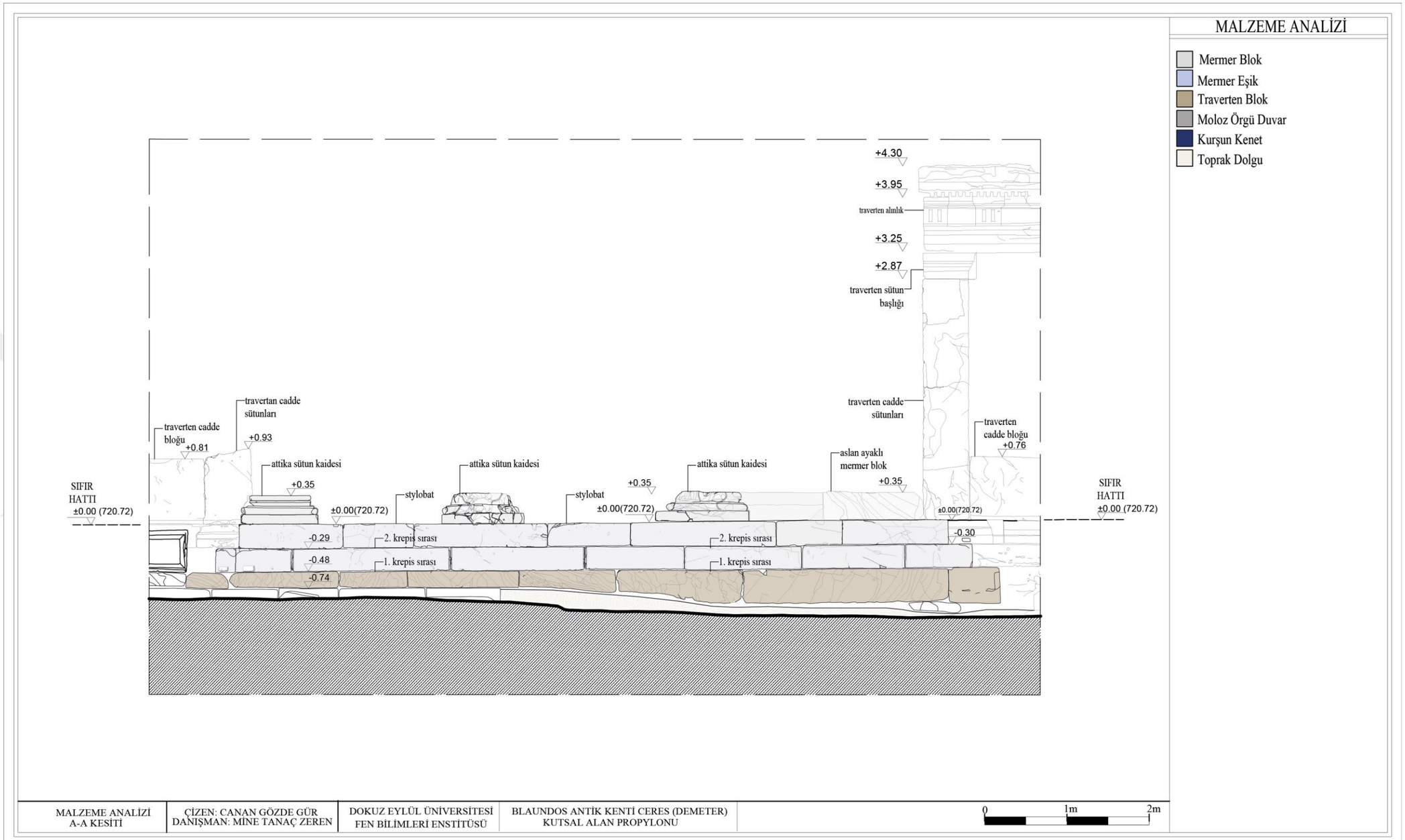

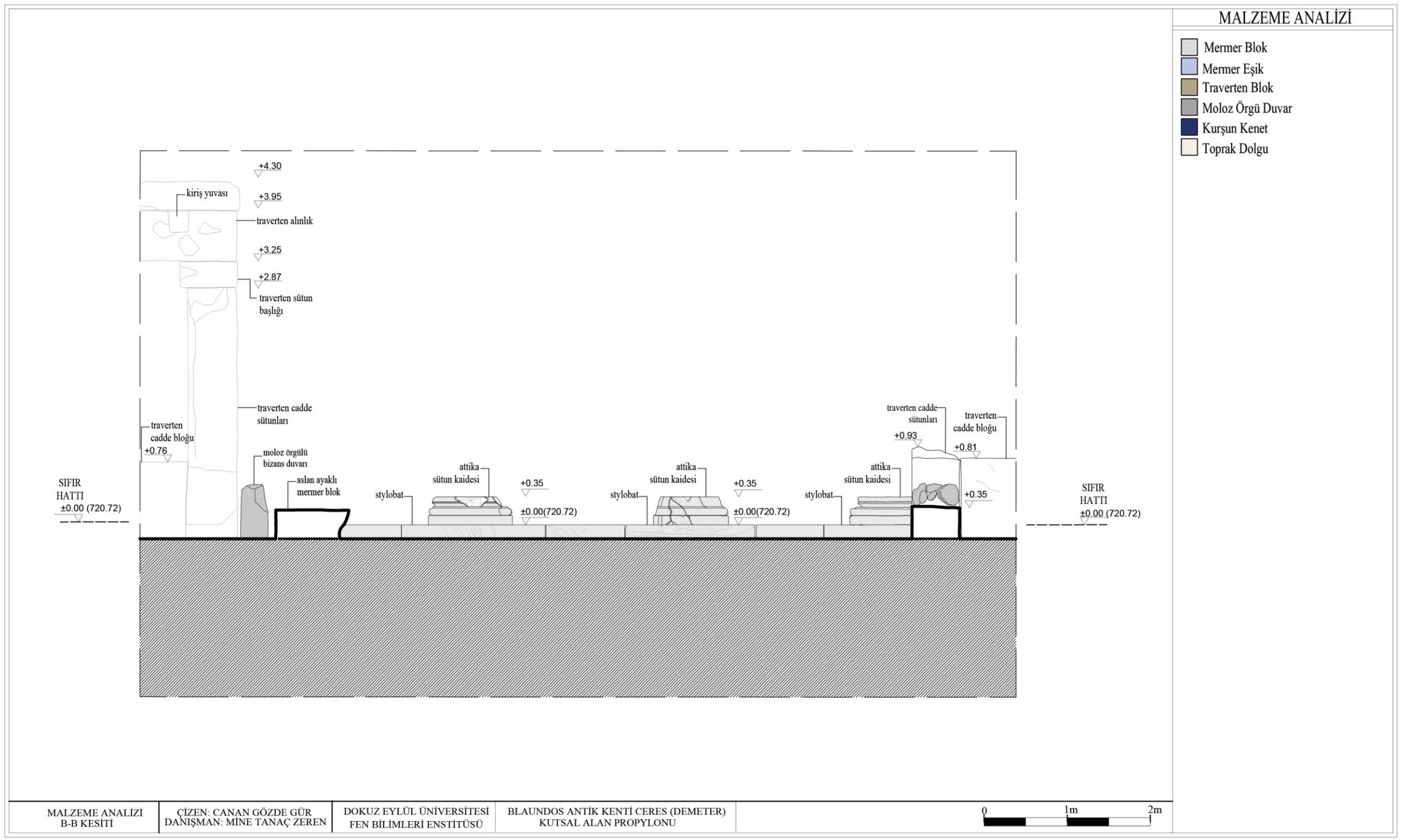
Şekil 5.49 Propylon (Kazı Arşivi, 2022)

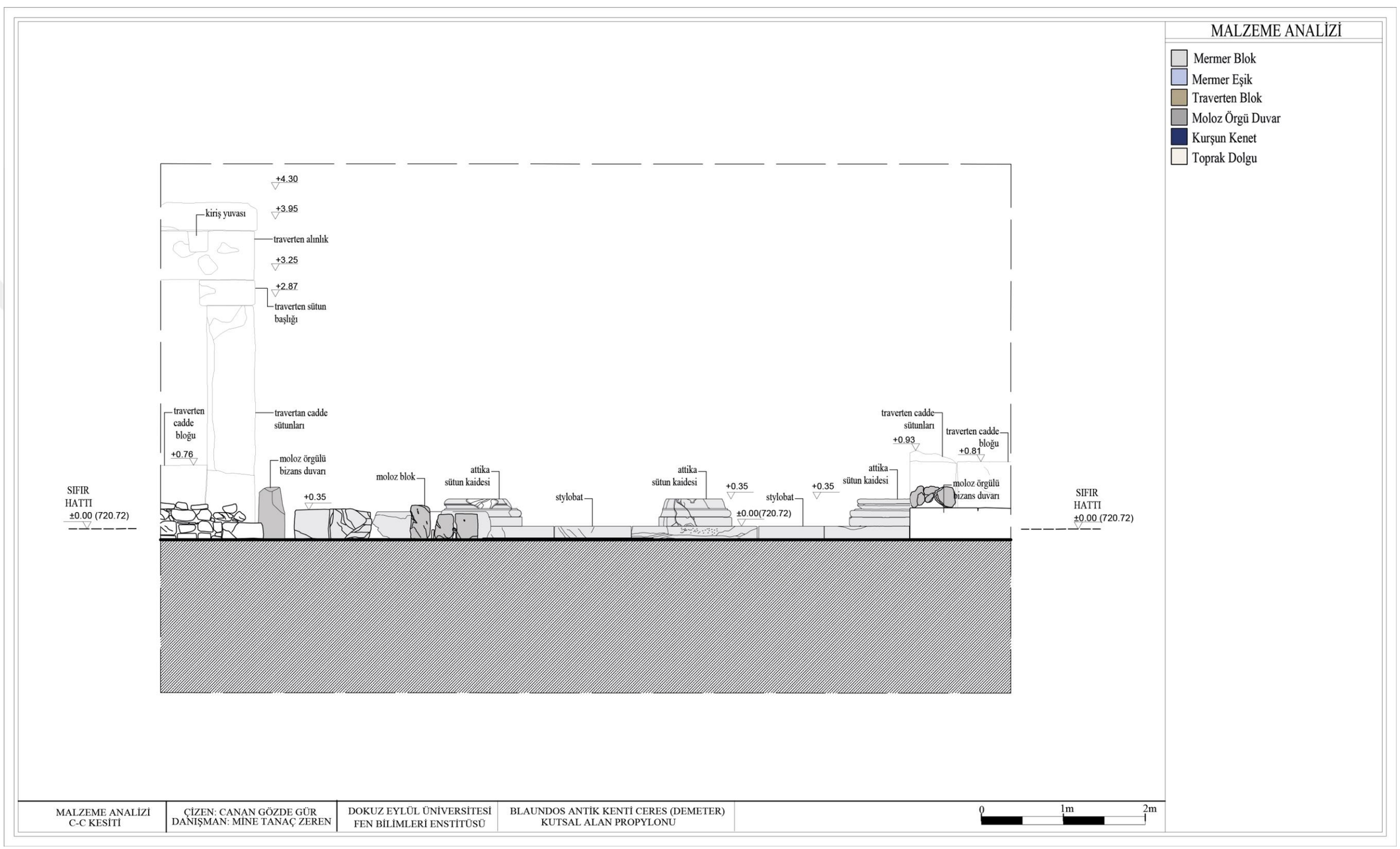
Şekil 5.50 Malzeme Analizi Plan (Kişisel Arşiv, 2024)

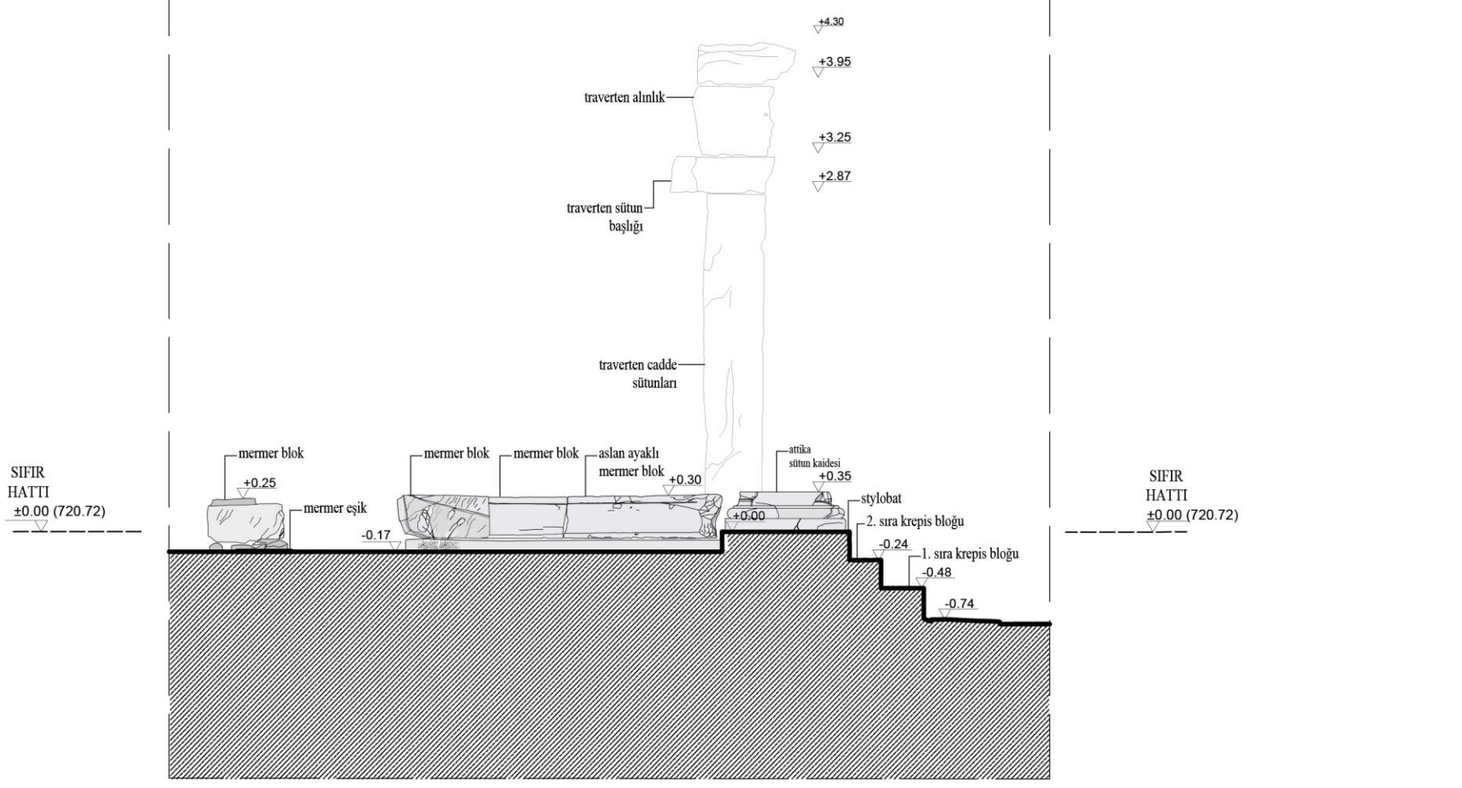
Şekil 5.51 Malzeme Analizi A-A Kesiti (Kişisel Arşiv, 2024)

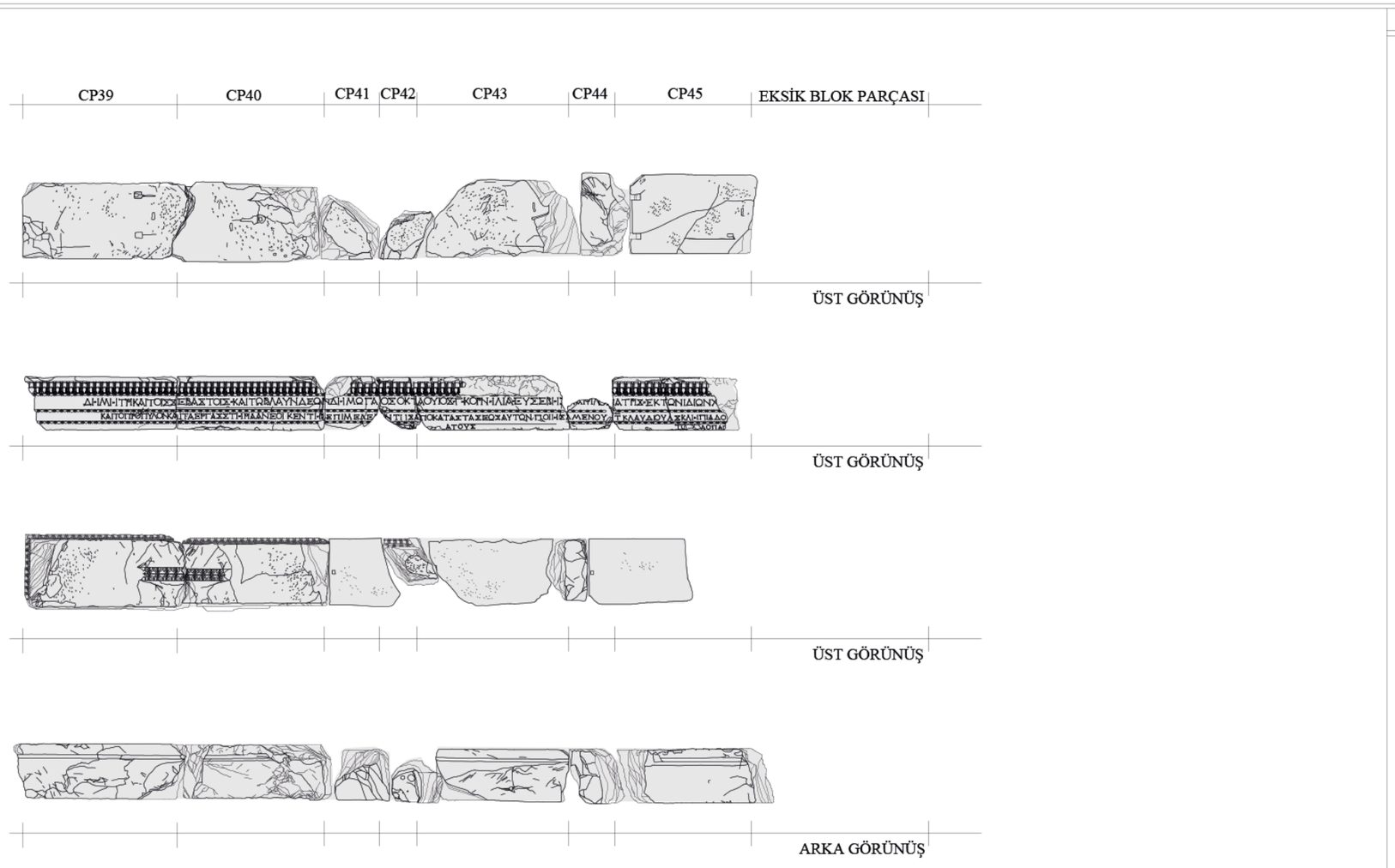
Şekil 5.52 Malzeme Analizi B-B Kesiti (Kişisel Arşiv, 2024)

Şekil 5.53 Malzeme Analizi C-C Kesiti (Kişisel Arşiv, 2024)

Şekil 5.54 Malzeme Analizi D-D Kesiti (Kişisel Arşiv, 2024)

Şekil 5.55 Malzeme Analizi Arşitrav Dizisi (Kişisel Arşiv, 2024)

Şekil 5.56 Malzeme Analizi Friz Sırası (Kişisel Arşiv, 2024)

5.2.2.2 Hasar (Bozulma) Analizi

Ceres (Demeter) Propylonu'nda tarihsel süreç boyunca gerçekleşen doğal afetler, biyolojik etkilere bağlı bozulmalara rastlanmaktadır. Birçok farklı doğal afete maruz kaldığı düşünülen bu yapının ve yapı elemalarının deprem veya bir yıkım sonucunda farklı yüksekliklerde alana düşmesi özellikle alınlık, friz ve arşitrav bölümlerine ait mimari blokların parçalanmasına, yüzey kayıplarının oluşmasına veya çatlaklar, kırıklar oluşmasına sebep olmuştur. Aynı zamanda harabe biçiminde dökülmüş hali doğal şartlara maruz kalmış yüzeylerinde biyolojik oluşumlar, renk değişimleri oluşmuştur.

Bu bakımdan propylona ait traverten ve taş blokların bozulma problemlerini, problemlere karşı geliştirilecek müdahalelerin uygunluğunu sağlamak amacıyla biyolojik bozulmalar, fiziksel birikimler ve fiziksel bozulmalar olmak üzere üç başlık altında ele alınır.

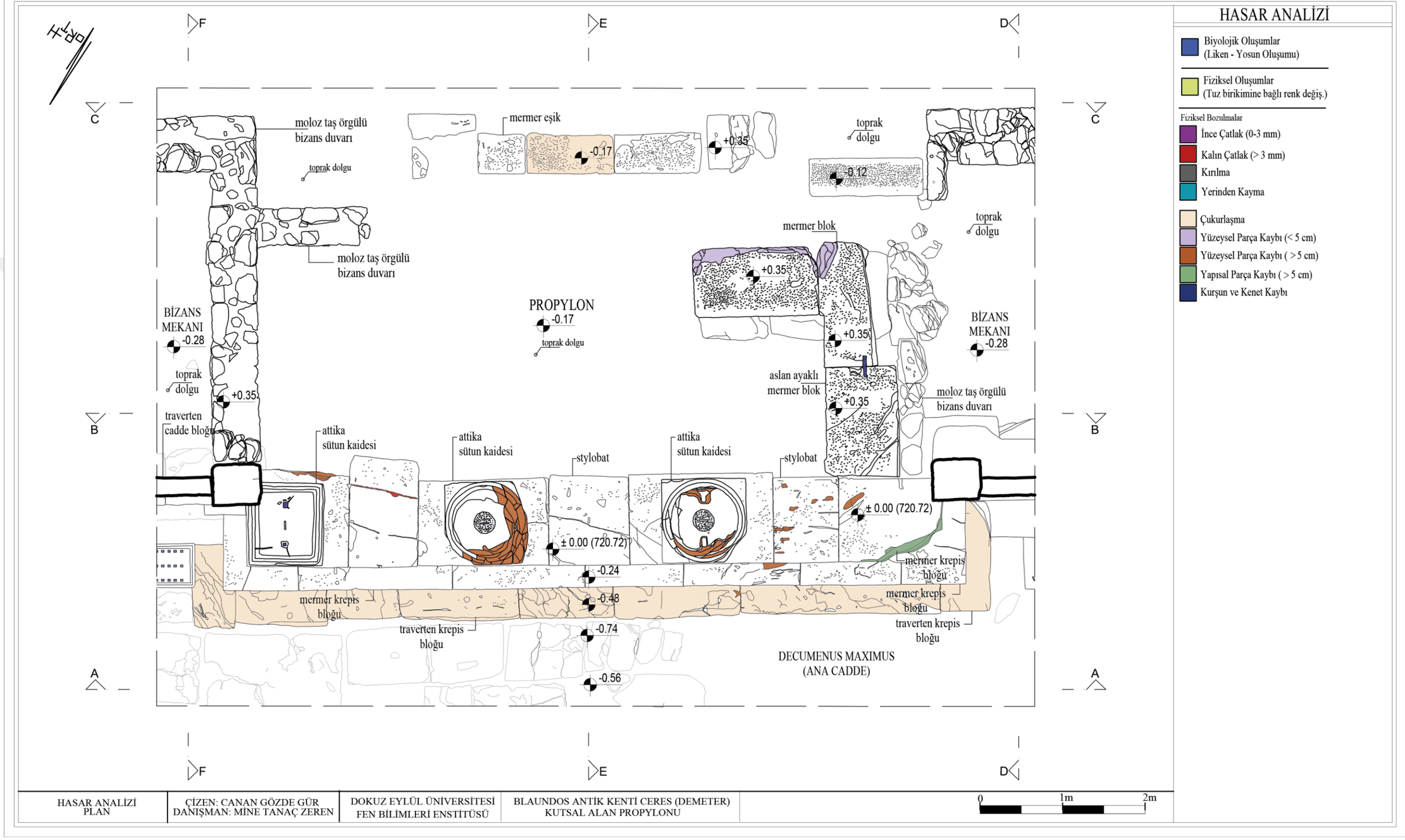
Biyolojik oluşumlar, taş üzerindeki aktif veya ölü mantar, likenleri ve yosunlaşmaları ifade eder.

Fiziksel birikimler, taş bloklarının su veya hava gazları v.b şartlardan etkilenerek renk değiştirmesidir. Bu renk değişimi taşın yapısını bozmasa da bütünlük anlamında yapıya zarar verdiği için bozulma olarak ele alınmıştır.

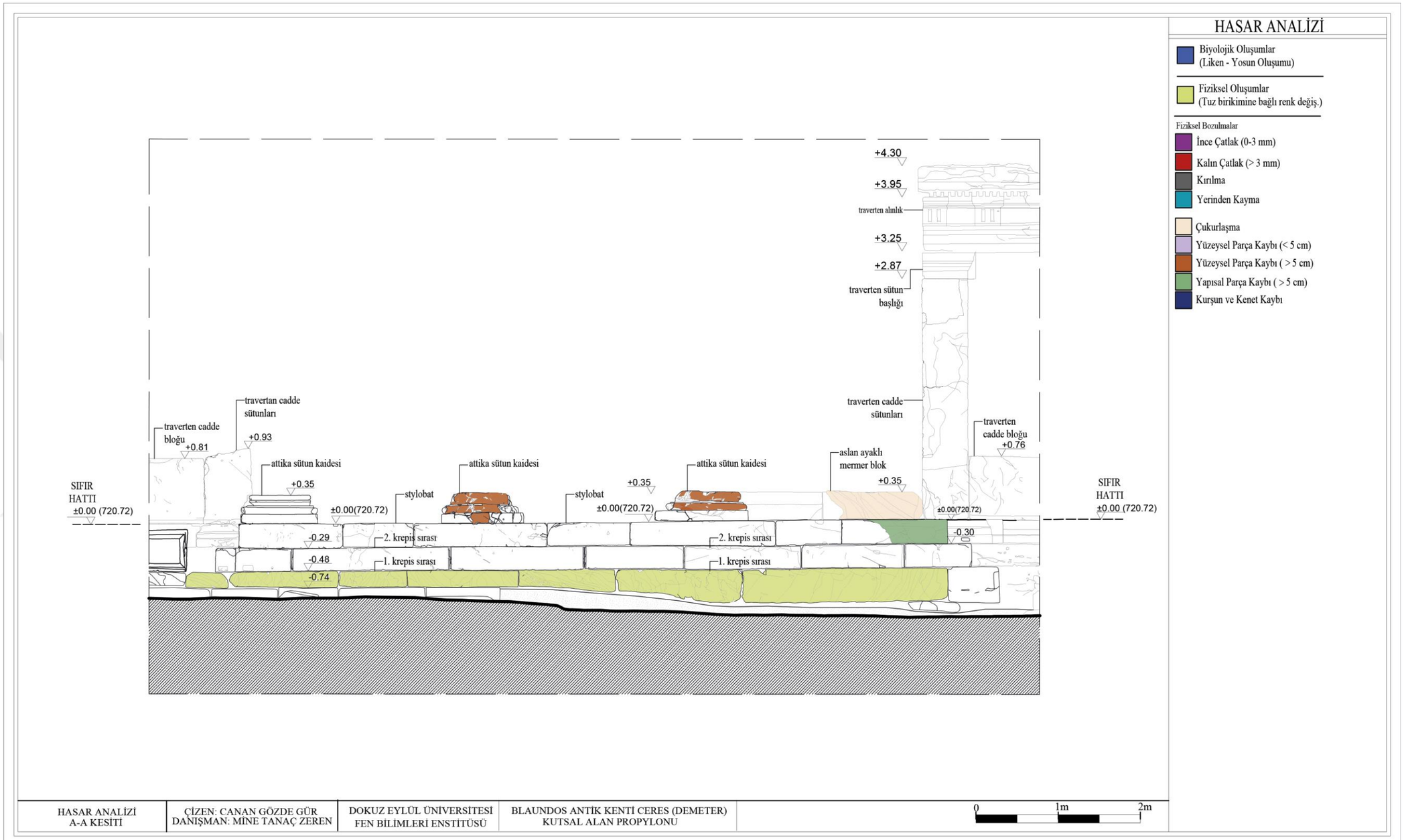
Fiziksel Bozulmalar ise kılcal çatlaklar (0-3 mm), yapısal çatlaklar (3 mm'den büyük çatlaklar), yapısal parça kaybı (derinliği 5cm'den büyük), yüzeysel parça kaybı (derinliği 1-5 cm), özgün kenet ve kurşun kaybı biçiminde ele alınmıştır.

Yapıya dair tespit edilen hasarlar çalışma kapsamında hazırlanmış olan rölöve çizimleri üzerinde uygun lejant gösterimiyle aktarılmıştır. Gösterimlere bakıldığında; krepidoma altında yer alan traverten bloklarının yüzeyinde derin çukurlaşmalar ve yüzeysel parça kayıpları görülmektedir. Krepidoma blokları oldukça iyi durumdadır. 1. Krepis sırasında ince çatlaklar ve yüzey kirliliği görülmektedir. 2. Krepis sırasındaysa kalın çatlaklar görülmektedir. Kaidelerdeyse doğu yönde bulunan kaide bütünlüğünü korumaktadır. Merkezde yer alan iki adet dairesel formda kaidedeyse yüzey kayıpları ve kurşun, kenet kayıpları mevcuttur.

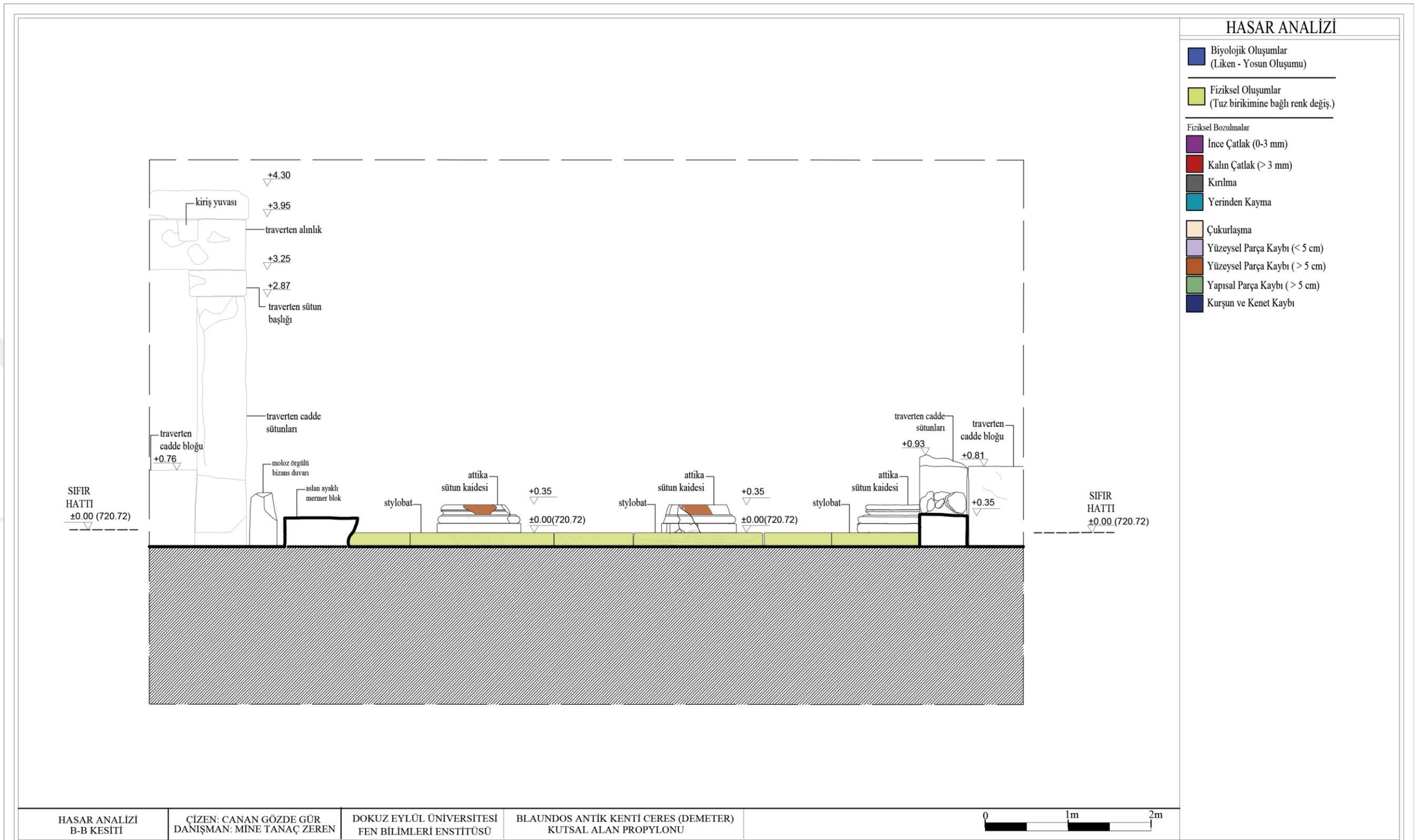
Kutsal Alanla Propylon sınırını oluşturan mermer eşikte deaşınmaya bağlı çukurlaşma görülmektedir. Yapının plaster bloklarında liken ve yosun gibi biyolojik oluşumlara, tuz birikimine bağlı renk değişimlerine yüksek oranda rastlanır. Sütun başlığında yüzeysel parça kayıpları ve toprak altında kalmasına bağlı olarak yüzey kirliliği oluşmuştur. Arşitrav bloklarındaysa yüzeyde liken oluşumlarına rastlanır. Arşitravın 6. bloğunda yapısal parça kaybına rastlanır. Friz kuşağında da oldukça fazla biyolojik oluşumlara rastlanır. Friz kuşağı üzerindeyse geison ve tympanum blolarında yapısal ve yüzeysel kayıpların yanısıra liken, yosun gibi biyolojik oluşumlar görülür.

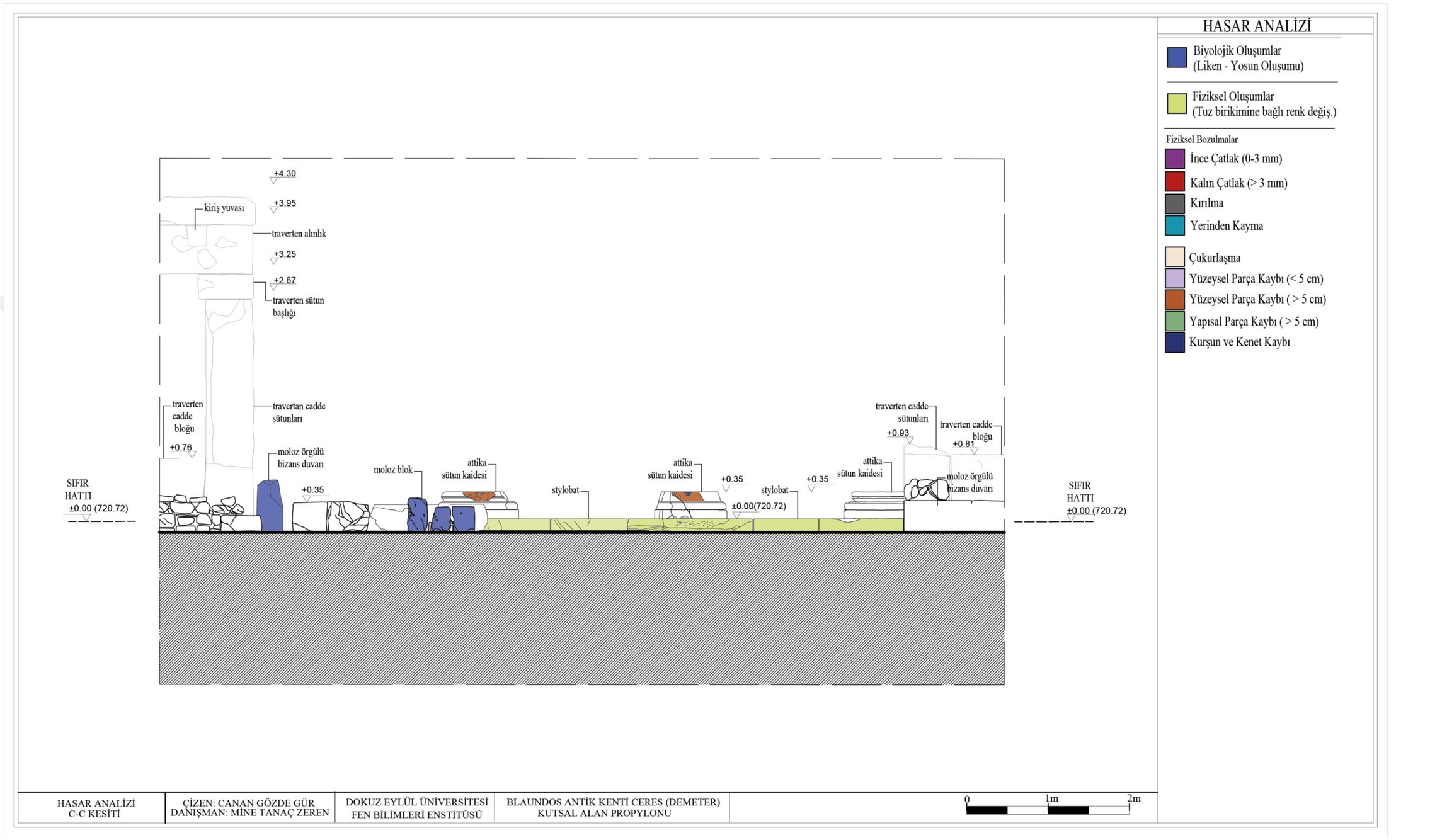
Şekil 5.57 Malzeme Analizi Plan (Kişisel Arşiv, 2024)

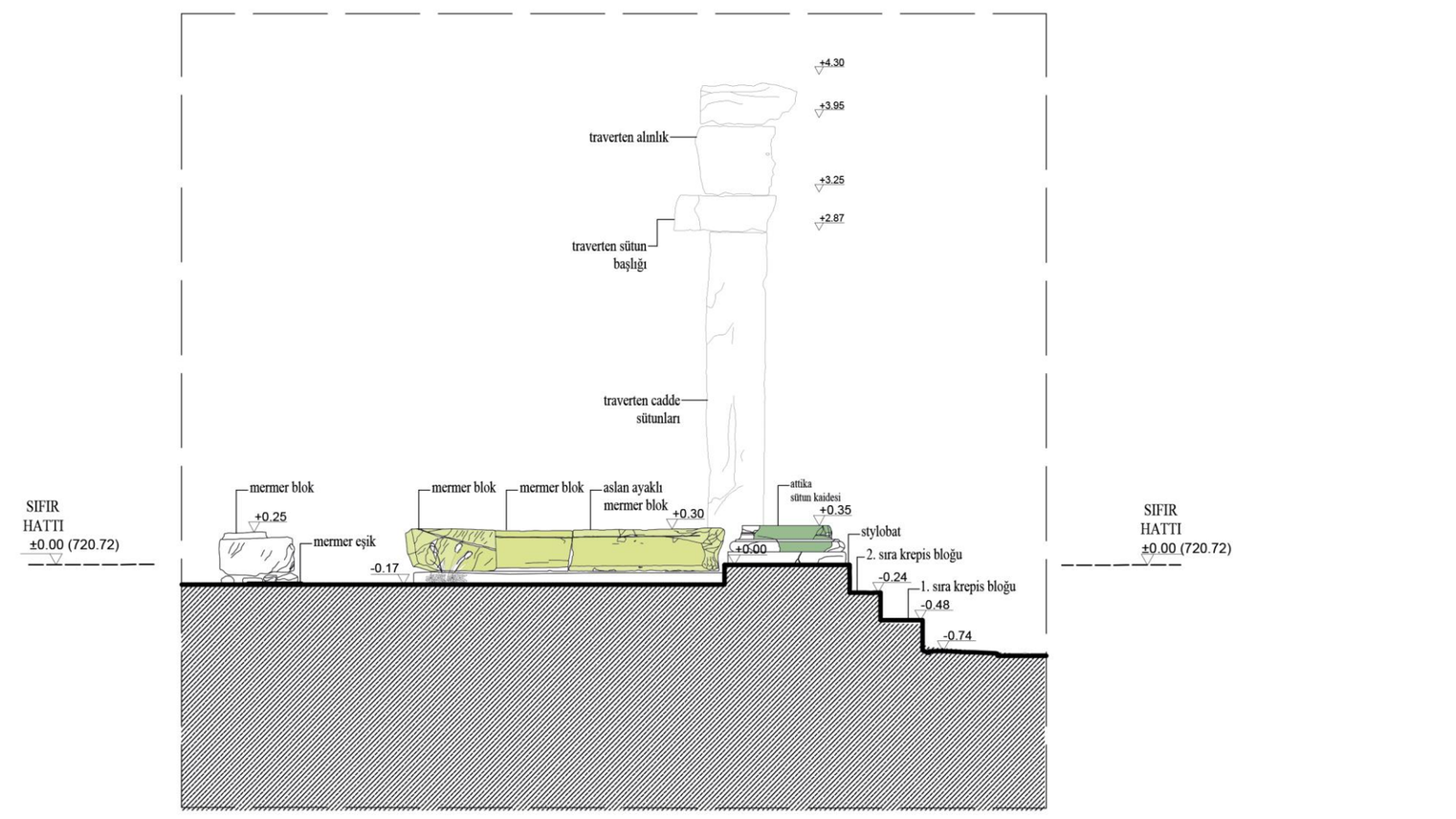
Şekil 5.58 Hasar Analizi A-A Kesiti (Kişisel Arşiv, 2024)

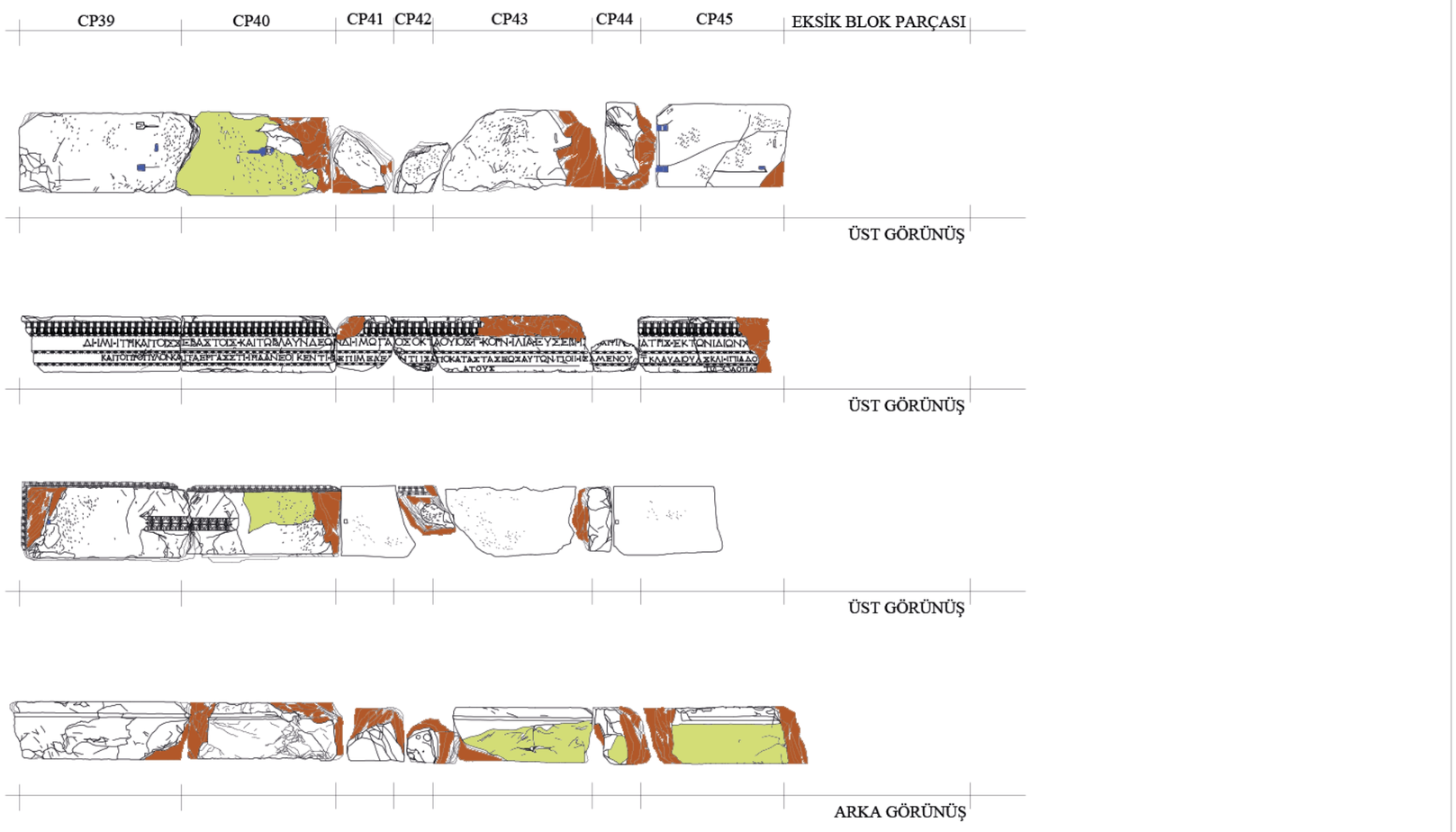
Şekil 5.59 Hasar Analizi B-B Kesiti (Kişisel Arşiv, 2024)

Şekil 5.60 Hasar Analizi C-C Kesiti (Kişisel Arşiv, 2024)

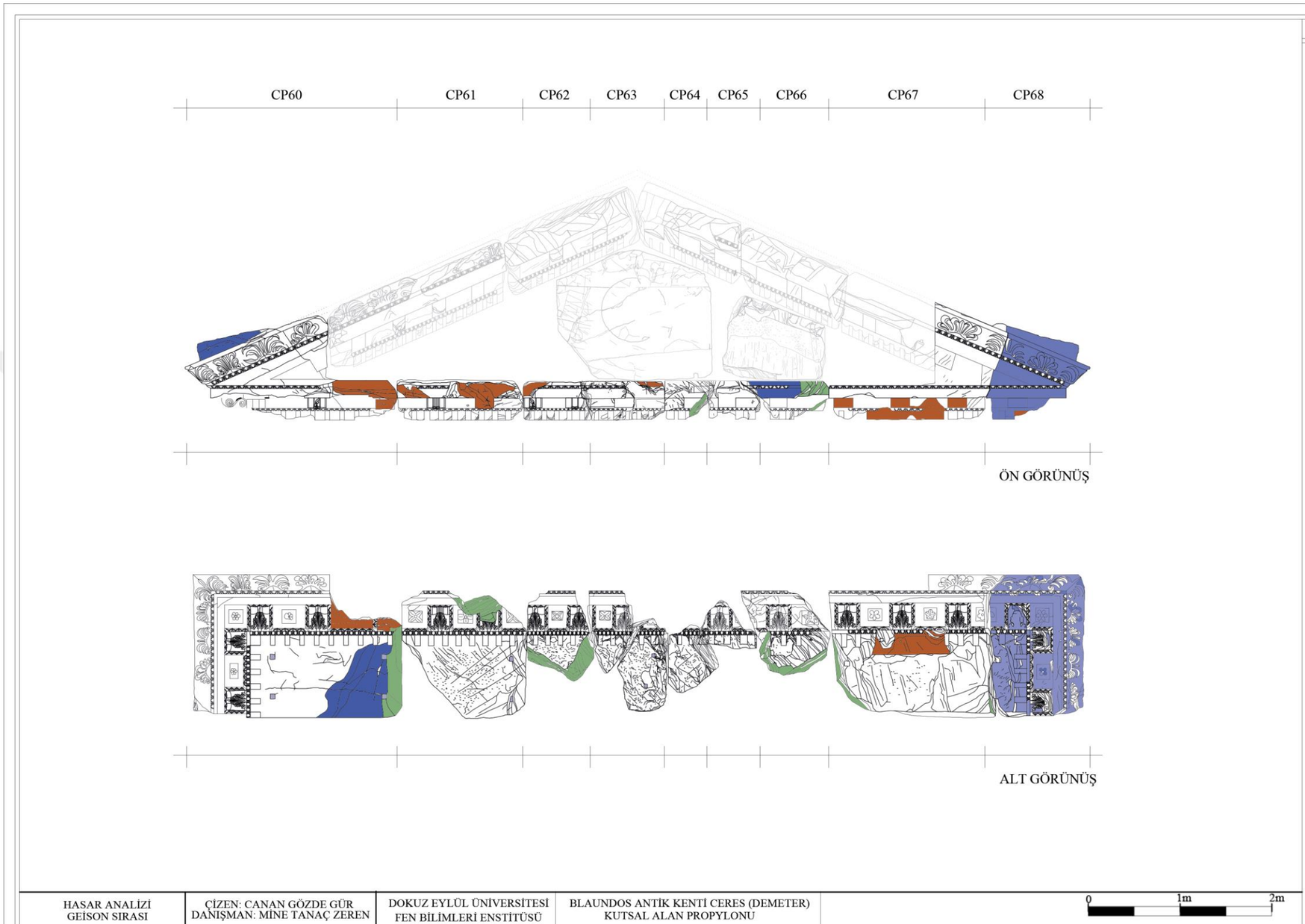
Şekil 5.61 Hasar Analizi D-D Kesiti (Kişisel Arşiv, 2024)

Şekil 5.62 Hasar Analizi Arşitrav Dizisi (Kişisel Arşiv, 2024)

Şekil 5.63 Hasar Analizi Friz Sırası (Kişisel Arşiv, 2024)

Şekil 5.64 Hasar Analizi Geison Sırası (Kişisel Arşiv, 2024)

5.3 Restitüsyon Önerisi

Blaundos Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu'nun restitüsyon etüdü kentin çok katmanlılığına dair yapısal izlerden elde edilen veriler doğrultusunda yapının yakın çevresinin roma ve Bizans olmak üzere iki dönem varlığını sürdürdüğü tespit edilmiştir. Ancak yapının bu iki dönemde mevcudiyeti biliniyor olsa da yapısal net bir iz tanımlanamadığı için çalışma roma dönemi bağlamında ele alınmıştır.

Çalışma kapsamında restitüsyon önerileri üç güvenilirlik derecelendirmesi üzerinden yapılmıştır. Güvenlik derecesi-1 olarak yapılan kazı çalışmalarında in-situ halde bulunan, çizim ve fotoğraflarla belgelenen propylona ait bloklardan oluştuğunu gösteren ve yapıdan gelen izlerdir. Güvenilirlik derecesi-2 mimari gerekliliğe bağlı olarak varlığı ve konumunu kabul edilen elemanlardır. Güvenilirlik derecesi-3 dönem yapıları ile karşılaştırmalı çalışmalara bağlı olarak varlığı, konumu, biçimi, boyutu ve malzeme detayına ilişkin öngörüde bulunulan elemanlardır. Bu bağlamda önerilen restitüsyon etütleri kapsamında güvenilirlik ve dönem analizleri plan, kesit ve cephe niteliğinde sunulmuştur.

Ceres (Demeter) Kutsal Alanında in-situ olarak elde edilen veriler yapının korunmuş sytlobat seviyesi ve iç kısmında kullanılmaktan aşınmış olan eşik olarak nitelendirilebilecek yapı elemanı boyutlar hakkında bilgi verir. Yapının doğu-batı aksında 8,43 m genişliğinde, kuzey-güney aksındaysa 5.5 m derinliğinde bir alana oturduğunu gösterir.

Alanda kazı çalışmaları sırasında; yapının ana caddeye bakan ön (güney) cephe ve avluya bakan arka (kuzey) cephe olmak üzere iki cepheden oluştuğu tespit edilmiştir. Sütunlu kısımlarının güney yönüne, moloz taş örgülü bloklarında kuzey yönüne doğru yıkılmış olduğu tespit edilmiştir. Yapılan bu tespit yapının sütunlu cephesinin ana cadde tarafında olduğunu ve arka cephesinin de olasılıkla sıvalı moloz taş örgüden oluştuğunu gösterir niteliktedir. Aynı zamanda arkadaki mermer eşiğin sadece merkezinin aşınmış olması ve yapının bulunduğu alanda yapılan kazıda sıvalı fresko parçalarına rastlanmış olması da bu tespiti destekler niteliktedir.

Yapının ön cephesi ana caddeye bakmaktadır. İn-situ olarak elde edilmiş olan plasterler ve kaidelerden ön cephenin doğu ve batı olmak üzere iki ucunda yerleşen plasterler temenos duvarıyla kesişmektedir. Bunu plasterler üzerinde yer alan çürütme izleri kanıtlar niteliktedir. Bu bakımdan sütun ve plasterlerin konumu yapısal izlerden tespit edilmiştir.

Şekil 5.65 Propylon Plaster Bloğu Çürütme İzleri (Kazı Arşivi, 2019)

Stylobatın da özgün durumunu korumasından yapının, ana cadde (güney)'den iki krepisten oluşan bir krepidomayla ulaşıldığını; İlk krepisin cadde kotundan 0,26 m yüksekte; ikinci krepisin 0,24 m yükseklikte olup; yine 0,24 cm yükseklikte stylobata ulaşım sağlanmaktadır. Stylobat üzerinde doğu ve batı uçta iki adet dikdörtgen, ortada iki adet dairesel formda attika tipi kaidelerin yer aldığı düşünülmektedir.

Propylon yapısının iç bölümünde aslan ayaklı iki mermer blok özgün konumunda bulunmaktadır. Ancak bu iki bloğun işlevine yönelik net çıkarım yapılamamaktadır. Bu tür bir bloğa dönem tipolojilerinin karşılaştırılmasında da rastlanmamıştır.

Dolayısıyla yapının ön cephesine bitişik olarak konumlanan bu üç bloğa dair veriler güvenilirlik derecesine bağlanamamıştır.

Yapının güney cephesinde; kaidelerde yer alan kenet yuvalarından elde edilen bilgiye göre doğu ve batı uçta dikdörtgen iki adet plaster, merkezde iki adet 24 yivli dorik sütun oturmaktadır. Dolayısıyla bu dört taşıyıcılı yapıya ulaşım üç aralıktan geçişle sağlanmaktadır. Güvenirlik derecesi-3 olarak nitelendirilmiş dönem örneklerinin tipolojik karşılaştırması ve yapısal izler doğrultusunda; ana caddeden propylona üç geçiş olup; propylondan kutsal alana geçişse moloz duvarlardan oluşan kapı niteliğinde tek geçiş ile sağlanmaktadır. Bu bakımdan tapınak cepheli propylonların güzel bir örneği olan Ceres (Demeter) Propylonu'nun plan tipi Roma dönemi propylon yapılarında sıklıkla görülen distylos in-antis olarak tanımlanabilir.

Şekil 5.66 Attika Kaide ve Kenet Yuvaları (Kişisel Arşiv, 2022)

Yapının geçiş mesafeleri yine roma dönemi propylon geleneğini sürdürür nitelikte 1,49 m /1,64 m/ 1,49 m'dir. Sütunun alt çapı 0,80 metredir. Bu bakımdan Vitrivius'un verdiği intercolumniun ölçülerine göre oransal olarak eustyl tipolojisine uygun olduğu görülmüştür.

Alanda in-situ olarak ortaya çıkarılmış olan korith başlık; yukarı doğru daralan dorik sütunların ve plasterlerin herbirinin üzerinde Korinth başlıkların oturduğunu ortaya koyar. Dolayısıyla alanda elde edilen bloğa dayandırılmasıyla güvenilirlik derecesi-1 olarak nitelendirilir.

Kenet yuvalarının konumları ve mimari gereklilik kapsamında; Korinth başlıklar üzerinde sırasıyla arşitrav sırası, friz sırası, korniş ve alınlık kısımları üst yapısı konumlandığı bilinmektedir.

Şekil 5.67 Propylon Arşitrav ve Friz Sırası (Kişisel Arşiv, 2022)

Korinth başlıklar üzerinde arşitrav sırası yer almaktadır. Arşitrav sırası 11 parça olarak bulunmuş olsa da yatay birleşim yüzeylerindeki hurç izleri yapının 3 bloktan oluştuğu verisini ortaya çıkarır. Aynı zamanda arşitrav bloklarının konumlarının tespit edilmesinde yapı üzerinde yer alan yazıt güvenilirlik derecesini-1'e düşürmüştür. Arşitrav üzerindeki yazıtta '*Gaius oğlu Cornelia tribus'una kayıtlı dindar ve vatansever Gaius Octavius [naos'u, stoa'yı,] propylon'u ve dükkânları Demeter, İmparatorlar ve Blaundosluların halkına adadı. Bunların yapımıyla Tiberius Claudius Asklepiades restorasyonuyla Quirina tribus'undan Tiberius Claudius Menekrates ilgilendi'* şeklinde ifade yer almaktaydı. İfadenin çevirisi Dr. Şenkal Kileci tarafından yapılmıştır. Yazıtta yer alan bu açıklamayla yapının tarihlenmesi ve banisine yönelik çıkarımlar kesinlik kazanmıştır.

Korinth başlıklar üzerinde üç parçadan oluşan arşitrav sırası yer almaktadır. Arşitrav sırası üzerinde 6 adet mermer bloktan oluşan friz kuşağı yer almaktadır. Üzerinde oldukça incelikli biçimde kıvrıkdal (ranke) motifi işlenmiştir. Kıvrık dal motifinin büyük kısmı sağlam biçimde ele geçtiği için özgün durumuna ilişkin veri sağlanmıştır. Bazı bölümlerde görülen yüzey kayıplarında ise bezemenin tipolojisi doğrultusunda güvenilirlik derecesi-3 olarak alınarak figür sunulmuştur.

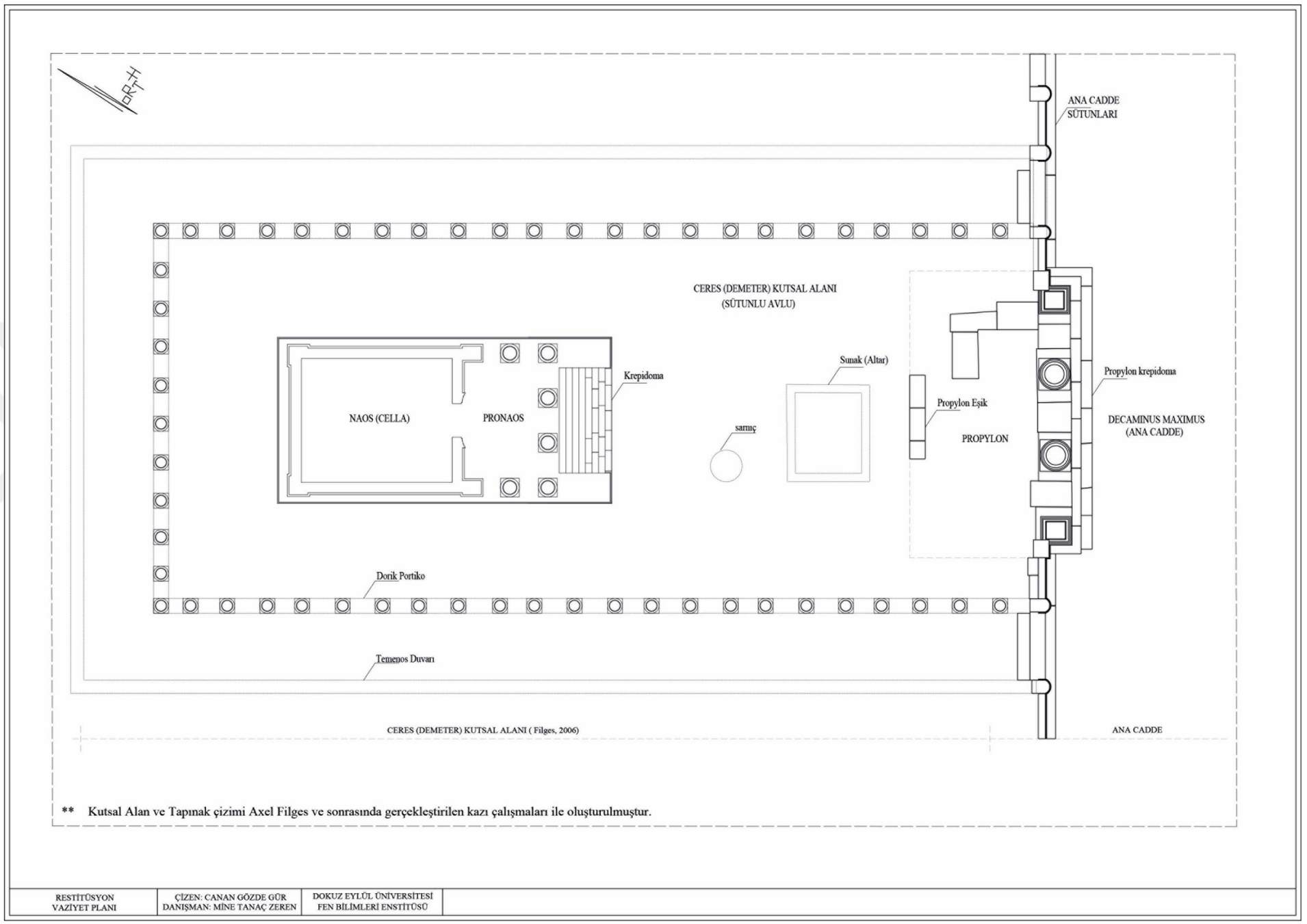

Şekil 5.68 Ceres Propylonu Arşitrav ve Friz Dizisi (Kazı Arşivi, 2020)

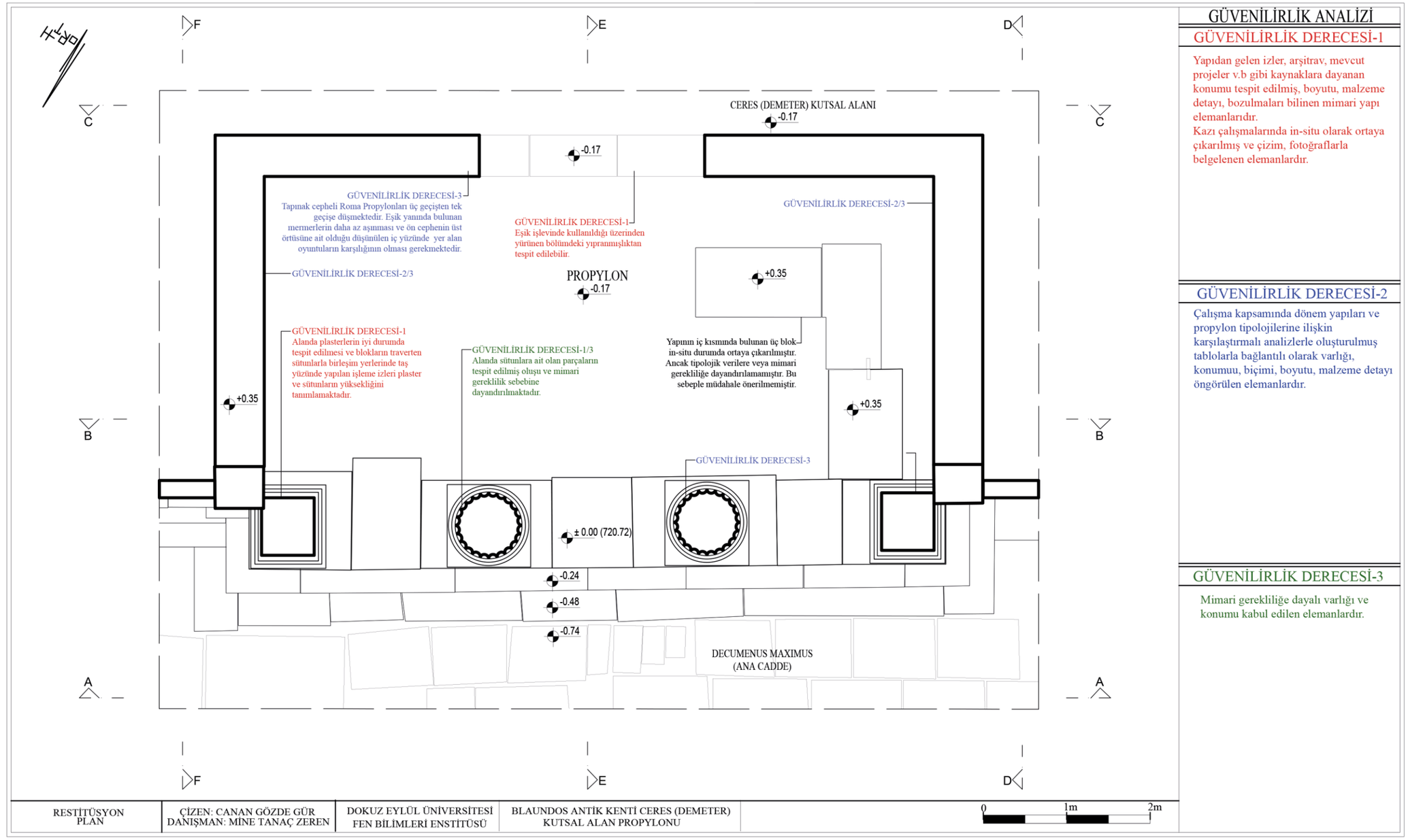
Friz kuşağı üzerinde diş sıraları bulunmaktadır. Palmet bezemeli sima kuşağı cephede üçgen bir alınlığı çevreler. Alınlığın merkezinde cepheden işlenmiş kalkan motifine yer verilmiştir. Doğu ve batı uçların üst köşelerinde güvenilirlik derecesi-1 olarak tanımlanmış bitkisel kompozisyonlu akroterler konumlandırılmış olmalıdır. Yapı tipolojisinden elde edilen veriler doğrultusunda da merkezde de bir akroterin varlığı düşünülmektedir.

Alınlık bölümündeki yapı elemanlarının güney cephesi bezemeli yapıdayken; kuzey cepheye bakan bölümlerinde bu oyuntulara yerleşecek herhangi bir mermer veya traverten bloğa ulaşılamaması mimari gereklilik kapsamında bu bölümlere 40x40

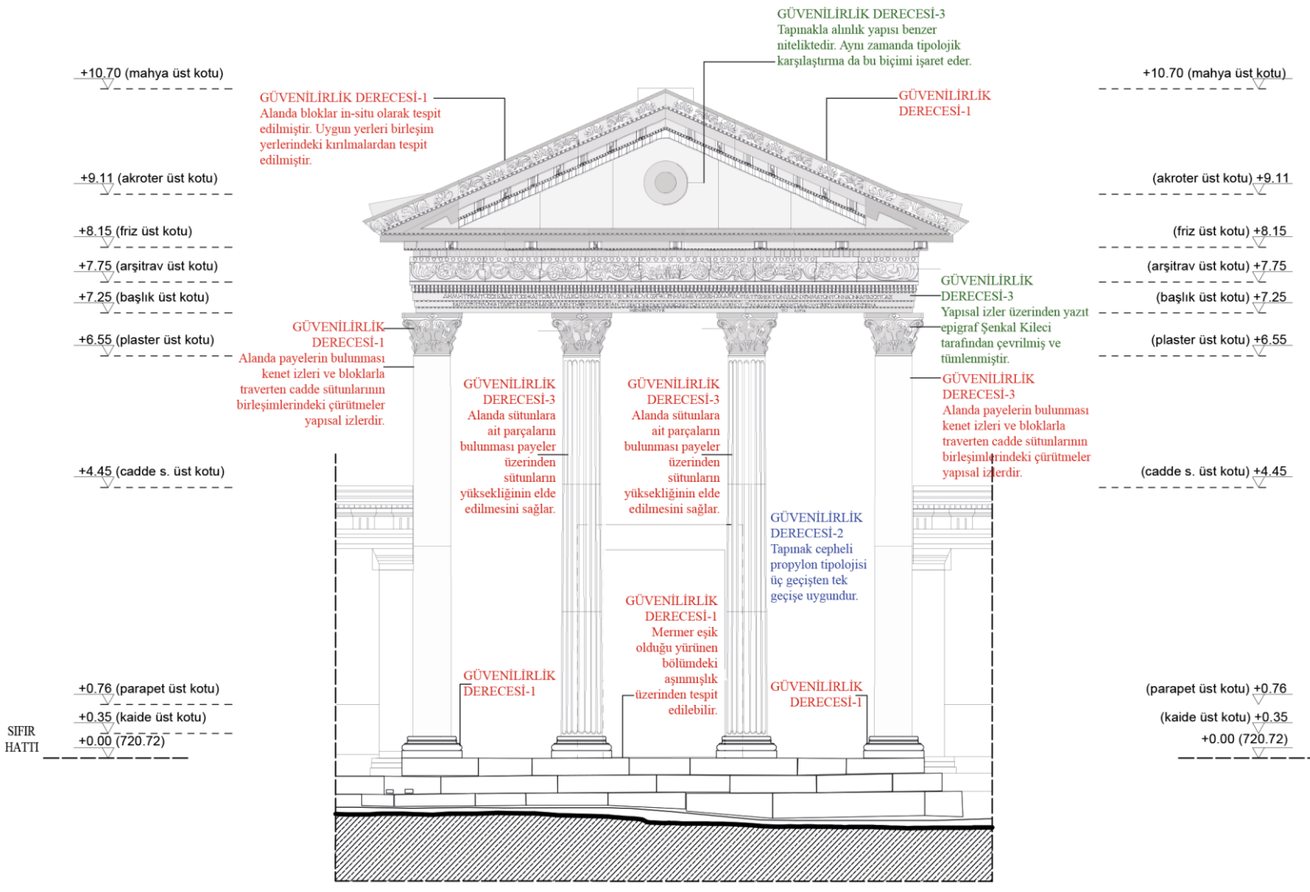
cm lik kirişlemelerin oturacağı fikrini doğurmuştur. Alınlığın iki yöndeki akıntısı doğrultusunda kirişlemelerin devam edip güney portiko duvarlarının içe tek yönlü eğimli çatılarından yüksek olmasıyla akıntıyı bu bölümlere ileterek avlunun açık kısmına akmasının sağlandığı düşünülür ki bu alandan geçen bir künk hattı tespit edilmiş bu da savı destekler niteliktedir.

Şekil 5.69 Ceres (Demeter) Kutsal Alanı Restitüsyon Vaziyet Planı (Kişisel Arşiv, 2024)

Şekil 5.70 Propylon Restitüsyon Planı ve Güvenilirlik Analizi (Kişisel Arşiv, 2024)

GÜVENİLİRLİK ANALİZİ

GÜVENİLİRLİK DERECESİ-1

Yapıdan gelen izler, arşitrav, mevcut projeler v.b gibi kaynaklara dayanan konumu tespit edilmiş, boyutu, malzeme detayı, bozulmaları bilinen mimari yapı elemanlarıdır.
Kazı çalışmalarında in-situ olarak ortaya çıkarılmış ve çizim, fotoğraflarla belgelenen elemanlardır.

GÜVENİLİRLİK DERECESİ-2

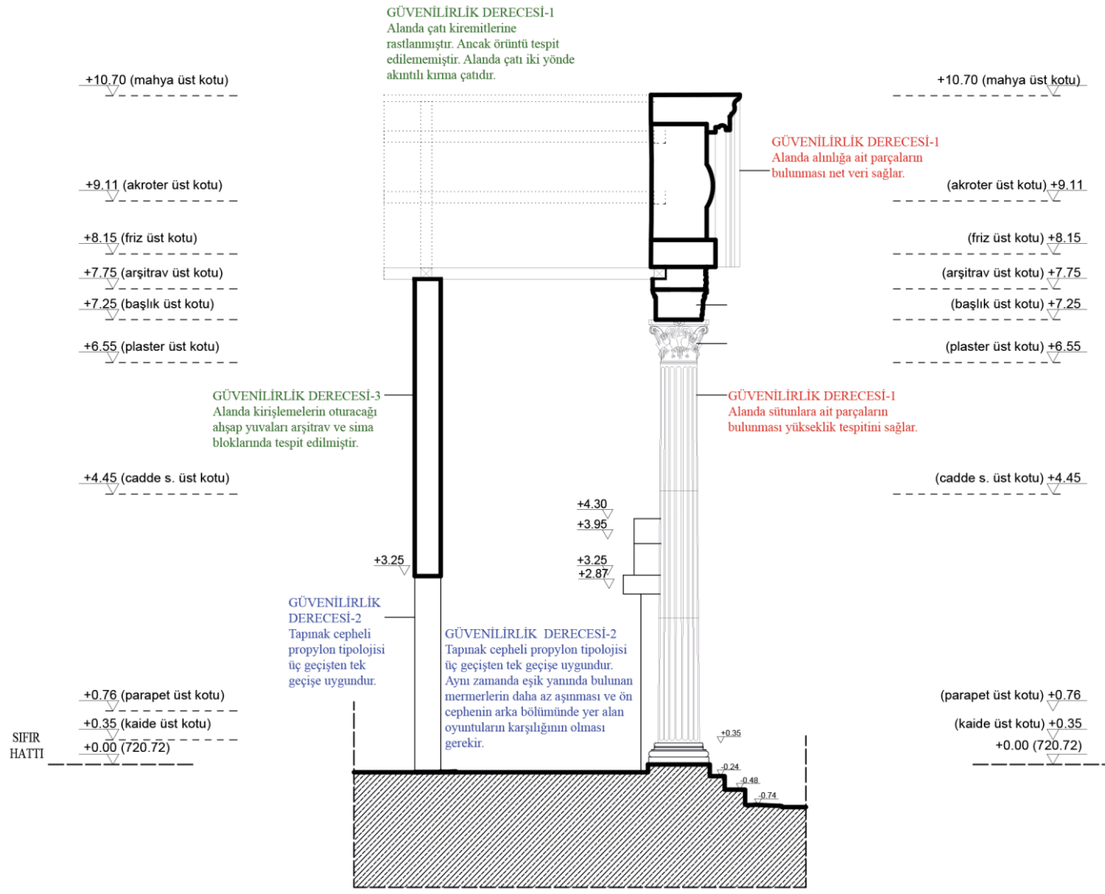
Çalışma kapsamında dönem yapıları ve propylon tipolojilerine ilişkin karşılaştırmalı analizlerle oluşturulmuş tablolarla bağlantılı olarak varlığı, konumuu, biçimi, boyutu, malzeme detayı öngörülen elemanlardır.

GÜVENİLİRLİK DERECESİ-3

Mimari gerekliliğe dayalı varlığı ve konumu kabul edilen elemanlardır.

RESTİTÜSYON A-A KESİTİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU

Şekil 5.71 Propylon Restitüsyon A-A Kesiti ve Güvenilirlik Analizi (Kişisel Arşiv, 2024)

GÜVENİLİRLİK ANALİZİ

GÜVENİLİRLİK DERECESİ-1

Yapıdan gelen izler, arşitrav, mevcut projeler v.b gibi kaynaklara dayanan konumu tespit edilmiş, boyutu, malzeme detayı, bozulmaları bilinen mimari yapı elemanlarıdır.
Kazı çalışmalarında in-situ olarak ortaya çıkarılmış ve çizim, fotoğraflarla belgelenen elemanlardır.

GÜVENİLİRLİK DERECESİ-2

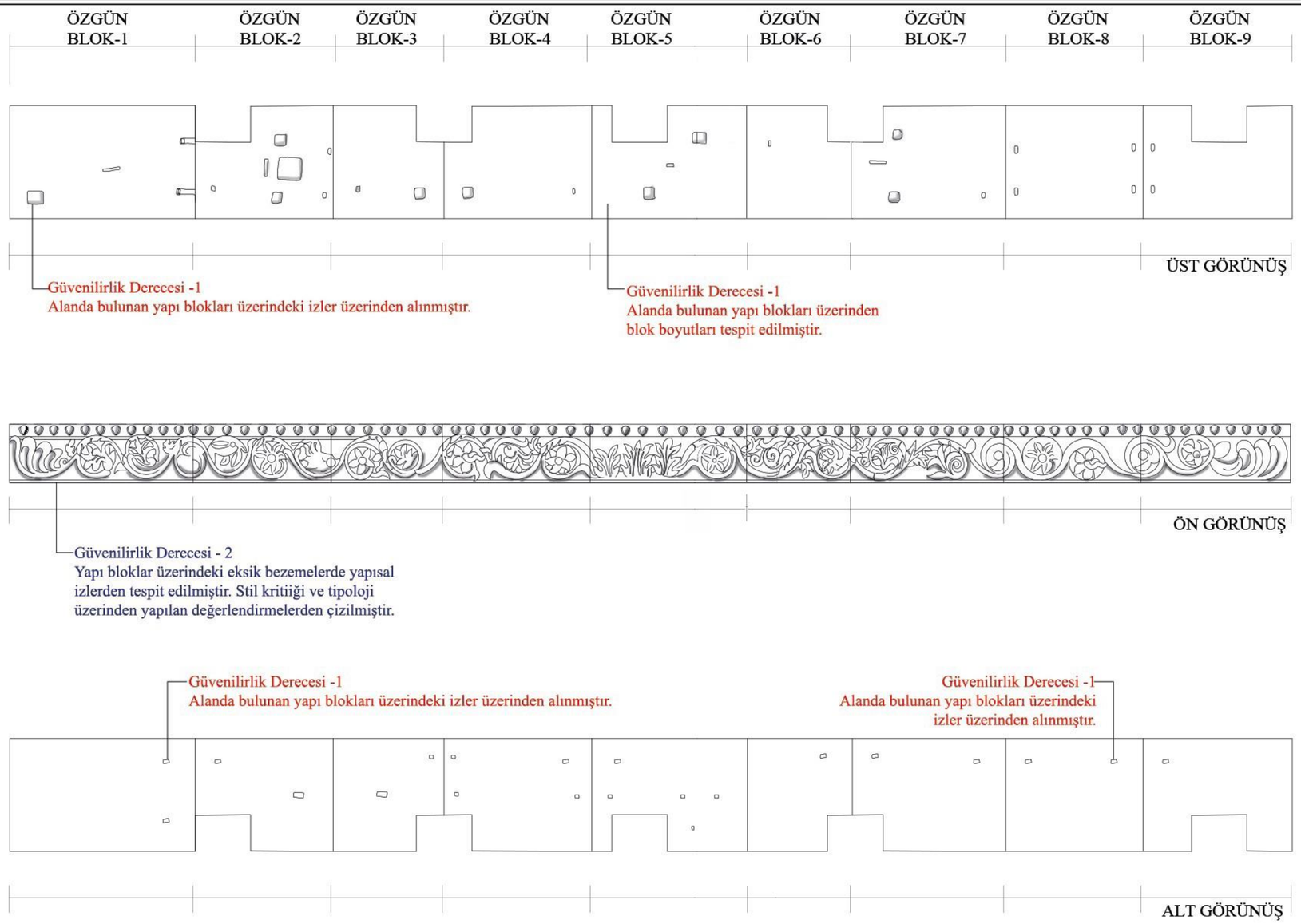
Çalışma kapsamında dönem yapıları ve propylon tipolojilerine ilişkin karşılaştırmalı analizlerle oluşturulmuş tablolarla bağlantılı olarak varlığı, konumuu, biçimi, boyutu, malzeme detayı öngörülen elemanlardır.

GÜVENİLİRLİK DERECESİ-3

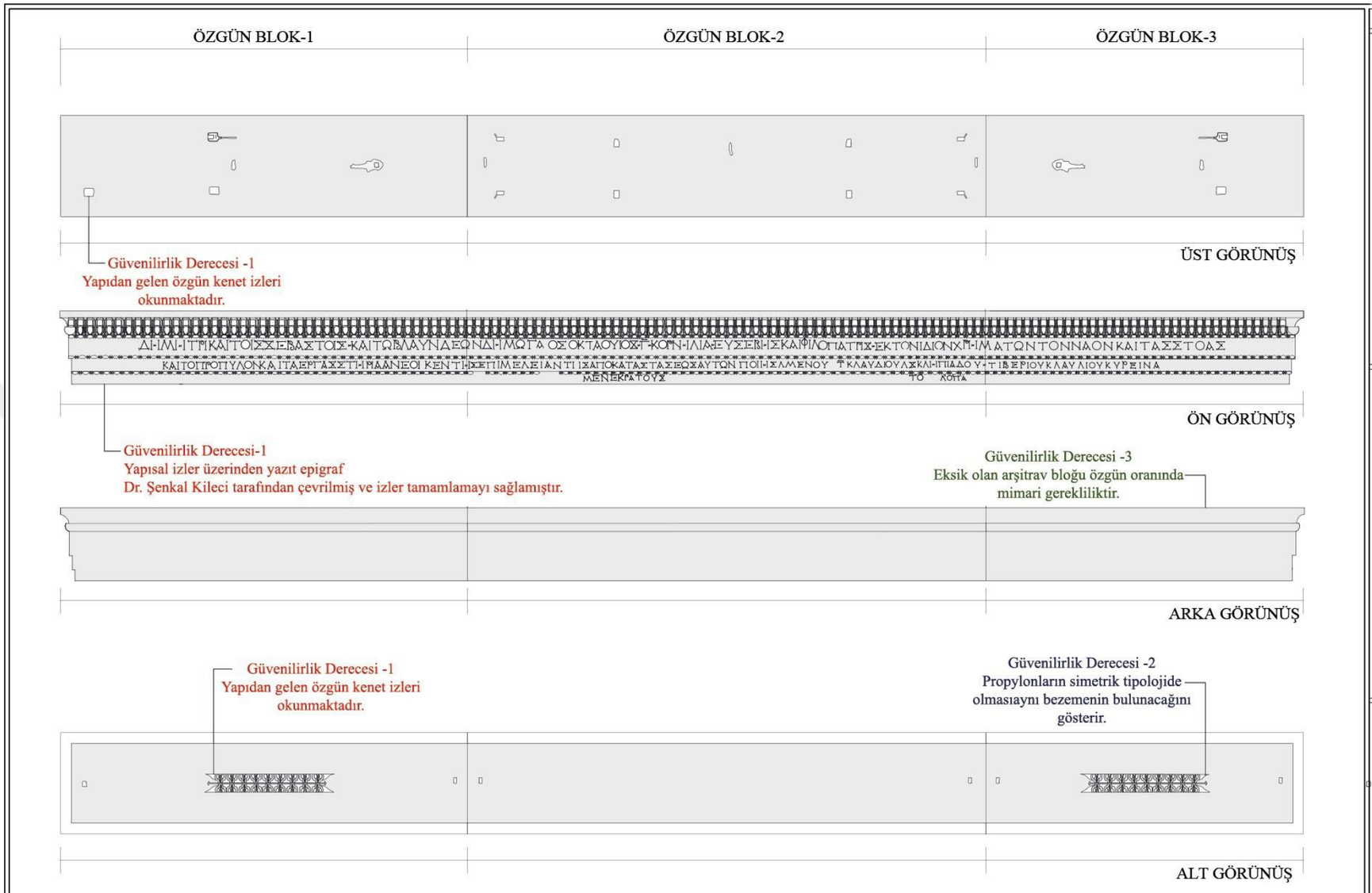
Mimari gerekliliğe dayalı varlığı ve konumu kabul edilen elemanlardır.

RESTİTÜSYON E-E KESİTİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU

Şekil 5.72 Propylon Restitüsyon E-E Kesiti (Kişisel Arşiv, 2024)

Şekil 5.73 Restitüsyon Friz Sırası ve Güvenilirlik Analizi (Kişisel Arşiv, 2024)

Şekil 5.74 Restitüsyon Arşitrav Sırası ve Güvenilirlik Analizi (Kişisel Arşiv, 2024)

5.4 Restorasyon Önerisi

Kent ve yapı ölçeğinde çok sayıda özgün değere sahip olan Ceres (Demeter) Propylon yapısının ayağa kaldırılmasına yönelik proje önerisi sunabilmek için yapı; farklı birçok açıdan değerlendirilmiş ve uygulamada Anastilosis tekniğinin kullanılmasının mümkün olacağı saptanmıştır. Bu restorasyon projesi önerisiyle taş tasnif alanında uzun vadede daha çok zarara uğrayacak mimari bloklar korunmuş olup; yapının boyutsal algısına dair önemli bir sunuş sağlayacaktır. Bu restorasyon önerisi yapıyla birlikte antik kent yerleşimi içindeki koruma ve yönetime yönelik çalışmalarla ele alınmalıdır. Bu çalışma kutsal alan ve ana caddenin görünürlüğünün artırılması bağlamında önemli olacaktır.

Blaundos Antik Kenti Ceres (Demeter) Propylonu antik dönemde ekonomisi tarım ve tahıl üretimine dayalı olan bu kentin merkezinde yer alan bereket, tarım ve hasat tanrıçası olan Ceres (Demeter)'e adanmış bir kült merkezi olan kutsal alana girişi sağlar ve kent çevresinin sosyokültürel yaşamına dair somut bilgiler içerir.

Kentte yürütülen kazı çalışmaları kapsamında tamamen ortaya çıkarılmış tek yapıdır. Yapının konumu itibariyle Kutsal Alanla Ana Caddenin birleşim yerinde olması hem cadde siluetinin hem de kutsal alanın okunurluğunu ve ölçeklendirilmesine dair veriler barındırır.

Tunç Çağından Roma dönemine kadar gelişim gösteren anıtsal giriş kapısı niteliğindeki propylon tipolojisine uyumlu, iyi korunmuş nitelikli bir örnek olan yapı; batı anadoluda Roma dönemi propylon tipolojisine ilişkin birçok özelliğe sahip oluşuyla belge niteliği taşır ve Roma dönemi sanat anlayışına yönelik bilgi verir. Aynı zamanda yapının özgün bloklarının büyük kısmının sağlam biçimde ele geçirilmiş oluşuyla; M.S erken 1.yy'a ait dönemin malzeme teknolojisi, yapım sistemi hakkında bilgi verir.

Yapının iyi korunmuş üst yapısında arşitrav bölümündeki yazıt kentte o dönemde yaşamış kentin ileri gelenleri, yaşayanları ve yapının banisine yönelik bilgi verir. Friz bloğunda yer alan ranke bezemeleri dizileri de dönemin modasının getirdiği bezeme işçiliğiyle stil kritiği yapılarak hem yapı ve yapı çevresinin hem de kentin

tarihlenmesine ilişkin somut belge niteliğindedir. Aynı zamanda kullanılan yapı malzemesi de dönemleme konusunda veri sağlar.

5.4.1 Müdahale İlkeleri

Müdahale İlkeleri uygulamada kullanılacak olan yapısal müdahale miktarını, türünü ve müdahaleye uygun malzeme ve tekniklerini belirlemektedir. Bu bakımdan Ceres (Demeter) Propylon yapısına ilişkin müdahale kararları çalışmanın teorik bölümlerinde detaylı olarak ele alınmış ve birçok parametreye dayalı olarak geliştirilmiştir. Bunlardan ilki uluslarası tüzük ve belgelerde belirtilen niteliklere uygunluktur. Diğer bir parametre ise özgünlük, minimum müdahale, bütünlük, güvenilirlik, ayırt edilebilirlik, geri alınabilirlik (yeniden müdahale edilebilirlik) olarak tanımlanmış olan Anastilosis ilkelerine uygunluktur. Dolayısıyla seçilmiş örnekler üzerinden sorgulanan Tablo 2.1'den yapılan çıkarımlarla Ceres Propylonu için uygulanacak ilkeler belirlenmiştir. Bu bağlamda ilk olarak Venedik Tüzüğünde yer alan tanıma uygun biçimde; yapının özgün parçalarının yakın çevresinde dağınık durumda; yaklaşık %85 oranında ele geçirilmesiyle mevcut oranın uygunluğu tespit edilmiştir. Yıkıntı şeklinde tespit edilen bu yapı parçaları özgün yerlerine yerleştirilerek yapı ayağa kaldırılacaktır.

5.4.2 Müdahale Kararları ve Teknikleri

Blaundos Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonuna ilişkin müdahale kararları bölüm ikide ele alındığı üzere uluslararası tüzükler, yönetmelikler ve uygulama örneklerinin analizi sonucunda elde edilen veriler ışığında; yapının sahip olduğu değerler, kent ve yapı özelindeki irdelenmiş öneri proje sunulmuştur. Çalışma kapsamında ele alınan propylon yapısına yönelik müdahale teknikleri, ayağa kaldırma sonucunda elde edilecek hacimsel görünümüne ilişkin öneriler müdahale paftalarında detaylı biçimde aktarılmıştır. Müdahale kararlarının ilişkin detaylar çizimlerle verilmiştir.

Ceres (Demeter) Propylonu'nun ayağa kaldırılması için üç yapısal probleme karşı müdahale yapılmalıdır. Problemlerin mevcut kırık parçaların birleştirilmesi ve statik bütünlüğün sağlanması, gerekli görülen bloklarda tamamlama, yapısal bütünlüğünü

kazanmış parçaların birleştirilmesidir. Bu bakımdan yapıda çeşitli müdahaleler gerçekleştirilecektir. Bu müdahaleler; yeni malzeme kullanımı, tamamlama, güçlendirme, mekanik yüzey temizliği olarak tanımlanabilir.

Bu bakımdan ilk olarak özgün malzeme kullanımı incelendiğinde; Anastilosis uygulamaları için temel ilke özgün parçanın çokluğudur. Özgün bloğun çokluğu sayesinde de yapı kendi kimliğini ve biricikliğini yansıtır. Bu nedenle anastilosis projelerinde özgün malzemenin çoğunlukta olması ve malzemelerin bulundukları konumlarının yapının konumu ile ilişkilerinin bilinmesi gerekir (Balen ve Patricia, 2005). Parça sayısının fazla olmasının yanında parçaların bir araya getirilebilecek durumda olması da önemlidir.

Bu bakımdan incelenen örneklerde; Aphrodisias Tetrapylonunda özgün malzemenin %85 olduğu, yine aynı şekilde Sagalassos GB Kapısında özgün malzemenin büyük kısmının varlığı bilinmektedir (Smith, 1991).

Şekil 5.75 Sagalassos GB Kapısı (Kişisel Arşiv, 2023)

Bunun aksine Apollon Smitheion Tapınağı ve Laodikeia A Tapınağında özgün malzemenin az olduğu görülür. Bu durum yeni malzemenin fazlaca kullanımına sebep olmuştur.

Şekil 5.76 Laodikeia A Tapınağı (Kişisel Arşiv, 2024)

Şekil 5.77 Apollon Smitheion Tapınağı (Toköz, 207)

Blaundos Antik Kenti Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu restorasyon önerisi kapsamındaysa, yapıya ait özgün parça oldukça fazla miktarda ortaya çıkarılmış ve kullanılmıştır. Yıkılmış halde bulunan propylona ait mimari bloklar taş kataloğu hazırlanarak; ölçü, kenet izleri ve yapısal izler üzerinden tespit edilmiştir. Rölöve aşamasında tasnifleri yapılmış olan 8 adet traverten ve 75 adet mermer blok olmak üzere 83 adet bloktan 78 inin herhangi bir tamamlama gerektirmeden kullanılabildiği görülmüştür. Yeni üretilecek olan 10 blokla birlikte yapı ayağa kaldırılabilecektir. Bu

da yaklaşık olarak %15'ine denk gelmekte olup ve bu oran projede özgün malzemenin çoğunlukta olduğunu göstermektedir.

Özgün malzemenin yine çoğunlukta olmasıyla birlikte yapıda harabenin yeniden üretimi niteliğinde deformasyonlarında görünür olduğu bir ayağa kaldırma uygulamasını elverişli hale getirir. Projede de belirtildiği üzere yapının restitüsyon etüdünde belirtiği haliyle tamamen ayağa kaldırılması değil; sadece hacimsel olarak yapı yüksekliğinin hissedilebileceği yükseklikler ve mimari bloklarla yeniden ayağa kaldırılması öngörülmektedir. Yeni malzeme sadece statik açıdan gerekli görülen yerlerde önerilmiştir. Önerilen bu yeni malzeme özgün malzeme olan Ulubey beyazı mermeridir.

Proje kapsamında A-A kesiti (Güney cephesi)'nde görüldüğü üzere krepidoma blokları olduğu gibi kullanılmıştır. Yapının krepidoma bölümünde yeni malzeme kullanımı gerekmemektedir. Ancak yapının merkezinde yer alan iki adet yivli sütun birleştirilemeyecek durumda küçük parçalara ayrılmıştır. Bu sebeple üst yapının taşınması amacıyla bir adet sütun yerel mermerden tamamen yeni olarak üretilecektir.

Şekil 5.78 Ephesos Antik Kenti (Tanaç Zeren, 2023)

Yeni üretilen bu yivli sütun bloğunda 24 adet yiv Şekil 5.78'de görülen Ephesos Antik kenti sütun tamamlamalarında da olduğu gibi sadece yiv oranla okunacak biçimde çizgisel olarak üzerine işlenecek sütun bloklarına derinlik verilmeyecektir.

Sütun ve plasterlerin üzerinde yer alan başlıklardan 1 tanesi sağlam biçimde ele geçirilmiştir. Üç adet başlık yeni malzemeden üretilecektir. Diğer sütundaysa tamamlama gerekmektedir. Arşitrav sırasının büyük bir kısmı sağlam biçimde ele geçirilmiştir. Ancak batıda yer alan bloğa ulaşılamamıştır. Blok özgün üretim yerinden ayrılmıştır. Bu bakımdan geleceğe yönelik çalışmalarda tespit edileceği düşünülmektedir. Bu bölümde yapının alınlık kısmının taşınması adına kayıp olan arşitrav bloğu yerel malzeme olan mermerden üretilecektir. Arşitrav sırasının üzerinde yer alan friz sırasında eksik olan kısım da yine mermerden üretilecektir.

Sağlamlaştırma müdahalesi kapsamında; arkeolojik miras alanlarında ayağa kaldırma çalışmalarında yapının özgün malzemesinde veya sisteminde meydana gelen bozulmalar sebebiyle yapının statik açıdan güçlendirilmesi gerekebilir. Güçlendirme uygulamalarında öncelik yapının özgün malzemesiyle geleneksel yöntemlerle müdahale olsa da yeterli gelmediği durumlarda modern müdahale tekniklerine başvurulur. İkinci bölümde ele alınan Carta Del Restauro ve Venedik tüzüğünde gelenekselin yeterli olmadığı durumlarda modern müdahaleye başvurulması gerektiği tariflenmiştir.

Güçlendirme uygulamaları tablo 5'te yer alan örneklerde de görüleceği üzere temel bölümünde ve yapının üst bölümünde gerçekleştirilmektedir. Güçlendirme veya ayağa kaldırma uygulamalarında beton, yeni bağlantı dübelleri, çelik, fiberglas çubuk donatılar, paslanmaz titanyum çubuklar, kimyasal yapıştırma harçları gibi farklı birçok uygulama eş zamanlı ya da tekil olarak kullanılmaktadır.

Bu bağlamda Side Apollon Tapınağında yapının temelinde kazı yapılmış ve temel bölümü de betonarme malzemeyle güçlendirilme yapılmış; Aphrodisias Tetrapylonu'ndaysa betonarme yeni temeller oluşturulmuştur (Erim, 1986). Geri alınabilirlik kapsamında olumsuz bir uygulama olsa da özgün malzemenin fazla olduğu durumlarda arkeolojik alanlarda temel güçlendirmeye sıklıkla rastlanmıştır.

Ceres (Demeter) Propylonundaysa zemin ve temele ilişkin analiz yapmak adına anakaya kotuna kadar yaklaık 1,5 m derinliğinde araştırma çukuru açılmıştır. Yapılan bu sondaj çalışmasıyla yapının tümünün ana kaya üzerine oturduğu tespit edilmiştir. Yapının yanal yükler sebebiyle oluşan çökme veya oturma tehlikesinin olmadığı anlaşılmıştır. Aynı zamanda temelin mütemadi temel mantığında mermer malzemeden oluşturulmuş temel-kiriş bağlantıları okunmaktadır. Yapının ana taşıyıcılarının oturduğu bölümlerde kuvvetli mermer bloklar ara bölümlerdeyse mermer yongalarının kullanıldığı görülmektedir. Bu bakımdan yapının ayağa kaldırılmasına yönelik öneride temele ilişkin bir müdahale geliştirilmemiştir.

Temellerde betonarme sistemle gerçekleştirilen güçlendime çalışmalarının yanı sıra yapılarda blokları biraraya getirmek için birçok malzeme ve teknik bulunmaktadır. Tablo 5'te görülen örneklere bakıldığında Aphrodisias Tetrapylon'unda çelik donatıların sabitlemede kullanıldığı, Assos Athena Tapınağı özgün sistemine uygun kurşun kenetlerle birleştirme yapıldığı, Pergamon Trajan Tapınağı'nda titanyum çubuklar kullanıldığı, Apollon Smitheion Tapınağı'ndaysa fiberglass çubuklar ve epoksi kullanıldığı görülmektedir (Smith, 1991). Laodikeia A Tapınağı'ndaysa batı prostylosa ait sütun tamburunun parçalanan ön yüzeyi ortaya çıkarıldığı haliyle önüne paslanmaz çelik çubuklarla desteklenerek yıkıntı hali görünür kılınmıştır (Şimşek, 2013). Çelik çubukların bağımsız şekilde kullanıldığı bu örneklerin yanında bağlantı çubuklarının kullanıldığı yüzeylerde donatıların harçla birlikte uygulandığı örneklere de rastlanır. Yakın dönem örneklerinden olan Sagalassos Güneybatı kapısında cam elyafı çubuklar ve çubuk birleşim yerlerinde epoksi kullanımı da görülmektedir (Waelkens ve diğer. 2015). Bölüm ikide tartışılmış olan bağlantı elemanlarından fiberglas donatıların çelik bağlantı elemanlarına göre daha esnek yapıda olması; deprem anında esneklik ve hareket kolaylığı sağlatması ve yapıya yük bindirmemesi, pas ve korozyona bağlı deformasyonların oluşturmaması bakımından filexiglass ve cam elyafı bağlantı elemanlarının kullanımı koruma bakımından daha nitelikli bulunmuştur.

Bu bakımdan Ceres (Demeter) Propylonu'nun ayağa kaldırma uygulamasında dağılmış olan blokların bir araya getirilmesi statik açıdan önemlidir. Bu bağlamda mümkün olduğu kadar yapının özgün strüktür sistemi olan kurşun kenetleme sistemi

tercih edilmiş; düşey bağlantılar kurşun kenetlerle yapılmıştır. Kurşun kenetleme sisteminin statikçe yetersiz kalacağı düşünülen bölümlerdeyse cam elyafı ve epoksi malzeme kullanımı tercih edilmiştir.

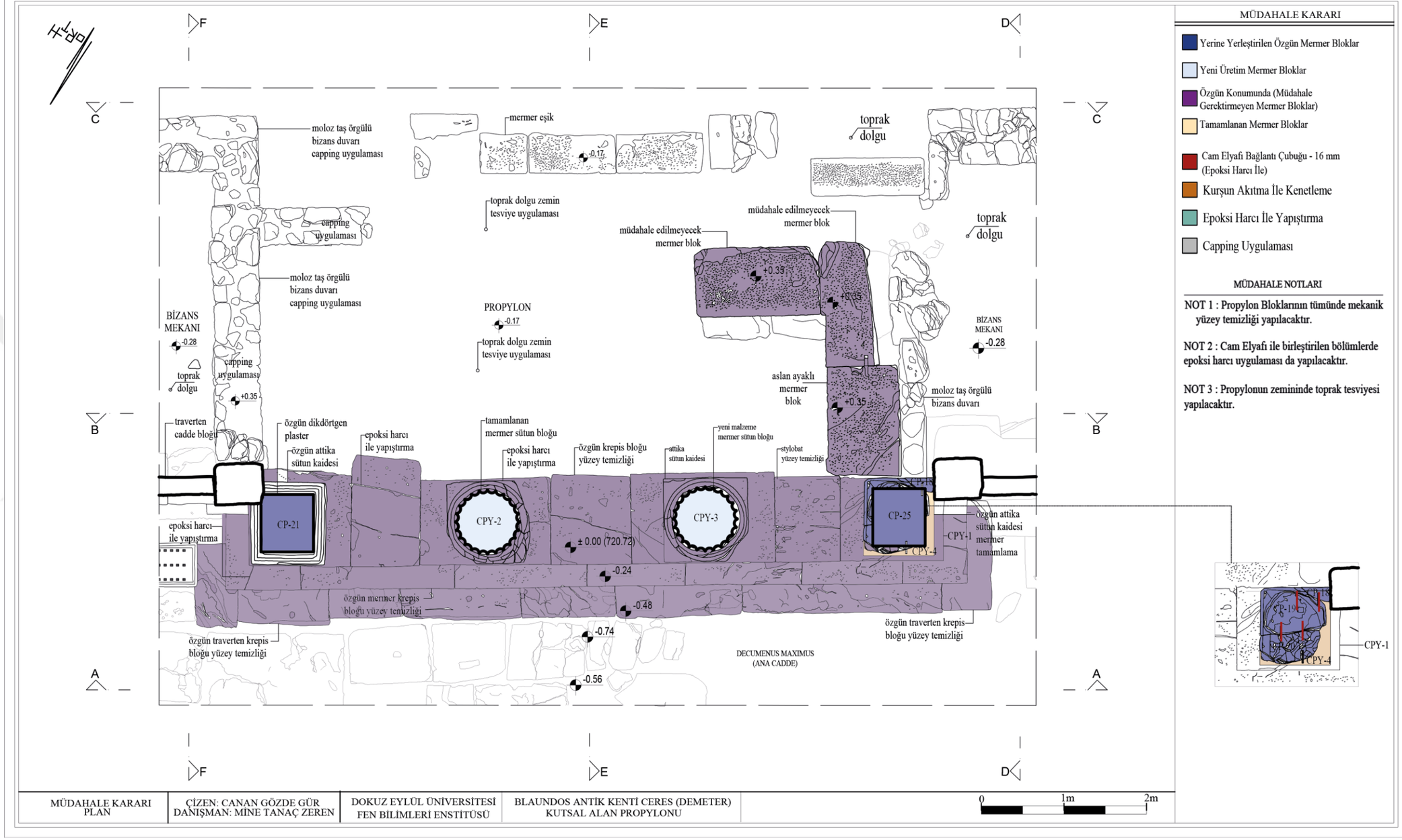
Öncelikle yapıya ait blokların özgün yerlerine statik açıdan dengeli biçimde yerleştirilmesi önemlidir. Bu nedenle yapının ayağa kaldırılması öncesinde ahşap iskele kurulmalıdır. Yapının krepidoma bölümünde zeminde ayrılan bloklarda epoksi uygulaması yapılacaktır. Bu blokların dağılmasının önüne geçilecektir. Üç adet sağlam ve özgün yerinde tespit edilen kaidelerin mevcut konumu korunacaktır. Doğuda yer alan 3 parçaya ayrılmış olan dikdörtgen formdaki attika kaidede üç parçanın birleşim yüzeylerine epoksi harçla birlikte 16 mm cam elyafı çubuklarla birleştirilecektir. Ancak yapıda yüke bağlı basıncın fazla olduğu bu bölümde bütünleme yapılması sağlıklı olacaktır. Bu bakımdan taşıyıcılığını artıracak biçimde yine mermer malzemeden attika kaide tümlenecek özgün hale uygun kenet yuvaları oluşturulacaktır.

Propylon yapısının konumunun deprem bölgesine yakınlığı sebebiyle Sagalassos Antoninler çeşmesi ve Pergamon Trajan tapınağı örneğinde olduğu gibi üst yapı bölümünün altına 1 cm kalınlıkta neopren malzemeden deprem emici izolatör koymak önerilmiştir ki bu sayede yapıya deplasman yapabilmesi adına pay bırakılmış olunacaktır.

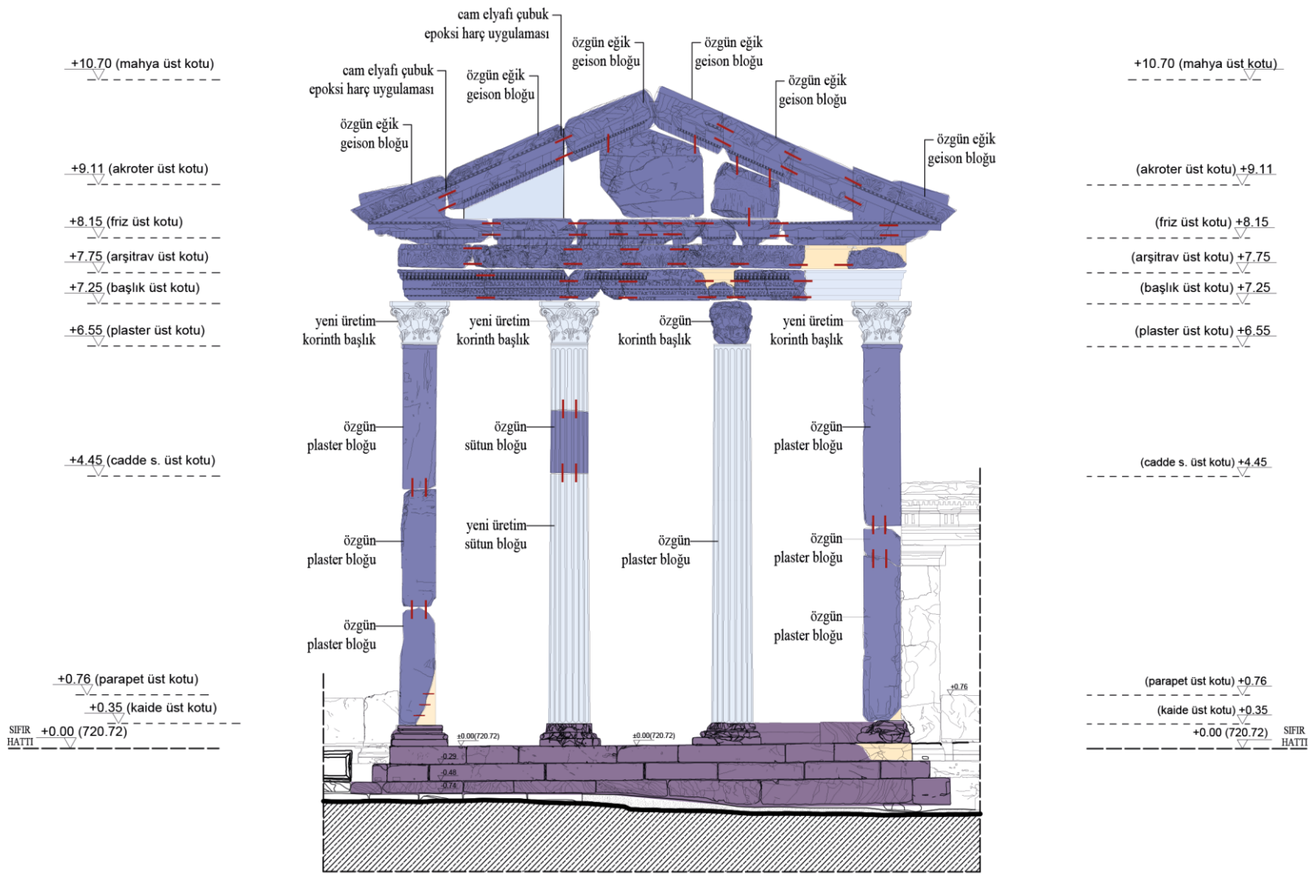

Şekil 5.79 Propylon Bloklarının Yüzey Temizliği (Kazı Arşivi, 2019)

Ceres (Demeter) Propylonunda ortaya çıkarılan blokların çoğunun yüzeyinde toprağa ve havayla temasa bağlı olarak renk değişimi, yosun ve liken oluşumları, tuz oluşumuna bağlı beyazlaşmalara yönelik mekanik yüzey temizliği yapılacaktır. Bu temizlik yapının yıkılmışlık, harabe estetiğinin görünürlüğünü kaybettirmeyecek ölçüde uygulanacaktır. Bu bakımdan sadece blokların yüzeyine zarar veren ve yapının bezemelerinin okunurluğunu tamamen engelleyen yüzey kirliliklerine müdahale yapılacak ve bu uygulama minimum müdahaleyle uygulanacaktır. Temizleme müdahaleleri alanında uzman restoratörler tarafından neşter, yumuşak baskılı fırçalar, dişçi ekipmanları, saf su kullanılarak yapılacaktır. Gerekmedikçe kimyasal maddelere başvurulmayacaktır. Yüzeyde oluşan kalsiyum karbonat birikimleri bezemelerin görünürlüğünü bozmadıkça; renk değişimlerine sebep olsa da müdahale edilmemelidir. Çünkü bilinmektedir ki kalsiyum karbonat birikimi mimari bloğun yapısına zarar vermez.

Şekil 5.80 Müdahale Kararları Plan (Kişisel Arşiv, 2024)

MÜDAHALE ANALİZİ

- Yerine Yerleştirilen Özgün Mermer Bloklar
- Yeni Üretim Mermer Bloklar
- Özgün Konumunda (Müdahale Gerektirmeyen Mermer Bloklar)
- Tamamlanan Mermer Bloklar
- Cam Elyafı Bağlantı Çubuğu - 16 mm (Epoksi Harcı İle)
- Kurşun Akıtma İle Kenetleme
- Epoksi Harcı İle Yapıştırma
- Capping Uygulaması

MÜDAHALE NOTLARI

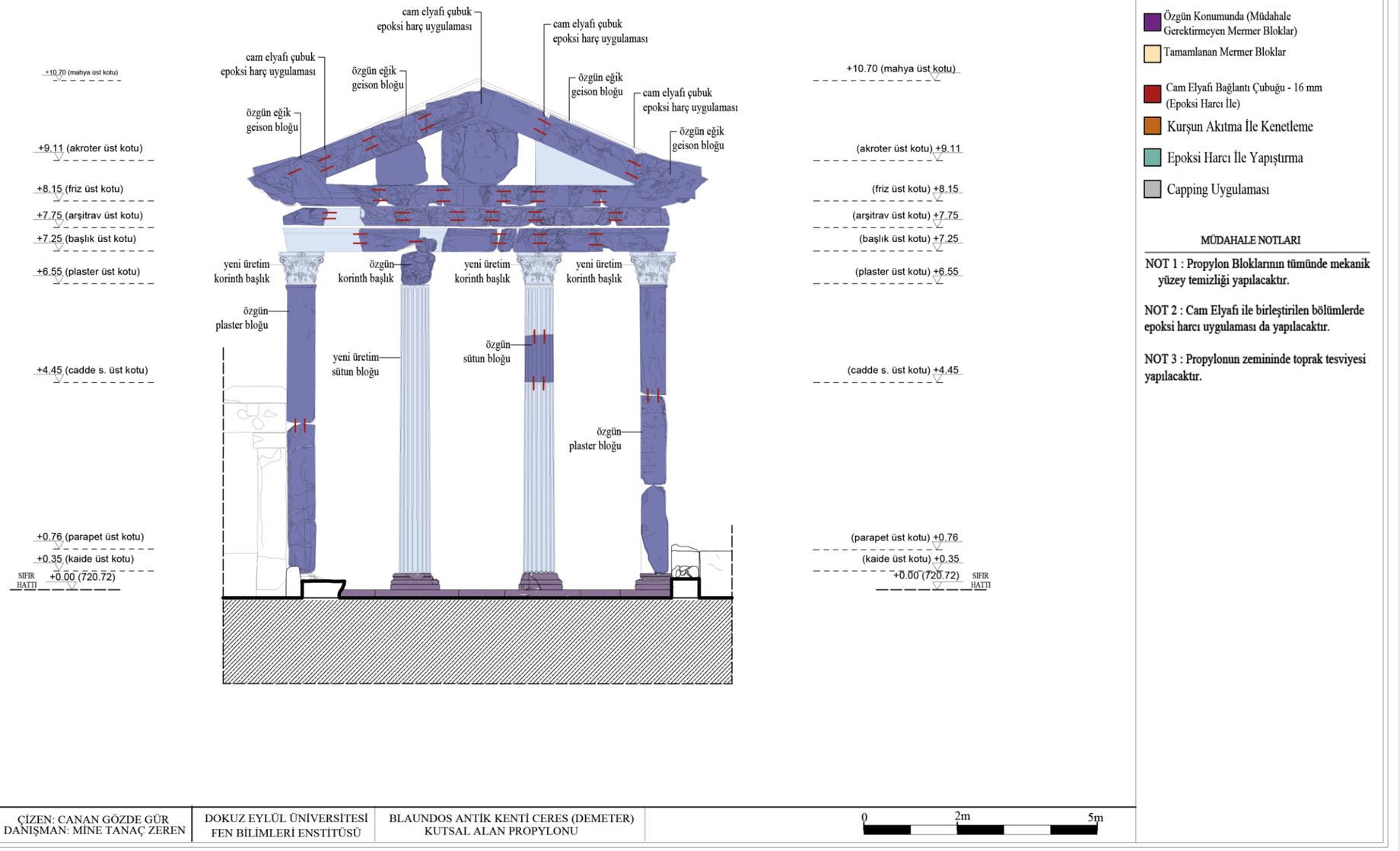
NOT 1 : Propylon Bloklarının tümünde mekanik yüzey temizliği yapılacaktır.

NOT 2 : Cam Elyafı ile birleştirilen bölümlerde epoksi harcı uygulaması da yapılacaktır.

NOT 3 : Propylonun zemininde toprak tesviyesi yapılacaktır.

MÜDAHALE KARARI A-A KESİTİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 — 2m — 5m

Şekil 5.81 Müdahale Kararları A-A Kesiti (Kişisel Arşiv, 2024)

MÜDAHALE KARARI

- Yerine Yerleştirilen Özgün Mermer Bloklar
- Yeni Üretim Mermer Bloklar
- Özgün Konumunda (Müdahale Gerektirmeyen Mermer Bloklar)
- Tamamlanan Mermer Bloklar
- Cam Elyafı Bağlantı Çubuğu - 16 mm (Epoksi Harcı İle)
- Kurşun Akıtma İle Kenetleme
- Epoksi Harcı İle Yapıştırma
- Capping Uygulaması

MÜDAHALE NOTLARI

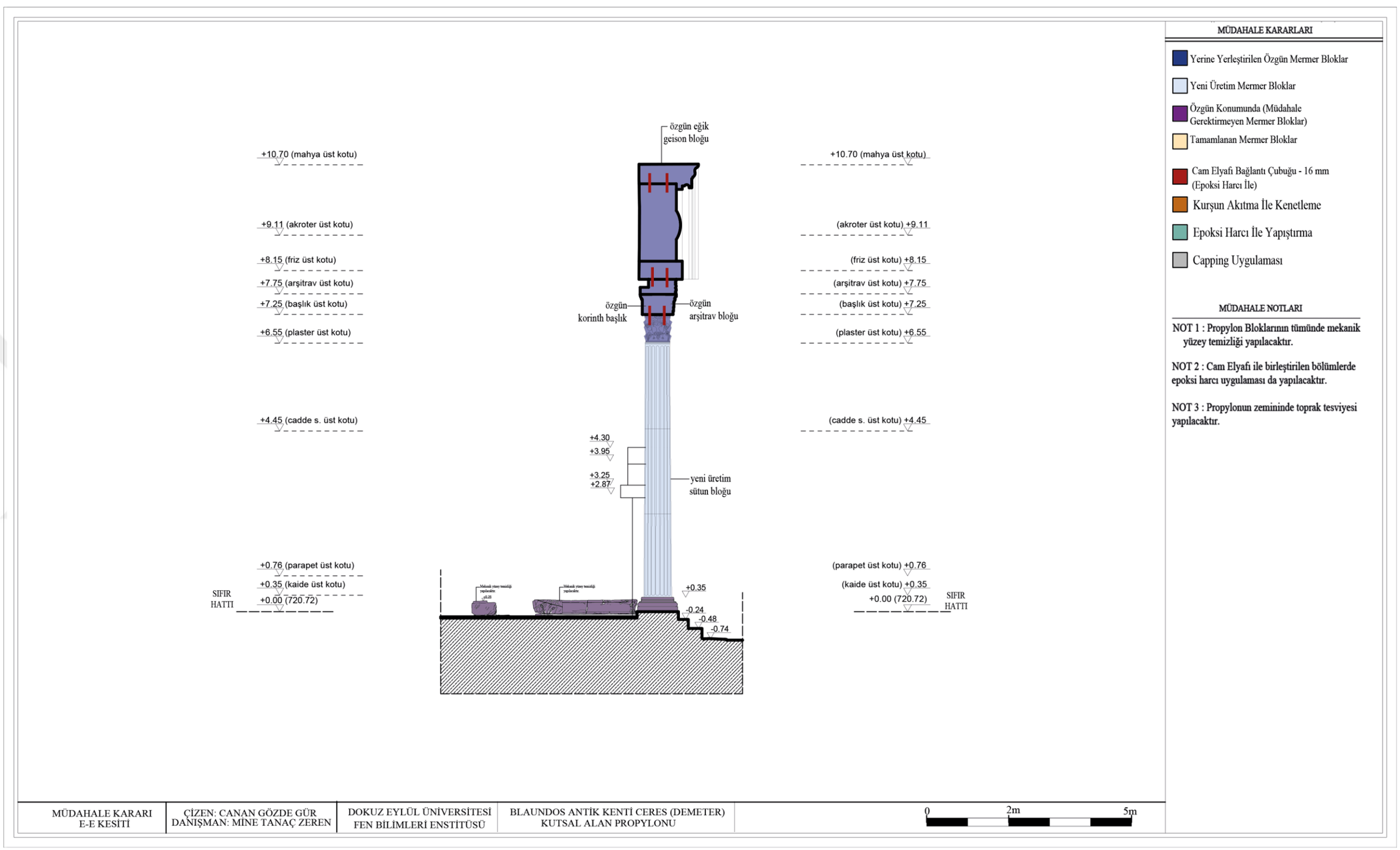
NOT 1 : Propylon Bloklarının tümünde mekanik yüzey temizliği yapılacaktır.

NOT 2 : Cam Elyafı ile birleştirilen bölümlerde epoksi harcı uygulaması da yapılacaktır.

NOT 3 : Propylonun zemininde toprak tesviyesi yapılacaktır.

MÜDAHALE KARARI B-B KESİTİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU

Şekil 5.82 Müdahale Kararları B-B Kesiti (Kişisel Arşiv, 2024)

Şekil 5.83 Müdahale Kararları E-E Kesiti (Kişisel Arşiv, 2024)

BÖLÜM ALTI
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Arkeolojik miras alanları, tarihsel, kültürel, sanatsal ve bilimsel olmak üzere birçok değer barındırır. Bu alanlar, geçmiş uygarlıkların izlerini taşır ve toplumsal belleğin bir parçası olup korunması büyük önem taşımaktadır. Koruma ve sunuma yönelik geleneksel ve teknolojik birçok teknik bulunmaktadır. Bu teknikler, yapıları koruma, yeniden inşa ve yıkıntıların yeniden üretimine dayalı geniş bir yelpazeye sahiptir. Yapının sahip olduğu özgün nitelikler, uluslararası tüzüklerdeki yeri, müdahale ilkeleri gibi özellikler, restorasyon ve müdahale tekniklerini belirler.

Venedik tüzüğünden itibaren Atina Konferansı, Avrupa Konseyi, Arkeolojik Mirasın Koruması Tüzüğü, Kültürel Miras Alanlarının Korunması ve Yönetimi Tüzüğü, ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi gibi belgelerde arkeolojik alanlarda yapılabilecek müdahalelerin neler olduğu ve nasıl yapılması gerektiğine dair bilgiler aktarılmıştır. Bu bilgiler; çağdaş müdahale ve eklerin özgün malzemeden ayırt edilebilecek biçimde ve az olması gerektiği, ayrıntılı kayıtlar doğrultusunda uygulanması gerektiği, uygulamaların harabe peyzajına zarar vermemesi gerektiği, geleneksel yöntemlerin yeterli gelmediği durumlarda çağdaş müdahalelerin yapılması ve anıt hakkında fikir verecek oranda bir araya getirilmesi gerektiği şeklinde tanımlanabilir. Tanımlanan bu müdahale tekniklerine bakıldığında; yapıların alanda özgün malzemenin çok olduğu yerlerde; minimum müdahaleyle ayağa kaldırılabilmeleri öngörülmüştür. Ancak öngörülen bu ayağa kaldırma uygulamaları yine birtakım ilkelere dayandırılmalıdır. Bunlar;

- Özgünlük,
- Minimum Müdahale,
- Bütünlük,
- Güvenilirlik,
- Ayırt Edilebilirlik,
- Geri Alınabilirlik olarak tanımlanabilir.

Özgünlük yapının özgün malzemesinin büyük oranda ele geçirilmiş olması, Minimum müdahale yapının özgün parçalarına ek tamamlayıcı unsurları az miktarda

ve ayırt edici biçimde kullanmak; yapısal ve kentsel bütünlükse yapının ayağa kaldırılmasıyla kent dinamikleri içerisindeki yeri, Geri alınabilirlik yapıya dair yeni bir bulgu elde edildiğinde müdahale için eski parçaların birbirinden zarar görmeden geri alınabilirliğini sağlar. Tüm bu ilke ve kurallar çerçevesinde anastilosis çalışmalarının uygulanabileceği bilinmektedir. Dünya üzerinde birçok arkeolojik alanda da anastilosis uygulamasına rastlanmaktadır.

Çalışma Uşak ili Blaundos Antik Kenti Ceres (Demeter) Propylon yapısı ve yakın çevresine ilişkin öneri arkeolojik restorasyon projesini içermektedir. Projenin geliştirilmesi, kentin kutsal alanına ait nitelikli bir anıtsal giriş kapısı olmasının yanı sıra yapının seçilmesindeki temel ilkeler;

- Ceres (Demeter)'e adanmış bir kült merkezinin girişi olması,
- Dönemin sosyokültürel yaşamına dair somut bilgiler taşıyor olması,
- Roma dönemi propylon tipolojisine ilişkin birçok özelliğiyle belge değeri taşıması,
- kent ve kutsal alanın okunabilirliği ve ölçeklendirilmesine olanak vermesi,
- Kent için bir odağı tanımlıyor olması,
- Yapı özelinde arkeolojik kazıların tamamlanmış olması,
- İn-sitü olarak özgün malzemenin %85'ine ulaşılması özelliklerini barındırıyor olması nedenlerinden dolayı uluslarası tüzüklerde öngörülen koşulları sağlamasından dolayı yapıda anastilosis uygulamasının yapılmasına karar verilmiştir.

Öneri geliştirilirken tipolojik çalışma ve yapıya dair izler okunarak bir restitüsyon önerisi geliştirilmiştir. Fakat yapının harabe peyzajıyla kalması ön planda tutulduğu için yapının sadece özgün olan ve taş kataloğunda belirtilen parçaları minimum müdahaleyle ayağa kaldırılması öngörülmüştür. Bunun için üç yöntem izlenmiştir. İlk yöntem statik açıdan yapıyı ayakta tutması gereken parçaların özgün malzemeyle yeniden üretilmesi, ikinci yöntemse parçalanan blokların minimum müdahaleyle seçilmiş olan cam elyafı ve epoksiyle sağlamlaştırılarak bir araya getirilmesi, üçüncü yöntemse %85'ini barındırdığını bildiğimiz ve 91 adet parçanın onarılarak yüzeyinde

yer alan kir patinası ve pas izlerinin yüzey temizliğinin yapılarak oluşturulan strüktür sistemine sağlamlaştırılarak ayağa kaldırma uygulamasıyla devam edilmiştir. Bu bağlamda yapılan çalışma tüzükler ve uygulama ilkeleri bağlamında yapının %85 oranında özgün malzemesinin olması özgünlük ilkesini, sadece statikçe gerekli olan sütunlarda yeni malzeme tamamlamanın yapılması minimum müdahaleyi, yapının ayağa kaldırılmasıyla birlikte yapının hacimsel algısını ziyaretçilere hissettirerek Ceres (Demeter) Kutsal Alanını okunur kılmış ve kentin bütününün algılanmasına büyük katkı sağlamıştır. Yapılan müdahalelerin cam elyafı ve epoksi harcıyla yapılması ve temele müdahale edilmemesi; gerekli görülen durumlarda geri alınabilirliği sağlatmış, büyük oranda sağladığı düşünülmektedir. İmalatı yapıldıktan sonra da tez kapsamında ele alınan bu çalışmanın da anastilosis uygulamaları için bir örnek teşkil edeceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Ahunbay, Z. (2019). Tarihi çevre koruma ve restorasyon (12. Baskı). İstanbul: YEM Yayıncılık.

Akbıyıkoğlu, K. (8-10 Nisan 1996). 1995 Yılı Blaundos (Sülümenli) Kazısı. *VII Müze Kurtarma Kazıları Semineri,* Kuşadası, 8-10 Nisan 1996 (29-48). Ankara. http://www.kulturvarliklari.gov.tr/sempozyum_pdf/muze_kurtarma/07.muze.kurtarma.pdf

Alpan, A. (2005). *Integration of Urban Archaeological Resources to Everyday Life in the Historic City Centers: Tarragona, Verona and Tarsus.* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Middle East Technical University.

Arundell, F. V. J. (1834). *Discoveries in Asia Minor, Including a Description of the Ruins of Several Ancient Cities, and Especially Antioch of Pisidia* (Vol. 1). London.

Bilsel, C. (2019). Anastylosis: Mimari Koruma ve Sahicilik. T. Elvan Altan, & S. Enginsoy Ekinci (Der.), *İnci Aslanoğlu için Bir Mimarlık Tarihi Dizimi* içinde. Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi.

Büyüközer, A. (2015). Lagina Hekate Kutsal Alanı Güney Propylonu. *Cedrus,* III, 67-87.
https://doi.org/10.13113/CEDRUS.2015011396

Can, B. (2017). Blaundos Antik Kenti. R. Czichon, Ş. Söyler, B. Can, İ. Çavuş (Ed.), *Yüzey Araştırmaları ve Kazılar Işığında Uşak* içinde (73-82). İstanbul: Ege Yayınları/Zero Production.

https://www.academia.edu/36141457/Blaundos_Antik_Kenti_Blaundos_Ancient_City

Can, B. (23-27 Mayıs 2022). Blaundos Antik Kenti 2019-2021 Çalışmaları (İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Sezon) [Bildiri Özeti]. *42. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu-1,* Denizli, Ankara.

Can, B. (2023). Blaundos Antik Kenti ve Kazıları. *Kurtuluşun 100. Yılında Uşak* içinde (393-403). Konya: Palet Yayınları.

Can, B.,Söyler, Ş., & Dündar, G. K. (2020). Blaundos Antik Kenti 2018 Yılı (İlk Sezon) Çalışmaları. *41. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu-1,* Diyarbakır, 17-21 Haziran 2019 (393-409). Ankara.

Carpenter, J. R. (1970). *The propylon in Greek and Hellenistic architecture.* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Philadelphia.

Cengiz, M. ve Tanaç Zeren, M. (2021). Arkeolojik miras alanlarında koruma, yorumlama ve sunum yaklaşımlarının gelişimi. Eksen Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dergisi, 2(2), 54-76.

Dimacopoulos, J. (1985). Anastylosis and anasteloseis. ICOMOS information, 1, 16-25.

Erim, K. (1981). Recent Archeological Research in Turkey. *Anatolian Studies,* 31, 177-208.
https://doi.org/10.2307/3642767

Filges, A. (2006). *Blaundos. Berichte zur Erforschung einer Kleinstadt im lydisch-phrygischen Grenzgebiet.* Tübingen. Ankara.

Filges, A. (2002). Blaundos 2000. *Araştırma Sonuçları Toplantısı,* 19(1), 263-270. Ankara.Filges, Axel, "Blaundos", Araştırma Sonuçları Toplantısı, 18.1, Ankara, 2001, 231-240.

Filges, A. (2003). Stadtentwicklung im Gebiet des oberen Maeander. Die lydisch-phrygische Grenzregion am Beispiel von Blaundos. E. Schwertheim & E. Winter (Hrsg.), *Stadt und Stadtentwicklung in Kleinasien, Asia Minor Studien* içinde (ss. 35-49). Bonn.Filges, Axel, Blaundos; Berichte zur Erforschung einer Kleinstadt im lydisch-phrygischen Grenzgebiet, Tübingen, 2006.

Gruben, G. (2001). *Griechische Tempel und Heiligtümer.* München: Hirmer Verlag.

Hamilton, W. J. (1842). *Researches in Asia Minor, Pontus and Armenia, with some Account of their Antiquities and Geology* (Vol. I-II). London.

Höcker, C. (2008a). Propylaia. *Metzler Lexikon antiker Architektur. Sonderausgabe* içinde (201-202). Stuttgart.Höcker C. 2008b, "Torbau(ten)" (256-258). *Metzler Lexikon antiker Architektur. Sonderausgabe*, Stuttgart.

ICOMOS, (1964). Venedik Tüzüğü, Venedik, 29 Ekim 2015, http://www.icomos.org.tr/?Sayfa=Tuzukler2&dil=tr.

ICOMOS. (1994). The Nara Document on Authenticity. International Council on Monuments and Sites (ICOMOS).
https://www.icomos.org/charters/nara-e.pdf

ICOMOS, (1990). Arkeolojik Mirasın Korunması ve Yönetimi Tüzüğü, 29 Ekim 2015.
http://www.icomos.org.tr/?Sayfa=Tuzukler1&dil=tr

ICOMOS Türkiye. (2013). Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi. *International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) Türkiye Milli Komitesi.* Erişim adresi: https://www.icomos.org.tr/DuyuruDetay/51

Jokilehto, J. (2002). *A history of architectural conservation* (3rd ed.). Oxford: Butterworth-Heinemann.

Kadıoğlu, M. (2022). Teos Dionysos Kutsal Alanı Propylonu. *Höyük,* X, 75-96. 10.37879/hoyuk.2022.2.075

Kileci, Ş., Can, B. (2020). A New Honorific Inscription from Blaundos: Tiberius Claudius Lucius, the Priest of Dionysos Kathegemon. *Adalya,* 23, 297-309. https://doi.org/10.47589/adalya.837805

Kökdemir, G. (2011). Menderes Magnesiası – Propylon: Mimari Bezemeler. *Anadolu / Anatolia,* 37, 93-141.
https://doi.org/10.1501/andl_0000000384

Lanckoronski, K. G. (1892). *Stadte Pamphyliens und Pisidiens.* Wien.

Lawrence, L. C. ve Lawrence, A. W. (1979). Greek aims in fortification (1st ed.).Oxford: Oxford University Press.

Mertens, D. (1984). Planning and executing anastylosis of stone buildings. Conservation Of Archaeological Excavations (121-144).

Miles, M. (1998). The Propylon to the Sanctuary of Demeter Malophoros at Selinous. *American Journal of Archaeology,* 102, 35-57. http://www.jstor.org/stable/506136

Mitchell, S., & Waelkens, M. (1988). Cremna and Sagalassos 1987. *Anatolian Studies,* 38, 53-67. https://www.jstor.org/stable/44079776

Nohlen, K. (1999). The Partial Re-erection of the Temple of Trajan at Pergamon in Türkiye: A German Archaeological Institute Project. *Conservation and Management of Archaeological Sites,* 3(1-2), 91-102. https://dergipark.org.tr/en/pub/tubaked/issue/78820/1067367.xml

Orbaşlı, A. (2008). *Architectural Conservation.* Oxford: Blackwell Publishing.

Ortaç, M. (2001). *Die hellenistischen und römischen Propyla in Kleinasien.* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Ruhr - Universität Bochum, Bochum.

Özgünel, C. (2015). *Smintheion: In search of Apollo Smintheus*. İstanbul: Ege Yayınları.

Özkan, K. (2021). *Anadolu'da Hellenistik ve Roma dönemi tapınak alınlıklarındaki kalkan kabartmaları.* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Uşak Üniversitesi, Uşak.

Radt, W. (2002). *Pergamon.* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Ramsay, W. M. (1897). *The Cities and Bishoprics of Phrygia.* Oxford.

Robinson, D. M. (1926). Roman Sculptures from Colonia Caesarea (Pisidian Antioch). *The Art Bulletin,* 1(9), 4-69.

Roueche, C., & Smith, R. (1992). Aphrodisias Papers 3, The setting and quarries, mythological and other sculptural decoration, architectural development, Portico of Tiberius, and Tetrapylon. *Journal of Roman Archaeology,* XX, 202-213.

Rumscheid, F. (2000). *Küçükasya'nın Pompeisi Priene.* İstanbul: Ege Yayınları.

Sanpaolesi, P. (1972a). Conservation and Restoration: Operational Techniques. *Preserving and Restoring Monuments and Historic Buildings* içinde (149-186). Unesco.Smith R. R., Jacobs I., Somersan S. 2022, "Aphrodisias'ta Güncel Çalışmalar". *Lycus* 6, 25-63.

Steskal, M., & Torre, M. (2008). *Das Vedius Gymnasium in Ephesos, Archaologie und Baubefund.* Wien: Österreicschischen Archaologischen Institut.

Strabon. (1993). *Antik Anadolu Coğrafyası (Geographica: XII-XIII-XIV)* (Çev. A. Pekman). İstanbul.

Taşlıalan,, C. (2011). 2010 yılı Laodikeia kazıları. 33. Kazı Sonuçları Toplantısı (4. Cilt) içinde (569-601). Malatya: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını.

Taşlıalan, M. (1993). Pisidia Antiocheia'sı 1991 Yılı Çalışmaları. *III. Müze Kurtarma Kazıları Semineri-3,* Ankara, 27-30 Nisan 1992 (263-290). Ankara.

Tırpan, A. (1998). Lagina Hekate Temenosu, Propylon ve Altardaki Kazı Çalışmaları 1997. *XX. Kazı Sonuçları Toplantısı,* 2(20), 237-256.

Toköz, Ö. D. (2018). Conservation and presentation of Greco-Roman temple remaıins in Western Anatolia: a critical assessment on selected examples through the concept of anastelosis [Msc Thesis]. İzmir Institute of Technology.

Torun, E., & Ercan, S. (2013). Two Decades of Anastylosis Experience at Sagalassos. J. Poblome (Ed.), *Exempli Gratia: Sagalassos, Marc Waelkens and Interdisciplinary Archaeology* içinde (27-41). Leuven: Leuven University Press.

UNESCO. (1968). Recommendation Concerning the Preservation of Cultural Property Endangered by Public or Private Works. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000114769

Ünsever, E. (2019). *Roma İmparatorluk Döneminde Propylonlar.* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Mersin Üniversitesi, Mersin.

Vacharopoulou, K. (2006). Conservation of classical monuments: A study of anastylosis with case studies from Greece and Turkey [Msc Thesis]. University of London.

Vandeput, L., Büyükkolancı, M. (1999). Das Große Propylon in Kremna in Pisidien. *Istanbuler Mitteilungen*, 49, 213-248.

Weigand, E. (1937). Propylon und Bogentor in der Östlichen Reichskunst, Ausgehend Vom Mithridatestor in Ephesos. *Filser*, 71-76.

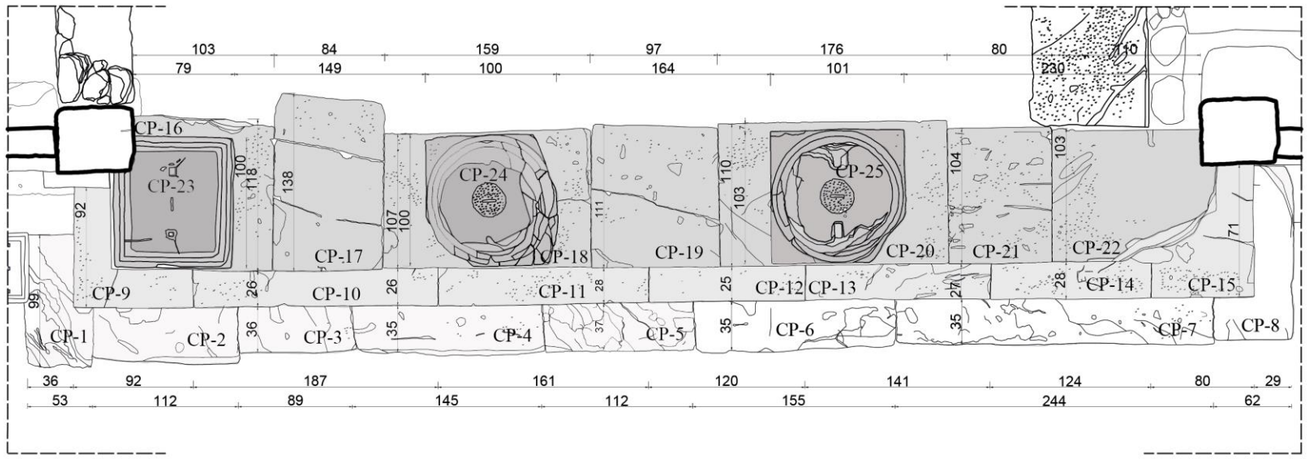
Woolfitt, C. (2007). Preventive Conservation of Ruins: Reconstruction, Reburial and Enclosure. J. Ashurst (Ed.), *Conservation of Ruins* içinde (146-193). Butterworth-Heinemann.

Uçar, A. & Ömercioğlu, H. T. (2018). Yeniden İnşa Problematiği ve Arkeolojik Alanların Sunumu. *Ata Planlama*, 2(1).
https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataplanlamavetasarim/issue/38384/443174

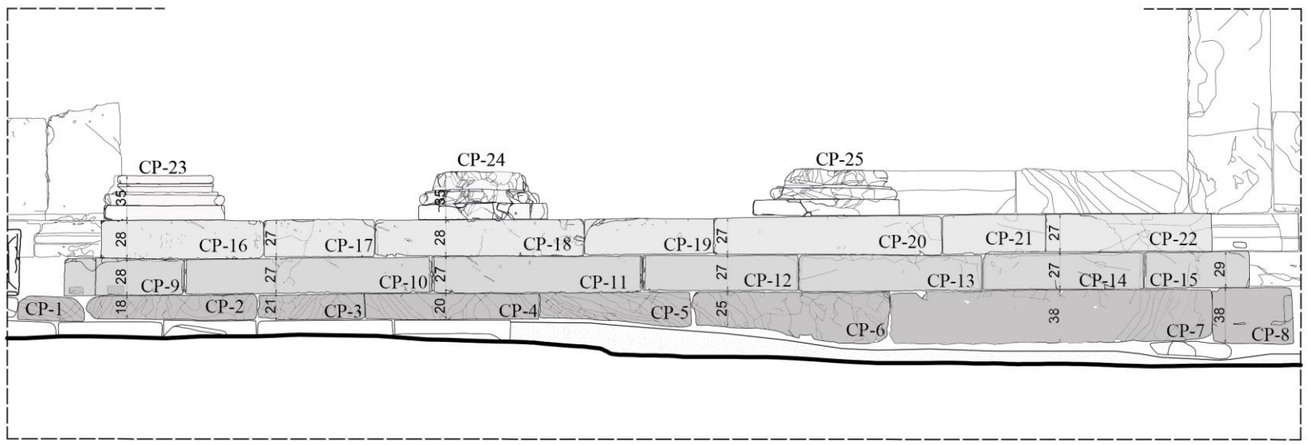
Young, R. S. (1955). Gordion Preliminary Report. *American Journal of Archaeology (AJA)*, 59, 373-379.

EKLER

Ek 1: Ceres (Demeter) Propylonu Mimari Blok Envanter Fişleri

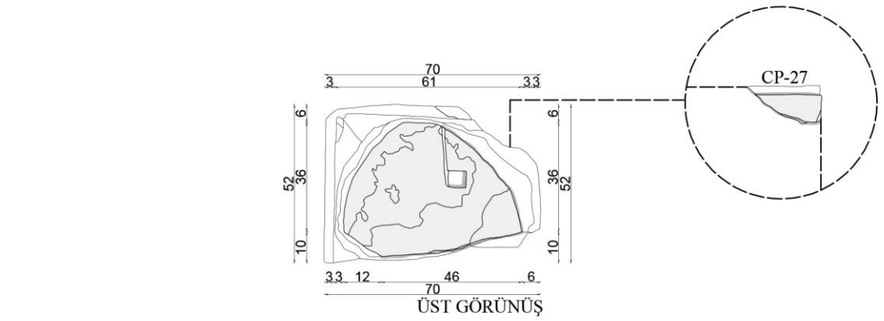
ÜST GÖRÜNÜŞ

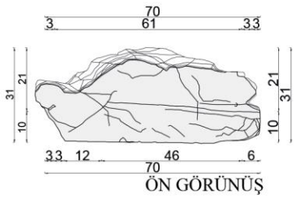
ÖN GÖRÜNÜŞ

CP-1 / CP-25 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü :Krepidoma+Stylobat+Kaide B.	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-1 /CP-25	Buluntu Plankaresi: 870.440 (CP Açması)
Bezemeler: -	Yazıt: -
	Majiskül -
	Miniskül -
Blok Ölçüleri (g/d/y): -	Kenet Ölçüleri (g/d/y): -
Tespit Edildiği Konumu : 	Tanım: Mermerden yapılmış in-situ halde iki adet krepisten oluşan krepidoma ve stylobat bölümü yapının zemin bölümünü oluşturmaktadır. Birinci krepis sırası 8 adet traverten bloktan oluşmakta; İkinci krepis sırasıysa 7 adet mermer bloktan, Stylobat da 7 adet mermer bloktan oluşmaktadır. Stylobat üzerinde in-situ olarak ele geçirilmiş 3 adet kaide bulunmaktadır. Batı kaide dikdörtgen forma sahipken, merkez kaideler dairesel formdadır. Traverten bloklarda yüzey aşınmalarına rastlanmaktadır. Mermer bloklardaysa yüzey kırıkları bulunsa da nispeten iyi durumda tespit edilmiştir.
Bloklara Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)	
	
	

KREPİDOMA STYLOBAT KAİDE BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0,5 0 0,5 1 m

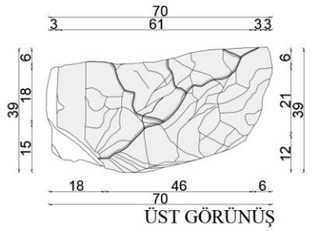
CP-26 BLOK ENVANTER FİŞİ		
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu		
Yapı Bölümü : 4. Kaide Bloğu (Doğu)	Buluntu Tarihi: 2019	
Blok No: CP-26	Buluntu Plankaresi: 870.440	
Bezemeler: -	Yazıt: -	
	Majiskül	-
	Miniskül	-
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.70 x 0.52 x 0.31	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.05 x 0.06 x 0.03	
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış batı kaide bloğunun 1. parçasıdır. Attika tipinde olan kaide en alttan başlayarak; plinthe (0.11), torus (0.10), astragal (0.15), trokhilos (0.04), bant (0.01), torus (0.06) profillerinden oluşmaktadır. Kaide üzerinde yazıt ve bezeme bulunmamaktadır. Üst yüzeyinde kenet yuvası ve kurşun akıtma kanalı yer almaktadır. Ex-situ olarak ortaya çıkarılan, batı kaide bloğunun üç parçasından biri olan bu bloğun yüzeyinde kırık ve eksikler bulunmaktadır.	

Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

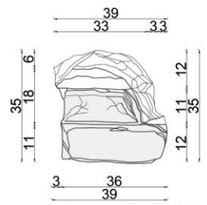

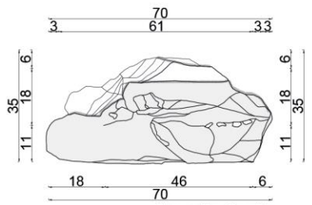
CP - 26 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

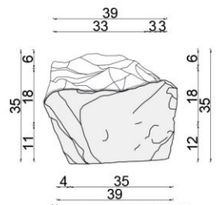
ÜST GÖRÜNÜŞ

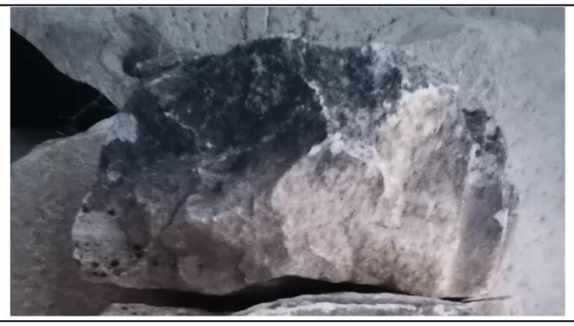
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

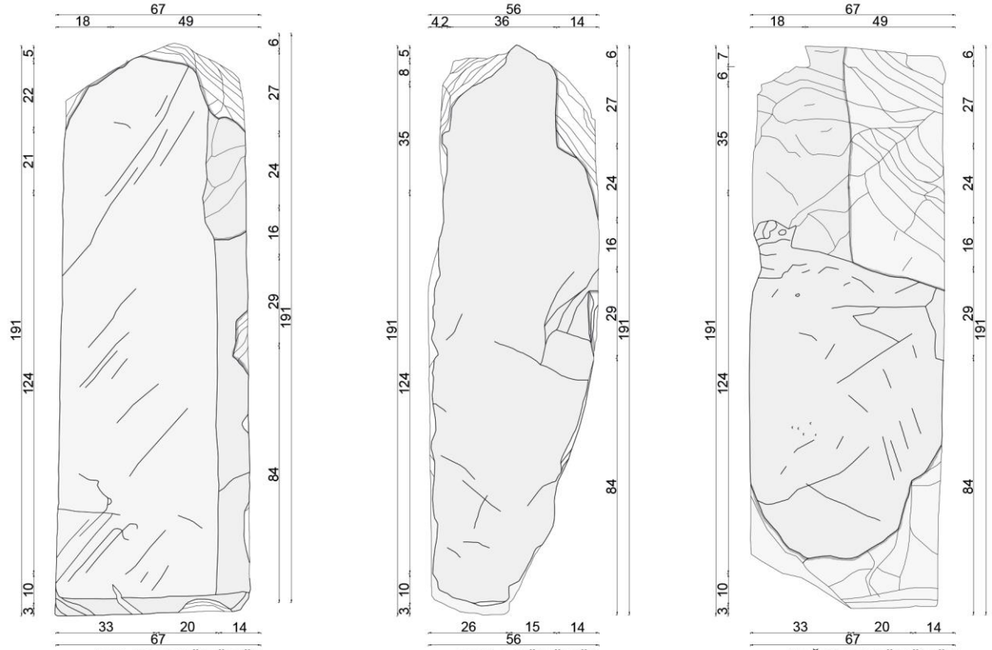
ÖN GÖRÜNÜŞ

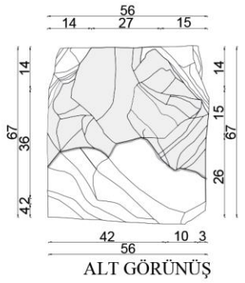

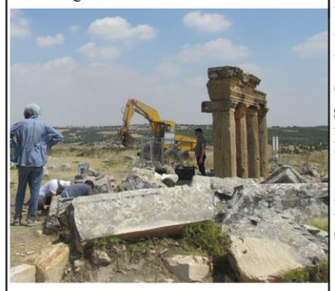
SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

CP-28 BLOK ENVANTER FİŞİ		
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu		
Yapı Bölümü : 4. Kaide Bloğu (Doğu)	Buluntu Tarihi: 2019	
Blok No: CP-28	Buluntu Plankaresi: 870.440	
Bezemeler: -	Yazıt: -	
	Majiskül	-
	Miniskül	-
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.70 x 0.39 x 0.35	Kenet Ölçüleri (g/d/y): -	
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış batı kaide bloğunun 2. parçasıdır. Attika tipinde olan bu kaide parçası en alttan başlayarak; plinthe (0.11), torus (0.10), bant (0.01, trokhilos (0.04), bant (0.01), torus (0.06) profillerinden oluşmaktadır. Kaide üzerinde yazıt ve bezeme bulunmamaktadır. Ex-situ olarak ortaya çıkarılan, batı kaide bloğunun üç parçasından biri olan bu bloğun torus bölümünde fazlaca kırık ve eksikler bulunmaktadır. Eksiklerden dolayı parçanın özgününde bulunduğu öngörülen kenet yuvası ve kurşun akıtma kanalı izlerine rastlanmamaktadır.	
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)		
		
		

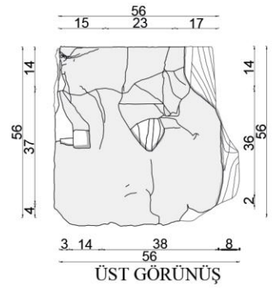
CP - 28 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

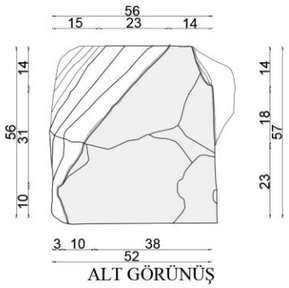

CP-29 BLOK ENVANTER FİŞİ		
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu		
Yapı Bölümü : Doğu Plaster Alt Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019	
Blok No: CP-29	Buluntu Plankaresi: 870.440	
Bezemeler:	Yazıt: -	
	Majiskül	-
	Miniskül	-
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.56 x 0.67 x 1.91	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.07 x 0.06 x 0.03	
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış batı plaster bloğunun alt parçasının 1. bloğudur. Bloğun üst yüzü profilsiz olup; kenet yuvası bulunmamaktadır. Alt yüzünde dış bükey (0,50 ve 0,20) profil bulunmaktadır. Bloğun sol cephesinde çürütme izleri bulunmaktadır. Blok üzerinde yazıt veya bezeme bulunmamaktadır. Blok yüzeyinde kırıklara ve liken oluşumlarına rastlanır.	
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)		
		
		

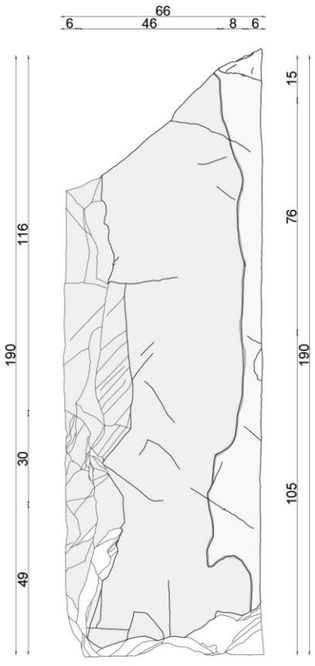
CP-29 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

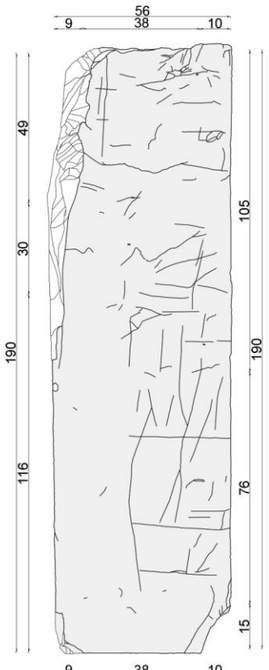
ÜST GÖRÜNÜŞ

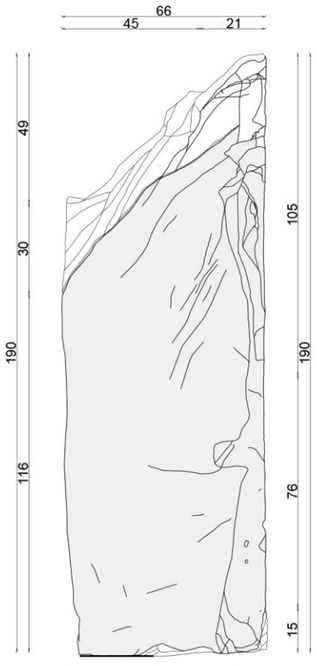
ALT GÖRÜNÜŞ

SOL YAN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

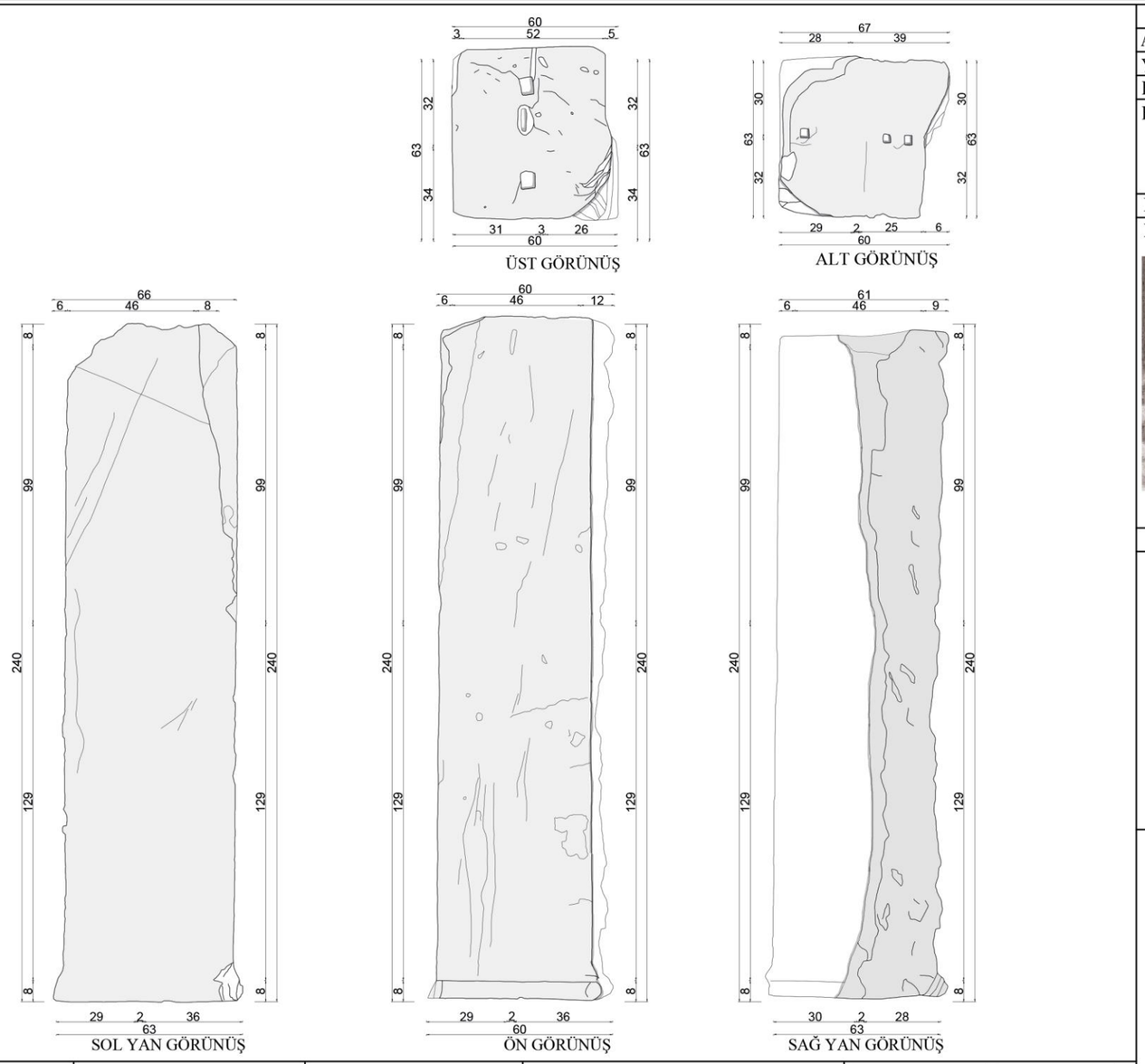
CP-30 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : Doğu Plaster Alt Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-30	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: -	Yazıt: -
	Majiskül: -
	Miniskül: -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.56 x 0.66 x 1.90	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.04 x 0.05 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış batı plaster bloğunun alt bloğunun 2. parçasıdır. Bloğun üst yüzü profilsiz olup; bir adet kenet yuvası bulunmaktadır. Bloğun sol cephesinde çürütme izleri bulunmaktadır. Blok üzerinde yazıt veya bezeme yer almamaktadır. Blok yüzeyinde kırıklara ve liken oluşumlarına rastlanır.

Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

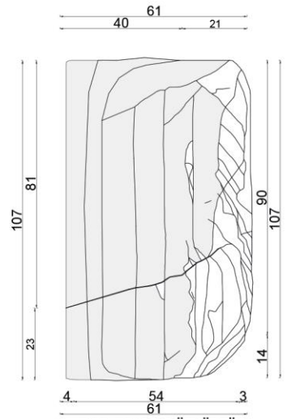

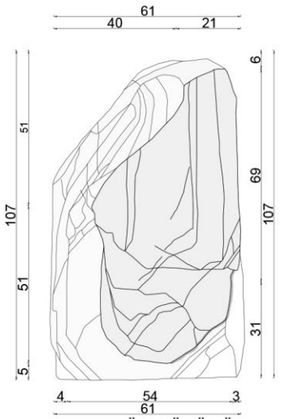
CP-30 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

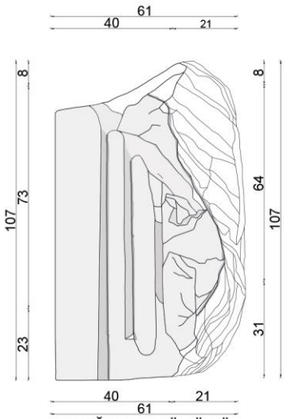
CP-31 BLOK ENVANTER FİŞİ				
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu				
Yapı Bölümü : Doğu Plaster Üst Bloğu			Buluntu Tarihi: 2019	
Blok No: CP-31			Buluntu Plankaresi: 870.440	
Bezemeler: -			Yazıt: -	
			Majiskül	-
			Miniskül	-
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.60 x 0.63 x 2.40			Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.06 x 0.05 x 0.03	
Bulunduğu Konum / Durum: 			Tanım: Mermerden yapılmış batı plasterine ait üst bloğunun tek parçasıdır. Blok üretildiği özgün boyutta ortaya çıkarılmıştır. Bloğun üst yüzünde dış bükey profil (0,5 ve 0,2) bulunmaktadır. Üst yüzeyinde iki adet kenet yuvası ve kurşun akıtma yuvası bulunmaktadır. Alt yüzünde de iki adet kenet yuvası bulunmaktadır. Bloğun sol cephesinde çürütme izleri bulunmaktadır. Blok üzerinde yazıt veya bezeme yer almamaktadır. Blok yüzeyinde kırıklara ve liken oluşumlarına rastlanır.	
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)				
				
				
CP-31 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

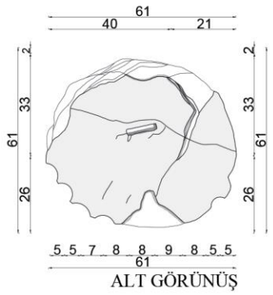
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

ÖN GÖRÜNÜŞ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

ALT GÖRÜNÜŞ

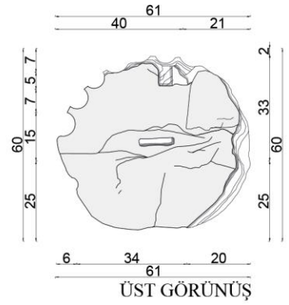
CP-33 BLOK ENVANTER FİŞİ		
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu		
Yapı Bölümü : Doğu Sütun Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019	
Blok No: CP-33	Buluntu Plankaresi: 870.440	
Bezemeler: -	Yazıt: -	
	Majiskül	-
	Miniskül	-
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.61 x 0.61 x 1.07	Kenet Ölçüleri (g/d/y): -	
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış doğu sütun bloğunun ait tespit edilen 1. parçadır. 24 yivden oluşmakta olup; dor düzenlidir. Alt bölümünden üst bölümüne doğru yivler daralmaktadır. Yivlerin genişliği yüksekliğe bağlı olarak 0.06 m ve 0,07 m aralığında değişebilmektedir.	

Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

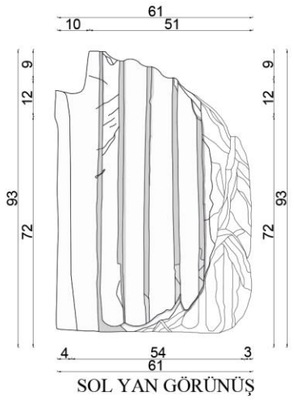

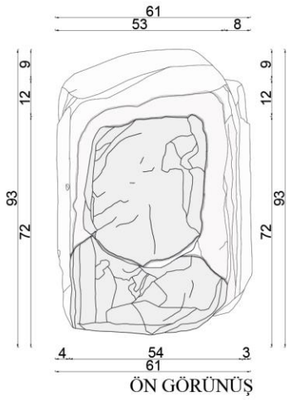
CP-33 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

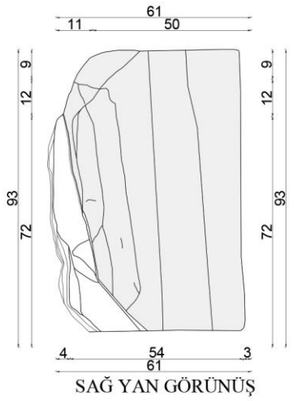
ÜST GÖRÜNÜŞ

SOL YAN GÖRÜNÜŞ

ÖN GÖRÜNÜŞ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

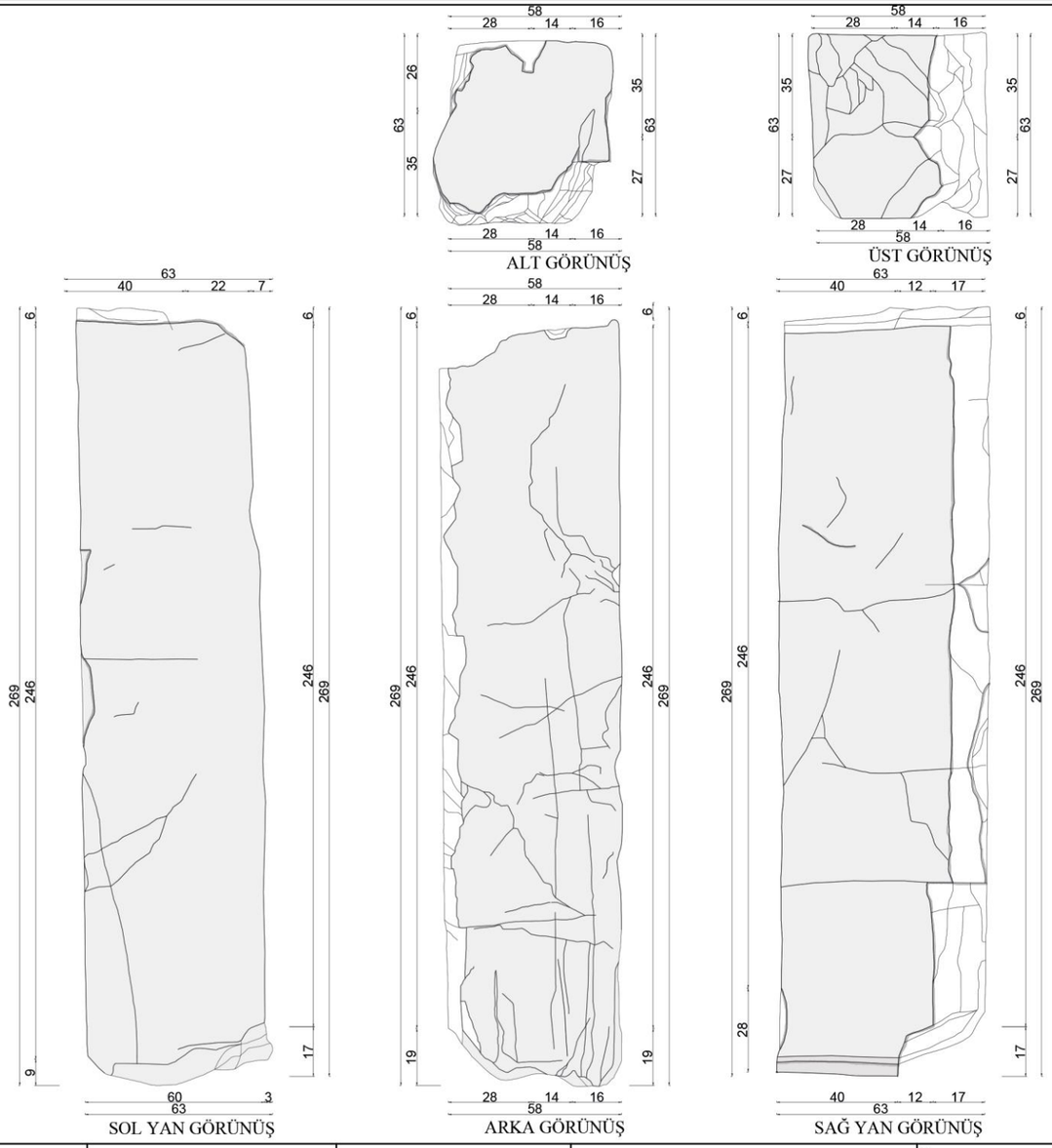
CP-34 BLOK ENVANTER FİŞİ				
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu				
Yapı Bölümü : Doğu Sütun Bloğu		Buluntu Tarihi: 2019		
Blok No: CP-34		Buluntu Plankaresi: 870.440		
Bezemeler:		Yazıt: -		
		Majiskül	-	
		Miniskül	-	
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.61 x 0.61 x 0.93		Kenet Ölçüleri (g/d/y): -		
Bulunduğu Konum / Durum: 		Tanım: Mermerden yapılmış doğu sütun bloğuna ait tespit edilen 2. parçadır. 24 yivden oluşmakta olup; dor düzenlidir. Alt bölümünden üst bölümüne doğru yivler daralmaktadır. Yivlerin genişliği yüksekliğe bağlı olarak 0.06 m ve 0.07 m aralığında değişebilmektedir.		

Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

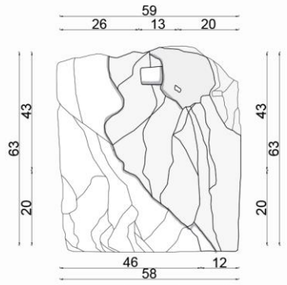

CP-34 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

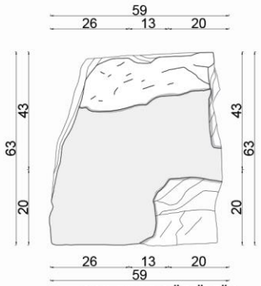

CP-35 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : Batı Plaster Alt Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-35	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler:	Yazıt: -
	Majiskül -
	Miniskül -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.58 x 0.63 x 2.69	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.04 x 0.04 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış doğu plasterinin alt bloğunun parçasıdır. Bloğun alt yüzünde sağlam durumda bir adet kenet yuvası bulunmaktadır. Üst yüzündeyse herhangi bir kenet veye kurşun izine rastlanmamıştır. Bloğun sağ cephesinde çürütme izleri bulunmaktadır. Blok üzerinde yazıt veya bezeme yer almaz. Blok yüzeyinde kırıklara ve liken oluşumlarına rastlanır.
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)	
	
	

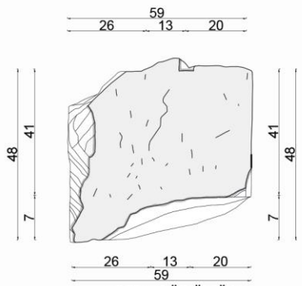
CP-35 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

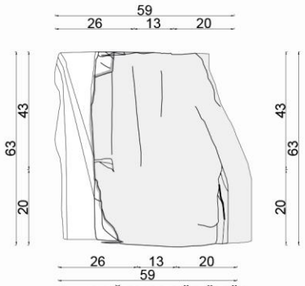
ÜST GÖRÜNÜŞ

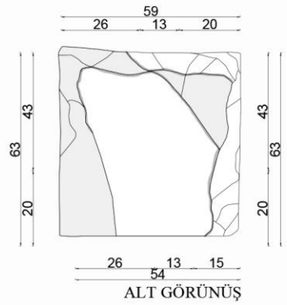
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

ALT GÖRÜNÜŞ

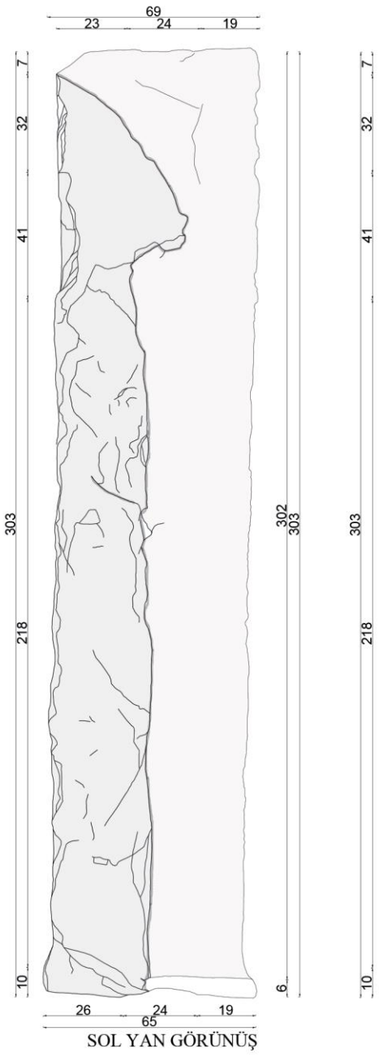
CP-36 BLOK ENVANTER FİŞİ				
CP-36 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

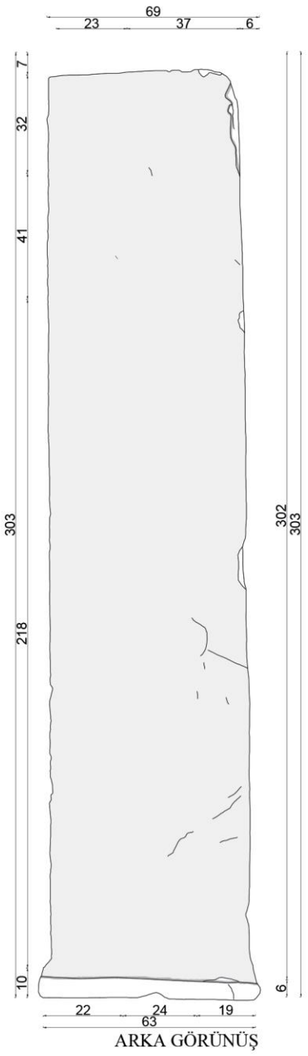
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : Batı Plaster Alt Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-36	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: -	Yazıt: -
	Majiskül: -
	Miniskül: -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.59 x 0.48 x 0.63	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.05 x 0.06 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış doğu plasterinin alt bloğunun parçasıdır. Bloğun alt yüzünde kenet yuvası bulunmamaktadır. Üst yüzündeyse sağlam bir kenet ve kurşun akıtma yuvası izine rastlanmıştır. Bloğun sağ cephesinde çürütme izleri bulunmaktadır. Blok üzerinde yazıt veya bezeme yer almaz. Blok yüzeyinde kırıklara ve liken oluşumlarına rastlanır.

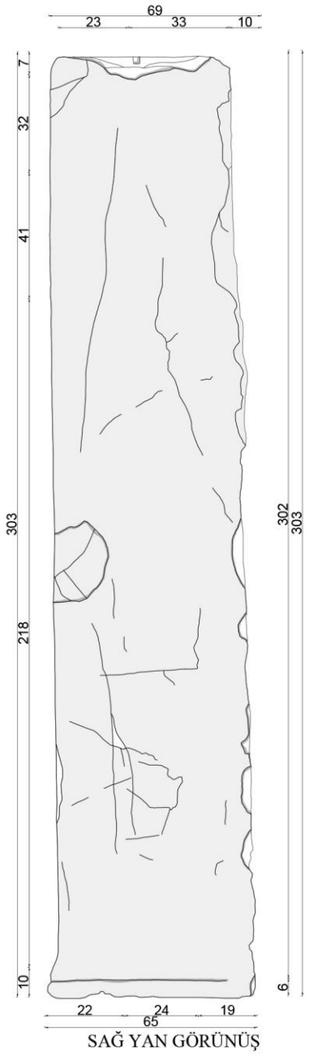
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

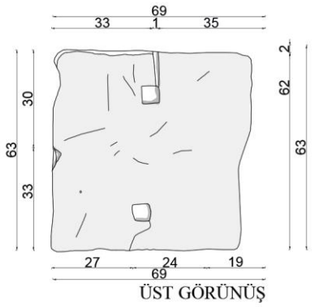

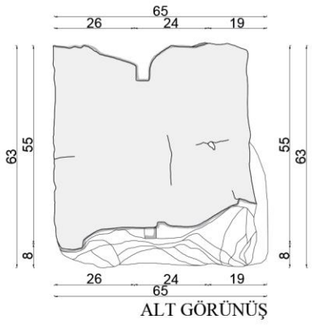

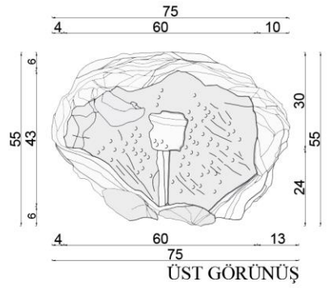

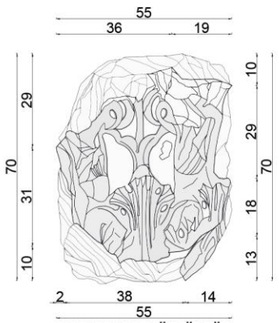
CP-37 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : Batı Plaster Üst Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-37	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: -	Yazıt: -
	Majiskül: -
	Miniskül: -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.65 x 0.63 x 3.03	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.04 x 0.04 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış doğu plasterinin üst bloğudur. Bloğun üst yüzünde iki adet kenet yuvası ve kurşun akıtma yuvası bulunmaktadır. Alt yüzündeyse iki adet kenet yuvası yer almaktadır. Bloğun sağ cephesinde çürütme izleri bulunmaktadır. Blok üzerinde yazıt veya bezeme yer almaz. Blok yüzeyinde kırıklara ve liken oluşumlarına rastlanır.

Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

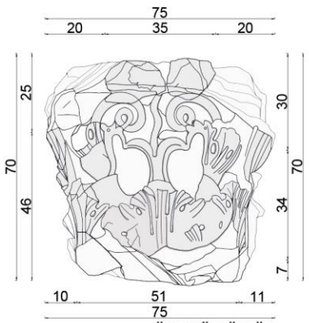
CP-37 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

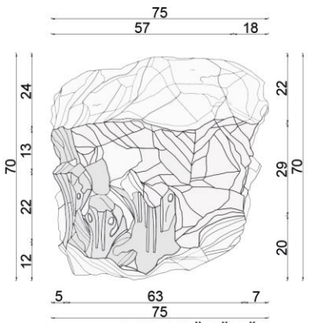
ÜST GÖRÜNÜŞ

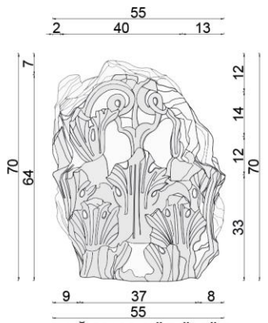
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

ÖN GÖRÜNÜŞ

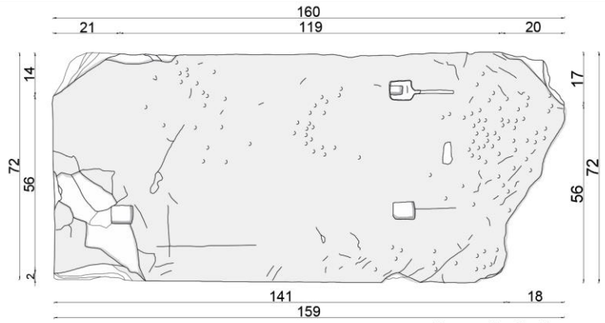
ARKA GÖRÜNÜŞ

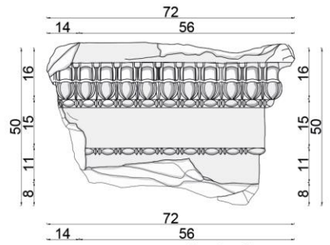
SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

CP-38 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

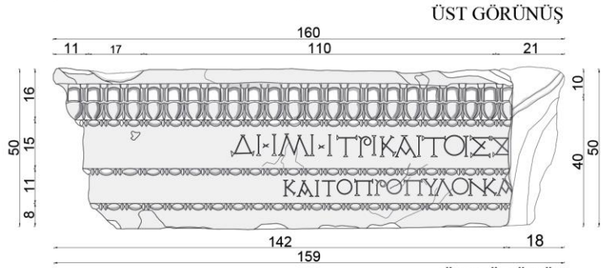
CP-38 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : Sütun Başlığı Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-38	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Akantus Abakus Çiçeği Helix	Yazıt: -
	Majiskül: -
	Miniskül: -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.75 x 0.55 x 0.70	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.11 x 0.9 x 0.5
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış sütun başlığı bloğudur. Yaklaşık olarak dikdörtgen formda olan başlığın en altında taban abakus taban bileziğinin izleri bulunmaktadır. Bunun üzerinde üç sıra akantus yaprak çelengi yer almaktadır. Merkezden dal motifiyle yükselen abakus çiçeği abakus silmesinin üzerinde yerleşmiştir. Kalathosun üst bölümüne kalathos dudağı işlenmiştir. Bloğun volütleri tamamen kırılmıştır bunun yanında parça kayıpları mevcut olmakla birlikte büyük oranda bloğa dair bezemeler okunur niteliktedir.
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)	
	
	

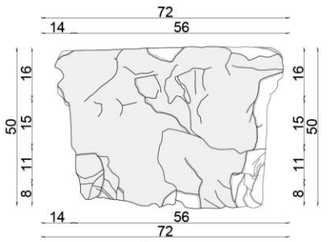
ÜST GÖRÜNÜŞ

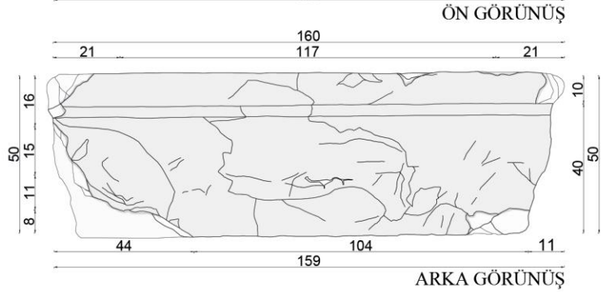
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

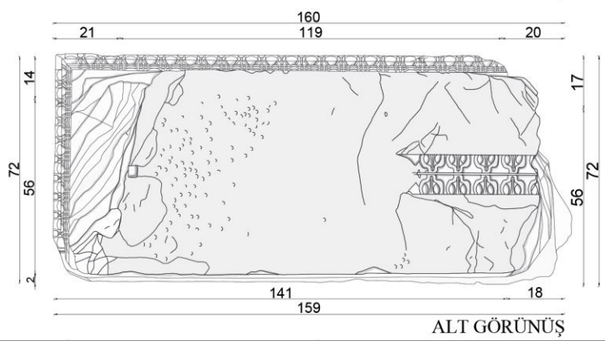
ÖN GÖRÜNÜŞ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

ALT GÖRÜNÜŞ

CP-39 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

CP-39 BLOK ENVANTER FİŞİ

Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu

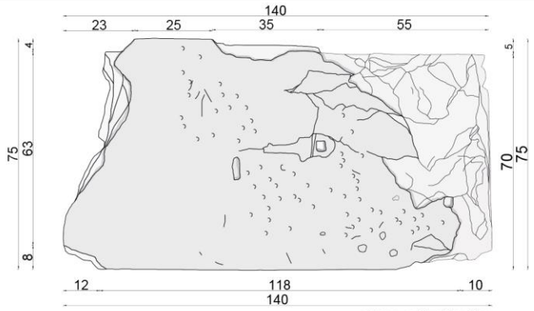
Yapı Bölümü : 1.Arşitrav Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-39	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Dil Motifi Ion Kymation Astragal Dizisi Lesbos Kymation	Yazıt: - Majiskül: 1.satır: ΔΙ * Ι ΜΙ * ΙΤΙΚΑΤΟΙΣΣ 2.satır: ΚΑΙΤΟΙΤΡΟΤΥΛΟΝΚΑ Miniskül: 1.satır: δι * μι * ιτικατοιςς 2.satır: καιτοτροτυλονκα
Blok Ölçüleri (g/d/y): 1.60 x 0.72 x 0.50	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.06 x 0.05 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum:	Tanım: Mermerden yapılmış, arşitrav sırasına ait ilk parçadır. Ön yüzünde üç fasciası bulunan blokta, fascialar arasındaki geçişler makara-boncuk dizisiyle bezenmiştir. Üstten iki fasciada Grekçe yazıt bulunmaktadır. Taç kısmında 0.03 m'lik silmeden hemen sonra dil bezemesi bulunur. Altındaysa ion kymationu bezemesi yer alır. Arşitravın alt yüzünde simetrik olarak tasarlanmış lesbos kymationu bulunmaktadır.Blok parçasının alt yüzünün merkezinde lesbos kymation bezemesi bulunur. Blok parçası yüzeyinde kırık ve eksikler bulunmaktadır.

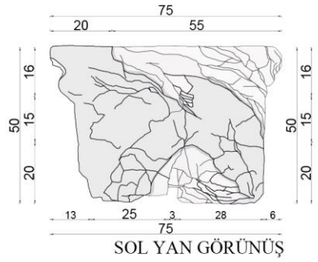
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

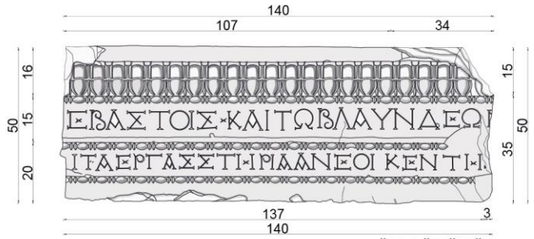

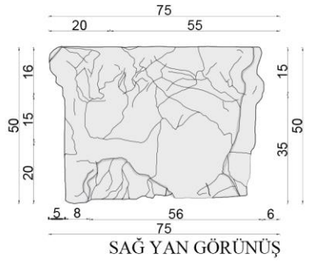
ÜST GÖRÜNÜŞ

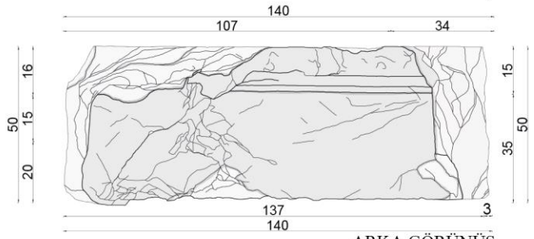
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

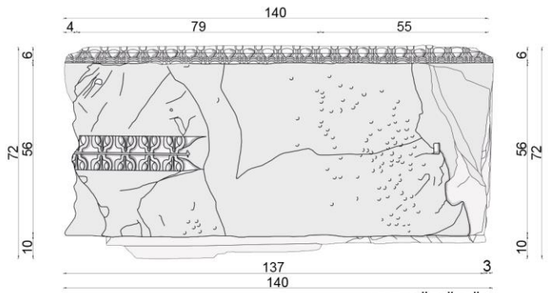
ÖN GÖRÜNÜŞ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

ALT GÖRÜNÜŞ

CP-40 BLOK ENVANTER FİŞİ		
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu		
Yapı Bölümü : 1. Arşitrav Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019	
Blok No: CP-40	Buluntu Plankaresi: 870.440	
Bezemeler: Dil Motifi Ion Kymation Astragal Dizisi Lesbos Kymation	Yazıt: -	
	Majiskül	1.satır: ΕΒΑΣΤΟΙΣ*ΚΑΙ ΤΟΒΛΑΥΝΔΕΩΝ 2.satır:ΙΤΑΕΡΤΑΣΣΤΙ*ΙΡΙΤΑΑΝΕΟΙ ΚΕΝΤΙ*Ι
	Miniskül	1.satır: εβαστοις*και τοβλαυνδεων 2.satır: ιταερτασστι*ιριτααυνεοι κεντι*ι
Blok Ölçüleri (g/d/y): 1.40 x 0.75 x 0.50	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.03 x 0.03 x 0.03	
Bulunduğu Konum / Durum:	Tanım: Mermerden yapılmış, 1. arşitrav bloğuna ait 2. parçadır. Ön yüzünde üç fasciası bulunan blok parçasında, fascialar arasındaki geçişler makara-boncuk dizisiyle bezenmiştir. Üstten iki fasciada Grekçe yazıt bulunmaktadır. Taç kısmında 0.03 cm'lik silmeden hemen sonra dil bezemesi bulunur. Dil motifinin hemen altında ion-kymationu bezemesi yer alır. Blok parçasının alt yüzündeyse simetrik lesbos kymation bezemesi bulunmaktadır. Blok parçası üzerinde kırık ve eksikler bulunmaktadır.	

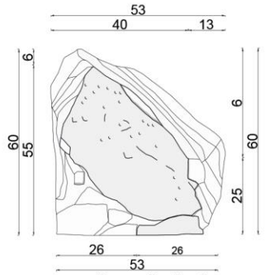

Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

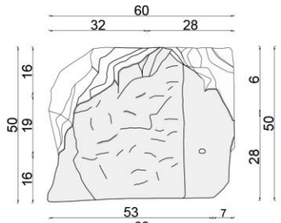

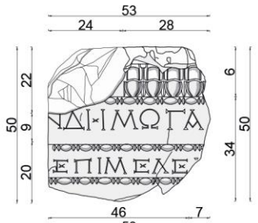
CP-40 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

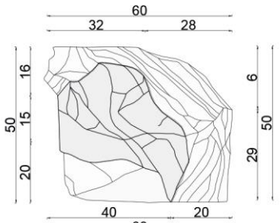
ÜST GÖRÜNÜŞ

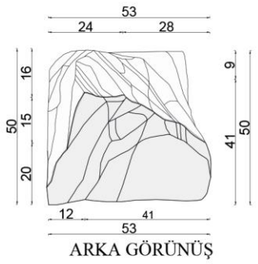
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

ÖN GÖRÜNÜŞ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

CP-41 BLOK ENVANTER FİŞİ				
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu				
Yapı Bölümü : 2.Arşitrav Bloğu		Buluntu Tarihi: 2019		
Blok No: CP-41		Buluntu Plankaresi: 870.440		
Bezemeler: Dil Motifi Ion Kymation Astragal Dizisi		Yazıt: -		
	Majiskül	1.satır: ΔΙ*ΙΜΩΤΑ 2.satır: ΕΠΙΜΕΛΕ		
	Miniskül	1.satır: δι*ιμοτα 2.satır: επιμελε		
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.53 x 0.60 x 0.50		Kenet Ölçüleri (g/d/y):		
Bulunduğu Konum / Durum:		Tanım: Mermerden yapılmış, 2. arşitrav bloğunun 1. parçasıdır. Ön yüzünde üç fasciası bulunan mimari blokta, fascialar arasındaki geçişler makara-boncuk dizisiyle bezenmiştir. Üstten iki fasciada Grekçe yazıt bulunmaktadır. Taç kısmında 3.5 cm'lik silmeden hemen sonra dil bezemesi bulunur. Dil bezemesinin hemen altında yumurta ve mızrak uçlarından oluşan ion kymationu bezemesi yer alır. Mimari blok parçası, deprem nedeniyle üzerinde kırık ve eksikler bulunmaktadır.		

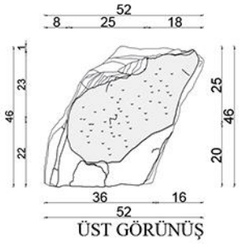

Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

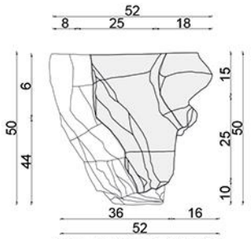

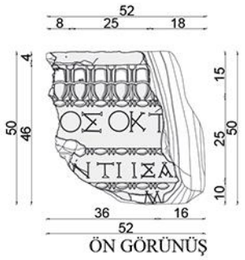
CP-41 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

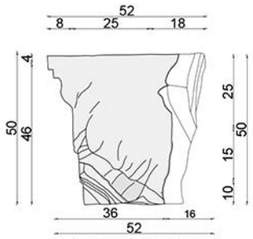
ÜST GÖRÜNÜŞ

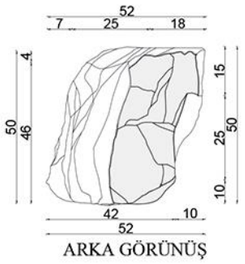
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

ÖN GÖRÜNÜŞ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

ALT GÖRÜNÜŞ

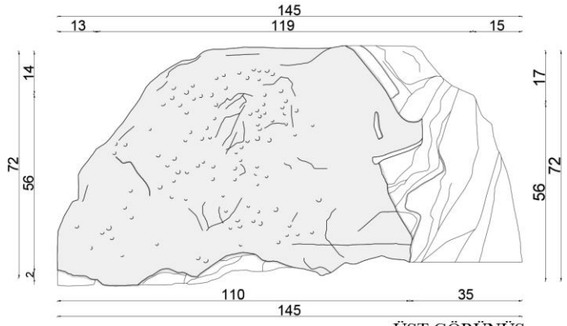
CP-42 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 2.Arşitrav Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-42	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Dil Motifi Ion Kymation Astragal Dizisi	Yazıt: - Majiskül: 1.satır: OΣ OKT 2.satır: NTI ΣEAM Miniskül: 1.satır: oς οκτ 2.satır: ντι σελμ
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.52 x 0.46 x 0.50	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0 0.4 x 0 0.4 x 0 0.4
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış, 2. arşitrav bloğunun 2. parçasıdır. Ön yüzünde üç fasciası bulunan mimari blokta, fascialar arasındaki geçişler makara-boncuk dizisiyle bezenmiştir. Üstten iki fasciada Grekçe yazıt bulunmaktadır. Taç kısmında 3.5 cm'lik silmeden hemen sonra dil bezemesi bulunur. Dil bezemesinin hemen altında yumurta ve mızrak uçlarından oluşan ion kymationu bezemesi yer alır. Mimari blok parçası, deprem nedeniyle üzerinde kırık ve eksikler bulunmaktadır.

Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

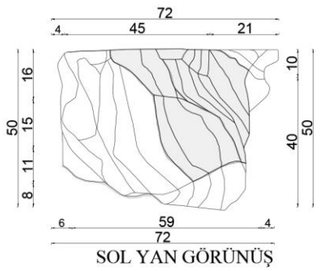

CP-42 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

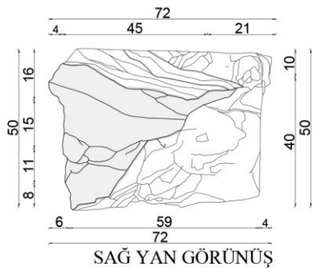
ÜST GÖRÜNÜŞ

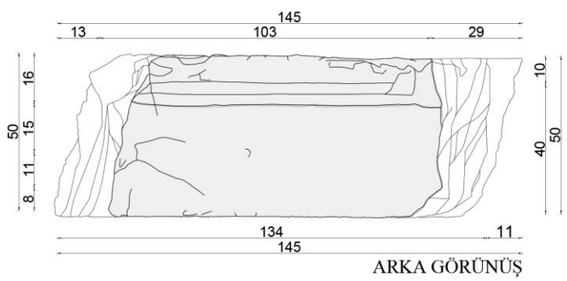
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

ÖN GÖRÜNÜŞ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

CP-43 BLOK ENVANTER FİŞİ				
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu				
Yapı Bölümü : 2. Arşitrav Bloğu		Buluntu Tarihi: 2019		
Blok No: CP-43		Buluntu Plankaresi: 870.440		
Bezemeler: Dil Motifi Ion Kymation Astragal Dizisi		Yazıt: Blok		
	Majiskül	1.satır: ΔΟΥΙΟΣΓ*ΚΟΡΝ*ΙΛΙΑΕΥΣΕΒΙ*Ι 2.satır:ΙΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΣΩΣΑΥΤΟΝΠΟΙΙ*ΙΕ 3.satır: ΑΤΟΥΣ		
	Miniskül	1.satır: δουιος*κορν*ιλιαευσεβι*ι 2.satır:ιοκατασταστασεσωςαυτονποιι*ιε 3.satır: ατους		
Blok Ölçüleri (g/d/y): 1.45 x 0.72 x 0.50		Kenet Ölçüleri (g/d/y): -		
Bulunduğu Konum / Durum:		Tanım: Mermerden yapılmış, 2. arşitrav bloğunun 3. parçasıdır. Ön yüzünde üç fasciası bulunan mimari blokta, fascialar arasındaki geçişler makara-boncuk dizisiyle bezenmiştir. Üstten iki fasciada Grekçe yazıt bulunmaktadır. Taç kısmında 3.5 cm'lik silmeden hemen sonra dil bezemesi bulunur. Dil bezemesinin hemen altında yumurta ve mızrak uçlarından oluşan ion kymationu bezemesi yer alır. Arşitravın alt yüzünde simetrik olarak tasarlanmış lesbos kymationu bulunmaktadır. Mimari blok parçası, deprem nedeniyle üzerinde kırık ve eksikler bulunmaktadır.		

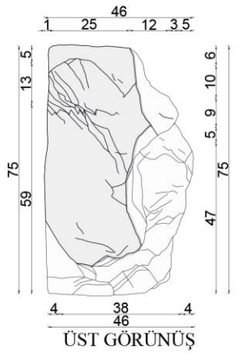

Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

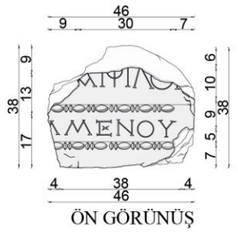

CP-43 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

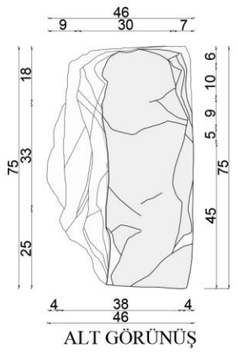
ÜST GÖRÜNÜŞ

ÖN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

ALT GÖRÜNÜŞ

CP-44 BLOK ENVANTER FİŞİ				
CP-44 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

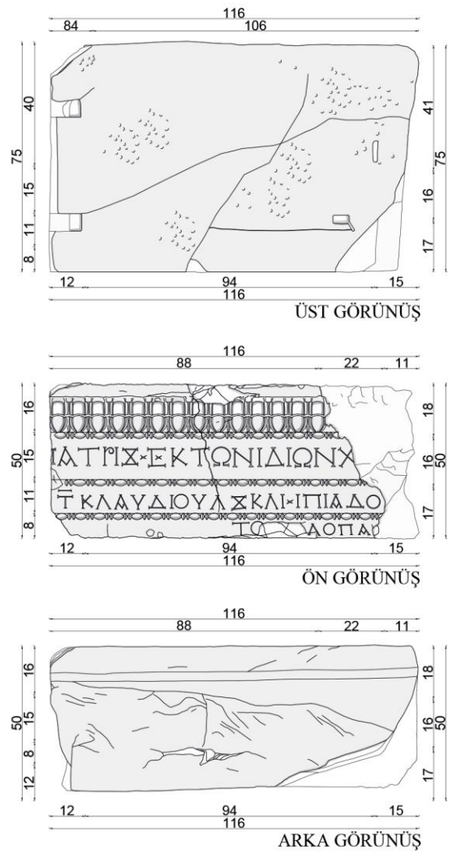
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu

Yapı Bölümü : 2. Arşitrav Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-44	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Dil Motifi Ion Kymation Astragal Dizisi	Yazıt: - Majiskül: 1.satır: - 2.satır: AMENOY Miniskül: 1.satır: - 2.satır: αμενου
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.46 x 0.75 x 0.38	Kenet Ölçüleri (g/d/y): -
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış, 2. arşitrav bloğuna ait 4. parçadır. Ön yüzünde üç fasciası bulunan mimari blokta, fascialar arasındaki geçişler makara-boncuk dizisiyle bezenmiştir. Üstten iki fasciada Grekçe yazıt bulunmaktadır. Taç kısmında 3.5 cm'lik silmeden hemen sonra dil bezemesi bulunur. Dil bezemesinin hemen altında yumurta ve mızrak uçlarından oluşan ion kymationu bezemesi yer alır. Mimari blok parçası, deprem nedeniyle üzerinde kırık ve eksikler bulunmaktadır.

Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

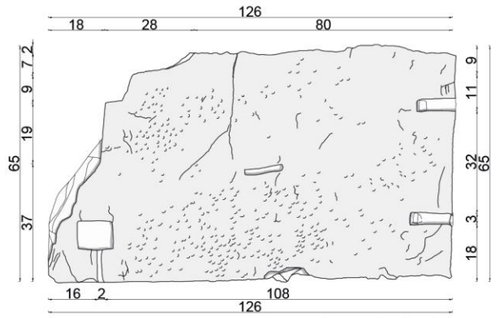
CP-45 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 3.Arşitrav Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-45	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Dil Motifi Ion Kymation Astragal Dizisi	Yazıt: - Majiskül: 1.satır: ΙΑΤΡΙΣ*ΕΚΤΟΝΙΔΙΩΝ 2.satır:ΤΚΛΑΥΔΙΟΥΛΑΣΚΛΙ*ΙΠΠΑΔΟ 3.satır: ΤΟ ΑΟΠΑ Miniskül: 1.satır: ιατρις*εκτονιδων 2.satır: τκλαυδιουλασκλι*ιππαδο 3.satır: το αοπα
Blok Ölçüleri (g/d/y): 1.16 x 0.75 x 0.50	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.4 x 0.4 x 0.3
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış, 3. arşitrav bloğunun 1. parçasıdır. Ön yüzünde üç fasciası bulunan mimari blokta, fascialar arasındaki geçişler makara-boncuk dizisiyle bezenmiştir. Üstten iki fasciada Grekçe yazıt bulunmaktadır. Taç kısmında 3.5 cm'lik silmeden hemen sonra dil bezemesi bulunur. Dil bezemesinin hemen altında yumurta ve mızrak uçlarından oluşan ion kymationu bezemesi yer alır. Mimari blok parçası, deprem nedeniyle üzerinde kırık ve eksikler bulunmaktadır.

Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

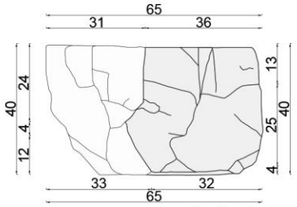

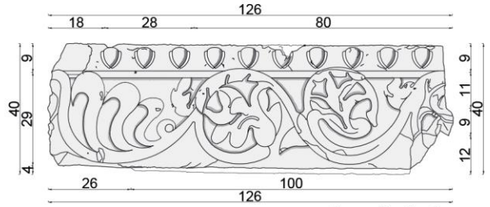
CP-45 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

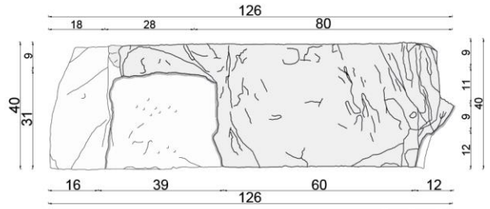
ÜST GÖRÜNÜŞ

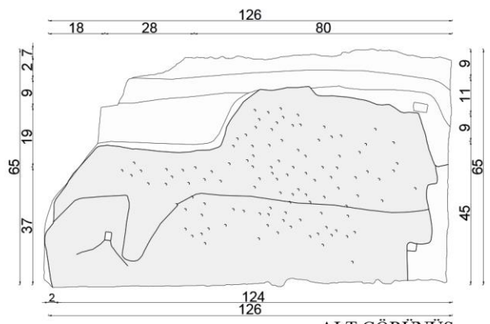
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

ÖN GÖRÜNÜŞ

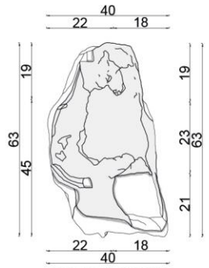
ARKA GÖRÜNÜŞ

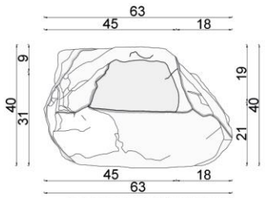
ALT GÖRÜNÜŞ

CP-46 BLOK ENVANTER FİŞİ				
CP-46 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

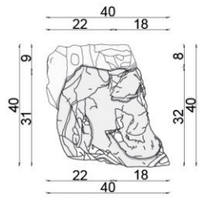
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 1.Friz Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-46	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Ion Kymation Kıvrıkdal (Ranke)	Yazıt: - Majiskül - Miniskül -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 1.26 x 0.65 x 0.37	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.1 x 0.8 x 0.4
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış, friz sırasına ait 1.bloğudur. Ön yüz alt bölümünde 0.5 m derinlikte 0.15 m yükseklikte silme bulunur. Silme üzerinde süreklilik içerisinde yaklaşık 0.30 m yükseklikte kıvrıkdal (ranke) motifi yer alır. Motifin üzrindeyse yaklaşık 0.60 m yükseklikte Ion-kymation bezemesi görülmektedir. Bloğun üst yüzeyinde üç adet kenet yuvası, iki adet kenetlere ait kurşun akıtma kanalı ve bir adet blok taşıma yuvası bulunmaktadır. Bloğun bir bölümü kırılma sebebiyle eksiktir. Bloğun arka yüzeyinde profil bulunmamaktadır.
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)	
	
	

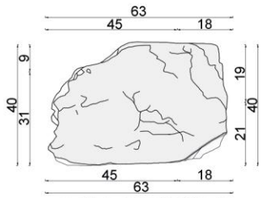
ÜST GÖRÜNÜŞ

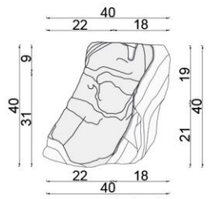
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

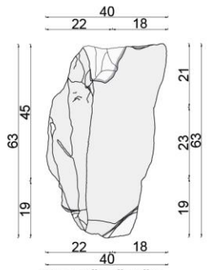
ÖN GÖRÜNÜŞ

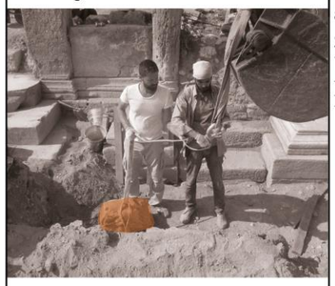
SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

ALT GÖRÜNÜŞ

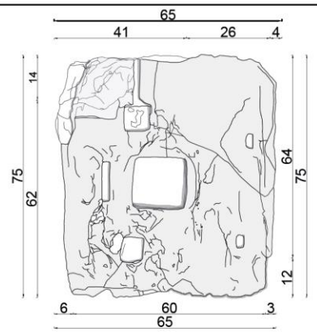
CP-47 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 2.Friz Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-47	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Ion Kymation Kıvrıkdal (Ranke)	Yazıt: - Majiskül Miniskül
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.40 x 0.63 x 0.40	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.03 x 0.02 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış, 2. friz bloğuna ait 1. parçadır. Bloğun ön yüzü büyük oranda zarar görmüştür. Ön yüzünde yer alan ranke bezemelerine dair izler okunabilmektedir. Bloğun üst yüzünde 1 adet kenet yuvası bulunmaktadır.

Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

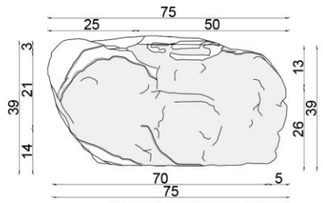

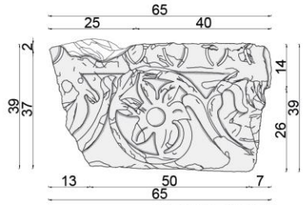
CP-47 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

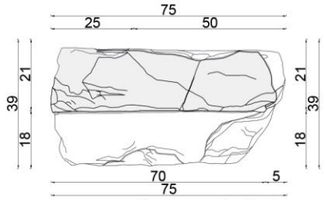
ÜST GÖRÜNÜŞ

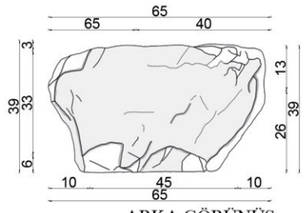
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

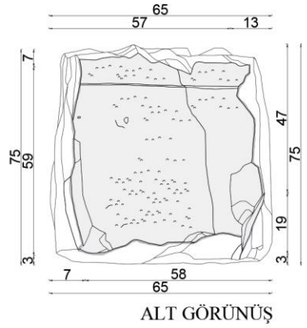
ÖN GÖRÜNÜŞ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

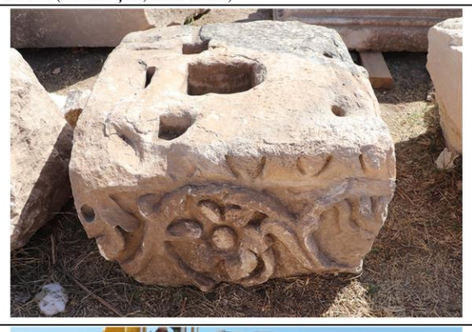

ALT GÖRÜNÜŞ

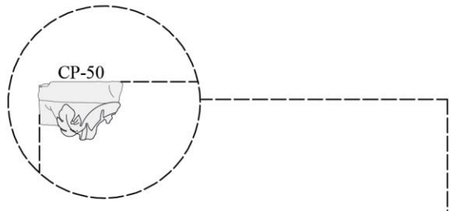
CP-48 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

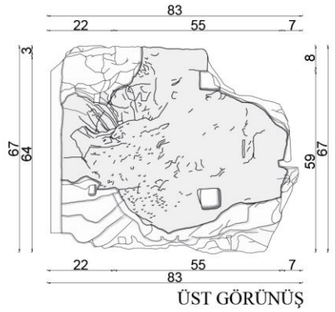
CP-48 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 2.Friz Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-48	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Ion Kymation Kıvrıkdal (Ranke)	Yazıt: -
	Majiskül -
	Miniskül -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.65 x 0.75 x 0.39	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.04 x 0.03 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış, 2. friz bloğuna ait ikinci parçadır. Ön yüzünde süreklilik içerisinde yaklaşık 0.3 m yükseklikte kıvrıkdal (ranke) motifi yer alır. Motifin üzrindeyse yaklaşık 0.06 m yükseklikte Ion Kymation bezemesi görülmektedir. Bloğun üst yüzeyinde beş adet kenet yuvası, bir adet blok taşıma yuvası yer almaktadır. Bloğun yüzeylerinde küçük yüzey kayıpları ve liken oluşumları görülmektedir.

Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

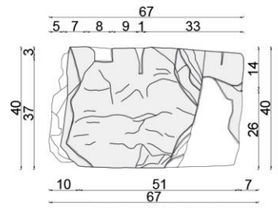

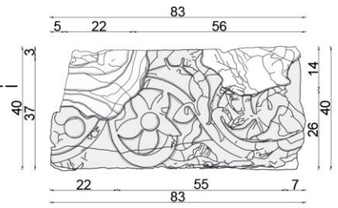

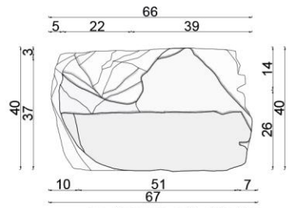
ÜST GÖRÜNÜŞ

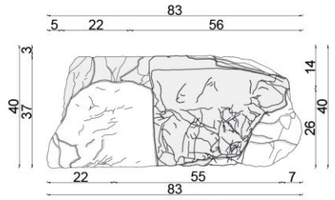
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

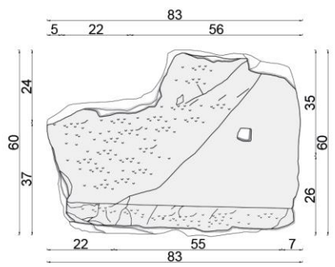
ÖN GÖRÜNÜŞ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

ALT GÖRÜNÜŞ

CP-49 BLOK ENVANTER FİŞİ				
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu				
Yapı Bölümü : 3.Friz Bloğu			Buluntu Tarihi: 2019	
Blok No: CP-49			Buluntu Plankaresi: 870.440	
Bezemeler: Ion Kymation Kıvrıkdal (Ranke)			Yazıt: -	
			Majiskül	
			Miniskül	
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.83 x 0.67 x 0.40			Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.06 x 0.03 x 0.03	
Bulunduğu Konum / Durum:			Tanım: Mermerden yapılmış, 3. friz bloğunun parçasıdır. Ön yüzünde süreklilik içerisinde yaklaşık 0.03 m yükseklikte kıvrıkdal (ranke) motifi yer alır. Motifin üzrindeyse yaklaşık 0.6 m yükseklikte Ion Kymation bezemesi görülmektedir. Bloğun üst yüzeyinde iki adet kenet yuvası, bir adet blok taşıma yuvası yer almaktadır. Bloğun yüzeylerinde küçük yüzey kayıpları ve liken oluşumları görülmektedir.		

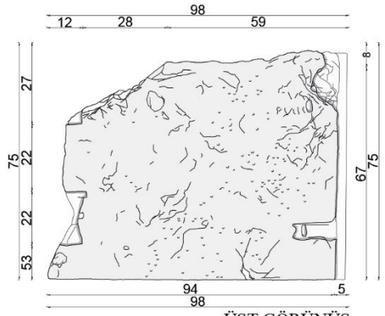

Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

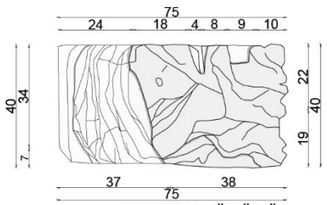

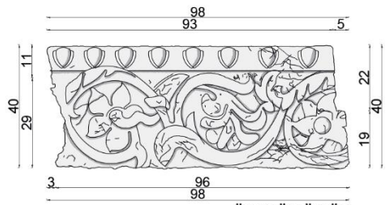
CP-49 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

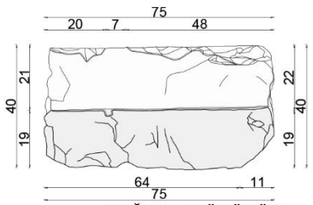
ÜST GÖRÜNÜŞ

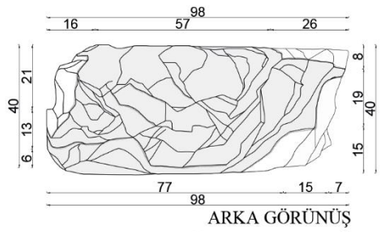
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

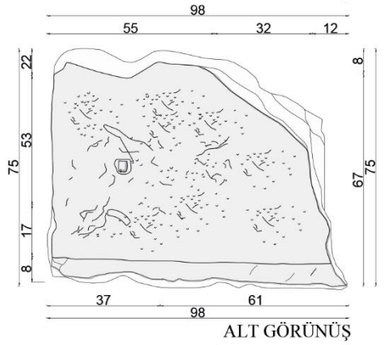
ÖN GÖRÜNÜŞ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

ALT GÖRÜNÜŞ

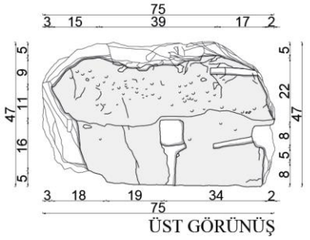
CP-51 BLOK ENVANTER FİŞİ				
CP-51 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 4. Friz Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-51	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Ion Kymation Kıvrıkdal (Ranke)	Yazıt: - Majiskül - Miniskül -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.98 x 0.75 x 0.40	Kenet Ölçüleri (g/d/y): **0.04 x 0.04 x 0.03**
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış, friz sırasına ait 4. bloktur. Ön yüzünde süreklilik içerisinde yaklaşık 0.30 m yükseklikte kıvrıkdal (ranke) motifi yer alır. Motifin ön yüzünde 0.60 m yükseklikte Ion-kymation bezemesi görülmektedir. Bloğun üst yüzeyinde 2 kenet yuvası yer almaktadır. Sağ cephesinde blokların birbirine kenetlenmesinde olanak verecek şekilde; blok tabanından yüzeyine doğru 0.20 m yüksekliğe kadar; 0.5 m geniştir. Bloğun yüzeylerinde küçük yüzey kayıpları ve liken oluşumları görülmektedir.

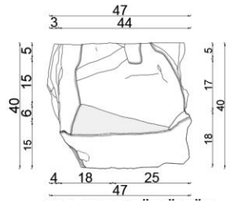
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

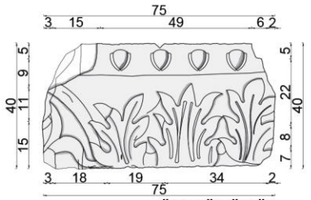

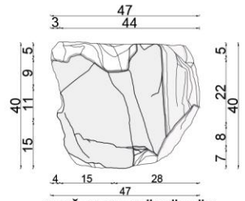
ÜST GÖRÜNÜŞ

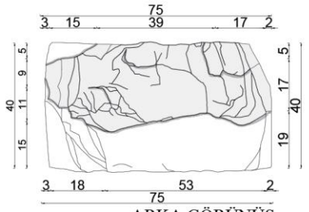
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

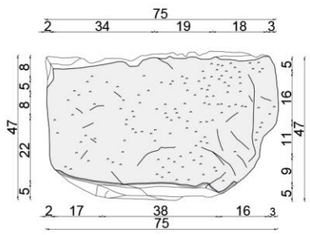
ÖN GÖRÜNÜŞ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

ALT GÖRÜNÜŞ

CP-52 BLOK ENVANTER FİŞİ				
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu				
Yapı Bölümü : 5.Friz Bloğu		Buluntu Tarihi: 2019		
Blok No: CP-52		Buluntu Plankaresi: 870.440		
Bezemeler: Ion Kymation Kıvrıkdal (Ranke)		Yazıt: -		
		Majiskül	-	
		Miniskül	-	
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.75 x 0.47 x 0.40		Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.05 x 0.05 x 0.03		
Bulunduğu Konum / Durum:		Tanım: Mermerden yapılmış, friz sırasına ait 5. bloğun 1. parçasıdır. Arşitrav dizisinin merkez bloğudur. Blok friz sırasından farklılaşan motifle bezenmiştir. Motifin üzrindeyse yaklaşık 0.06 m yükseklikte Ion Kymation bezemesi görülmektedir. Bloğun üst yüzeyinde kenet yuvaları bulunmaktadır. Bloğun yüzeylerinde küçük yüzey kayıpları bulunur. Bloğun tüm yüzeyi likenle kaplıdır.		

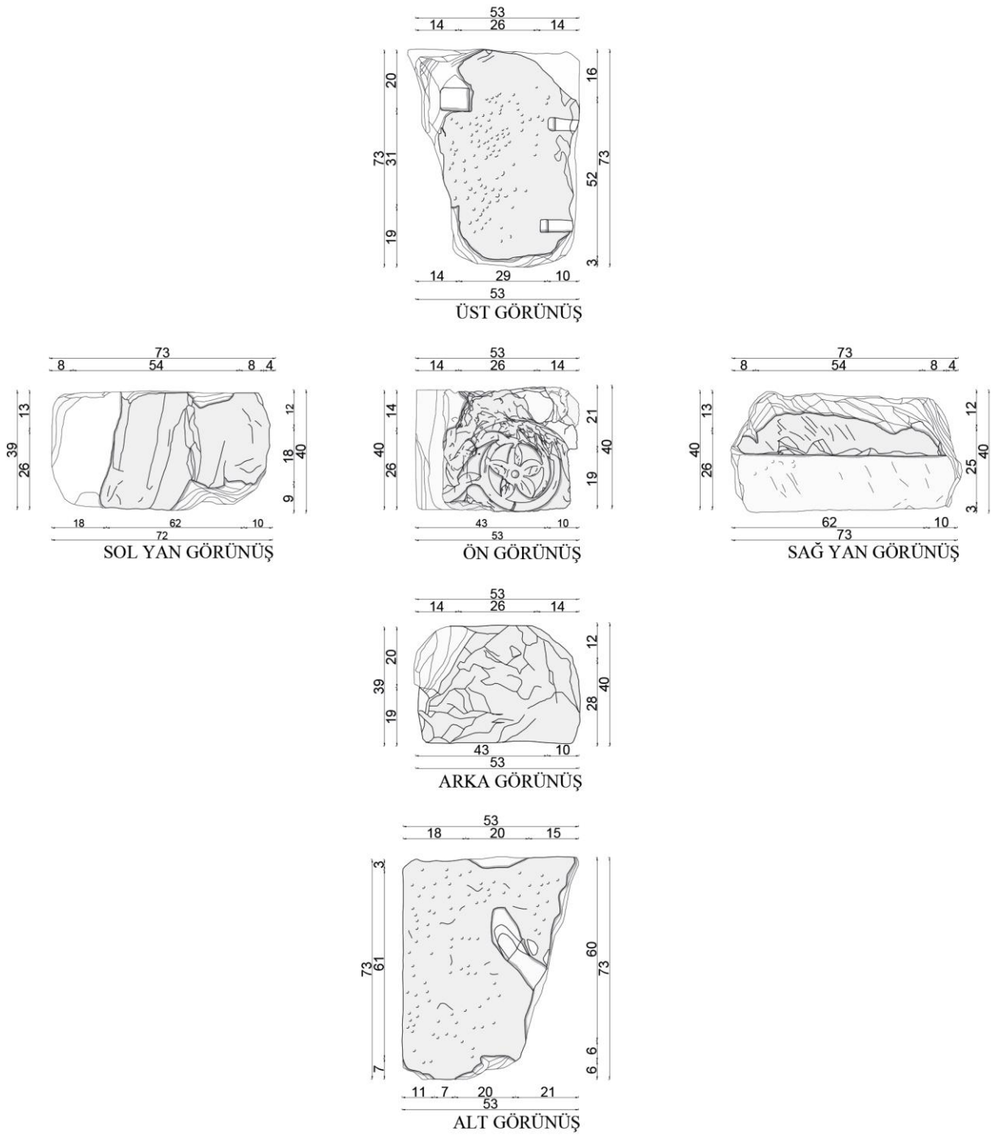

Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

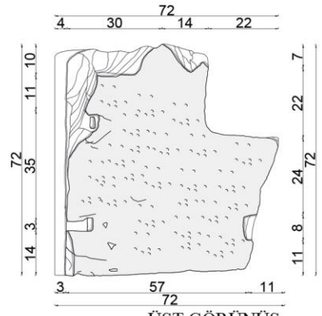

CP-52 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

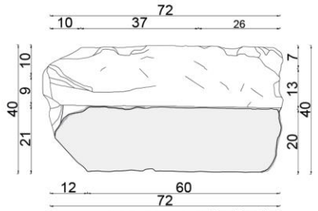

CP-53 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 5. Friz Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-53	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Ion Kymation Kıvrıkdal (Ranke)	Yazıt: - Majiskül - Miniskül -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.53 x 0.73 x 0.40	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.03 x 0.04 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış, friz sırasına ait 5. friz bloğunun 2. parçasıdır. Ön yüzünde süreklilik içerisinde yaklaşık 0.3 m yükseklikte kıvrıkdal (ranke) motifi yer alır. Motifin üzrindeyse yaklaşık 0.06 m yükseklikte Ion Kymation bezemesi görülmektedir. Bloğun üst yüzeyinde üç adet kenet yuvası, iki adet kurşun akıtma yuvası yer almaktadır. Blokların birbirine kenetlenmesinde olanak verecek şekilde; blok tabanından yüzeyine doğru 0.2 m yüksekliğe kadar; 0.05 m geniştir. Arka yüzeyinde profil bulunmaz. Bloğun yüzeylerinde küçük yüzey kayıpları ve liken oluşumları görülmektedir.
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)	
	
	

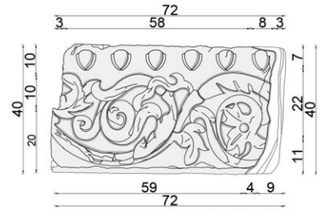
CP-53 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

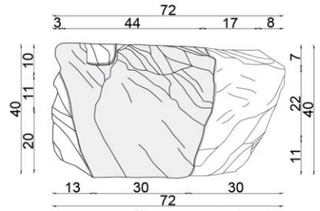
ÜST GÖRÜNÜŞ

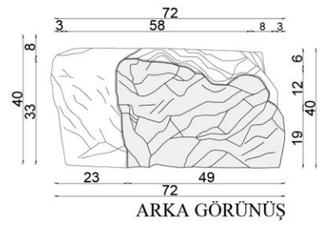
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

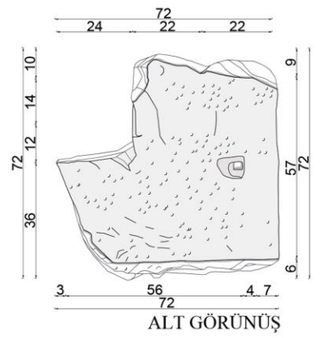
ÖN GÖRÜNÜŞ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

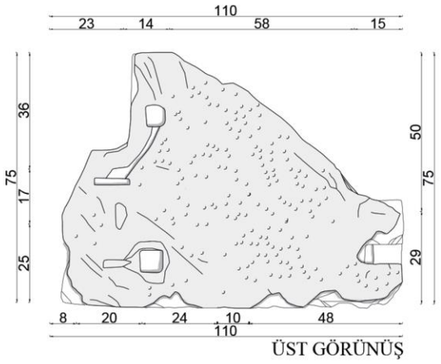
ARKA GÖRÜNÜŞ

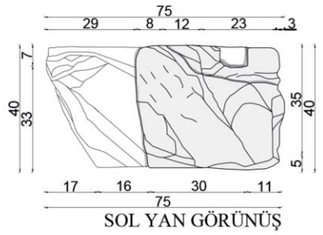
ALT GÖRÜNÜŞ

CP-54 BLOK ENVANTER FİŞİ				
CP-54 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

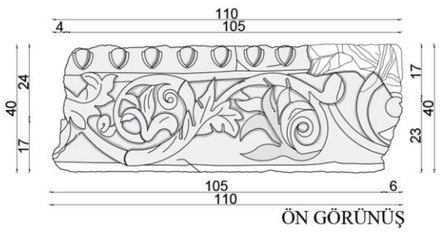
CP-54 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 6.Friz Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-54	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Ion Kymation Kıvrıkdal (Ranke)	Yazıt: - Majiskül Miniskül
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.72 x 0.72 x 0.40	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.25 x 0.45 x 0.30
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış, friz sırasına ait 6. friz bloğudur. Ön yüzünde süreklilik içerisinde yaklaşık 0.30 m yükseklikte kıvrıkdal (ranke) motifi yer alır. Motifin üzrindeyse yaklaşık 0.60 m yükseklikte Ion Kymation bezemesi görülmektedir. Bloğun üst yüzeyinde 2 adet kenet yuvası, 2 adet kurşun akıtma yuvası yer almaktadır. Alt yüzeyinde de 1 adet kenet yuvası yer alır. Blokların birbirine kenetlenmesinde olanak verecek şekilde; blok tabanından yüzeyine doğru 0.20 m yüksekliğe kadar; 0.5 m geniştir. Arka yüzeyinde yuva oyuntusu mevcuttur.
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)	
	
	

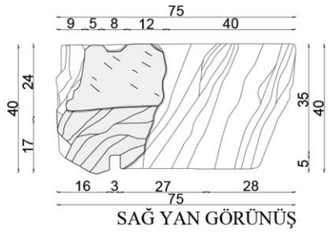
ÜST GÖRÜNÜŞ

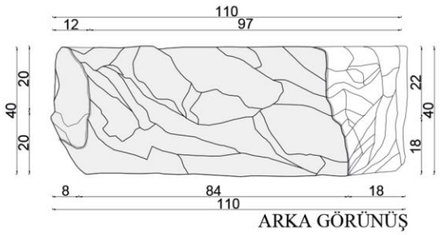
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

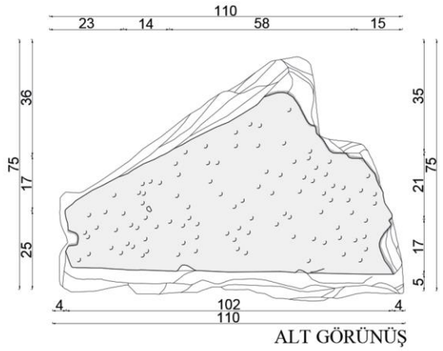
ÖN GÖRÜNÜŞ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

ALT GÖRÜNÜŞ

CP-55 BLOK ENVANTER FİŞİ				
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu				
Yapı Bölümü : 7.Friz Bloğu			Buluntu Tarihi: 2019	
Blok No: CP-55			Buluntu Plankaresi: 870.440	
Bezemeler: Ion Kymation Kıvrıkdal (Ranke)			Yazıt: -	
			Majiskül	-
			Miniskül	-
Blok Ölçüleri (g/d/y): 1.10 x 0.75 x 0.40			Kenet Ölçüleri (g/d/y): 06 x 0.5 x 0.3	
Bulunduğu Konum / Durum:			Tanım: Mermerden yapılmış, friz sırasına ait 7. friz bloğudur. Ön yüzünde süreklilik içerisinde yaklaşık 0.30 m yükseklikte kıvrıkdal (ranke) motifi yer alır. Motifin üzrindeyse yaklaşık 0.60 m yükseklikte Ion Kymation bezemesi görülmektedir. Bloğun üst yüzeyinde 3 adet kenet yuvası, 2 adet kurşun akıtma yuvası yer almaktadır. Arka yüzeyinde yuva oyuntusu yer almaktadır.	

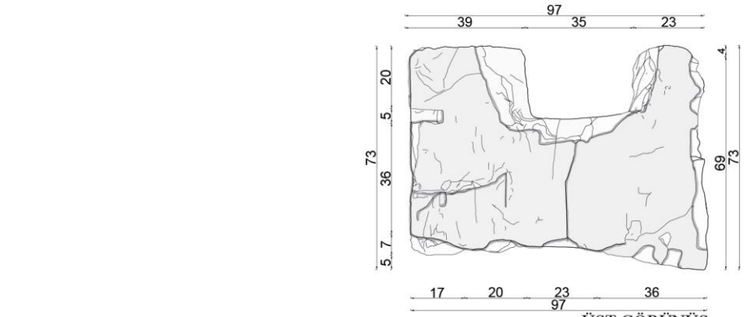

Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

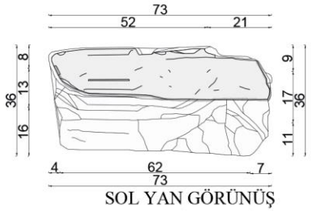

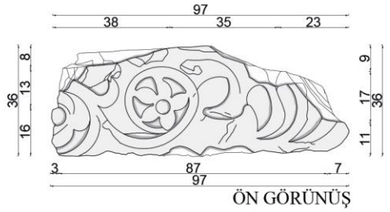
CP-55 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

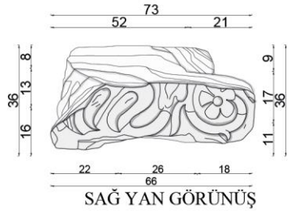
ÜST GÖRÜNÜŞ

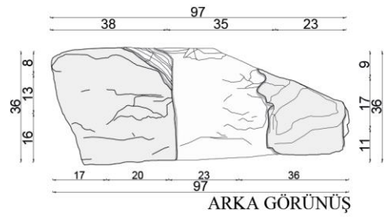
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

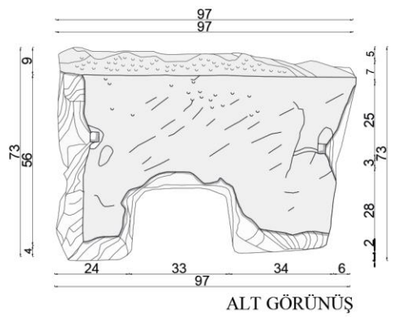
ÖN GÖRÜNÜŞ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

ALT GÖRÜNÜŞ

CP-56 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 8.Friz Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-56	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Ion Kymation Kıvrıkdal (Ranke)	Yazıt: - Majiskül: - Miniskül: -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.97 x 0.73 x 0.36	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.04 x 0.05 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış, friz sırasının 8. bloğudur. Ön yüzünde süreklilik içerisinde yaklaşık 0.30 m yükseklikte kıvrıkdal (ranke) motifi yer alır. Blokların birbirine kenetlenmesinde olanak verecek şekilde; blok tabanından yüzeyine doğru 0.2 m yüksekliğe kadar; 0.05 m geniştir. Arka yüzeyinin merkezinde oyuntu bulunmaktadır.

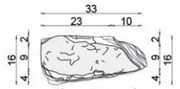
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

CP-56 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

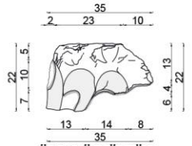
CP-57

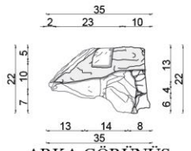
ÜST GÖRÜNÜŞ

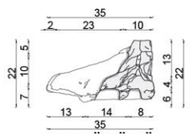
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

ÖN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

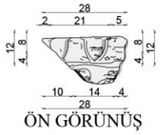

ALT GÖRÜNÜŞ

CP-58

ÜST GÖRÜNÜŞ

ÖN GÖRÜNÜŞ

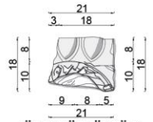

ARKA GÖRÜNÜŞ

ALT GÖRÜNÜŞ

CP-59

ÖN GÖRÜNÜŞ

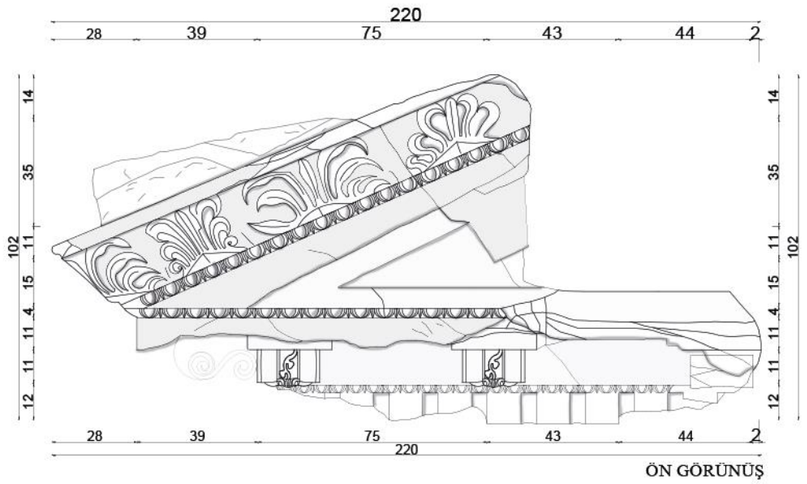
CP-57/CP-58/CP-59 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 8. Friz Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-57 / CP-58 / CP-59	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Ion Kymation Astragal Dizisi Ranke (Kıvrıkdal)	Yazıt: - Majiskül: - Miniskül: -
Blok Ölçüleri (g/d/y): -	Kenet Ölçüleri (g/d/y): -
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış, friz sırasına ait 8. friz bloğuna ait olan parçalardır. Doğu cephesine bakan yüzeysel parçalardır. Yumurta dizileri ve ranke bezemesinin kısmi bölümlerini içermektedir.

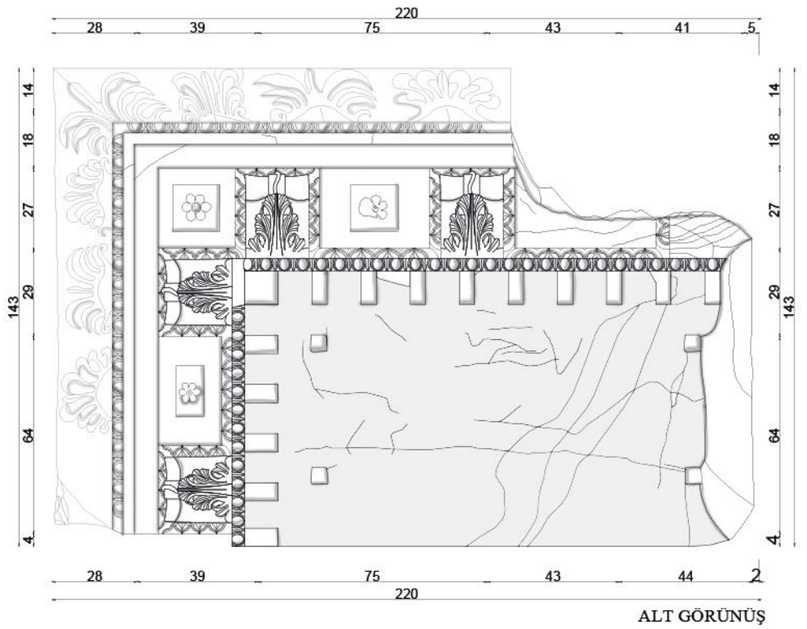
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

CP-57 / CP-58 / CP-59 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

CP - 60 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

CP-60 BLOK ENVANTER FİŞİ

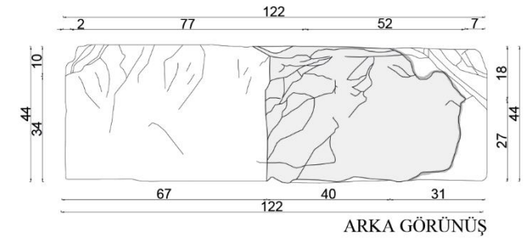
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu

Yapı Bölümü : 1.Geison Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-60	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Anthemion Bezemesi (Palmet) Rozet Çiçek Akantuslu Konsol Diş Sırası	Yazıt: - Majiskül - Miniskül -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 2.20 x 1.43 x 1.02	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.01 x 0.08 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış geison sırasına ait ilk -batı- bloktur. Blok 25° eğimlidir. Bloğun en alt kısmında diş sırası, üzerinde ion-kymation bezemesi, ön bölümünde konsollar yer alır. Konsolların arası merkezinde çiçek rozeti bulunan tavan kasetlerinden oluşmaktadır. Blokta 4 adet akantus bezemeli konsol , 3 adet rozet çiçek bezemeli tavan kaseti bulunur. Kaset sonrasında 0.1 m derinliğinde oluk, oluğun dış kısmında yatay silme ve hemen üzerinde Ion-kymation bezemesi bulunur. Eğimli bölümdeyse 0.2 m yükseklikte açık ve kapalı palmet motifiyle bezelidir. Bloğun alınlığındaysa akantus bezemesi yer almaktadır.

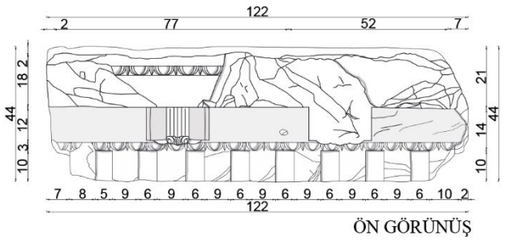
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

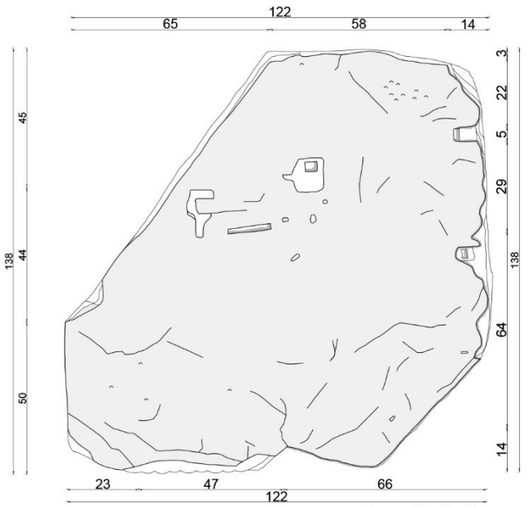

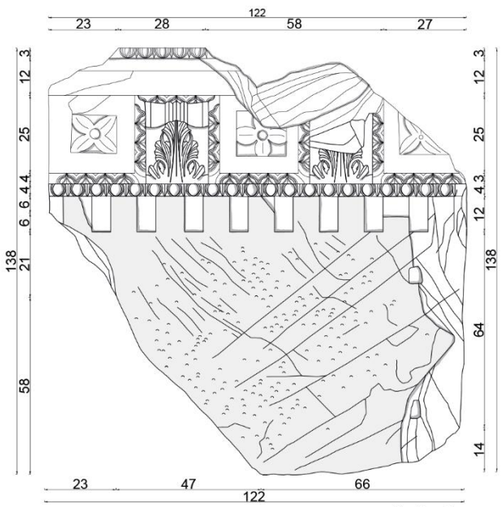
ARKA GÖRÜNÜŞ

ÖN GÖRÜNÜŞ

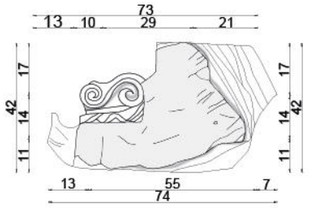
ÜST GÖRÜNÜŞ

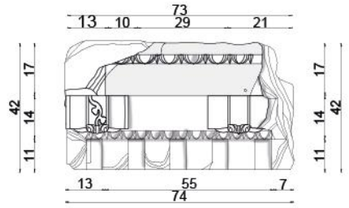
ALT GÖRÜNÜŞ

CP-61 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 2.Geison Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-61	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Rozet Çiçek Akantuslu Konsol Diş Sırası Ion Kymation / Lesbos Kymation	Yazıt: - Majiskül - Miniskül -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 1.22 x 1.38 x 0.45	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.04 x 0.04 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış geison sırasının 2. bloğudur. Bloğun alt yüzeyinde kasetler yer almakta ve her kasetlein merkezinde rozet çiçekler konumlanmaktadır. Kasetler arası akantuslu konsollar yer alır. Konsollar lesbos kymation bezemesi ile çevrelenmiştir.Konsol sırasının yaklaşık 0.1 m üzerinde Ion-kymation bezemesi bulunur.Bezemenin hemen altında diş sıraları bulunmaktadır. Alt yüzeyde kenet izlerine rastlanmaktadır. Blok yüzeyinde parça kayıpları ve liken oluşumu görülmektedir.
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)	
	
	

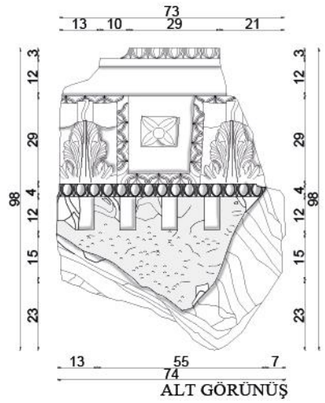
CP - 61 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

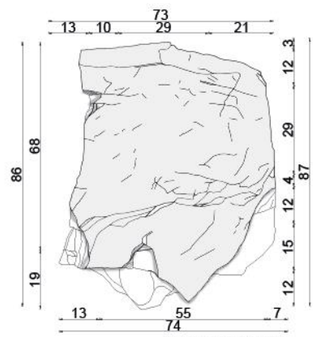
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

ÖN GÖRÜNÜŞ

ALT GÖRÜNÜŞ

ÜST GÖRÜNÜŞ

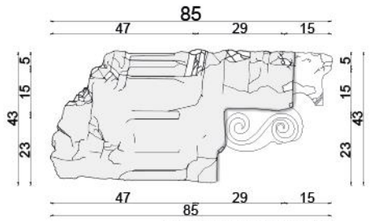
CP-62 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 3.Geison Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-62	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Rozet Çiçek Akantuslu Konsol Diş Sırası	Yazıt: - Majiskül - Miniskül -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.70 x 0.82 x 0.45	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.04 x 0.04 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış geison sırasının 3. bloğunun 1. parçasıdır. Bloğun alt yüzeyinde kasetler yer almakta ve her kasetlein merkezinde rozet çiçekler konumlanmaktadır. Kasetler arası akantuslu konsollar yer alır. Konsollar lesbos kymation bezemesi ile çevrelenmiştir.Konsol sırasının yaklaşık 0.1 m üzerinde Ion-kymation bezemesi bulunur.Bezemenin hemen altında diş sıraları bulunmaktadır. Alt yüzeyde kenet izlerine rastlanmaktadır. Blok yüzeyinde parça kayıpları ve liken oluşumu görülmektedir.

Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

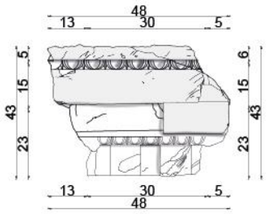

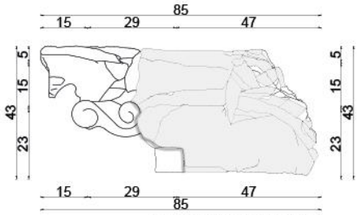
CP - 62 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

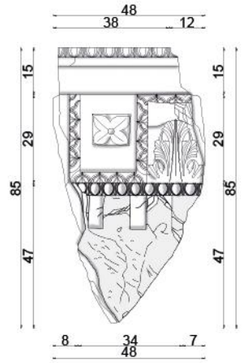
SOL YAN GÖRÜNÜŞ

ÖN GÖRÜNÜŞ

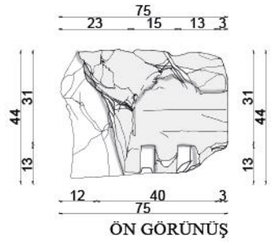
SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

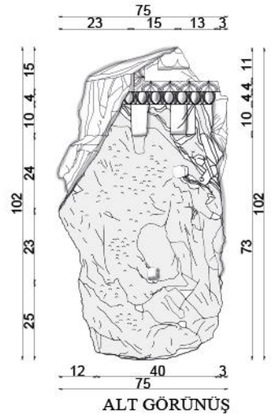
ALT GÖRÜNÜŞ

CP-63 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 3.Geison Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-63	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Rozet Çiçek Akantuslu Konsol Diş Sırası	Yazıt: - Majiskül - Miniskül -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.48 x 0.85 x 0.43	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.04 x 0.04 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış geison sırasının 3. bloğunun 2. parçasıdır. Bloğun alt yüzeyinde kasetler yer almakta ve her kasetlein merkezinde rozet çiçekler konumlanmaktadır. Kasetler arası akantuslu konsollar yer alır. Konsollar lesbos kymation bezemesi ile çevrelenmiştir.Konsol sırasının yaklaşık 0.1 m üzerinde Ion-kymation bezemesi bulunur.Bezemenin hemen altında diş sıraları bulunmaktadır. Alt yüzeyde kenet izlerine rastlanmaktadır. Blok yüzeyinde parça kayıpları ve liken oluşumu görülmektedir.
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)	
	
	

CP - 63 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

ÖN GÖRÜNÜŞ

ALT GÖRÜNÜŞ

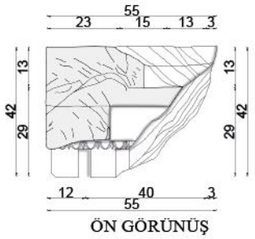
CP-64 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 3.Geison Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-64	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Rozet Çiçek Akantuslu Konsol Diş Sırası	Yazıt: - Majiskül - Miniskül -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 1.02 x 0.75 x 0.43	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.04 x 0.04 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış geison sırasının 3. bloğunun 3. parçasıdır. Bloğun alt yüzeyinde kasetler yer almakta ve her kasetlein merkezinde rozet çiçekler konumlanmaktadır. Kasetler arası akantuslu konsollar yer alır. Konsollar lesbos kymation bezemesi ile çevrelenmiştir.Konsol sırasının yaklaşık 0.1 m üzerinde Ion-kymation bezemesi bulunur.Bezemenin hemen altında diş sıraları bulunmaktadır. Alt yüzeyde kenet izlerine rastlanmaktadır. Blok yüzeyinde parça kayıpları ve liken oluşumu görülmektedir.

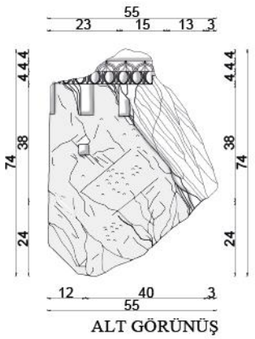
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

CP - 64 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

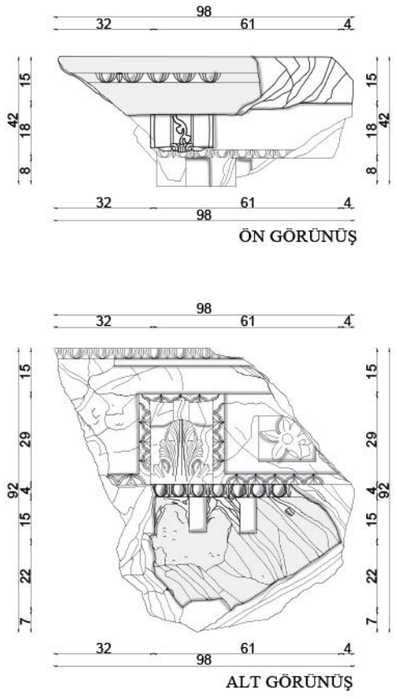
CP-65 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 4.Geison Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-65	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Rozet Çiçek Akantuslu Konsol Diş Sırası	Yazıt: - Majiskül: - Miniskül: -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.65 x 0.61 x 0.42	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.04 x 0.04 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış geison sırasının 4. bloğunun 1. parçasıdır. Bloğun alt yüzeyinde kasetler yer almakta ve her kasetlein merkezinde rozet çiçekler konumlanmaktadır. Kasetler arası akantuslu konsollar yer alır. Konsollar lesbos kymation bezemesi ile çevrelenmiştir.Konsol sırasının yaklaşık 0.1 m üzerinde Ion-kymation bezemesi bulunur.Bezemenin hemen altında diş sıraları bulunmaktadır. Alt yüzeyde kenet izlerine rastlanmaktadır. Blok yüzeyinde parça kayıpları ve liken oluşumu görülmektedir.

Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

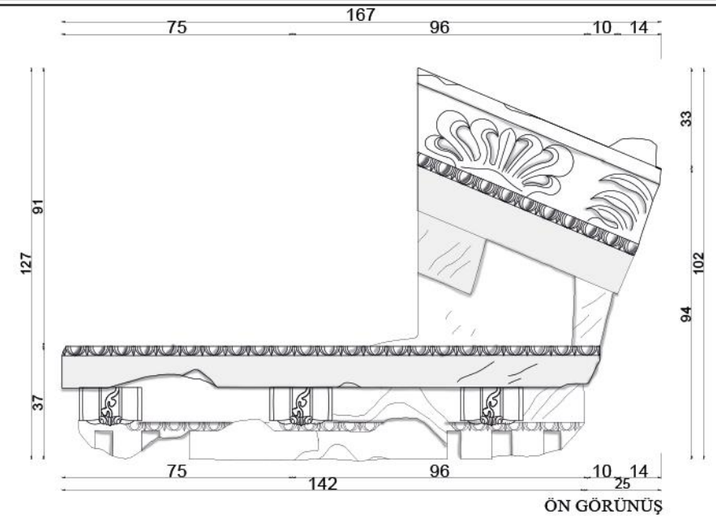

CP - 65 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0.5 1 m

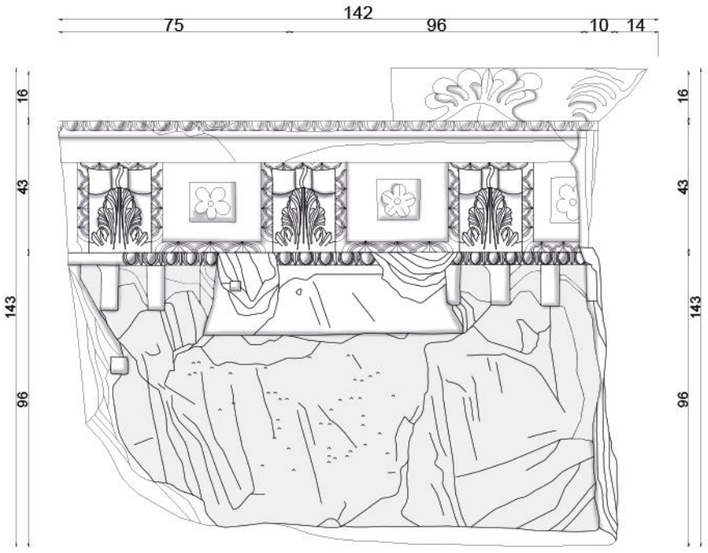

CP-66 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 4.Geison Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-66	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Rozet Çiçek Akantuslu Konsol Diş Sırası	Yazıt: - Majiskül: - Miniskül: -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.98 x 0.92 x 0.42	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.04 x 0.04 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış geison sırasının 4. bloğunun 2. parçasıdır. Bloğun alt yüzeyinde kasetler yer almakta ve her kasetlein merkezinde rozet çiçekler konumlanmaktadır. Kasetler arası akantuslu konsollar yer alır. Konsollar lesbos kymation bezemesi ile çevrelenmiştir.Konsol sırasının yaklaşık 0.1 m üzerinde Ion-kymation bezemesi bulunur.Bezemenin hemen altında diş sıraları bulunmaktadır. Alt yüzeyde kenet izlerine rastlanmaktadır. Blok yüzeyinde parça kayıpları ve liken oluşumu görülmektedir.
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)	
	
	

CP - 66 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

ÖN GÖRÜNÜŞ

ALT GÖRÜNÜŞ

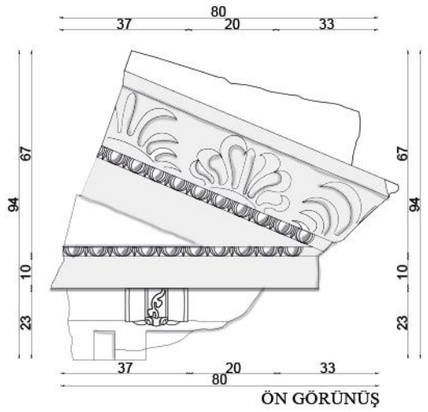
CP-67 BLOK ENVANTER FİŞİ				
CP-67 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 5.Geison Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-67	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Rozet Çiçek Akantuslu Konsol Diş Sırası	Yazıt: - Majiskül: - Miniskül: -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 1.42 x 1.43 x 1.02	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.04 x 0.04 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış geison sırasının 5. bloğunun 1. parçasıdır. Bloğun alt yüzeyinde kasetler yer almakta ve her kasetlein merkezinde rozet çiçekler konumlanmaktadır. Kasetler arası akantuslu konsollar yer alır. Konsollar lesbos kymation bezemesi ile çevrelenmiştir.Konsol sırasının yaklaşık 0.1 m üzerinde Ion-kymation bezemesi bulunur.Bezemenin hemen altında diş sıraları bulunmaktadır. Alt yüzeyde kenet izlerine rastlanmaktadır. Blok yüzeyinde parça kayıpları ve liken oluşumu görülmektedir.

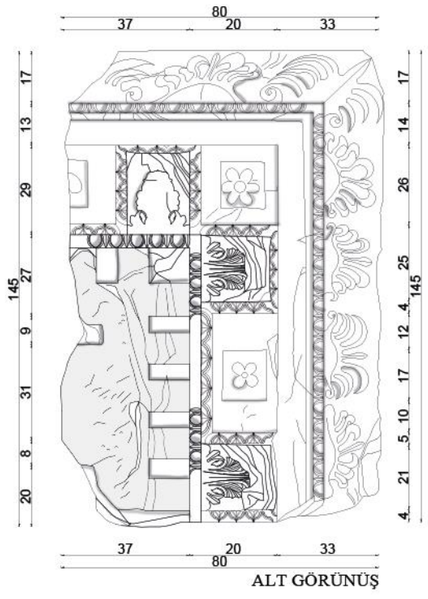
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

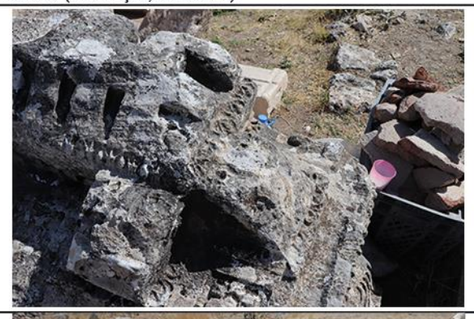

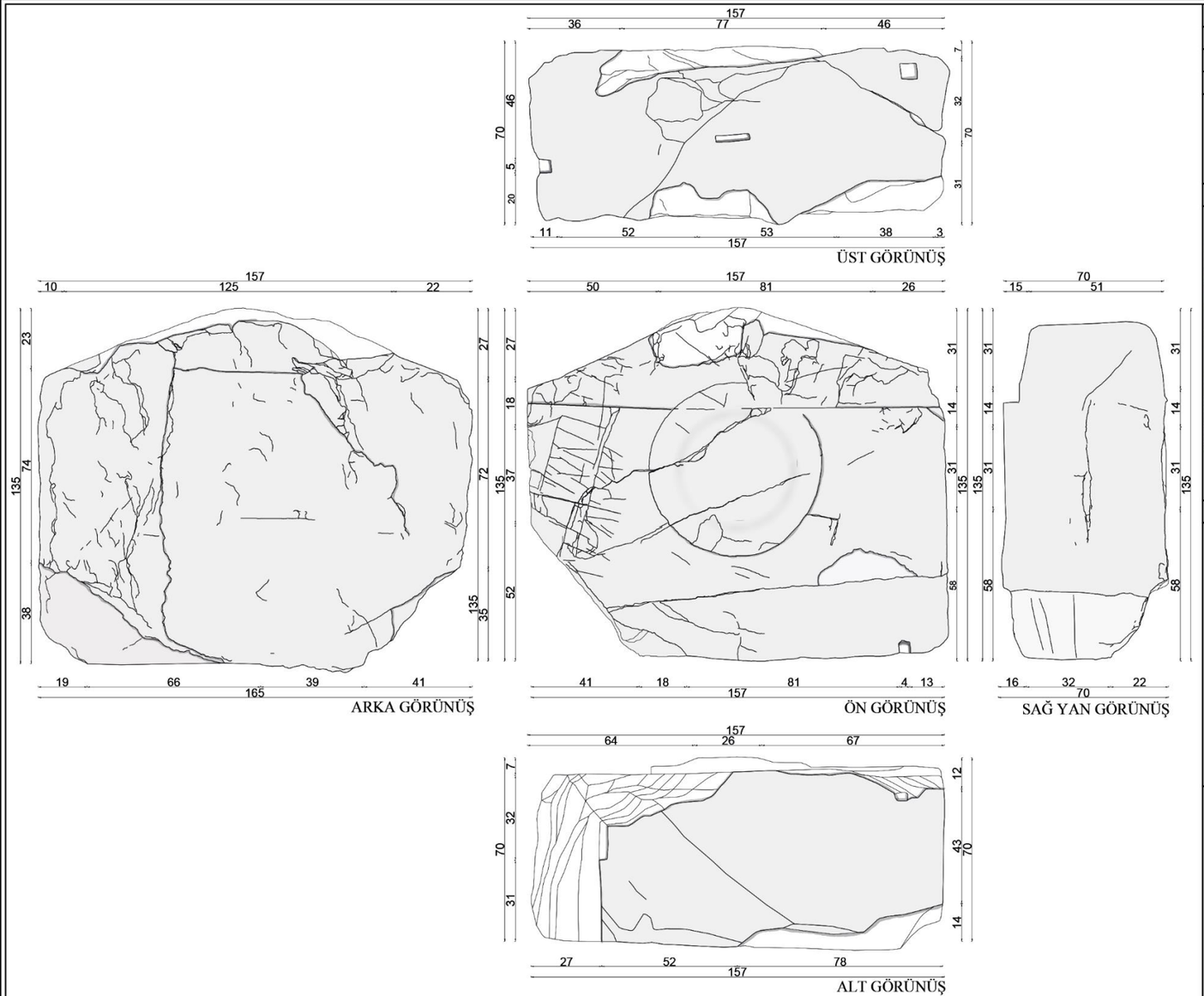
ÖN GÖRÜNÜŞ

ALT GÖRÜNÜŞ

CP-69 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 5.Geison Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-69	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Rozet Çiçek Akantuslu Konsol Diş Sırası	Yazıt: - Majiskül - Miniskül -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 0.80 x 1.45 x 0.94	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.04 x 0.04 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış geison sırasının 5. bloğunun 1. parçasıdır. Bloğun alt yüzeyinde kasetler yer almakta ve her kasetlein merkezinde rozet çiçekler konumlanmaktadır. Kasetler arası akantuslu konsollar yer alır. Konsollar lesbos kymation bezemesi ile çevrelenmiştir.Konsol sırasının yaklaşık 0.1 m üzerinde Ion-kymation bezemesi bulunur.Bezemenin hemen altında diş sıraları bulunmaktadır. Alt yüzeyde kenet izlerine rastlanmaktadır. Blok yüzeyinde parça kayıpları ve liken oluşumu görülmektedir.
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)	
	
	

CP - 69 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

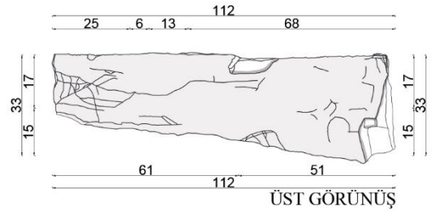
CP-70 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 1. Tympanum B. (Kalkan B.)	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-70	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Kalkan Kabartması	Yazıt: -
	Majiskül: -
	Miniskül: -
Blok Ölçüleri (g/d/y):1.57 x 1.35 x 0.70	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.04 x0.04 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış, merkezde yer alan tympanum bloğudur. Üzerinde 0.6 m çapında bir kalkan kabartması bulunmaktadır. Üst yüzünde 2 adet kenet yuvası, 1 adet blok kaldırma yuvası yer alır. Alt yüzünde de 1 adet kenet yuvası, sol yüzünde de 1 adet kenet yuvası bulunmaktadır. Alt yüzünde profile rastlanmamıştır.

Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

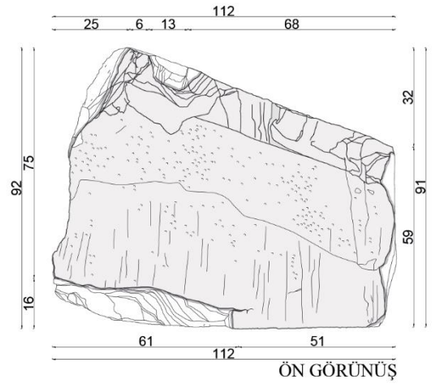

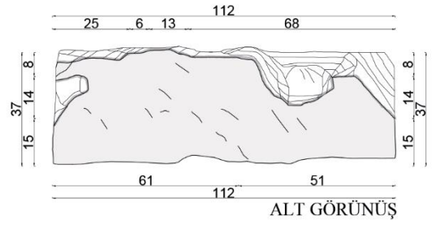
CP - 70 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

ÜST GÖRÜNÜŞ

ÖN GÖRÜNÜŞ

ALT GÖRÜNÜŞ

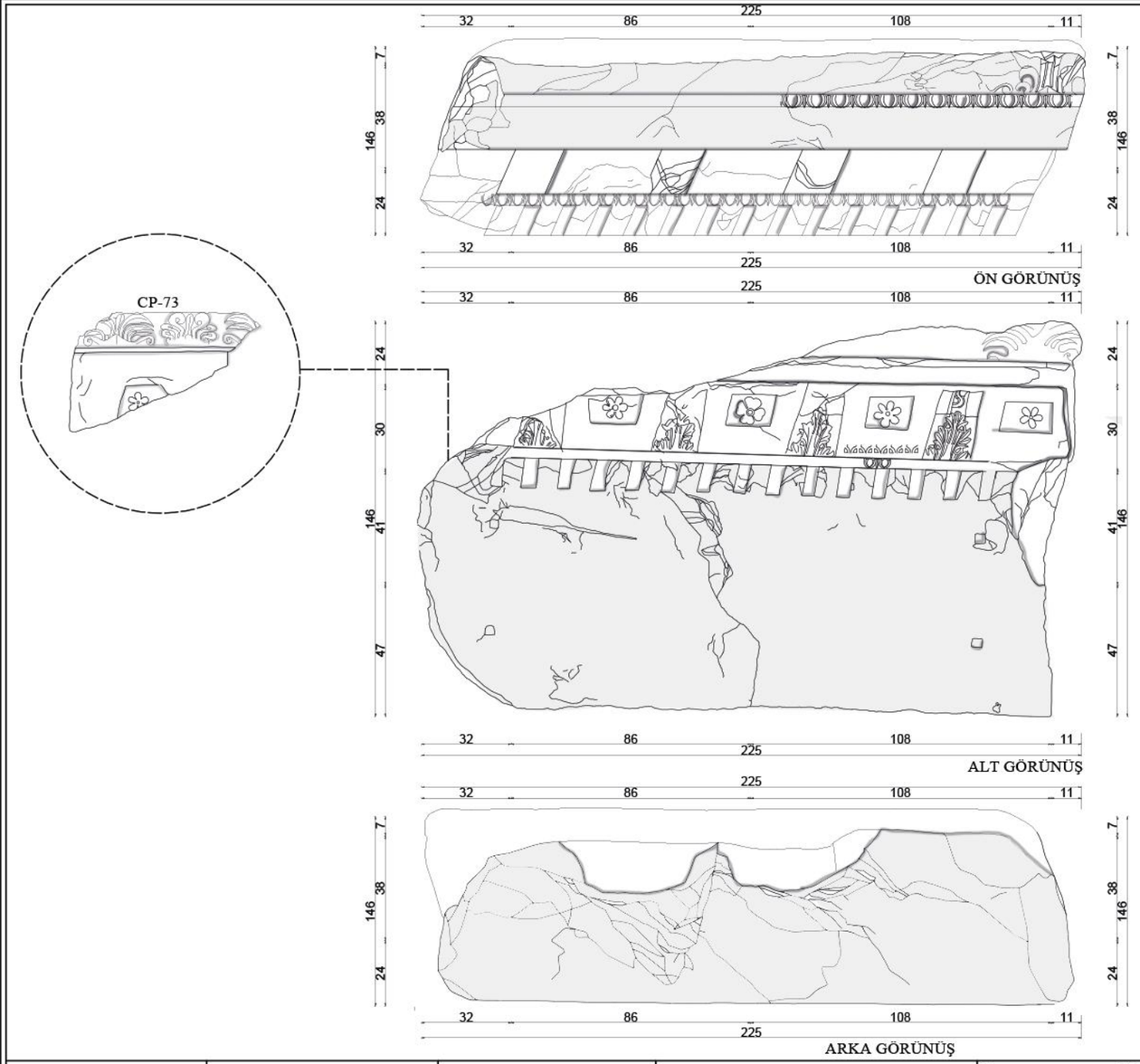
CP-71 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 2. Tympanum Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-71	Buluntu Plankaresi: 870.440
	Yazıt: -
	Majiskül: -
	Miniskül: -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 1.12 x 0.91 x 0.33	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.05 x 0.03 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış tympanum bölümü parçasıdır. Üst yüzünde 1 adet kenet yuvası bulunmaktadır. Alt yüzeyinde de 1 adet kenet yuvası yer alır. Ön yüzeyinde 0.1 m yükseklikte alınlık silmesi tespit edilmiştir.

Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)

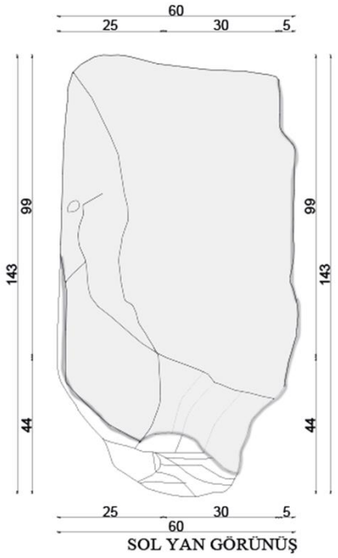

CP - 71 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

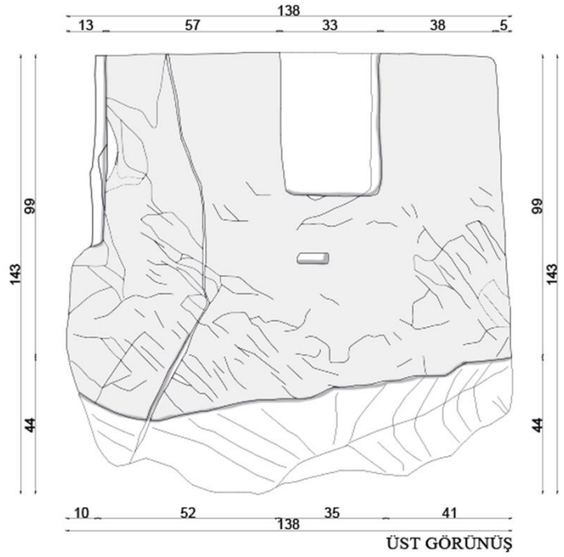

CP-72 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 1. Eğik Geison Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-72	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Rozet Çiçek Akantuslu Konsol Diş Sırası	Yazıt: - Majiskül: - Miniskül: -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 2.25 x 1.46 x 0.70	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.5 x 0.3 x 0.3
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış eğik geison sırasının 1. bloğunun 1. parçasıdır. Bloğun alt yüzeyinde kasetler yer almakta ve her kasetlein merkezinde rozet çiçekler konumlanmaktadır. Kasetler arası akantuslu konsollar yer alır. Konsollar lesbos kymation bezemesi ile çevrelenmiştir.Konsol sırasının yaklaşık 0.1 m üzerinde Ion-kymation bezemesi bulunur.Bezemenin hemen altında diş sıraları bulunmaktadır. Alt yüzeyde kenet izlerine rastlanmaktadır. Alınlık kısmında açık ve kapalı palmet dizisi yer alır. Blok yüzeyinde parça kayıpları ve liken oluşumu görülmektedir.
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)	
	
	

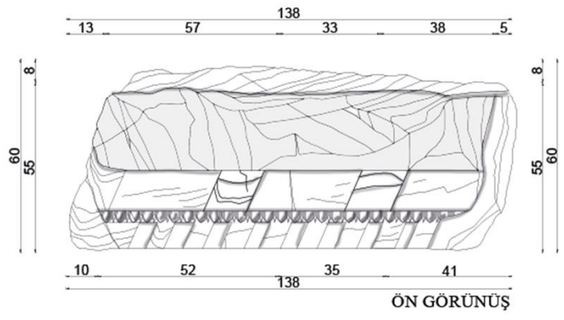
CP - 72 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

SOL YAN GÖRÜNÜŞ

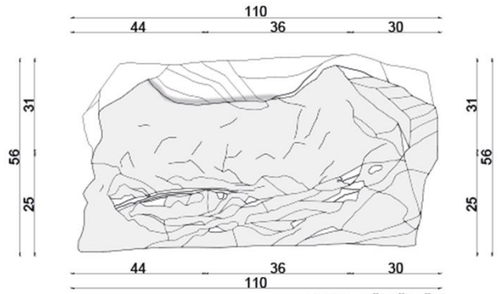
ÜST GÖRÜNÜŞ

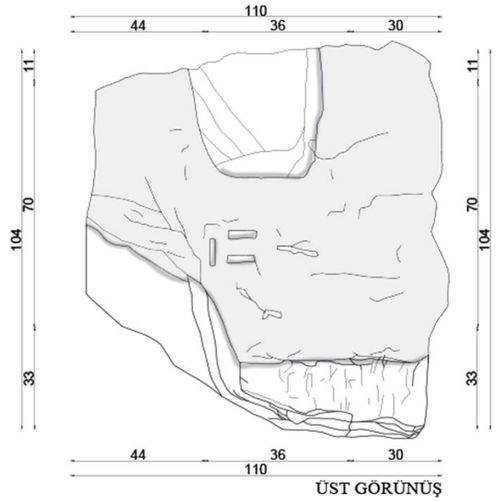

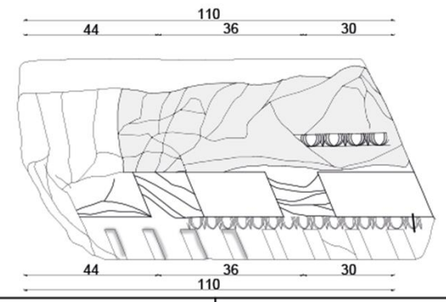
ÖN GÖRÜNÜŞ

CP - 74 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

CP-74 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 2. Eğik Geison Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-74	Buluntu Plankaresi: 870.440
Bezemeler: Rozet Çiçek Akantuslu Konsol Diş Sırası	Yazıt: -
	Majiskül: -
	Miniskül: -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 1.38 x 1.43 x 0.60	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.05 x 0.03 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış eğik geison sırasının 2. bloğunun 1. parçasıdır. Bloğun alt yüzeyinde kasetler yer almakta ve her kasetlein merkezinde rozet çiçekler konumlanmaktadır. Kasetler arası akantuslu konsollar yer alır. Konsollar lesbos kymation bezemesi ile çevrelenmiştir.Konsol sırasının yaklaşık 0.1 m üzerinde Ion-kymation bezemesi bulunur.Bezemenin hemen altında diş sıraları bulunmaktadır. Alt yüzeyde kenet izlerine rastlanmaktadır. Blok yüzeyinde parça kayıpları ve liken oluşumu görülmektedir.
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)	
	
	

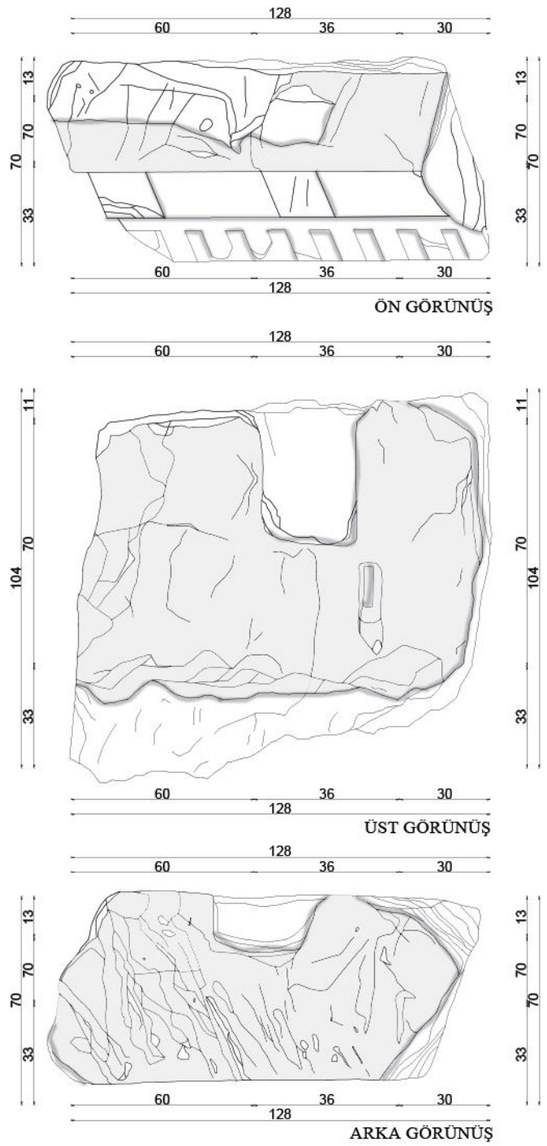

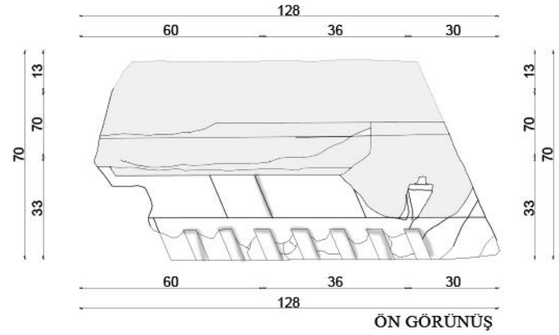
CP-75 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 3. Eğik Geison Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-75	Buluntu Plankaresi: 870.440
	Yazıt: -
	Majiskül: -
	Miniskül: -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 1.10 x 1.04 x 0.56	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.04 x 0.04 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış eğik geison sırasının 2. bloğunun 2. parçasıdır. Bloğun alt yüzeyinde kasetler yer almakta ve her kasetlein merkezinde rozet çiçekler konumlanmaktadır. Kasetler arası akantuslu konsollar yer alır. Konsollar lesbos kymation bezemesi ile çevrelenmiştir.Konsol sırasının yaklaşık 0.1 m üzerinde Ion-kymation bezemesi bulunur.Bezemenin hemen altında diş sıraları bulunmaktadır. Alt yüzeyde kenet izlerine rastlanmaktadır. Blok yüzeyinde parça kayıpları ve liken oluşumu görülmektedir.
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)	
	
	

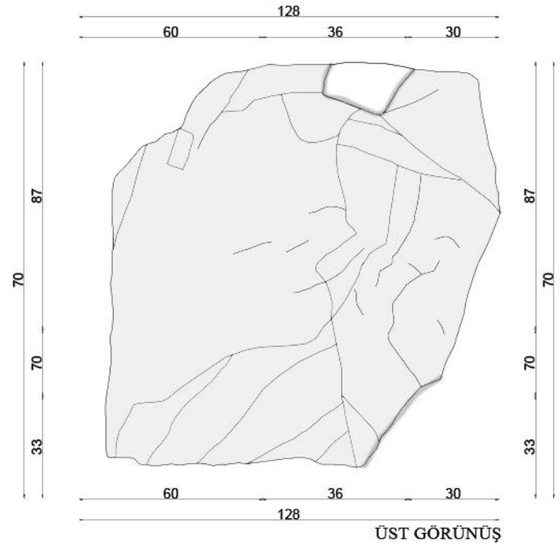
CP - 75 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

CP-76 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 4. Eğik Geison Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-76	Buluntu Plankaresi: 870.440
	Yazıt: -
	Majiskül: -
	Miniskül: -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 1.28 x 1.04 x 0.70	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.04 x 0.04 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış eğik geison sırasının 4 bloğunun 1. parçasıdır. Bloğun alt yüzeyinde kasetler yer almakta ve her kasetlein merkezinde rozet çiçekler konumlanmaktadır. Kasetler arası akantuslu konsollar yer alır. Konsollar lesbos kymation bezemesi ile çevrelenmiştir.Konsol sırasının yaklaşık 0.1 m üzerinde Ion-kymation bezemesi bulunur.Bezemenin hemen altında diş sıraları bulunmaktadır. Alt yüzeyde kenet izlerine rastlanmaktadır. Blok yüzeyinde parça kayıpları ve liken oluşumu görülmektedir.
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)	
	
	

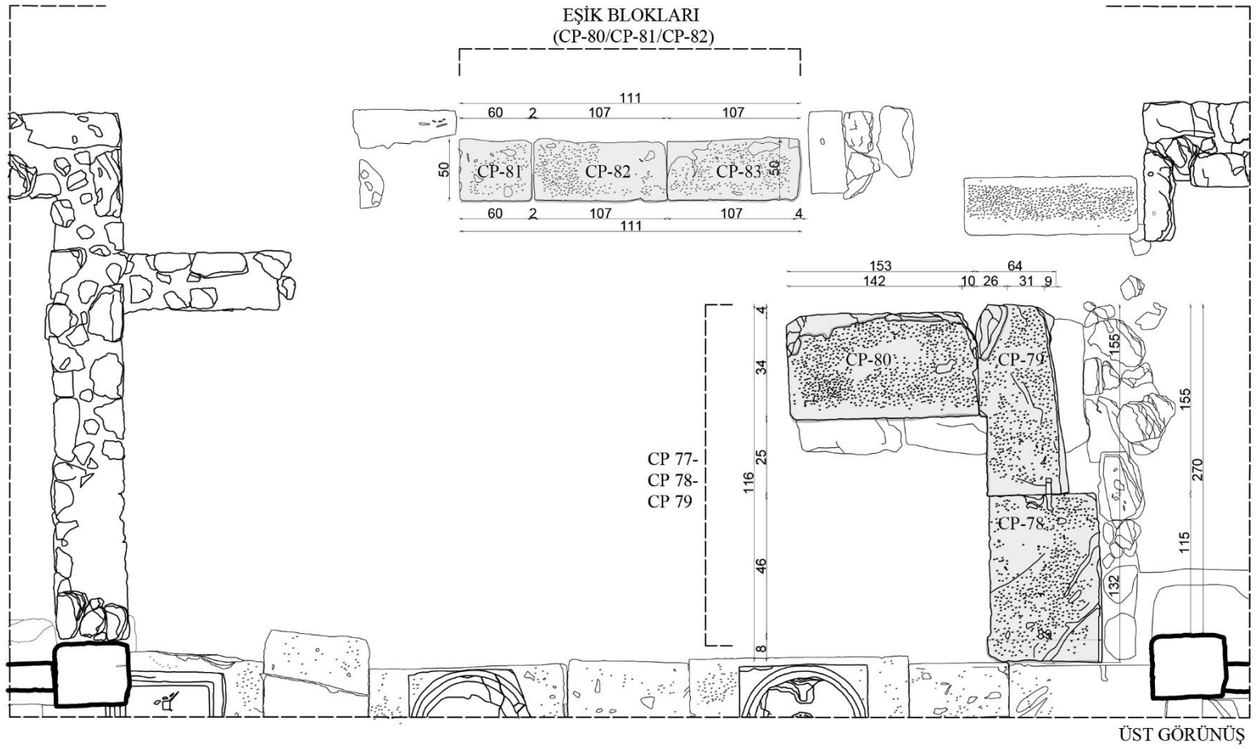
CP - 76 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

CP-77 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü : 4. Eğik Geison Bloğu	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-77	Buluntu Plankaresi: 870.440
	Yazıt: -
	Majiskül -
	Miniskül -
Blok Ölçüleri (g/d/y): 1.30 x 1.04 x 0.62	Kenet Ölçüleri (g/d/y): 0.04 x 0.04 x 0.03
Bulunduğu Konum / Durum: 	Tanım: Mermerden yapılmış eğik geison sırasının 4. bloğunun 2. parçasıdır. Bloğun alt yüzeyinde kasetler yer almakta ve her kasetlein merkezinde rozet çiçekler konumlanmaktadır. Kasetler arası akantuslu konsollar yer alır. Konsollar lesbos kymation bezemesi ile çevrelenmiştir.Konsol sırasının yaklaşık 0.1 m üzerinde Ion-kymation bezemesi bulunur.Bezemenin hemen altında diş sıraları bulunmaktadır. Alt yüzeyde kenet izlerine rastlanmaktadır. Alınlık kısmında açık ve kapalı palmet dizisi yer alır. Blok yüzeyinde parça kayıpları ve liken oluşumu görülmektedir.
Bloğa Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)	
	
	

CP - 77 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0 0,5 1 m

CP-78 / CP-83 BLOK ENVANTER FİŞİ	
Ait Olduğu Yapı : Ceres (Demeter) Kutsal Alan Propylonu	
Yapı Bölümü :Eşik ve Tanımsız Bloklar	Buluntu Tarihi: 2019
Blok No: CP-78 /CP-83	Buluntu Plankaresi: 870.440 (CP Açması)
Bezemeler: -	Yazıt: -
	Majiskül -
	Miniskül -
Blok Ölçüleri (g/d/y): -	Kenet Ölçüleri (g/d/y): -
Tespit Edildiği Konumu : 	Tanım: Mermerden yapılmış in-situ olarak ortaya çıkarılmış 3 adet mermer eşik bloğu bulunmaktadır. Üzerindeki murç izleri merkez bölümünde aşınmıştır. Mermerden yapılmış in-situ halde üç adet blok propylonun iç bölümünde konumlanmaktadır. CP-77 bloğunda sol yüzünde aslan ayaklı profil yer alır. CP-78 ve CP-79 bloklarının üst yüzeyinde kenet izleri yer almaktadır. CP-78 VE CP-79 blokları aynı profil oranlarını içerse de özel bir figür içermemektedir. Bloklar üzerinde yüzey kirlilikleri ve parça kayıpları mevcuttur.
Bloklara Ait Görseller (Kazı Arşivi, 2019-2020)	
	
	

CP 78 - CP 83 BLOK ENVANTER FİŞİ	ÇİZEN: CANAN GÖZDE GÜR DANIŞMAN: MİNE TANAÇ ZEREN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	BLAUNDOS ANTİK KENTİ CERES (DEMETER) KUTSAL ALAN PROPYLONU	0,5 0 0,5 1 m